

Budżety gospodarstw domowych w 2023 r.

Household budget survey in 2023

Budżety gospodarstw domowych w 2023 r.

Household budget survey in 2023

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Warszawa 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy
Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department

pod kierunkiem
supervised by

Piotr Łysoń

Zespół autorski

Editorial team

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz, Iwona Pasierowska, Krystyna Siwiak

Prace redakcyjne

Editorial work

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz

Tłumaczenie

Translation

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz

Mapy

Maps

Beata Lipińska

ISSN 0208–9793

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00–925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 282/2024/nakł. 235

Przedmowa

Publikacja jest kolejną edycją opracowania opisującego wyniki badania budżetów gospodarstw domowych, przeprowadzonego w 2023 roku.

Opracowanie składa się z części analitycznej i tabelarycznej, uwag metodologicznych oraz z aneksu.

W części analitycznej opisano wybrane zagadnienia dotyczące wyników badania budżetów gospodarstw domowych w 2023 r., wraz z odwołaniem do danych za rok 2022, a w niektórych przypadkach także do lat wcześniejszych.

Dane w części tabelarycznej zawierają wyniki dla:

- pięciu grup społeczno-ekonomicznych ludności oraz gospodarstw ogółem, według wielkości gospodarstwa, określonej liczbą osób w gospodarstwie;
- klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego;
- województw, makroregionów;
- osób niepełnosprawnych;
- typu biologicznego gospodarstwa domowego;
- grup kwintylowych według dochodu rozporządzalnego na osobę;
- wykształcenia osoby odniesienia;
- gospodarstw domowych, w których dany dochód/wydatek wystąpił.

Prezentowane wyniki zawierają informacje o:

- gospodarstwach domowych, dotyczące: liczby badanych budżetów, liczby osób oraz struktury zbiorowości osób według płci, wieku i poziomu wykształcenia w badanych gospodarstwach domowych;
- poziomie miesięcznych dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie domowym i jednostkę ekwiwalentną;
- poziomie spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwie domowym i jednostkę ekwiwalentną;
- wyposażeniu badanych gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania, warunkach mieszkaniowych;
- subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstwa domowego.

Uwagi metodologiczne zawierają omówienie m.in. celu badania, metody doboru próby do badania, jego organizacji, źródeł danych o przychodach i rozchodach, ważniejszych pojęć, definicji i zasad grupowania danych oraz omówienie problemu niepodejmowania badania przez rodziny zamieszkujące mieszkania wylosowane do badania, a także zróżnicowanie wartości wskaźników realizacji badania według klasy miejscowości zamieszkania i województw.

W aneksie zamieszczono:

- dane dotyczące bezwzględnych i względnych błędów szacunku;
- klasyfikację wydatków na towary i usługi konsumpcyjne, stosowaną w badaniu budżetów gospodarstw domowych (według klasyfikacji COICOP 2013 i COICOP 2018);
- dane przekrojowe za lata 2005–2023;
- wartości współczynnika Giniego i rozkład decylowy dochodów.

Publikacja została opracowana przez zespół pracowników Wydziału Społeczno-Ekonomicznych Badań Gospodarstw Domowych Departamentu Badań Społecznych i Rynku Pracy pod kierunkiem Krystyny Siwiak oraz przy współpracy Departamentu Programowania i Koordynacji Badań, Centrum Informatyki Statystycznej GUS w Warszawie oraz Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Dziękujemy wszystkim Respondentom, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniu – za przekazane informacje i poświęcony czas.

Wyrazy podziękowania kierujemy również do Ankieterów i Osób koordynujących pracę w terenie, dziękując za przyjazną współpracę z gospodarstwami domowymi i rzetelnie wykonywaną pracę.

Dyrektor
Departamentu Badań Społecznych i Rynku Pracy

dr Piotr Łyson

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Preface

The current publication is another edition of elaboration on the results of household budgets survey conducted in 2023.

It consists of analytical section followed by tables with comments, methodological notes and the annex. The analytical section includes selected conclusions from the Household Budget Survey (HBS) of 2023 with reference to data of 2022 and in certain cases to previous years.

The tabular part contains the results for:

- five basic socio-economic groups of the population and for the total number of households, by size-number of persons in a household;
- class of locality of a household;
- voivodships, macroregions;
- disabled persons;
- biological type of a household;
- quintile groups by available income per capita;
- education of a reference person;
- households, where the income and expenditure occurred.

The survey results include information on:

- general information on households, covering the number of budgets surveyed, number of persons and structure of surveyed households by households' residents' sex, age and education level;
- the level of monthly incomes and expenditure per capita in a household and by an equivalent unit/ in equivalent units;
- the consumption level of certain food products per capita in a household and by an equivalent unit/ in equivalent units;
- households' equipment with certain durables, dwelling conditions;
- subjective evaluation of households' material condition.

The methodological notes include – among others – a description of the sampling method, survey organization, data sources as regards income and expenditure, basic concepts, definitions and principles of data aggregation and discussion on households' non-participation in the survey as well as differences in the survey realization indicators by the class of locality and voivodships.

The annex includes:

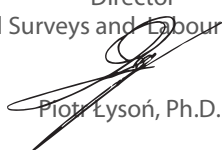
- information on the absolute and relative estimation errors;
- classification of expenditures applied in HBS (according to COICOP 2013 and COICOP 2018 classification);
- data for the years 2005-2023;
- Gini coefficient and decile distribution of income.

This publication has been prepared by the team from Socio-Economic Household Surveys Section in Social Surveys and Labour Market Department under the guidance of Krystyna Siwiak and in cooperation with Programming and Coordination of Statistical Surveys Department, Central Statistical Computing Centre of the Statistics Poland in Warsaw and Statistical Office in Łódź.

We would like to thank all the Respondents participating in the survey for information given and devoted time.

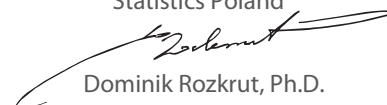
We shall also thank all the Interviewers and Field Coordinators for friendly cooperation with households and for diligent job.

Director
of the Social Surveys and Labour Market Department

Piotr Lysoń, Ph.D.

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Warsaw, September 2024

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis wykresów	10
List of graphs	10
Spis map	18
List of maps	18
Objaśnienie znaków umownych i ważniejsze skróty	19
Symbols and main abbreviations	19
Synteza	20
Executive summary	23
Analiza	26
Analysis	70
Uwagi metodologiczne	114
Methodological notes	130
Tablice	146
Tables	146
Aneks	176
Annex	176

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych ...	146
Table 1.	General information on households by socio-economic groups	146
Tablica 2.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	147
Table 2.	General information on households by quintile groups	147
Tablica 3.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	147
Table 3.	General information on households by class of locality and delimitation of rural areas ...	147
Tablica 4.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	148
Table 4.	Average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups	148
Tablica 5.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	149
Table 5.	Average monthly receipts per capita in households by quintile groups	149
Tablica 6.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	150
Table 6.	Average monthly receipts per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	150
Tablica 7.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	151
Table 7.	Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups	151
Tablica 8.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	153
Table 8.	Average monthly outgoings per capita in households by quintile groups	153
Tablica 9.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	154
Table 9.	Average monthly outgoings per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	154
Tablica 10.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	155
Table 10.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups	155
Tablica 11.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	159
Table 11.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups	159

Tablica 12.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	162
Table 12.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	162
Tablica 13.	Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych	165
Table 13.	Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups	165
Tablica 14.	Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup kwintylowych	167
Table 14.	Households equipped with selected durable goods by quintile groups	167
Tablica 15.	Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	168
Table 15.	Households equipped with selected durable goods by class of locality and delimitation of rural areas	168
Tablica 16.	Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup społeczno-ekonomicznych	170
Table 16.	Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by socio-economic groups	170
Tablica 17.	Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup kwintylowych	171
Table 17.	Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by quintile groups ..	171
Tablica 18.	Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	172
Table 18.	Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by class of locality and delimitation of rural areas	172
Tablica 19.	Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup społeczno-ekonomicznych	173
Table 19.	Characteristic of dwellings occupied by households by socio-economic groups	173
Tablica 20.	Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup kwintylowych	173
Table 20.	Characteristic of dwellings occupied by households by quintile groups	173
Tablica 21.	Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	174
Table 21.	Characteristic of dwellings occupied by households by class of locality and delimitation of rural areas	174
Tablica 22.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych	174
Table 22.	Subjective evaluation of material situation of households by socio-economic groups	174
Tablica 23.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup kwintylowych	175
Table 23.	Subjective evaluation of material situation of households by quintile groups	175

Tablica 24.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	175
Table 24.	Subjective evaluation of material situation of households by class of locality and delimitation of rural areas	175
Precyzja wyników badania za 2023 r.		176
Precision of the survey results in 2023		176
Tablica 25.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	176
Table 25.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups	176
Tablica 26.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	178
Table 26.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	178
Tablica 27.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	180
Table 27.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups	180
Tablica 28.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	182
Table 28.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	182
Tablica 29.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	184
Table 29.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups	184
Tablica 30.	Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	189
Table 30.	Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas	189
Dane przeglądowe za lata 2005–2023		208
Review data for the years 2005–2023		208
Tablica 31.	Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023	208
Table 31.	Average monthly incomes per capita in households for the years 2005–2023	208
Tablica 32.	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023	209
Table 32.	Average monthly expenditures per capita in households for the years 2005–2023	209

Tablica 33. Przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023	210
Table 33. Average monthly consumption per capita in households for the years 2005–2023	210
Tablica 34. Gospodarstwa domowe ogółem wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania za lata 2005–2023	211
Table 34. Households equipped with selected durable goods for the years 2005–2023	211
Tablica 35. Współczynnik Giniego za lata 2005–2023	212
Table 35. Gini coefficient for the years 2005–2023	212
Tablica 36. Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2005–2023	212
Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2005–2023 ...	212
Tablica 37. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2005–2023	214
Table 37. Poverty rates in Poland for the years 2005–2023	214

Spis wykresów

List of graphs

Wykres 1.	Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w latach 2010–2023	26
Graph 1.	Level of average monthly income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income, 2010–2023	70
Wykres 2.	Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w latach 2010–2023	27
Graph 2.	Indices of real available income and expenditure per capita in households, 2010–2023	71
Wykres 3.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.	28
Graph 3.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by socio-economic groups in 2023	72
Wykres 4.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023	29
Graph 4.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by socio-economic groups, 2022–2023	73
Wykres 5.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz ich mediana według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.	29
Graph 5.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and its median by socio-economic groups in 2023	73
Wykres 6.	Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem w latach 2022–2023	30
Graph 6.	Structure of average monthly available income per capita in households, 2022–2023	74
Wykres 7.	Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymały to świadczenie w latach 2022–2023 według grup społeczno-ekonomicznych	31
Graph 7.	Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by the class of locality, 2022–2023	75
Wykres 8.	Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski według miejsca zamieszkania w latach 2010–2023	32
Graph 8.	Difference in income measured by Gini coefficient for Poland by place of residence, 2010–2023	76
Wykres 9.	Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023	32
Graph 9.	Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2022–2023	76

Wykres 10.	Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę związanych z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023	33
Graph 10.	Share of average monthly expenditure per capita on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2022–2023	77
Wykres 11.	Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii w całości wydatków gospodarstw domowych w latach 2010–2023	33
Graph 11.	Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages as well as on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households, 2010–2023	77
Wykres 12.	Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w latach 2022–2023	34
Graph 12.	Structure of average monthly expenditure per capita in households (in % of total expenditure), 2022–2023	78
Wykres 13.	Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” (w % wydatków ogółem) w 2023 r.	35
Graph 13.	Structure of average monthly expenditure per capita in households receiving or not receiving child-raising benefit "Family 500+" (in % of total expenditures) in 2023	79
Wykres 14.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023	36
Graph 14.	Average monthly available income and expenditure per household by socio-economic groups, 2022–2023	80
Wykres 15.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup kwintylowych w latach 2022–2023 r.	36
Graph 15.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by quintile groups, 2022–2023	80
Wykres 16.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup kwintylowych w 2023 r.	37
Graph 16.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by quintile groups in 2023	81
Wykres 17.	Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w latach 2022–2023	37
Graph 17.	Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure in households by quintile groups, 2022–2023	81
Wykres 18.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w latach 2022–2023	38
Graph 18.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by class of locality and delimitation of rural areas, 2022–2023	82

Wykres 19.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w 2023 r.	39
Graph 19.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by class of locality and delimitation of rural areas in 2023	83
Wykres 20.	Dochód rozporządzalny i udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2022–2023 według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich	39
Graph 20.	Available income and share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by class of locality and delimitation of rural areas, 2022–2023	83
Wykres 21.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2023 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2023	41
Graph 21.	Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average in 2023 by voivodships and its change in 2010–2023	85
Wykres 22.	Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2023 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2023	44
Graph 22.	Indicator of average monthly expenditure per capita in households compared with the national average in 2023 by voivodships and its change in 2010–2023	88
Wykres 23.	Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym średnim dochodem rozporządzalnym oraz wydatkami na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwach w stosunku do średniej krajowej w latach 2010–2023 (w p. proc.)	45
Graph 23.	Range between the highest and the lowest average monthly available income and expenditure per capita households in voivodships in relation to the national average, 2010–2023 (in percentage points)	89
Wykres 24.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według typu biologicznego gospodarstwa domowego w latach 2022–2023	45
Graph 24.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by biological type of household, 2022–2023	89
Wykres 25.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2023 r.	46
Graph 25.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by biological type of household in 2023	90
Wykres 26.	Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2022–2023 według typu biologicznego gospodarstwa domowego	46
Graph 26.	Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by biological type of household 2022–2023	90

Wykres 27.	Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych małżeństw z dziećmi i bez dzieci na utrzymaniu (w % wydatków ogółem) w 2023 r. ...	47
Graph 27.	Structure of average monthly expenditure per capita in households of married couples with or without dependent children (in % of total expenditure) in 2023	91
Wykres 28.	Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według typu biologicznego gospodarstwa domowego oraz dynamika nominalna wydatków w 2023 r. ..	48
Graph 28.	Average monthly expenditure per capita in households by biological type of household and nominal indices of expenditure in 2023	92
Wykres 29.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w odniesieniu do średniej dla Polski w 2023 r.	48
Graph 29.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households with or without disabled persons compared in relation to the average for Poland in 2023 ...	92
Wykres 30.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w latach 2022–2023	49
Graph 30.	Average monthly available income and expenditure per capita as well as the share of expenditure in available income in households with or without disabled persons, 2022–2023	93
Wykres 31.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w latach 2022–2023	49
Graph 31.	Average monthly available income and expenditure per capita in households as well as the share of expenditure in available income by level of education of the reference person, 2022–2023	93
Wykres 32.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.	50
Graph 32.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households in relation to the average for Poland by level of education of the reference person in 2023	94
Wykres 33.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób w wieku 60 lat i więcej w latach 2022–2023	50
Graph 33.	Average monthly available income and expenditure per capita in households with or without persons aged 60 or more, 2022–2023	94
Wykres 34.	Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.	51
Graph 34.	Average monthly consumption of selected food products per capita in households in the first and fifth quintile group in 2023	95
Wykres 35.	Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania w 2023 r.	52
Graph 35.	Average monthly consumption of selected food products per capita in households by place of residence in 2023	96

Wykres 36.	Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.	53
Graph 36.	Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the level of education of the reference person in 2023	97
Wykres 37.	Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.	54
Graph 37.	Households equipped with selected durable goods in the first and fifth quintile group in 2023	98
Wykres 38.	Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania w 2023 r.	54
Graph 38.	Households equipped with selected durable goods by place of residence in 2023	98
Wykres 39.	Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2023 r.	56
Graph 39.	Households equipped with selected durable goods by biological type of household in 2023	100
Wykres 40.	Wyposażenie gospodarstw domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2023 r.	57
Graph 40.	Households with or without disabled persons equipped with selected durable goods in 2023	101
Wykres 41.	Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.	57
Graph 41.	Households equipped with selected durable goods by level of education of the reference person in 2023	101
Wykres 42.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwa domowe według miejsca zamieszkania w latach 2010–2023 (w m ²)	58
Graph 42.	Average floor area of dwelling occupied by households by place of residence, 2010–2023 (in m ²)	102
Wykres 43.	Gospodarstwa domowe zamieszkujące poszczególne rodzaje budynków według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.	59
Graph 43.	Households occupying particular types of buildings by socio-economic groups in 2023 ...	103
Wykres 44.	Gospodarstwa domowe zamieszkujące poszczególne rodzaje budynków w 2005 i 2023 r.	59
Graph 44.	Households occupying particular types of buildings, 2005, 2023	103
Wykres 45.	Gospodarstwa domowe zamieszkujące budynki według okresu ich wybudowania oraz grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.	60
Graph 45.	Households occupying buildings by the age of the building and socio-economic groups in 2023	104
Wykres 46.	Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według miejsca zamieszkania w 2023 r.	60
Graph 46.	Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by place of residence in 2023	104

Wykres 47.	Wypożaenie mieszkau w wybrane instalacje techniczno-sanitarne w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.	61
Graph 47.	Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations in the first and the fifth quintile group in 2023	105
Wykres 48.	Wypożaenie mieszkau w wybrane instalacje techniczno-sanitarne wedlug poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.	62
Graph 48.	Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by level of education of the reference person in 2023	106
Wykres 49.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych wedlug grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.	62
Graph 49.	Subjective evaluation of financial situation of households by socio-economic groups in 2023	106
Wykres 50.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych wedlug klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w 2023 r.	63
Graph 50.	Subjective evaluation of the financial situation of households by class of locality and delimitation of rural areas in 2023	107
Wykres 51.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych wedlug województw w 2023 r.	63
Graph 51.	Subjective evaluation of financial situation of households by voivodships in 2023	107
Wykres 52.	Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniędzmi w gospodarstwach domowych w latach 2012 i 2023	64
Graph 52.	Subjective evaluation of money management in households in 2012 and 2023	108
Wykres 53.	Subiektywna ocena trudności spłaty zadłużenia w gospodarstwach domowych posiadających zadłużenie w 2023 r.	64
Graph 53.	Subjective evaluation of indebt repay burden in households being indebted in 2023	108
Wykres 54.	Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.	65
Graph 54.	Subjective evaluation of occupied dwelling in the first and fifth quintile group in 2023	109
Wykres 55.	Subiektywna ocena zmiany sytuacji materialnej gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2023 r. wedlug grup kwintylowych	66
Graph 55.	Subjective evaluation of the change in the households' situation in the last 12 months until the survey was conducted in 2023 by quintile groups	110
Wykres 56.	Subiektywna ocena stopnia zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2023 r.	67
Graph 56.	Subjective evaluation of the degree of meeting the needs of households in the last 12 months until the survey was conducted in 2023	111
Wykres 57.	Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r.	68
Graph 57.	Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023	112

Wykres 58. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według grup społeczno-ekonomicznych	68
Graph 58. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by socio-economic groups	112
Wykres 59. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według grup kwintylowych	69
Graph 59. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by quintile groups	113
Wykres 60. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według klasy miejscowości zamieszkania	69
Graph 60. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by the class of locality	113
Wykres 61. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według klasy miejscowości zamieszkania respondentów w 2023 r.	127
Graph 61. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by class of locality of respondents in 2023	143
Wykres 62. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według województw w 2023 r.....	127
Graph 62. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by voivodships in 2023	143
Wykres 63. Odsetek gospodarstw domowych, które nie przystąpiły do badania w 2023 r. według przyczyn niepodjęcia badania i klasy miejscowości zamieszkania	128
Graph 63. The percentage of households that did not participate in the survey in 2023 by reasons for non-participation and class of locality	144
Wykres 64. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023	215
Graph 64. Ratio of average monthly available income per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2018–2023	215
Wykres 65. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023	215
Graph 65. Ratio of average monthly expenditure per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2018–2023	215
Wykres 66. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023	216
Graph 66. Ratio of average monthly available income per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2018–2023	216
Wykres 67. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023	216
Graph 67. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2018–2023	216

Wykres 68.	Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023 .	217
Graph 68.	Ratio of average monthly available income per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2018–2023	217
Wykres 69.	Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2018–2023	218
Graph 69.	Ratio of average monthly expenditure per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2018–2023	218

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2023 r.	40
Map 1.	Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2023	84
Mapa 2.	Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w 2023 r.	42
Map 2.	Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit in 2023	86
Mapa 3.	Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2023 r.	43
Map 3.	Indicator of average monthly expenditure per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2023	87
Mapa 4.	Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2023 r. (w %)	55
Map 4.	Households equipped with selected durable goods in 2023 (in %)	99

Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty

Symbols and main abbreviations

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-) Dash (-)	zjawisko nie wystąpiło the phenomenon did not occur
Znak (x) Symbol (x)	wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe it is impossible or inappropriate to fill in the item because of the table arrangement
Kropka (.) Dot (.)	brak informacji wiarygodnych (mniej niż 20 przypadków z próby lub względny błąd standardowy większy niż 50%) data not reliable (the phenomenon occurred in a size greater than or equal to 20 or relative standard error greater than 50%)
Gwiazdka (*) Star (*)	zjawisko zaistniało w liczbie większej lub równej 20 ale mniejszej niż 50 przypadków z próby the phenomenon occurred in a size greater than or equal to 20 but less than 50 cases in the sample
"W tym" "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy not all the components of the sum are included

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
p. proc. pp.	punkt procentowy percentage point
tys. thousand	tysiąc thousand
zł PLN	złoty zloty

Synteza

W 2023 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się. Nominalnie gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. Poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w zaokrągleniu do 1 zł w 2023 r. wyniósł 2678 zł i był wyższy od dochodu z 2022 r. nominalnie o 13,7%, a realnie o 2,1%. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnęły w 2023 r. wartość 1636 zł i były wyższe nominalnie o 9,4%, a realnie niższe o 1,8% od wydatków z 2022 r.

W 2023 r. nadal utrzymywało się relatywnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy różnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych. Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny (3313 zł) oraz przeciętne miesięczne wydatki (1862 zł) na 1 osobę w gospodarstwach domowych wystąpiły w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym. W tej grupie gospodarstw domowych – w stosunku do przeciętnej dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce – zarówno dochód, jak i wydatki były wyższe, odpowiednio o 23,7% i o 13,8% (w 2022 r. odpowiednio o 16,6% i o 13,3%).

Analogicznie do lat poprzednich, w 2023 r. gospodarstwa domowe rencistów dysponowały najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę, który osiągnął 2162 zł i był o 19,3% niższy od średniej ogólnopolskiej. Natomiast najniższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę odnotowano w gospodarstwach domowych rolników – wyniosły one 1245 zł i były o 23,9% niższe od średnich wydatków dla gospodarstw domowych ogółem.

Najwyższy udział – 27,2% – w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych miały, podobnie jak w latach poprzednich, wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe. Udział ten był zróżnicowany w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych i wyniósł on od 23,5% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 31,9% w gospodarstwach rolników i 31,8% w gospodarstwach rencistów. Drugą pod względem istotności pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Udział tego rodzaju wydatków w wydatkach ogółem wyniósł przeciętnie 19,9%; najniższy był w gospodarstwach domowych rolników – 16,9%, a najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów – 24,6%.

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych ma wyraźny wpływ na poziom i strukturę wydatków. Budżety rodzin najuboższych w największym stopniu są obciążone wydatkami na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Wśród 20% osób o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na zaspokojenie podstawowych potrzeb łącznie z obu wymienionych powyżej grup stanowiły 50,6% wydatków ogółem, zaś u 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) – 40,3% wydatków ogółem.

Nieznacznie zwiększyły się różnice w poziomie przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków pomiędzy gospodarstwami domowymi zamieszkującymi miasta i wieś. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w miastach był o 9,3% wyższy od średniej krajowej (w 2022 r. o 8,7%), natomiast wydatki – o 10,2% wyższe od średniej dla Polski (w 2022 r. o 9,5%). W miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 36,0% wyższy niż przeciętnie w kraju (34,3% w 2022 r.), natomiast wydatki były wyższe od przeciętnych wydatków krajowych o 33,0% (34,7% w 2022 r.). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę na wsi był niższy o 13,7% od średniej krajowej (w 2022 r. o 13,0%), a wydatki o 14,9% (w 2022 r. o 14,1%).

W ujęciu terytorialnym, dochód wyższy od średniej krajowej wystąpił w województwach: mazowieckim, śląskim, zachodniopomorskim, małopolskim, lubuskim, dolnośląskim i podlaskim, natomiast przeciętne miesięczne wydatki powyżej średniej dla Polski odnotowano w województwach: dolnośląskim, mazowieckim, pomorskim, łódzkim, śląskim i opolskim.

Biorąc pod uwagę typ biologiczny gospodarstwa domowego, w najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa bez dzieci na utrzymaniu. Dysponowały one przeciętnym miesięcznym dochodem

rozporządzalnym na osobę wyższym o 35,8% od średniej krajowej (w 2022 r. – o 34,4%), zaś ich przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 37,6% (w 2022 r. – 36,0%) niż średnia krajowa. Małżeństwa z 3 lub większą liczbą dzieci nadal znajdowały się w najtrudniejszej sytuacji materialnej. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w tego typu gospodarstwach domowych był niższy o 29,6% (w 2022 r. – 24,5%), a wydatki na osobę były niższe o 25,4% (w 2022 r. – 23,1%) niż średnia krajowa.

W 2023 r. nastąpił spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Najwyższy spadek dotyczył: cukru (o 12,5%), margaryny i tłuszczów roślinnych (o 12,0%) oraz makaronu i produktów makaronowych (o 9,3%). Największy wzrost spożycia odnotowano w przypadku serów i twarogów (o 5,2%), jabłek (o 4,7%) oraz jogurtu (o 3,4%). Na spadek poziomu spożycia żywności mógł mieć wpływ wzrost o 15,9% wydatków na gastronomię w stosunku do 2022 r. oraz wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Na uwagę zasługuje fakt, że gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek oraz pracowników wydawały znacznie więcej na usługi gastronomiczne niż gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych różnił się w zależności od grup społeczno-ekonomicznych. Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów, w porównaniu z innymi grupami społeczno-ekonomicznymi, spożywały znacznie więcej pieczywa, mięsa, mleka, jaj, olejów i tłuszczów, owoców oraz warzyw (w tym ziemniaków).

Wysokość dochodów osiąganych przez gospodarstwa domowe również warunkuje poziom spożycia artykułów żywnościowych. Podobnie jak w latach poprzednich w gospodarstwach domowych osiągających najwyższe dochody (V grupa kwintylowa), w porównaniu z gospodarstwami domowymi o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa), spożywano przeciętnie miesięcznie na osobę więcej: ryb i owoców morza, owoców, masła, jogurtów, serów i twarogów, soków owocowych i warzywnych, wód mineralnych lub źródlanych, jaj i warzyw. Natomiast w gospodarstwach domowych o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) spożywano nieco więcej mleka pełnego świeżego, margaryny i innych tłuszczów roślinnych oraz cukru.

Mieszkańcy miast w porównaniu z mieszkańcami wsi spożywali przeciętnie miesięcznie w przeliczeniu na 1 osobę więcej warzyw (oprócz ziemniaków), owoców, serów i twarogów oraz wód mineralnych i źródlanych, zaś mniej pieczywa i produktów zbożowych, mięsa, ziemniaków oraz cukru.

W 2023 r. poprawiło się wyposażenie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, zwłaszcza nowej generacji, przy jednoczesnym spadku poziomu wyposażenia w sprzęt starszego typu. Największy wzrost wystąpił w przypadku konsoli do gier, sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku oraz motocykla, skutera, motoroweru.

Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania zależy w dużym stopniu od ich sytuacji materialnej. Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wyposażone niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa). Podkreślić należy jednak, że różnice w stopniu wyposażenia pomiędzy V i I grupą kwintylową zmniejszyły się w stosunku do 2022 r., najbardziej w przypadku samochodu osobowego.

Pomiędzy gospodarstwami domowymi zamieszkującymi miasto i wieś zacierają się różnice w stopniu wyposażenia w sprzęt taki jak smartfon i dostęp do Internetu. Nadal jednak gospodarstwa domowe na wsi są lepiej wyposażone w rower, samochód osobowy oraz motocykl, skuter, motorower.

Z roku na rok systematycznie rośnie średnia powierzchnia mieszkań w Polsce. Przeciętne gospodarstwo domowe w 2023 roku zajmowało mieszkanie o powierzchni 88,2 m², składające się z 3 pokoi i w porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta wzrosła o 14,9 m². Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało średnio 30,9 m² powierzchni użytkowej oraz 1 pokój (w 2010 r. – 26,1 m² powierzchni użytkowej oraz 1 pokój).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – 144,1 m², zaś najmniejszą gospodarstwa domowe rencistów – 71,6 m². Największą powierzchnię użytkową na 1 osobę posiadały gospodarstwa domowe rencistów (41,8 m²) i emerytów (39,0 m²), co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników (27,5 m²).

Wielkość mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe była też zróżnicowana ze względu na poziom dochodów gospodarstwa. W przypadku gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa), przeciętna zajmowana powierzchnia była mniejsza ($83,9 \text{ m}^2$) niż w gospodarstwach o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – $90,1 \text{ m}^2$, jednak ich członkowie dysponowali dużo większą powierzchnią przypadającą na 1 osobę (odpowiednio $40,0 \text{ m}^2$ i $24,7 \text{ m}^2$).

Powierzchnia mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców danej miejscowości. Zajmowana przez gospodarstwo domowe przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań położonych na wsi wynosiła $116,4 \text{ m}^2$ i była o $57,2 \text{ m}^2$ większa niż zlokalizowanych w miastach liczących co najmniej 500 tysięcy mieszkańców. Pomimo większej liczby osób w gospodarstwach domowych na wsi, dysponowały one też największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę, $33,7 \text{ m}^2$ wobec $26,0 \text{ m}^2$ w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców.

Systematycznie poprawia się wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Mieszkania wyposażone w wodociąg stanowiły 99,9% ogółu gospodarstw domowych, w instalację kanalizacyjną oraz ustęp spłukiwany – po 99,2%, a w łazienkę – 99,0%. Tak jak w poprzednich latach najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz) były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, a najgorzej – gospodarstwa rencistów.

Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszkujących wieś, z wyjątkiem wyposażenia w gaz.

Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa a wyposażeniem mieszkania w instalacje techniczno-sanitarne, z wyjątkiem gazu, z którego najrzadziej korzystają najbogatsze gospodarstwa (V grupa kwintylowa). Najbardziej znacząca różnica w tym zakresie pomiędzy I i V grupą kwintylową na korzyść najbogatszych gospodarstw domowych dotyczyła wyposażenia w centralne ogrzewanie (o 5,3 p. proc.), łazienkę (o 2,3 p. proc.) oraz ustęp spłukiwany (o 1,9 p. proc.).

W 2023 r. odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą albo dobrą wyniósł 54,0% (w 2022 r. – 50,6%), natomiast gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą było 4,9% (w 2022 r. – 5,9%).

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r. poprawiła się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych ekonomicznych oraz we wszystkich tych grupach przeważały oceny dobre lub raczej dobre nad złymi lub raczej złymi. Najlepiej swoją sytuację materialną, podobnie jak w latach poprzednich, postrzegały gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (76,0% ocen pozytywnych, wobec 71,2% w 2022 r.), najgorzej zaś gospodarstwa domowe rencistów (23,9% ocen pozytywnych wobec 20,9% w 2022 r.).

Gospodarstwa mieszkające na wsi gorzej oceniały swoją sytuację materialną niż mieszkańcy miast, zwłaszcza tych największych o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej, choć w obu przypadkach oceny te, w stosunku do 2022 r., poprawiły się i w 2023 r. 65,1% gospodarstw domowych z miast liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców i 51,4% mieszkańców wsi oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą (w 2022 r. było to odpowiednio 61,6% i 46,4%).

W 2023 r. gospodarstwa domowe w Polsce kontynuowały, choć w mniejszej skali, pomoc mieszkańcom objętej wojną Ukrainy w następstwie rosyjskiej inwazji. W poszczególnych kwartałach 2022 i 2023 r. skala pomocy udzielonej przez gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy malała od 69,3% w I kwartale 2022 r. do 9,3% w IV kwartale 2023 r. Wśród pomagających gospodarstw domowych, zarówno w 2022 jak i 2023 r. dominującymi formami pomocy były: przekazywanie darów rzeczowych oraz pomoc pieniężna (bezpośrednio lub przez organizacje).

Najwyższy udział gospodarstw domowych udzielających pomocy mieszkańcom Ukrainy we wszystkich kwartałach 2023 r. wystąpił wśród gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek (od 26,3% w I kwartale do 11,9% w IV kwartale) oraz w gospodarstwach pracowników (od 22,5% w I kwartale do 10,2% w IV kwartale).

Executive summary

In 2023 the financial situation of households improved. Households achieved in nominal terms both higher income and expenditure. The level of average monthly available income per capita in 2023 rounded to 1 PLN, amounted to PLN 2678 and was higher by 13.7% in nominal terms, and by 2.1% in real terms than the income in 2022. The average monthly expenditure per capita in households in 2023 reached the value of PLN 1636 and was higher by 9.4% in nominal terms, and lower by 1.8% in real terms than expenditure in 2022.

In 2023, there was still a relatively large diversity in average monthly income and expenditure between various socio-economic groups of households. Similarly to the previous years, the highest average monthly available income per capita in households (rounded to 1 PLN – PLN 3313) and average monthly expenditure per capita (rounded to 1 PLN – PLN 1862) were recorded in households of self-employed outside farming. In this group of households – in comparison with the average for the total of households in Poland – both income and expenditure were higher by 23.7% and 13.8% respectively (in 2022, by 16.6% and 13.3% respectively).

As in the previous years, in 2023 households of pensioners had the lowest average monthly available income per capita, which amounted to PLN 2162 and was by 19.3% lower than the national average. The lowest average expenditure was noted in the households of farmers – PLN 1245 and it was by 23.9% lower than average expenditure for households in total.

The highest share – 27.2% – in the structure of expenditure for households in total had, similarly to the previous years, expenditure on food and non-alcoholic beverages. This share varied between individual socio-economic groups and ranged from 23.5% in households of the self-employed outside farming to 31.9% in households of farmers and 31.8% in households of pensioners. Another important item in households expenditure was expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels. Its share in total expenditure was on average 19.9%: the lowest share of this expenditure was in the households of farmers (16.9%) and the highest in the households of pensioners – 24.6%.

The income situation of households is a factor that clearly distinguishes the level and structure of expenditure. The budgets of the poorest families to the greatest extent are burdened with expenditure on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels. Among the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group) average monthly expenditure per capita on basic necessities in total from two groups: food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels accounted for 50.6% of total expenditure, whereas among the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) – only 40.3% of total expenditure.

The differences in material situation between households in urban and rural areas slightly increased. The average monthly available income per capita in urban areas was by 9.3% higher than national average (in 2022 by 8.7%), while expenditure – by 10.2% higher than the average for Poland (in 2022 by 9.5%). In cities with 500 thousand or more residents, the average monthly available income per capita was by 36.0% higher than the national average (in 2022 by 34.3%) and expenditure was higher than the national average by 33.0% (in 2022 by 34.7%). The average monthly available income per capita in rural areas was lower by 13.7% than the national average (in 2022 by 13.0%), and expenditure was lower by 14.9% (in 2022 by 14.1%).

In territorial terms in 2023 the income per capita in households higher than the national average appeared in the voivodships: Mazowieckie, Śląskie, Zachodniopomorskie, Małopolskie, Lubuskie, Dolnośląskie and Podlaskie, whereas in the case of expenditure, average monthly values above average for Poland were recorded in voivodships: Dolnośląskie, Mazowieckie, Pomorskie, Łódzkie, Śląskie and Opolskie.

Taking into account the biological type of household, in 2023 married couples without dependent children were in the most favourable financial situation. Their average monthly available income per capita was by 35.8% higher than the national average (in 2022 by 34.4%), while their average monthly expenditure – by 37.6% higher than the national average (in 2022 by 36.0%). Married couples with three

or more dependent children still were in the most difficult financial situation. The average monthly available income per capita in this type of households was by 29.6% lower, and the expenditure per capita by 25.4% lower than the national average (in 2022 by 24.5% and 23.1% respectively).

In 2023, there was a decrease in consumption of the majority of basic foodstuffs. The highest decline was recorded in: sugar (by 12.5%), margarine and vegetable fats (by 12.0%) as well as pasta and pasta products (by 9.3%). The highest increase was noted in the case of cheese and curd (by 5.2%), apples (by 4.7%) and yogurt (by 3.4%). The decrease in the level of food consumption might be influenced by a 15.9% increase in expenditure on gastronomy in comparison to 2022 and an increase in the prices of food and non-alcoholic beverages. It should be noted, that households of self-employed and employees spent much more on catering services than households of farmers as well as retirees and pensioners.

The level of consumption of most food products varied depending on the socio-economic groups. Households of retirees and pensioners, in comparison with other socio-economic groups, consumed much more bread, meat, milk, eggs, oils and fats, fruit and vegetables (including potatoes).

The level of consumption of most foodstuffs greatly depends on household income. As the wealth of households increases, so does the level of consumption of certain foodstuffs. Similarly to the previous years, households with the highest income (5th quintile group), compared with the lowest-income households (1st quintile group), consumed on average monthly per capita more: fish and seafood, fruit, butter, yogurt, cheese and curd, fruit and vegetable juices, mineral and spring waters, eggs and vegetables. On the other hand, households with the lowest income (1st quintile group) consumed slightly more fresh whole milk, margarine and other vegetable fats and sugar.

Residents in urban areas, in comparison with residents of rural areas, consumed monthly per capita on average more vegetables (except potatoes), fruit, cheese and curd as well as mineral and spring waters and less bread and cereals, meat, sugar.

In 2023, the equipment of households with durable goods, especially with high-tech goods, improved, while the level of equipment with older types of goods decreased. There was an increase in the number of households equipped with a game console, equipment for reception, recording and reproduction of sound as well as motorcycle, scooter, motorbike.

The level of household equipment with durable goods largely depends on their financial situation. The richest households (5th quintile group) were better equipped with durable goods than the poorest households (1st quintile group). It should be emphasised, however, that the differences in the degree of equipment between 5th and 1st quintile groups decreased in comparison with 2022, the most in the case of passenger car.

In terms of equipping with new generation devices, such as device with the access to the Internet (of which smartphone), there differences in the level of equipment with those devices between households in urban and rural areas are steadily decreasing. Still, households in rural areas are better equipped with bicycle, passenger car and motorcycle, scooter, motorbike.

The average usable floor area of dwellings in Poland systematically increases every year. The average household in 2023 occupied apartment with the area of 88.2 m², consisting of 3 rooms. In comparison with 2010 this area increased by 14.9 m². There was an average of 30.9 m² of usable floor area and 1 room per capita in household (in 2010 – 26.1 m² of usable floor area and 1 room).

The largest average usable floor area of dwellings was held by households of farmers – 144.1 m², while the smallest by households of pensioners – 71.6 m². The largest usable floor area per capita was in the households of pensioners (41.8 m²) and retirees (39.0 m²), which is related to a smaller number of persons in the household, while the smallest usable floor area per capita – in the households of employees (27.5 m²).

The area of dwellings occupied by households was also differentiated according to the level of the income of household. In the case of the richest households (5th quintile group) average occupied area was smaller (83.9 m²) than households with the lowest income (1st quintile group) – 90.1 m², however, the

members of the richest households had much greater floor area per capita (40.0 m² and 24.7 m² respectively).

The usable floor area of the dwellings occupied by households decreases with the growth in the number of residents in a given locality. The average usable floor area of the dwellings in rural areas amounted to 116.4 m² and was by 57.2 m² larger than those located in cities with a population of 500 thousand or more. Despite the greater number of persons in households in rural areas, they also had the largest usable floor area per capita, 33.7 m² against 26.0 m² in cities with a population of 500 thousand or more.

The equipment of dwellings with technical and sanitary installations is systematically improving. Dwellings equipped with running water accounted for 99.9% of all households, with sewage system and a flushing toilet – 99.2% each, and with a bathroom – 99.0%. As in the previous years, the best equipped with sanitary and technical installations (except gas) were dwellings of households of self-employed outside farming, and the worst – households of pensioners.

Dwellings of households in urban areas were slightly better equipped with sanitary and technical installations, except gas, than households in rural areas.

There is clear relationship between household's income and the equipment of dwellings in sanitary and technical installations, except gas, which was used by the richest households the least (5th quintile group). The most significant difference in this area between 1st and 5th quintile group in favour of the richest households concerned the equipment with central heating (by 5.3 percentage points), bathroom (by 2.3 percentage points) and flushing toilet (by 1.9 percentage points).

In 2023, percentage of households evaluating their financial situation as rather good or good amounted to 54.0% (in 2022 – 50.6%), whereas households perceiving it as rather bad or bad were 4.9% (in 2022 – 5.9%).

Subjective evaluation of the financial situation of households in 2023 improved in all socio-economic groups, and in all these groups good or rather good assessments prevailed over bad or rather bad. Households of the self-employed outside farming evaluated their financial situation the most favourably (76.0% positive assessments against 71.2% in 2022), whereas households of pensioners the worst (23.9% positive assessments against 20.9% in 2022).

Households in rural areas evaluated their financial situation worse than urban residents, especially those from cities with a population of 500 thousand or more, however, in both cases these assessments improved in comparison with 2022, and in 2023 65.1% of household in cities with a population of 500 thousand or more as well as 51.4% households in rural areas evaluated their financial situation as good or rather good (in 2022 it was 61.6% and 46.4% respectively).

In 2023 households in Poland continued, although in the smaller scale, providing aid to inhabitants of Ukraine covered by the war, resulting from the Russian invasion. In individual quarters of 2022 and 2023, the scale of assistance provided by households to residents of Ukraine decreased from 69.3% in the first quarter of 2022 to 9.3% in the fourth quarter of 2023. Among helping households, both in 2022 and 2023, the dominant forms of support were in-kind donations and financial support (directly or through organizations).

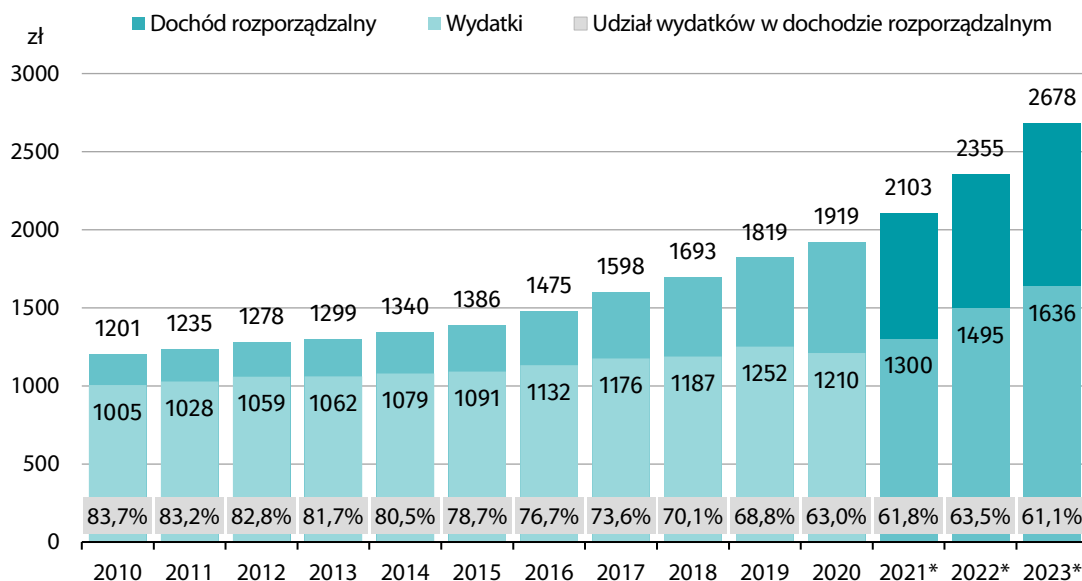
The highest share of households granting support to Ukrainian inhabitants in all quarters of 2023 was among households of self-employed (from 26.3% in the first quarter to 11.9% in the fourth quarter) as well as in the households of employees (from 22.5% in the first quarter to 10.2% in the fourth quarter).

Analiza

Wstęp

W 2023 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się. Nominalnie gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. Poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w zaokrągleniu do 1 zł w 2023 r. wyniósł 2678 zł i był wyższy od dochodu z 2022 r. nominalnie o 13,7%, a realnie o 2,1%. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnęły w 2023 r. wartość 1636 zł i były wyższe nominalnie o 9,4%, a realnie niższe o 1,8% od wydatków z 2022 r. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły 1580 zł i były nominalnie wyższe o 9,8%, a realnie niższe o 1,5% w stosunku do 2022 r. Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym zmalał z 63,5% w 2022 r. do 61,1% w 2023 r. i osiągnął najniższy poziom w okresie od 2010 r.

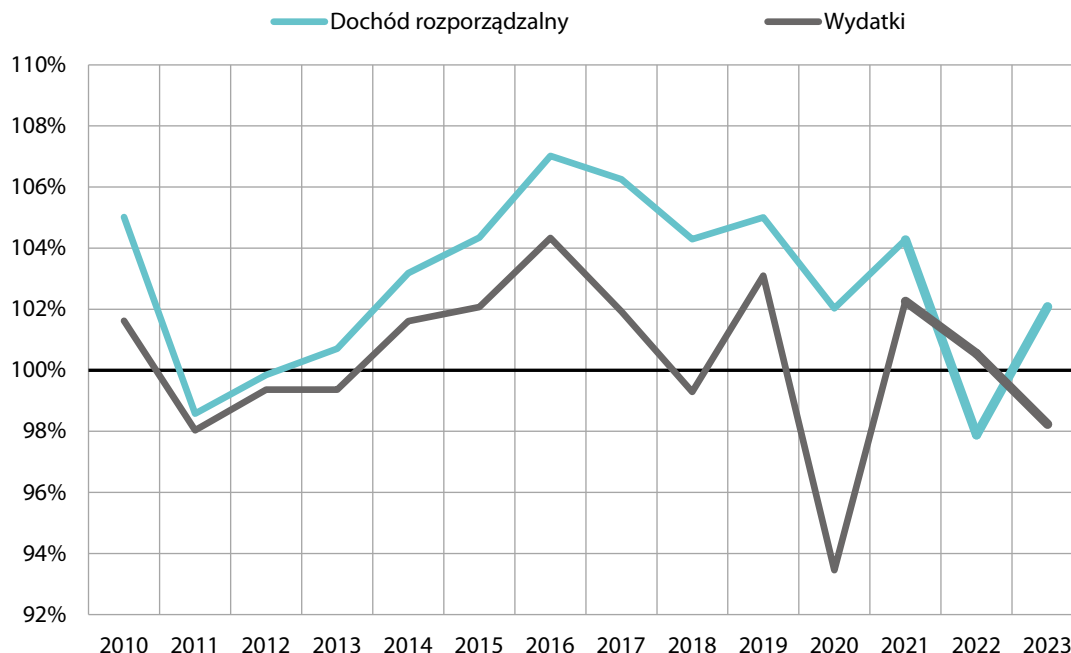
Wykres 1. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków¹ na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w latach 2010–2023

* Dane za lata 2021-2023 w całym opracowaniu zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnieniem uogólnieniem wyniki za lata 2021-2022 różnią się od wcześniej publikowanych.

¹ Ze względu na wprowadzenie w 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla okresu 2010–2023 podano w warunkach porównywalnych i do pozycji „wydatki” w latach 2010–2012 doliczono pozycję „składki na ubezpieczenie na życie”.

Wykres 2. Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w latach 2010–2023

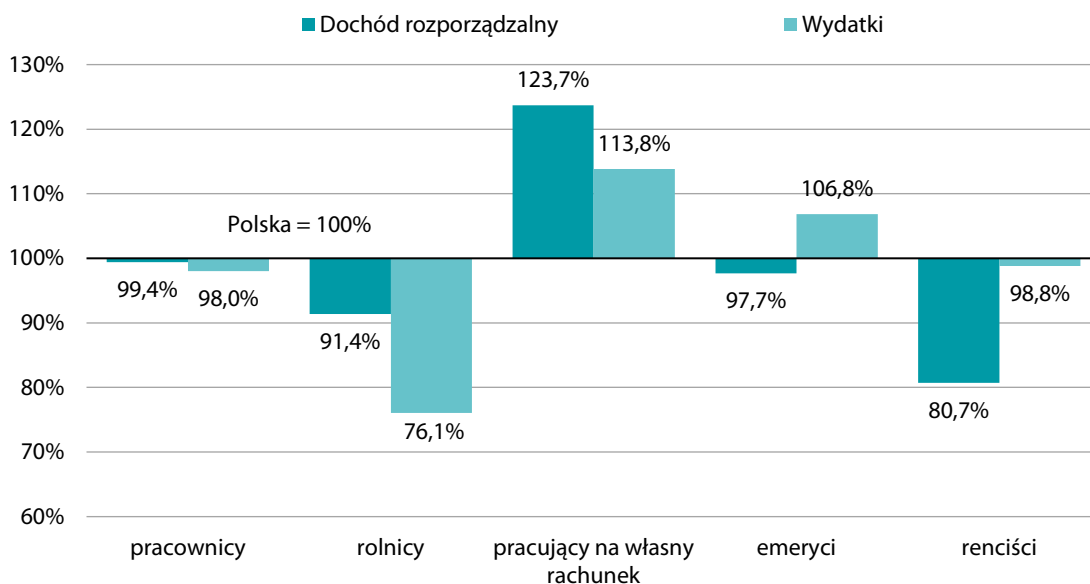

Dochody i wydatki

W 2023 r. nadal utrzymywało się relatywnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy różnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych. Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w zaokrągleniu do 1 zł – 3313 zł) oraz przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę (w zaokrągleniu do 1 zł – 1862 zł) wystąpiły w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym. W tej grupie gospodarstw domowych – w stosunku do przeciętnej dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce – zarówno dochód, jak i wydatki były wyższe, odpowiednio o 23,7% i o 13,8% (w 2022 r. odpowiednio o 16,6% i o 13,3%).

Podobnie jak w latach poprzednich najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę w 2023 r. dysponowały gospodarstwa domowe rencistów. Ich przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę wyniósł 2162 zł i był o 19,3% niższy od średniej ogólnopolskiej (w 2022 r. niższy o 22,7%). Natomiast najniższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę odnotowano w gospodarstwach domowych rolników (1245 zł) i były one o 23,9% niższe od średnich wydatków dla gospodarstw domowych ogółem (w 2022 r. – niższe o 21,1%).

Wykres 3. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.

Tak jak w latach poprzednich, najwyższy udział wydatków w dochodach (74,8%) i najniższą kwotę nadwyżki przeciętnych miesięcznych dochodów rozporządzalnych na osobę nad średnimi wydatkami na osobę (545 zł), odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów. Najniższy udział wydatków w dochodach (50,9%) podobnie jak w roku poprzednim, miały gospodarstwa domowe rolników, natomiast największą średnią kwotę nadwyżki dochodu nad wydatkami (1451 zł) zanotowano w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek.

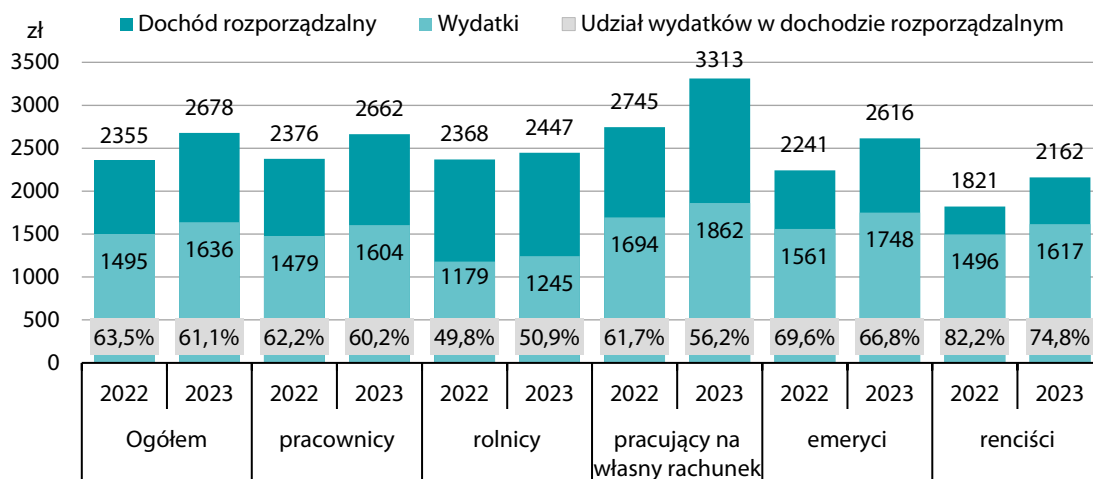
W porównaniu z rokiem poprzednim udział wydatków w dochodach gospodarstw domowych ogółem spadł o 2,4 p. proc. do 61,1%, co wskazuje na większe możliwości gromadzenia oszczędności w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział średnich wydatków w przeciętnych miesięcznych dochodach spadł we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych w wyjątku gospodarstw domowych rolników, gdzie wzrósł o nieco ponad 1 p. proc.

Rozpiętość wskaźnika przeciętnych miesięcznych dochodów² według grup społeczno-ekonomicznych wzrosła do 43,0 p. proc. (w 2022 r. – 39,3 p. proc.), zaś rozpiętość wskaźnika przeciętnych miesięcznych wydatków³ zwiększyła się do 37,7 p. proc. (w 2022 r. – 34,4 p. proc.).

² Wskaźnik przeciętnych miesięcznych dochodów jest równy ilorazowi przeciętnych miesięcznych dochodów na 1 osobę w badanej grupie przez przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę dla całej Polski.

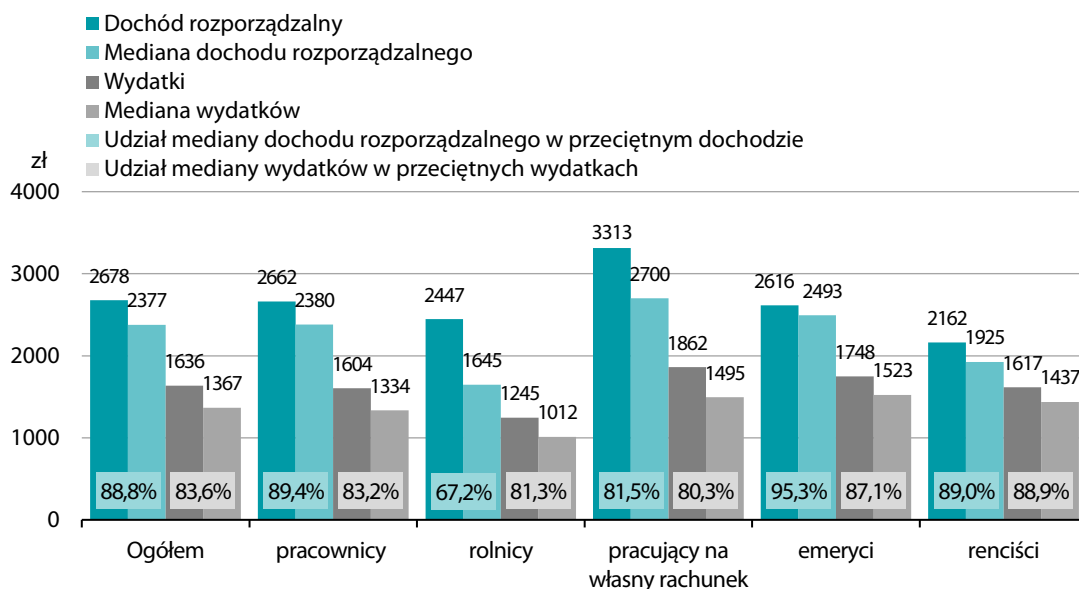
³ Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków jest równy ilorazowi przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w badanej grupie przez przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę dla całej Polski.

Wykres 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023

Mediana (wartość środkowa) przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w zaokrągleniu do 1 zł w 2023 r. wynosiła 2377 zł (2100 zł w 2022 r.), a przeciętnych miesięcznych wydatków 1367 zł (1251 zł w 2022 r.). Mediana dochodu rozporządzalnego na 1 osobę stanowiła 88,8% wartości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego (w 2022 r. 89,2%), zaś mediana wydatków – 83,6% wartości przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę (83,7% w 2022 r.). Iloraz mediany do wartości przeciętnej miesięcznej na 1 osobę w przypadku dochodu rozporządzalnego był najwyższy w grupie gospodarstw domowych emerytów (95,3% wobec 95,7% w 2022), a najniższy w gospodarstwach rolników (67,2% wobec 64,7% w 2022 r.). W przypadku zaś wydatków był on najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów (88,9% wobec 83,8% w 2022 r.), a najniższy u pracujących na własny rachunek (80,3% wobec 78,6% w 2022 r.).

Wykres 5. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz ich mediana według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.

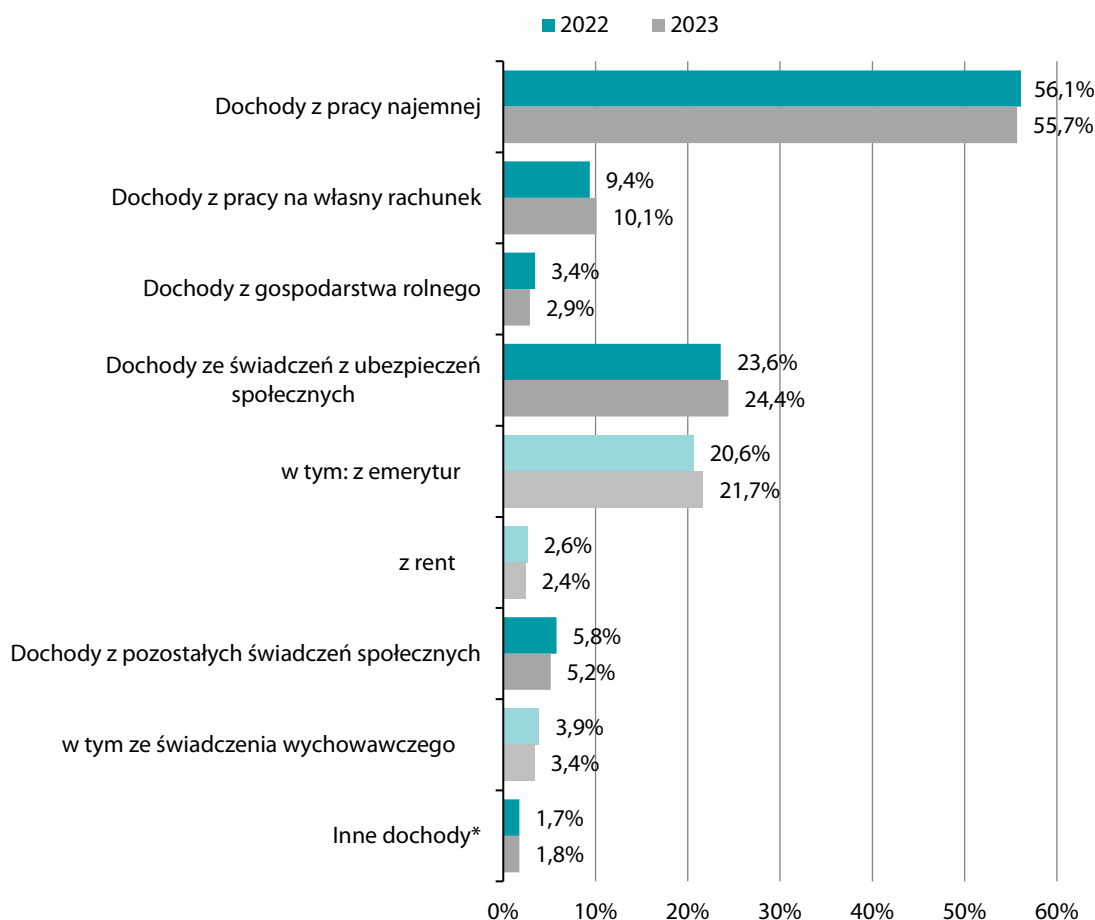

W 2023 r. wystąpił wzrost realnego przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego ogółem na osobę – o 2,1%. Realny wzrost wystąpił w prawie wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, wśród których najwyższy odnotowano w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek (o 8,4%). Spadek realnego przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego ogółem na osobę odnotowano jedynie w grupie rolników (o 5,9%).

Analogicznie do 2022 r. w gospodarstwach domowych emerytów odnotowano najwyższy udział dochodów z głównego źródła utrzymania (81,6% wobec 81,5% w 2022 r.), a w gospodarstwach domowych rolników – najniższy (66,3% wobec 67,6% w 2022 r.).

W strukturze dochodów ogółu gospodarstw domowych, podobnie jak w poprzednich latach, dominowały dochody z pracy najemnej (55,7% wobec 56,1% w 2022 r.) oraz dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (24,4% wobec 23,6% w 2022 r.).

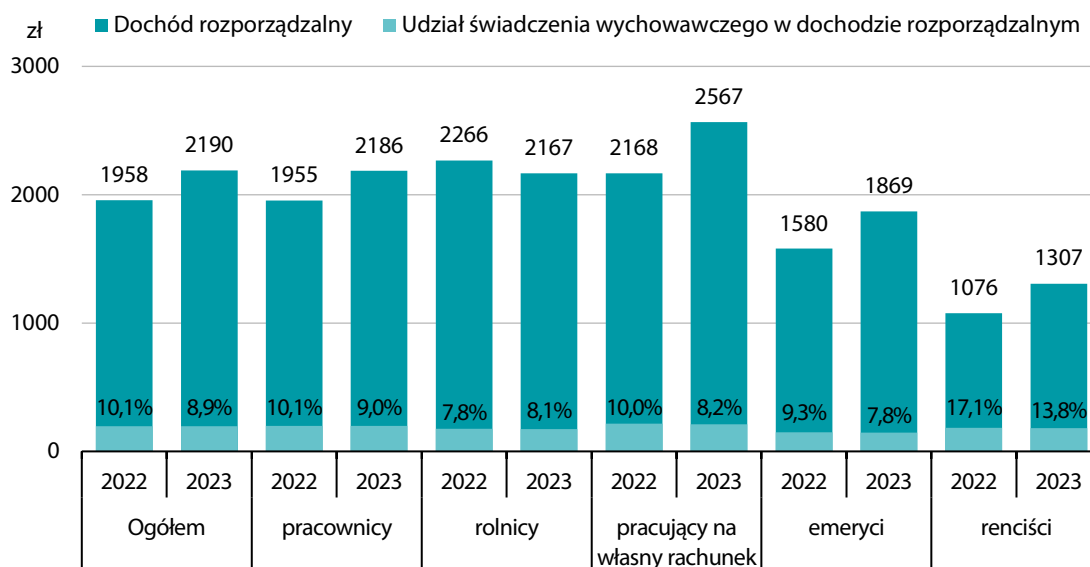
Wykres 6. Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem w latach 2022–2023

*Na kategorię "Inne dochody" składają się: dochody z własności, dochody z wynajmu nieruchomości oraz pozostałe dochody.

Różnice w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. wyniosły od -0,6 p. proc. w przypadku dochodów z pozostałych świadczeń społecznych do +0,8 p. proc. w przypadku dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Wykres 7. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2022–2023 według grup społeczno-ekonomicznych

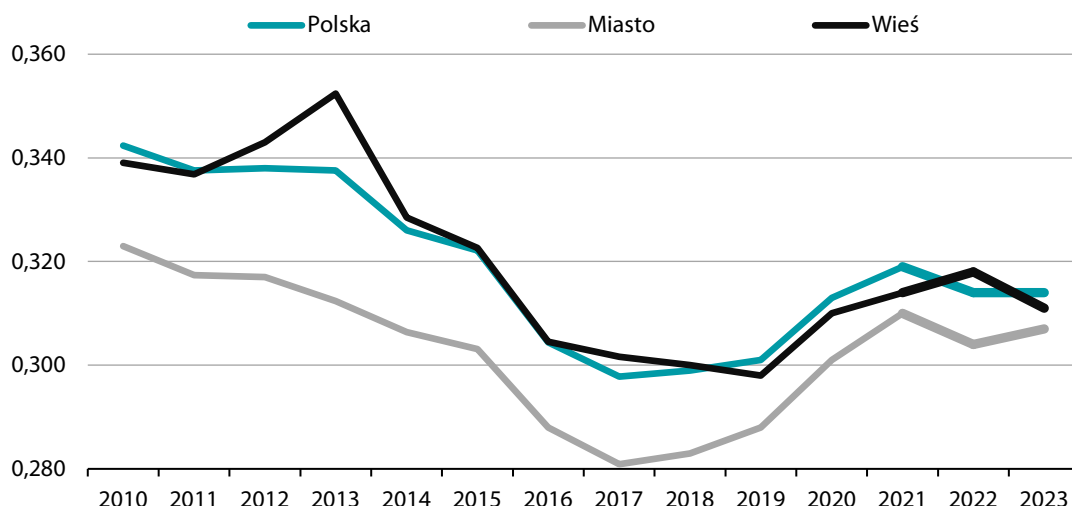
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2023 r. wyniósł 2190 zł i stanowił 81,8% średniego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę dla ogółu gospodarstw domowych (analogiczny dochód w gospodarstwach domowych niepobierających tego świadczenia wyniósł 3107 zł i stanowił 116,0% przeciętnego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem).

Udział dochodów ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających je w 2023 r. był najwyższy w gospodarstwach rencistów – 13,8% (w 2022 r. – 17,1%). W gospodarstwach pracowników wyniósł 9,0%, pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – 8,2%, a rolników – 8,1% (w 2022 r. odpowiednio 10,1%, 10,0% i 7,8%). Najniższy udział tego świadczenia wśród grup społeczno-ekonomicznych wystąpił w gospodarstwach emerytów – 7,8% (w 2022 r. – 9,3%) dochodu rozporządzalnego⁴. Spośród wszystkich grup społeczno-ekonomicznych wzrost udziału świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych wystąpił jedynie w gospodarstwach rolników, co jest pochodną spadku dochodu rozporządzalnego w gospodarstwach domowych rolników uzyskujących świadczenie wychowawcze.

Zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych, mierzone współczynnikiem Giniego, po okresie spadku w latach 2014–2017 i chwilowej stabilizacji, wzrastało w latach 2020 i 2021, a w latach 2022–2023 utrzymywało się na poziomie 0,314, niemal równym wartości z 2020 r. Dynamika współczynnika Giniego dla miast była podobna do notowanej średnio w kraju, choć na niższym poziomie jego wartości. W przypadku wsi po 3 latach utrzymującego się trendu wzrostowego, współczynnik Giniego spadł w 2023 r. do poziomu 0,311, co również stanowiło wartość niemal równą wartości z 2020 r.

⁴ Przeciętna liczba dzieci w wieku 0–17 lat włącznie w gospodarstwach domowych biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych i pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2023 r. wynosiła: ogółem – 1,76; pracowników – 1,75; rolników – 1,86; pracujących na własny rachunek – 1,84; emerytów – 1,43; rencistów – 1,53.

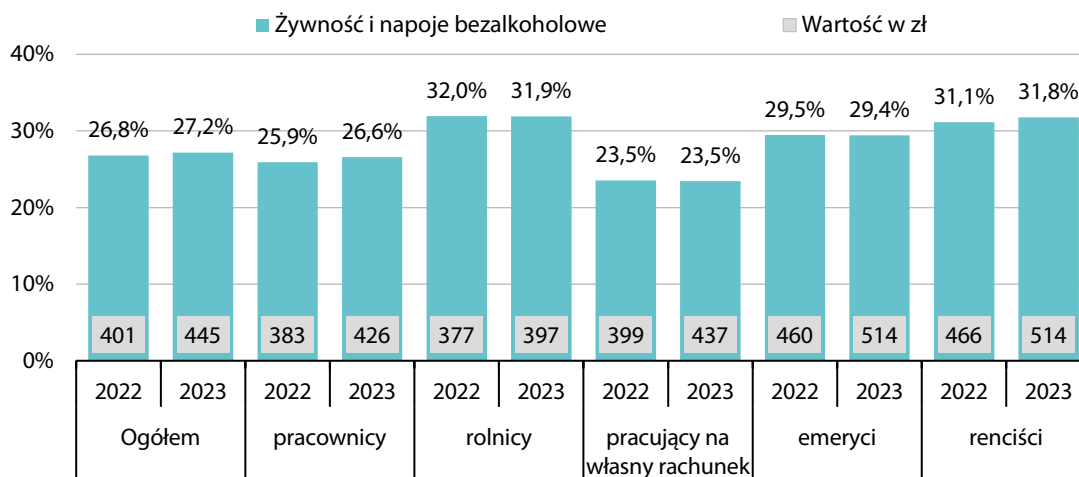
Wykres 8. Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski według miejsca zamieszkania w latach 2010–2023

W 2023 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, w ujęciu realnym wystąpił spadek przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych – o 1,8%. Realny spadek przeciętnych miesięcznych wydatków na osobę w stosunku do 2022 r. wystąpił w prawie wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, a największy w grupie rolników (spadek o 3,9%), rencistów (o 3,7%) oraz pracowników najemnych (o 2,6%). W gospodarstwach domowych emerytów przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych realnie pozostały na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego.

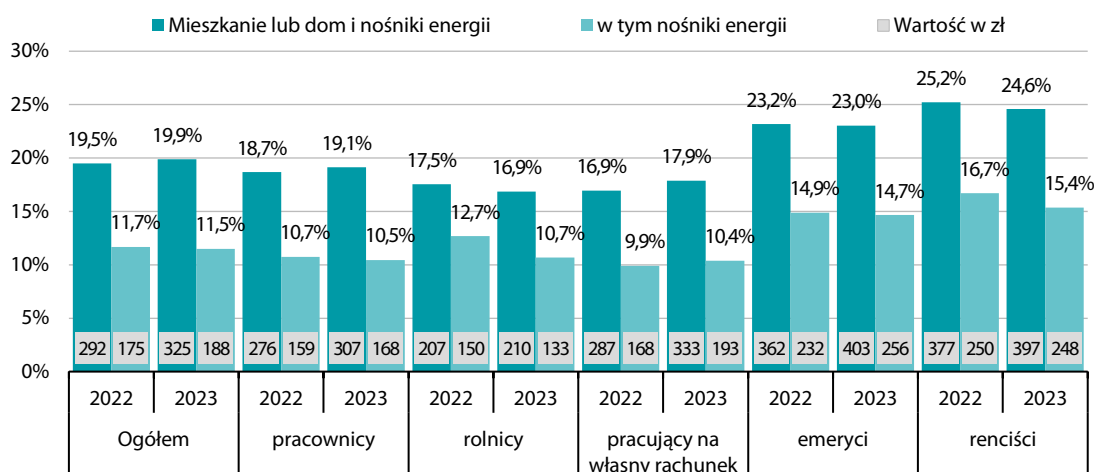
Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe miały, podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych – 27,2% (nieco wyższy w porównaniu w rokiem poprzednim – o 0,4 p. proc.). W poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych wyniósł on od 23,5% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 31,9% w gospodarstwach rolników i 31,8% w gospodarstwach rencistów.

Wykres 9. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023

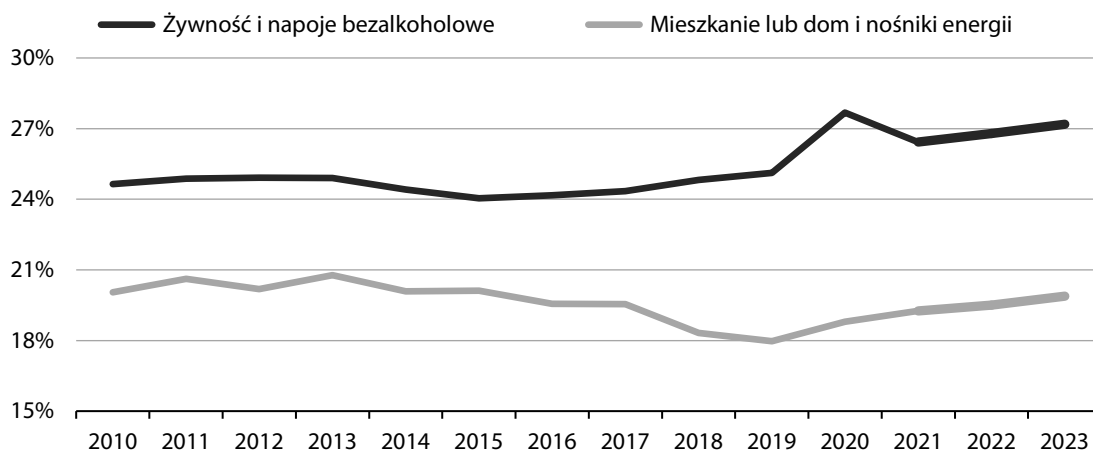
Drugą istotną pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Udział tego rodzaju wydatków w wydatkach ogółem wyniósł przeciętnie 19,9% i wzrósł w 2023 r. o 0,4 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Spośród grup społeczno-ekonomicznych najniższy udział wydatków na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii wystąpił w gospodarstwach domowych rolników (16,9%), a najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów (24,6%). Najwyższy wzrost udziału przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę związanych z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii w wydatkach ogółem gospodarstw domowych zaobserwowano w gospodarstwach pracujących na własny rachunek (o 1,0 p. proc.), natomiast największy spadek w gospodarstwach rolników i rencistów (po 0,6 p. proc.).

Wykres 10. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę związanych z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023

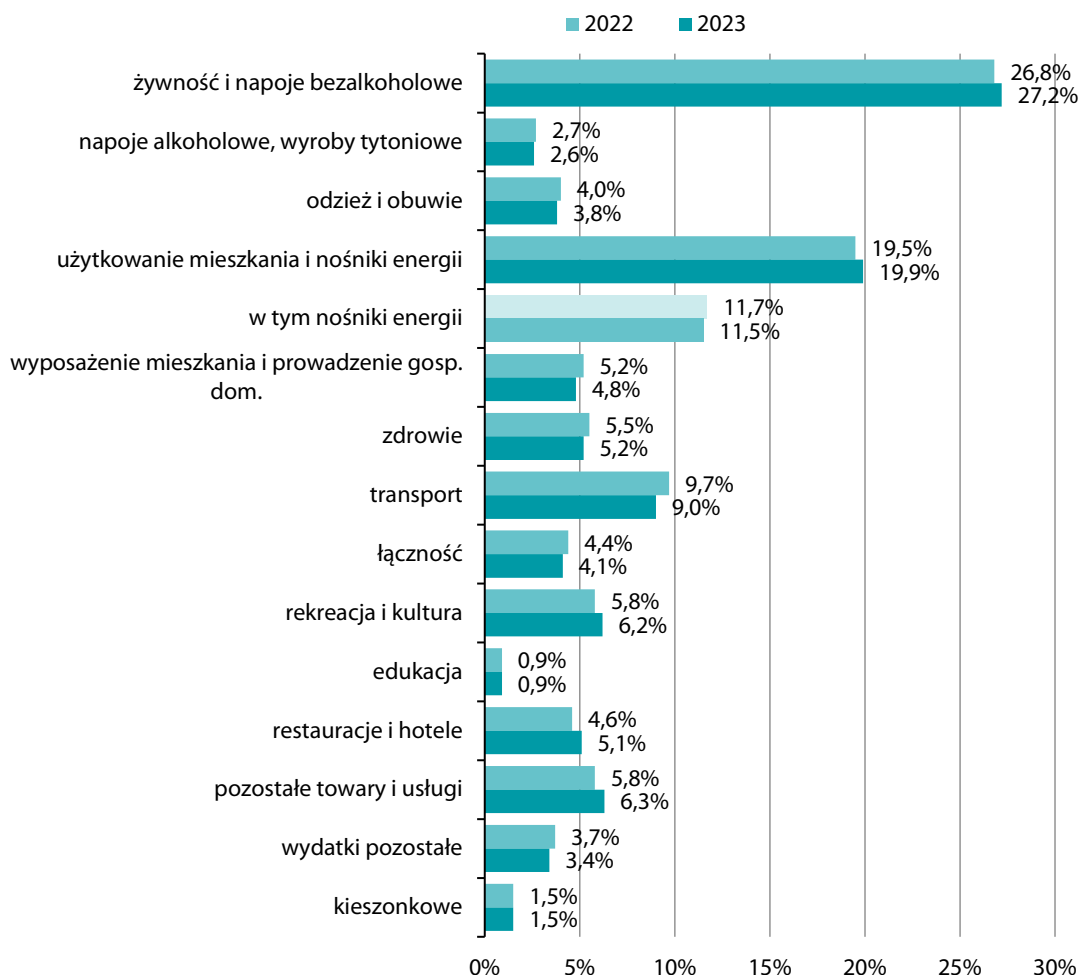
W latach 2022–2023, w stosunku do roku poprzedniego, następował wzrost (po 0,4 p. proc.) udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych do poziomu 26,8% w 2022 r. i 27,2% w 2023 r. Udział wydatków na utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii utrzymuje tendencję wzrostową.

Wykres 11. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii w całości wydatków gospodarstw domowych w latach 2010–2023

W 2023 r. w odniesieniu do roku poprzedniego najbardziej zwiększył się udział w strukturze wydatków takich grup jak: restauracje i hotele oraz pozostałe towary i usługi (po 0,5 p. proc.), żywność i napoje bezalkoholowe, użytkowanie mieszkania i nośniki energii oraz rekreacja i kultura (po 0,4 p. proc.), natomiast zmniejszył się udział takich grup wydatków jak: transport (o 0,7 p. proc.) oraz wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (o 0,4 p. proc.).

Wykres 12. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w latach 2022–2023

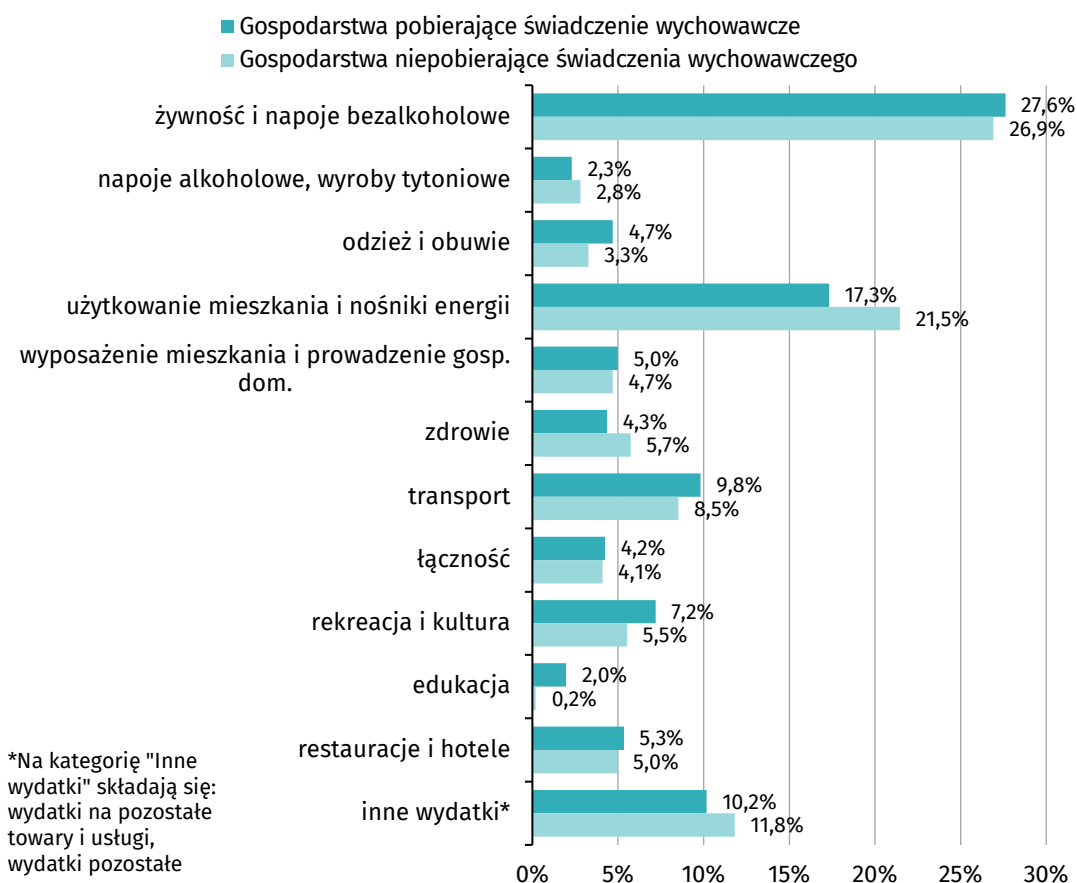
Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2023 r. wyniosły 1331 zł i stanowiły 81,3% średnich wydatków na 1 osobę dla ogółu gospodarstw domowych (analogiczne wydatki w gospodarstwach domowych niepobierających tego świadczenia wyniosły 1904 zł i stanowiły 116,4% przeciętnych wydatków gospodarstw domowych na 1 osobę ogółem). Najistotniejszą pozycję w strukturze wydatków obu grup gospodarstw domowych (pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego) zajmowała żywność i napoje bezalkoholowe – odpowiednio 27,6% i 26,9% oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii – odpowiednio 17,3% i 21,5% ogółu wydatków.

Największe różnice w strukturze wydatków gospodarstw domowych pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” na korzyść gospodarstw domowych niepobierających tego świadczenia wystąpiły w przypadku wydatków na użytkowanie mieszkania i nośniki energii

(o 4,2 p. proc. więcej niż w przypadku gospodarstw domowych pobierających to świadczenie), innych wydatków (o 1,6 p. proc. więcej) oraz wydatków na zdrowie (o 1,4 p. proc. więcej). Natomiast wydatki na edukację, rekreację i kulturę oraz odzież i obuwie w strukturze wydatków gospodarstw domowych pobierających świadczenie „Rodzina 500+” stanowiły odpowiednio o 1,8 p. proc., 1,7 p. proc. oraz 1,4 p. proc. więcej niż w przypadku gospodarstw domowych niepobierających tego świadczenia.

W gospodarstwach domowych, które w 2023 r. pobierały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym zmalał do poziomu 60,8% (z 62,6% w 2022 r.), co oznacza poprawę możliwości oszczędzania w stosunku do roku poprzedniego.

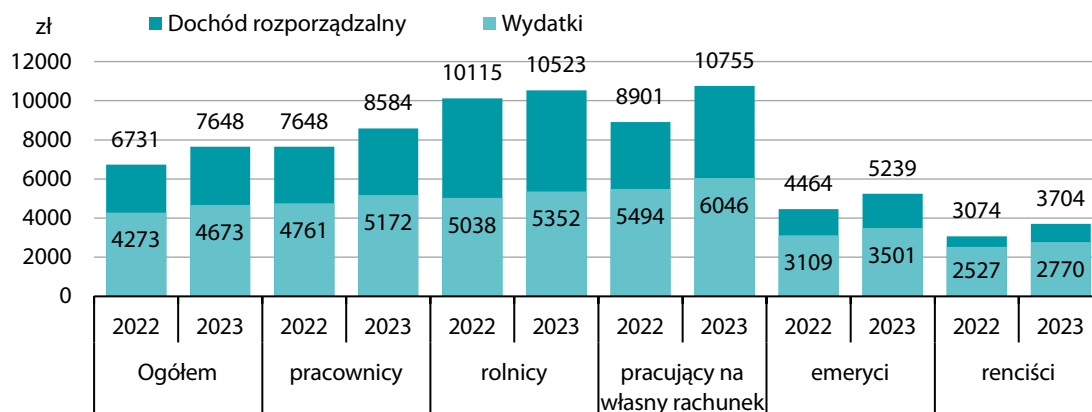
Wykres 13. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" (w % wydatków ogółem) w 2023 r.

Najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na gospodarstwo domowe osiągnęły gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek (jest to zmiana w stosunku do lat 2021–2022, w których najwyższym przeciętnym dochodem rozporządzalnym na gospodarstwo domowe dysponowały gospodarstwa rolników). Dochód ten był 2,9 raza wyższy niż w gospodarstwach domowych rencistów, które osiągnęły najniższy dochód. W gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek zanotowano również najwyższe wydatki i były one 2,2 raza wyższe niż w gospodarstwach domowych rencistów. Analizując te dane należy jednak wziąć pod uwagę średnią liczbę osób w poszczególnych typach gospodarstw domowych⁵.

⁵ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2023 r. wynosiła: ogółem – 2,86; pracowników – 3,22; rolników – 4,30; pracujących na własny rachunek – 3,25; emerytów – 2,00; rencistów – 1,71.

Wykres 14. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023

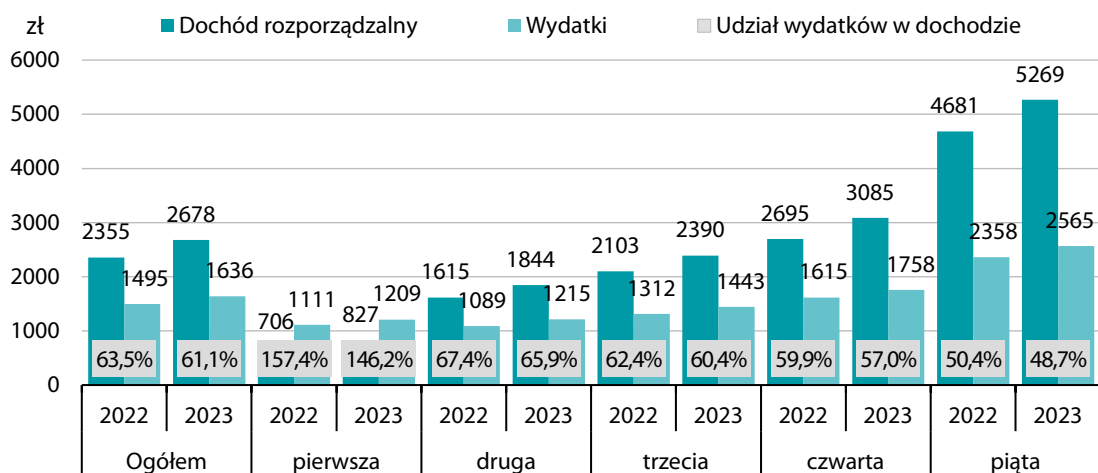

W 2023 r. 29,3% gospodarstw domowych dysponowało przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wynoszącym poniżej 2000 zł (38,5% w 2022 r.), 51,3% gospodarstw domowych miało dochód od 2000 do 4000 zł na osobę (48,7% w 2022 r.), 13,9% gospodarstw dysponowało dochodem od 4000 do 6000 zł na osobę (8,9% w 2022 r.), a 6000 zł lub więcej na osobę miało 5,5% gospodarstw domowych (3,9% w 2022 r.). W 2023 r. odsetek gospodarstw domowych z przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym co najmniej 2000 zł na osobę wyniósł 70,7% (w 2022 r. – 61,5%).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w grupie 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) wyniósł 5269 zł i był 6,4 raza wyższy (w 2022 r. wyniósł 4681 zł i był 6,6 raza wyższy) od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najniższe dochody (I grupa kwintylowa).

W gospodarstwach 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej skumulowanych było 39,3% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych (w 2022 r. – 39,7%), natomiast w gospodarstwach 20% osób pozostających w najgorszej sytuacji – 6,2% (w 2022 r. – 6,0%).

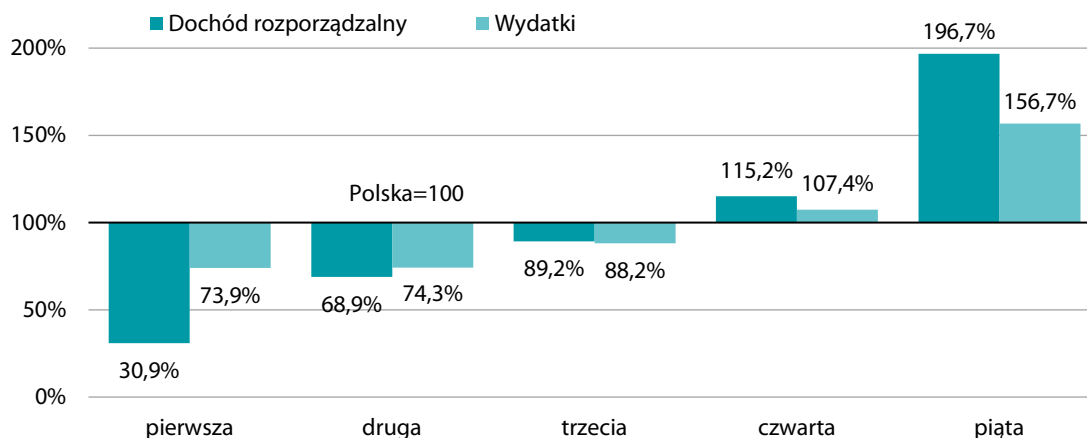
Wykres 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup kwintylowych w latach 2022–2023

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w V grupie kwintylowej były 2,1 raza wyższe niż w I grupie kwintylowej (w 2022 r. – również 2,1 raza wyższe). Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w najwyższej grupie kwintylowej wyniósł 48,7% (w 2022 r. – 50,4%), a w najniższej – 146,2% (w 2022 r. – 157,4%).

– 157,4%), co oznacza, że gospodarstwa najbiedniejsze w znacznym stopniu zmuszone były korzystać ze swoich oszczędności lub pożyczek czy kredytów.

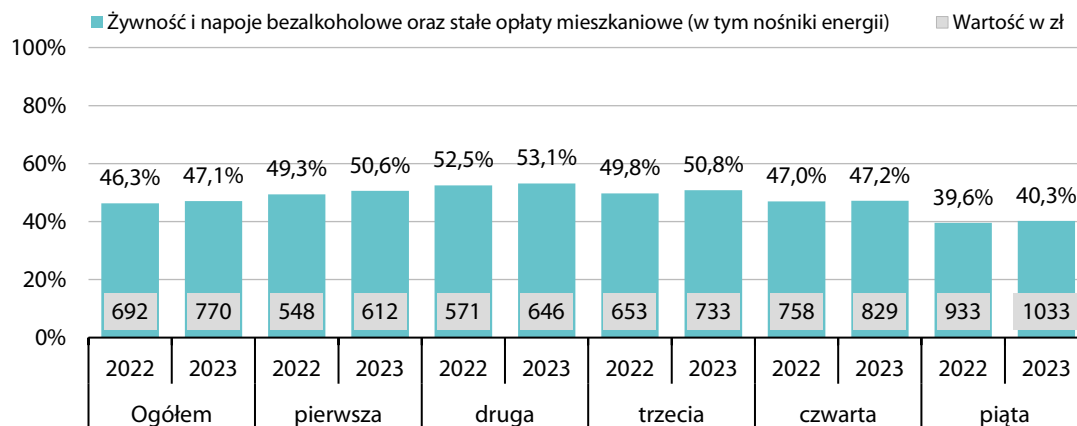
Wykres 16. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup kwintylowych w 2023 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych należących do I grupy kwintylowej był w 2023 r. niższy o 69,1%, zaś wydatki były niższe o 26,1% od średniej dla gospodarstw domowych ogółem (w 2022 r. było to odpowiednio 70,0% i 25,7%). Z kolei w gospodarstwach należących do V grupy kwintylowej przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę był o 96,7% wyższy, zaś wydatki o 56,7% wyższe od średniej dla gospodarstw domowych ogółem (w 2022 r. odpowiednio o 98,7% i 57,7%). Rozpiętość dochodowa między powyższymi grupami zmniejszyła się o 2,9 p. proc., zaś w przypadku wydatków zmniejszyła się o 0,6 p. proc.

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych jest czynnikiem wyraźnie różnicującym poziom i strukturę wydatków. Wyraża się to m.in. większym obciążeniem budżetów rodzin najuboższych wydatkami na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii.

Wykres 17. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w latach 2022–2023

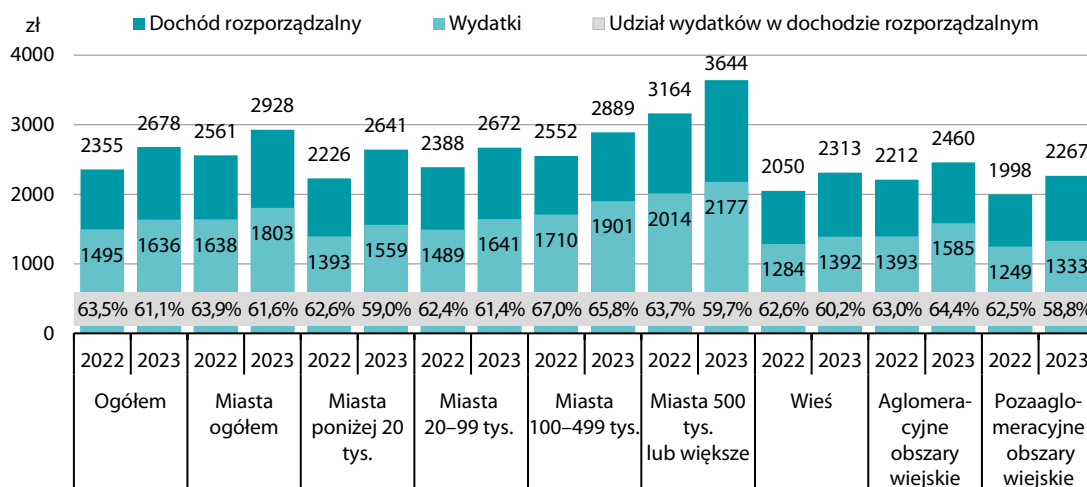
W budżetach 20% osób o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na zaspokojenie podstawowych potrzeb łącznie z dwóch grup: żywność i napoje bezalkoholowe

oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii, stanowiły łącznie 50,6% wydatków ogółem, zaś u 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) – jedynie 40,3% wydatków ogółem (w roku poprzednim było to odpowiednio 49,3% oraz 39,6%). Podkreślenia wymaga fakt, że kwota takich wydatków na 1 osobę w grupie najbogatszych gospodarstw domowych wyniosła 1033 zł i była 1,7 raza wyższa od analogicznych wydatków w grupie najuboższych.

Czynnikiem silnie różnicującym dynamikę i strukturę dochodów oraz wydatków gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta był wyższy o 26,6% niż na wsi (w 2022 r. o 24,9%), co wynikało zarówno z różnicy w wysokości dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa domowe, jak i z większej liczby osób wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś⁶. Podobnie wyglądała sytuacja w przypadku wydatków gospodarstw domowych. Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta były o 29,5% wyższe niż na wsi (w 2022 r. o 27,6%).

Najwyższy udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę (65,8%), odnotowano w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta o wielkości 100–499 tys. mieszkańców i w porównaniu z 2022 r. udział ten zmalał o 1,2 p. proc. Natomiast najniższy udział wydatków w dochodach (58,8%) miały gospodarstwa domowe na pozaaglomeracyjnych obszarach wiejskich i w porównaniu z rokiem poprzednim udział ten zmalał o 3,7 p. proc.

Wykres 18. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w latach 2022–2023

W miastach ogółem przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych były wyższe odpowiednio o 9,3% i 10,2% (w 2022 r. – o 8,7% i 9,5%) w stosunku do średniej dla Polski. Największe różnice wystąpiły w przypadku miast liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców, w których przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 36,0% wyższy niż przeciętnie w kraju (o 34,3% w 2022 r.), natomiast wydatki były wyższe od przeciętnych wydatków krajowych o 33,0% (o 34,7% w 2022 r.). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę na wsi był niższy o 13,7% od średniej krajowej (w 2022 r. o 13,0%), a wydatki niższe o 14,9% (w 2022 r. o 14,1%).

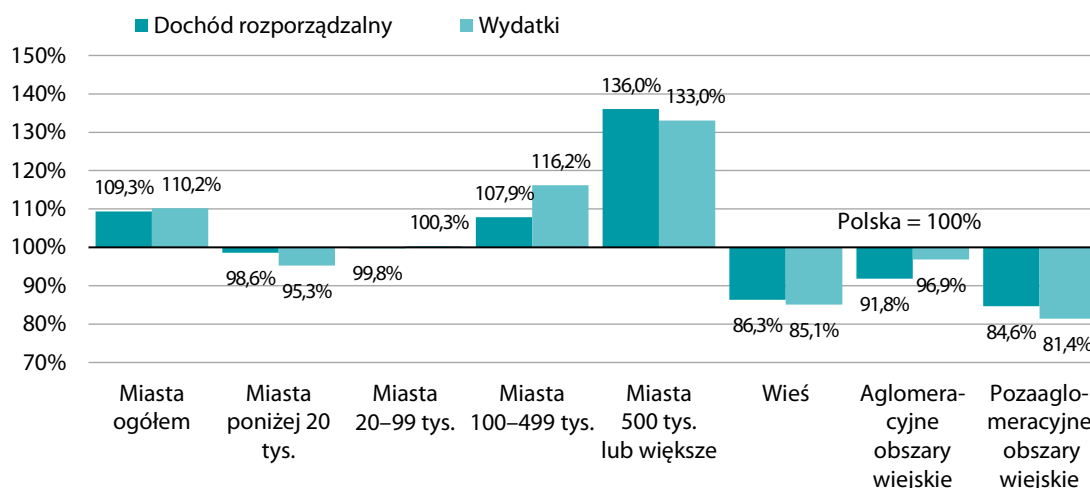
Najniższe wartości tych wskaźników odnotowano na pozaaglomeracyjnych obszarach wiejskich: w przypadku dochodów o 15,4%, a w przypadku wydatków o 18,6% niższe od średniej dla Polski. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych dochodów na 1 osobę na aglomeracyjnych⁷ obszarach wiejskich był o 8,2% niższy

⁶ W 2023 r. przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta wynosiła 2,56, zaś w zamieszkujących wieś – 3,45.

⁷ Patrz uwagi metodologiczne, str. 124.

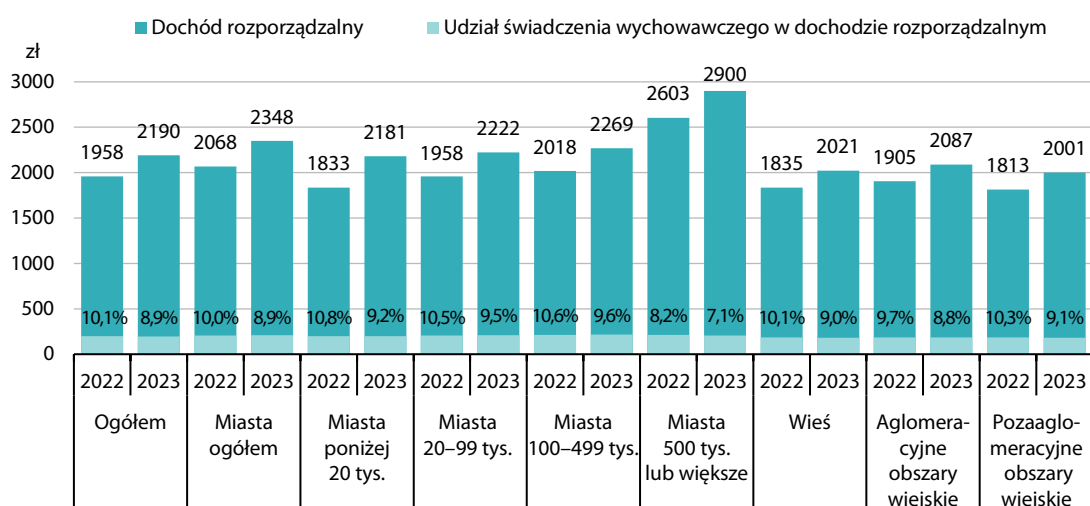
od średniej dla Polski, zaś w najmniejszych miastach liczących do 20 tys. mieszkańców niższy o 1,4%. Analogicznie wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na aglomeracyjnych obszarach wiejskich był o 3,1% niższy od średniej dla Polski, a w najmniejszych miastach był niższy o 4,7%.

Wykres 19. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w 2023 r.

W gospodarstwach domowych, które w 2023 r. pobierały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł przeciętnie 8,9%, w tym: 8,9% w miastach (od 7,1% w miastach liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców do 9,2% w miastach liczących poniżej 20 tys.) oraz 9,0% na wsi (w tym 8,8% na aglomeracyjnych obszarach wiejskich i 9,1% na pozaaglomeracyjnych obszarach wiejskich).

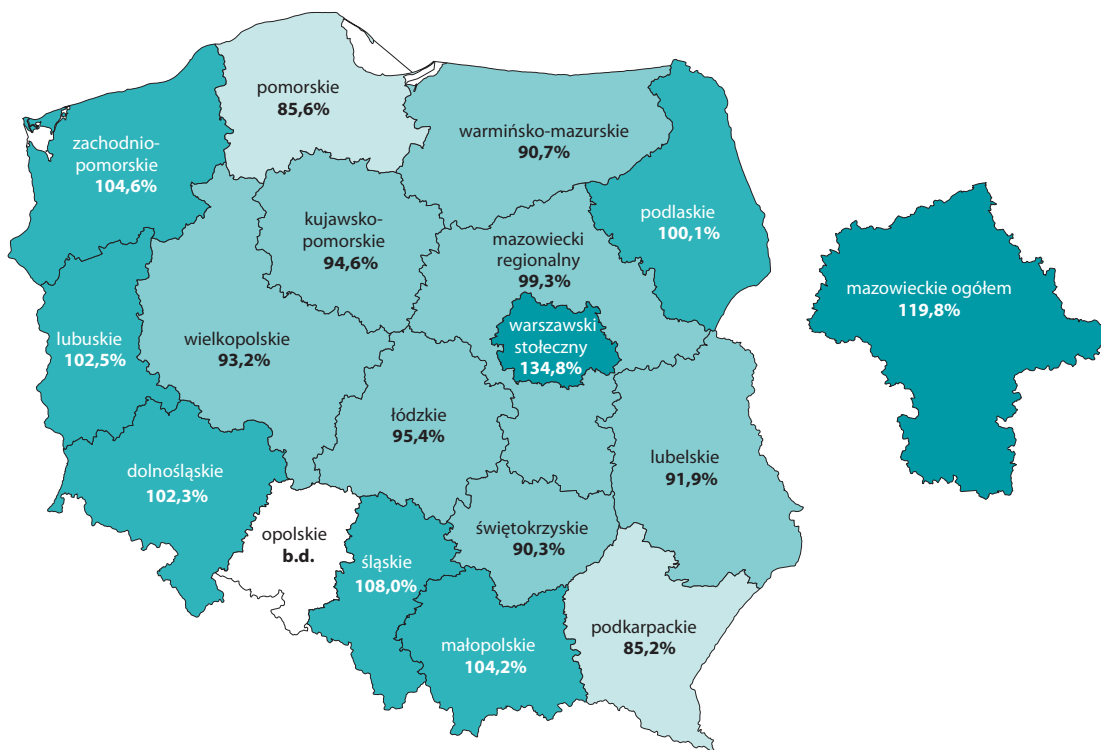
Wykres 20. Dochód rozporządzalny i udział dochodu ze świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w latach 2022–2023

W ujęciu terytorialnym przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę wyższy od średniej krajowej o co najmniej 1% wystąpił w województwach: mazowieckim, śląskim, zachodniopomorskim, małopolskim, lubuskim i dolnośląskim. Tak jak w roku poprzednim, zdecydowanie najwyższe przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę wykazywały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego – 3209 zł (w 2022 r. – 2807 zł). Dochody w województwie mazowieckim były wyższe niż przeciętny miesięczny dochód na osobę w kraju o 19,8%, (wyższe od średniej krajowej o 34,8% w regionie warszawskim stołecznym i niższe o 0,7% w pozostałej części województwa mazowieckiego). Najniższe przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę uzyskiwały gospodarstwa domowe z województwa podkarpackiego (2281 zł wobec 1930 zł w 2022 r.) – o 14,8% poniżej średniej krajowej. Kolejnymi województwami z najniższym poziomem przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę były województwa: pomorskie (mniej o 14,4% od średniej dla Polski), świętokrzyskie (mniej o 9,7%), warmińsko-mazurskie (mniej o 9,3%) oraz lubelskie (mniej o 8,1%).

Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem na osobę w województwach, w odniesieniu do średniej krajowej, zmniejszyła się o 2,6 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 34,6 p. proc. (dla 15 województw bez województwa opolskiego, dla którego w badaniu z 2023 r. uzyskano zbyt małą liczbę odpowiedzi dotyczących uzyskiwanych dochodów, by podać wartość przeciętnego miesięcznego dochodu na 1 osobę i wskaźnika dochodów dla tego województwa).

Mapa 1. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2023 r.

- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody wyniosły co najmniej 110% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody mieściły się w granicach od 100,0% do 109,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody mieściły się w granicach od 90,0% do 99,9% średniej krajowej
- Województwa, w których przeciętne miesięczne dochody były niższe niż 90,0% średniej krajowej
- Uzyskano zbyt małą liczbę odpowiedzi dotyczącą uzyskiwanych dochodów, by podać wartość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych dla województwa opolskiego

W okresie 2010–2023 wartość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w stosunku do średniej dla Polski wzrosła w 8 województwach (dla 15 województw bez województwa opolskiego, dla którego w badaniu z 2023 r. uzyskano zbyt małą liczbę odpowiedzi dotyczących uzyskiwanych dochodów, by podać wartość wskaźnika przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę dla tego województwa). Największy wzrost wskaźnika dochodów wystąpił w województwie małopolskim i lubelskim (odpowiednio o 11,8 p. proc. i 10,5 p. proc.), a największy spadek w województwach pomorskim i mazowieckim (odpowiednio o 19,1 p. proc. i 14,7 p. proc.). Trzeba jednak pamiętać o najwyższej wartości osiąganych dochodów w województwie mazowieckim, zarówno w roku 2010, jak i 2023.

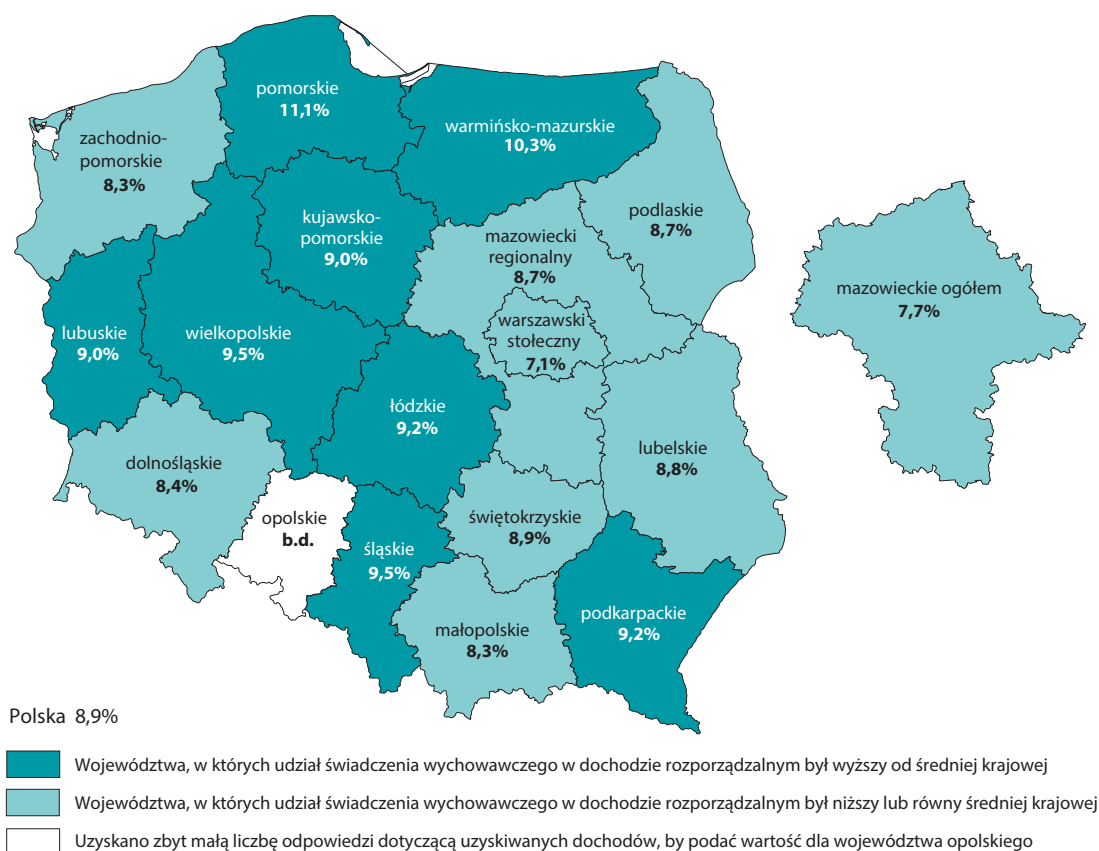
Wykres 21. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2023 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2023

*Uzyskano zbyt małą liczbę odpowiedzi dotyczącą uzyskiwanych dochodów, by podać dane dla województwa opolskiego

Udział świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych, które w 2023 r. pobierały to świadczenie, wynoszący 8,9% w skali kraju, był zróżnicowany pomiędzy województwami. Najwyższy udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym zanotowano w województwie pomorskim – 11,1%, natomiast najniższy w województwie mazowieckim – 7,7%. Warto jednak zwrócić uwagę na zróżnicowanie wewnątrz województwa mazowieckiego, gdzie dla regionu warszawskiego stołecznego udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł 7,1%, a dla mazowieckiego regionalnego – 8,7%. W większości województw nastąpił spadek udziału świadczenia wychowawczego w dochodzie rozporządzalnym w porównaniu z wartością z 2022 r., co jest związane ze stałą kwotą tego świadczenia; przy jednoczesnym zwiększeniu nominalnych dochodów z innych źródeł.

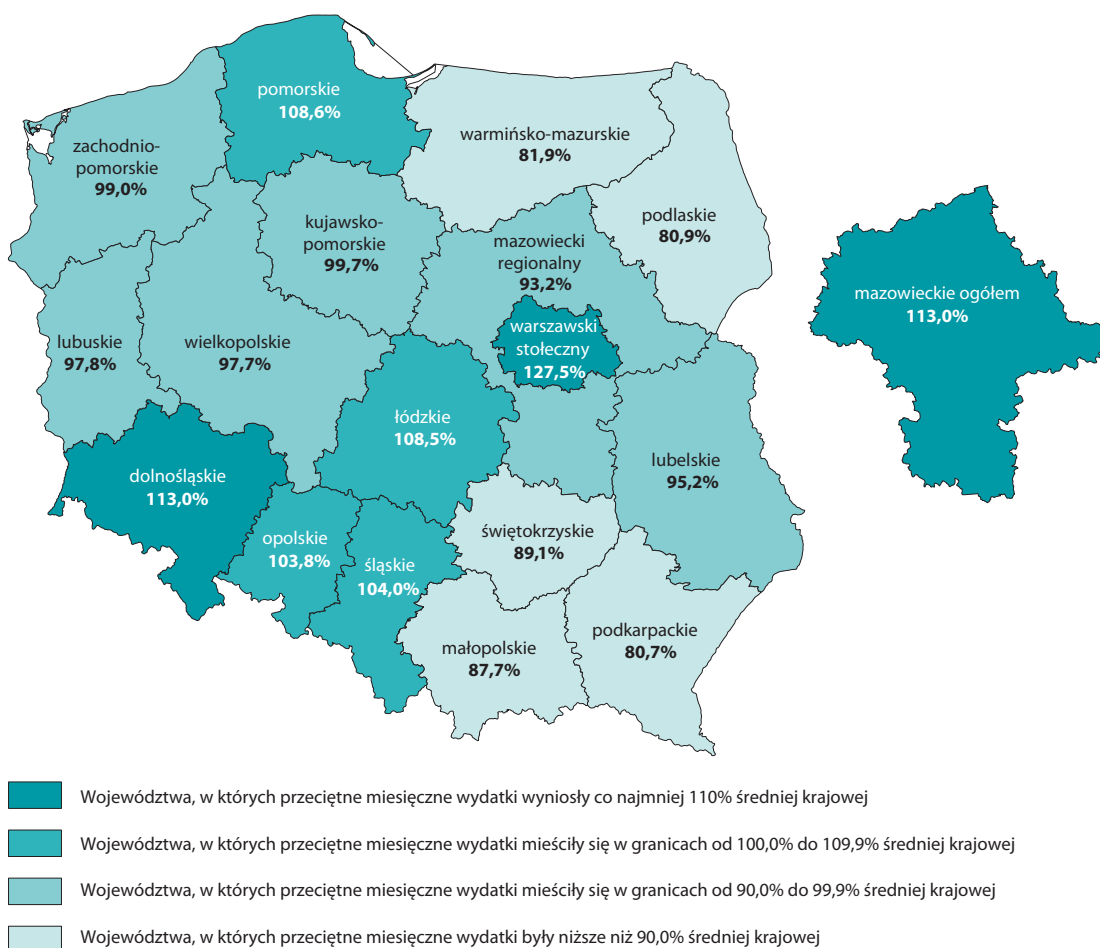
Mapa 2. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w 2023 r.

W przypadku wydatków na osobę przeciętne miesięczne wartości powyżej średniej dla Polski w 2023 r. odnotowano w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, pomorskim, łódzkim, śląskim i opolskim. Najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na osobę odnotowano w województwie dolnośląskim i mazowieckim – po 1849 zł (w 2022 r. odpowiednio 1654 zł i 1682 zł) i były one wyższe od przeciętnej ogólnopolskiej o 13,0% (o 27,5% wyższe w regionie warszawskim stołecznym od średniej dla Polski i niższe o 6,8% w pozostałej części województwa mazowieckiego). Najniższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę wystąpiły w województwie podkarpackim (1320 zł wobec 1184 zł w 2022 r.) i w porównaniu ze średnią dla całego kraju były one niższe o 19,3%, a następnie w województwie podlaskim (niższe o 19,1%), warmińsko-mazurskim (niższe o 18,1%), małopolskim (niższe o 12,3%) oraz świętokrzyskim (niższe o 10,9%).

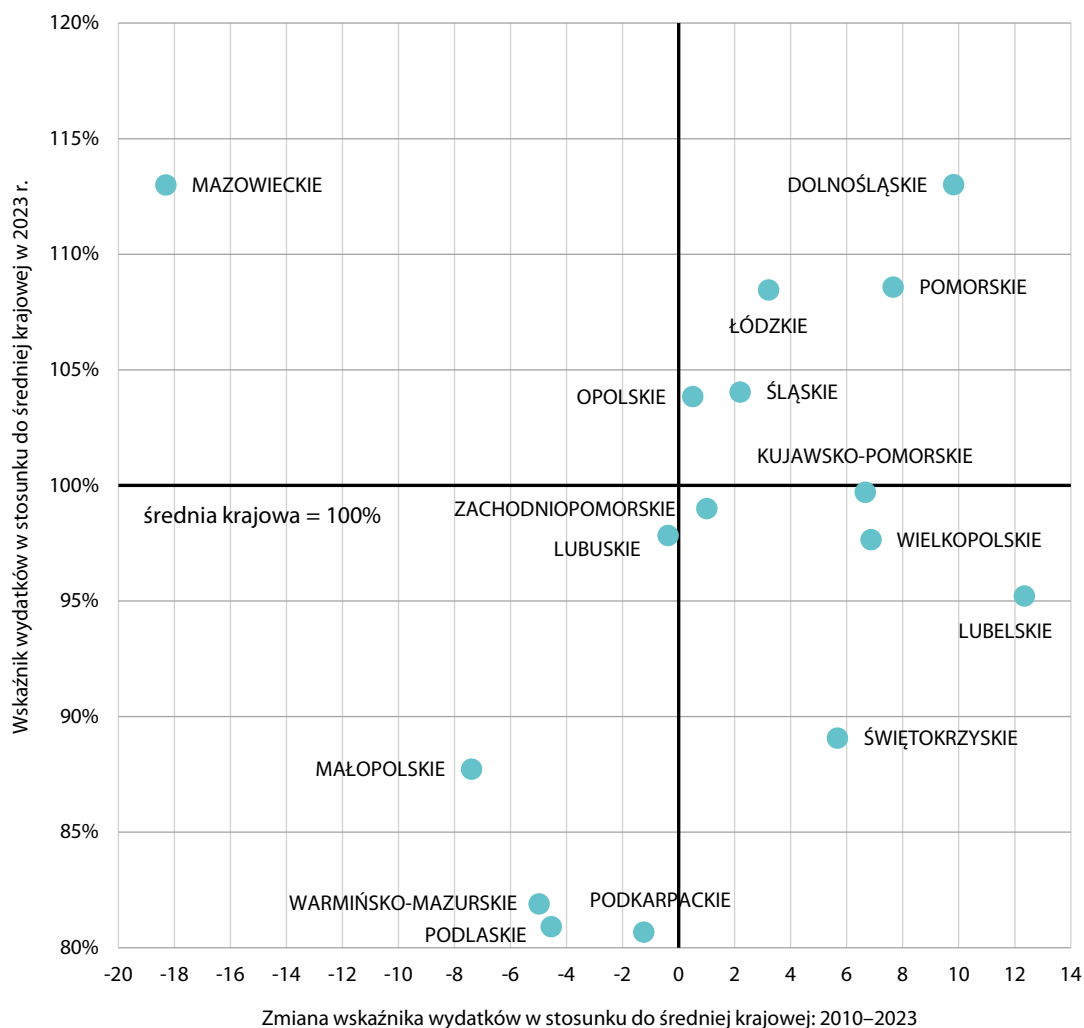
Rozpiętość pomiędzy najwyższymi i najniższymi średnimi wydatkami na osobę w województwach zmniejszyła się o 1,0 p. proc. w porównaniu z 2022 r. i wyniosła 32,3 p. proc.

Mapa 3. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2023 r.

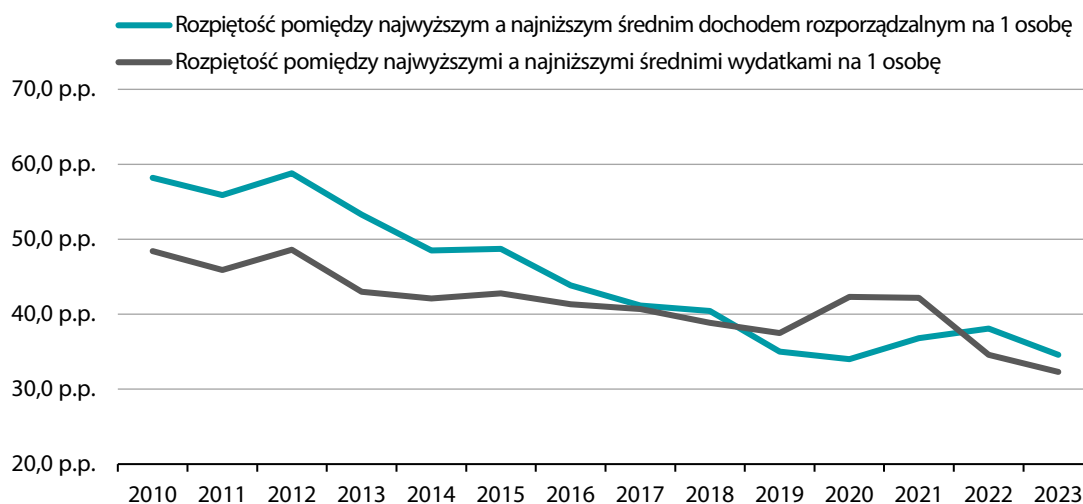
Wartość wskaźnika przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w stosunku do średniej dla Polski w okresie 2010–2023 wzrosła w 10 województwach. Największy wzrost wartości wskaźnika wydatków odnotowano w województwie lubelskim (o 12,3 p. proc.), a największy spadek w województwie mazowieckim (o 18,3 p. proc.).

Wykres 22. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2023 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2023

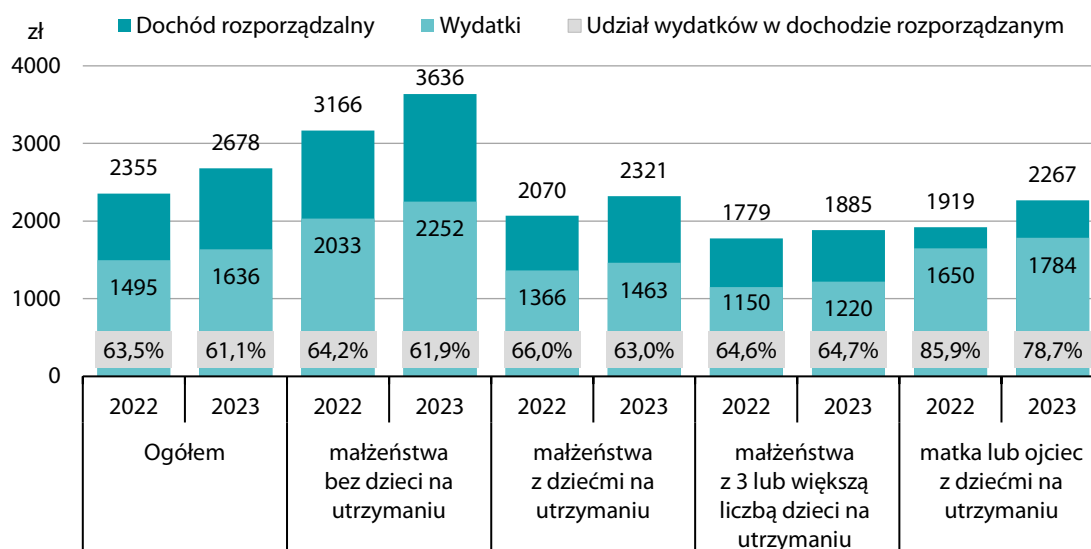
W 2023 r. rozpiętość pomiędzy województwem z najwyższym a województwem z najniższym średnim miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę w stosunku do średniej krajowej wyniosła 34,6 p. proc., zaś analogiczna rozpiętość dla średnich miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosła 32,3 p. proc.

Wykres 23. Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym średnim dochodem rozporządzalnym oraz wydatkami na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwach w stosunku do średniej krajowej w latach 2010–2023 (w p. proc.)

Biorąc pod uwagę typ biologiczny gospodarstwa domowego, w najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa⁸ bez dzieci na utrzymaniu.⁹ Dysponowały one przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wyższym o 35,8% od średniej krajowej (w 2022 r. – o 34,4%), zaś ich przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 37,6% (w 2022 r. – o 36,0%) niż średnia krajowa.

Wykres 24. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według typu biologicznego gospodarstwa domowego w latach 2022–2023

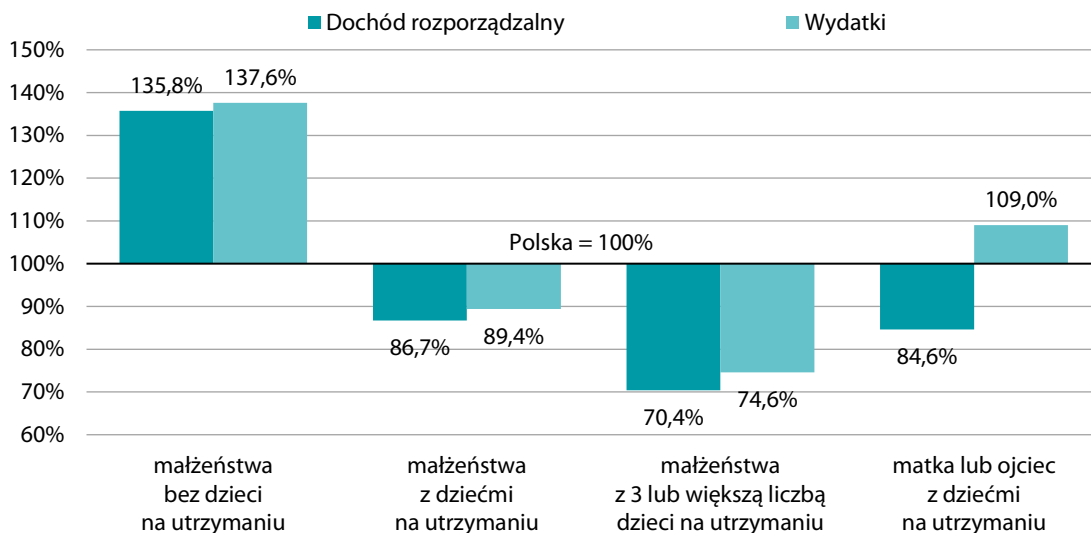

⁸ Do grupy tej dołączono także osoby żyjące w związkach nieformalnych.

⁹ Dziecko na utrzymaniu – osoba w wieku 0–14 lat (włącznie) będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania i nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym. W grupie osób z dziećmi na utrzymaniu znajdują się małżeństwa, samotni rodzice i pozostałe osoby z dziećmi na utrzymaniu.

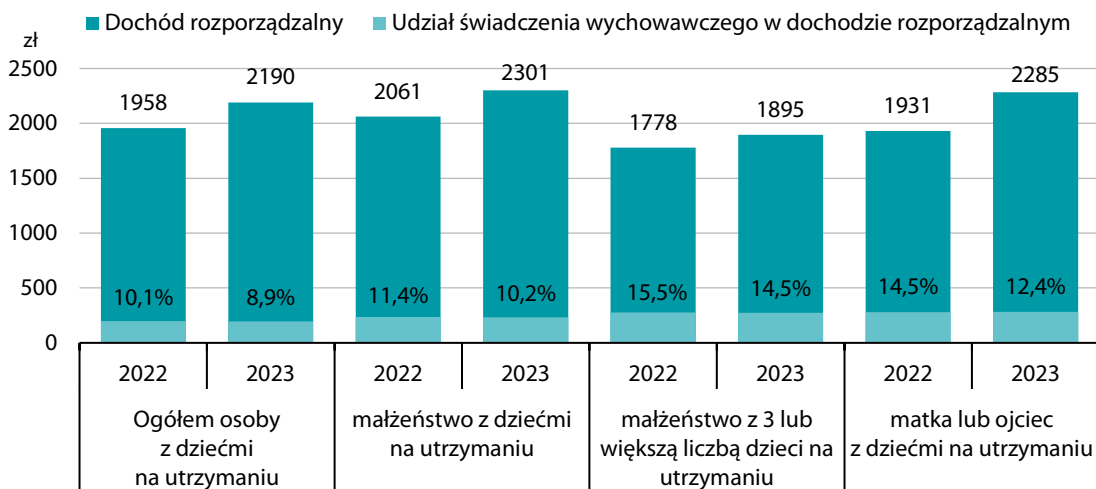
Podobnie jak w latach poprzednich, w 2023 r. w najtrudniejszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa posiadające troje lub większą liczbę dzieci na utrzymaniu. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w tego typu gospodarstwach domowych był niższy o 29,6% (w 2022 r. – o 24,5%), a wydatki na osobę były niższe o 25,4% (w 2022 r. – o 23,1%) niż średnia krajowa.

Wykres 25. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2023 r.

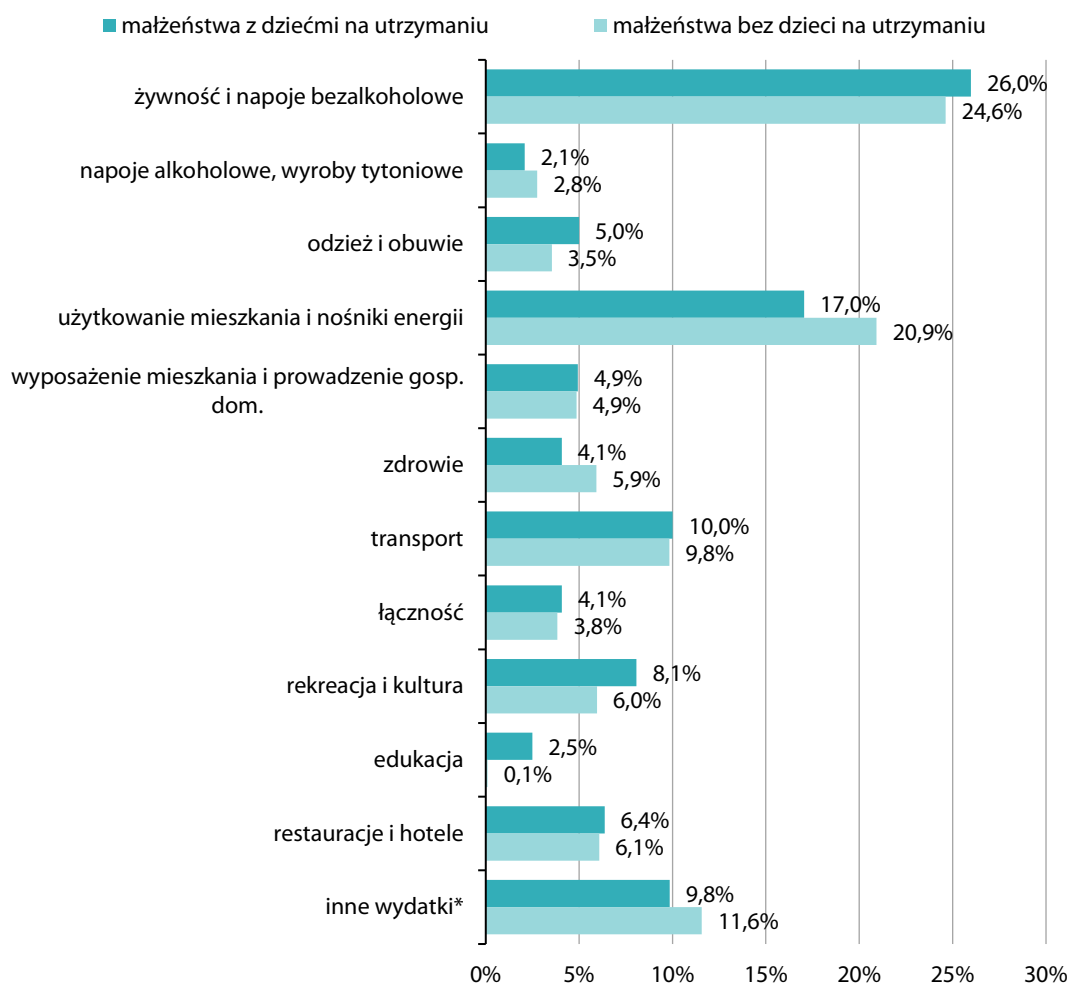
Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych osób z dziećmi na utrzymaniu pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2023 r. wyniosły 2190 zł i stanowiły 81,8% przeciętnych dochodów w gospodarstwach domowych ogółem. Udział świadczenia wychowawczego w dochodzie rozporządzalnym w tych gospodarstwach domowych wyniósł przeciętnie 8,9% (w 2022 r. – 10,1%), natomiast najwyższy był w rodzinach z co najmniej 3 dzieci na utrzymaniu – 14,5% (w 2022 r. – 15,5%).

Wykres 26. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2022–2023 według typu biologicznego gospodarstwa domowego

W gospodarstwach domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu największy wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w przypadku wydatków na restauracje i hotele – o 19,0%, użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii – o 12,0%, rekreację i kulturę – o 11,2% oraz żywność i napoje bezalkoholowe – o 10,1%.

Wykres 27. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych małżeństw z dziećmi i bez dzieci na utrzymaniu (w % wydatków ogółem) w 2023 r.

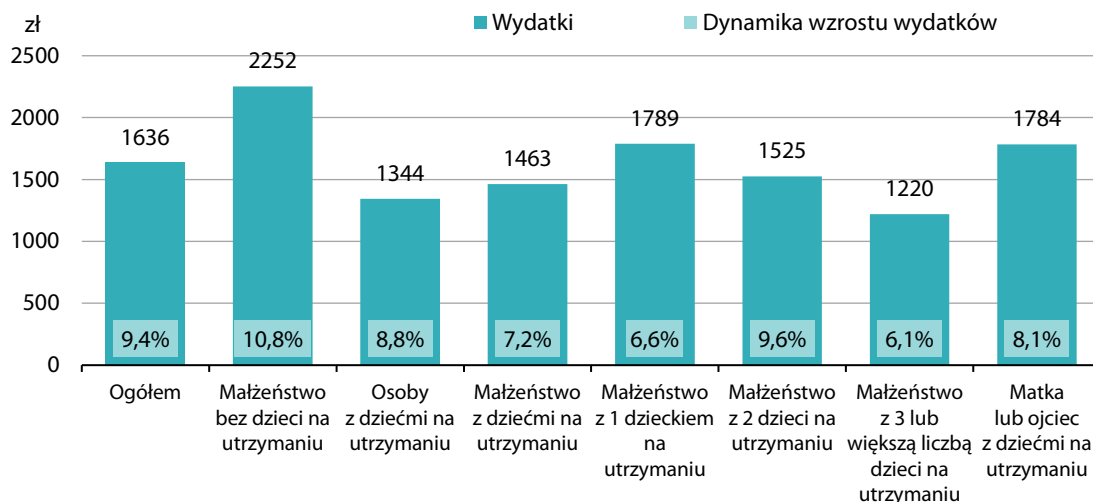

*Na kategorię "Inne wydatki" składają się: wydatki na pozostałe towary i usługi, wydatki pozostałe i kieszonkowe.

Biorąc pod uwagę strukturę przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych, w 2023 r. wystąpiły różnice pomiędzy małżeństwami z dziećmi i bez dzieci na utrzymaniu. Małżeństwa z dziećmi na utrzymaniu wydawały przede wszystkim więcej na edukację (o 2,4 p. proc.), rekreację i kulturę (o 2,1 p. proc.), odzież i obuwie (o 1,5 p. proc.), a także żywność i napoje bezalkoholowe (o 1,4 p. proc.). Gospodarstwa domowe małżeństw bez dzieci na utrzymaniu wydawały natomiast więcej na użytkowanie mieszkania i nośniki energii (o 3,9 p. proc.) oraz zdrowie (o 1,8 p. proc.).

W porównaniu z 2022 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem wzrosły o 9,4%, w gospodarstwach małżeństw z dziećmi na utrzymaniu wzrosły o 7,2%, a w gospodarstwach małżeństw z 3 lub większą liczbą dzieci na utrzymaniu wzrosły o 6,1%.

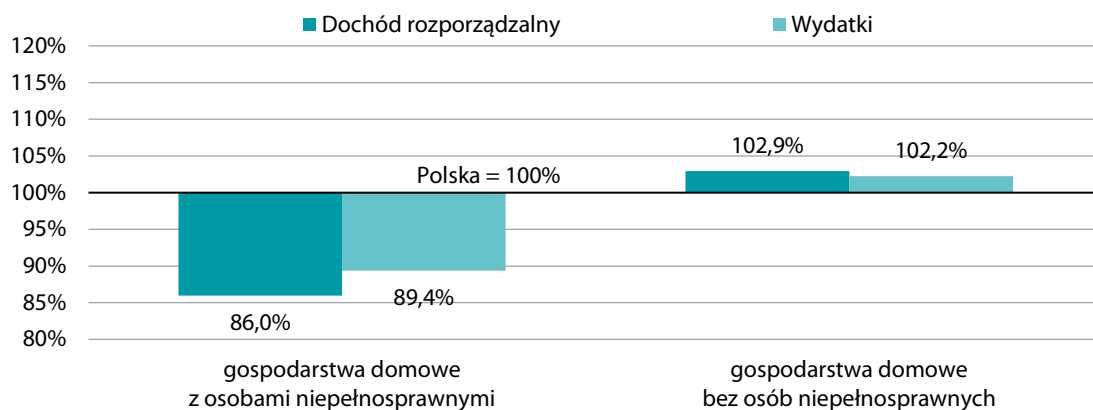
Wykres 28. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według typu biologicznego gospodarstwa domowego* oraz dynamika nominalna wydatków w 2023 r.

*Uwzględnione zostały gospodarstwa domowe posiadające na utrzymaniu dzieci do 25 roku życia zarówno pobierające, jak i niepobierające świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+".

Średni miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych, które miały w swoim składzie osobę niepełnosprawną kształtował się o 14,0% poniżej przeciętnej krajowej (w 2022 r. o 17,0%). W grupie tej aż 51,5% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę stanowiły dochody ze świadczeń społecznych (52,1% w 2022 r.), podczas gdy w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych zdecydowanie mniej – 25,7% (25,6% w 2022 r.).

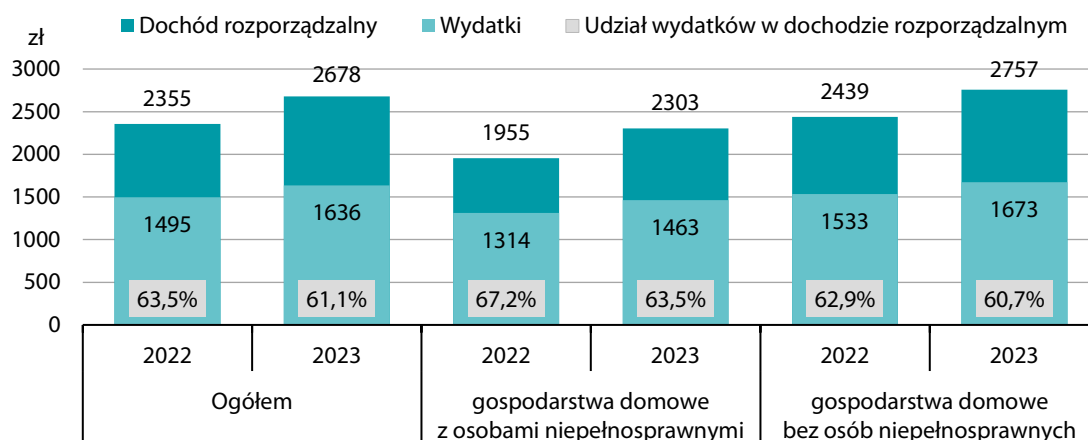
Wykres 29. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w odniesieniu do średniej dla Polski w 2023 r.

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami niepełnosprawnymi były również niższe od przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach ogółem o 10,6% (w 2022 r. o 12,1%).

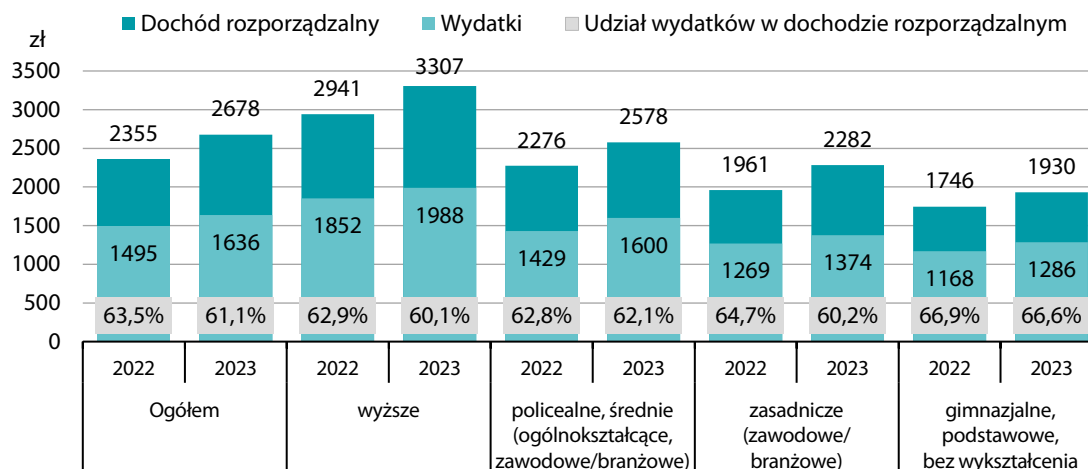
Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami niepełnosprawnymi w 2023 r. wyniósł 63,5% (w porównaniu z 2022 r. nastąpił spadek o 3,7 p. proc.), natomiast w przypadku gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych udział ten wyniósł 60,7% (w porównaniu z 2022 r. – spadek o 2,2 p. proc.).

Wykres 30. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w latach 2022–2023

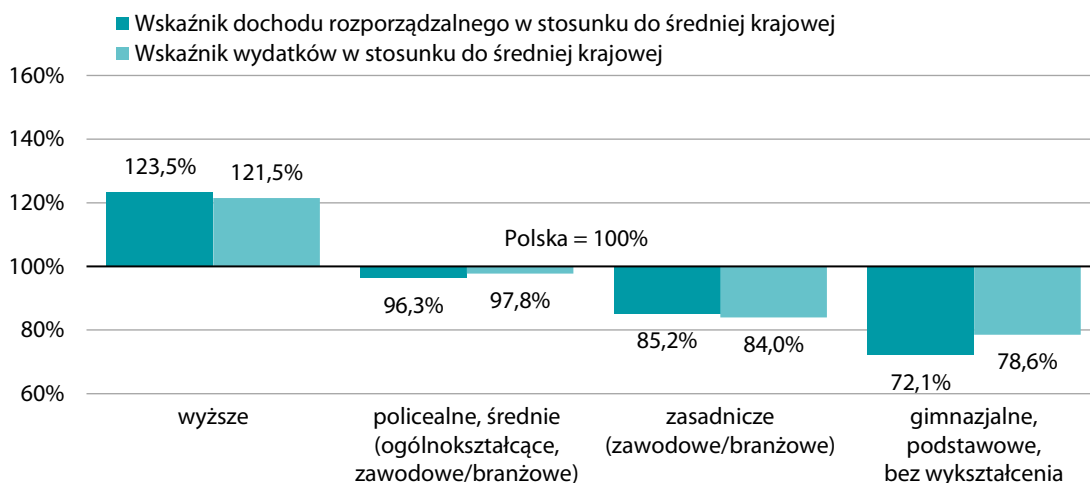
Wykształcenie osoby odniesienia istotnie różnicuje zarówno poziom dochodów, jak i wydatków gospodarstw domowych. Tak jak w latach poprzednich, najwyższe dochody i wydatki odnotowano w gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie wyższe. W tych gospodarstwach domowych zarówno dochody, jak i wydatki były 1,4-krotnie wyższe niż w gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie zasadnicze zawodowe. W porównaniu natomiast z gospodarstwami domowymi, w których osoba odniesienia miała najniższy poziom wykształcenia (gimnazjalne, podstawowe lub bez wykształcenia), dochody były 1,7-krotnie, a wydatki 1,5-krotnie wyższe.

Wykres 31. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w latach 2022–2023

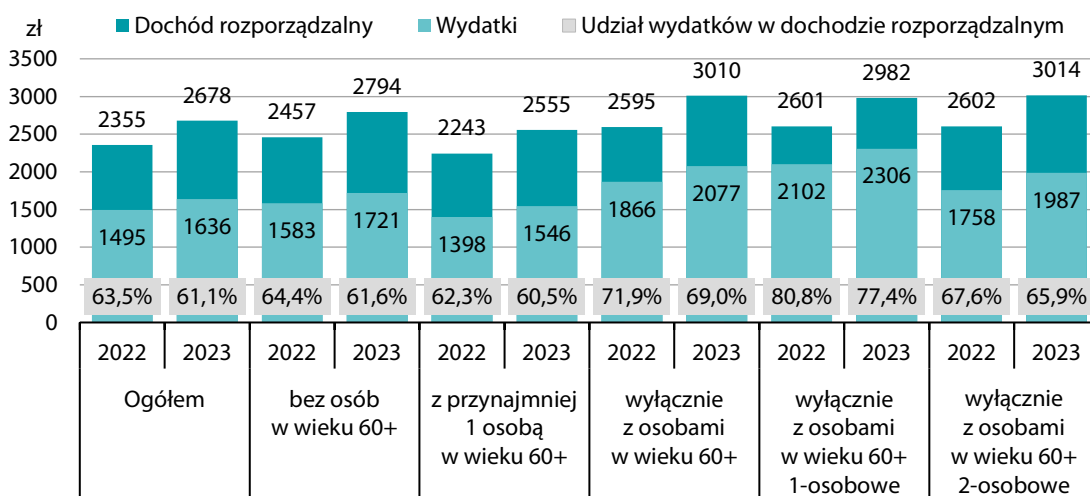
W gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie wyższe, przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 23,5% wyższy od przeciętnej krajowej, a wydatki były wyższe o 21,5% (w 2022 r. odpowiednio 24,9% i 23,8%). W gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała najniższy poziom wykształcenia (gimnazjalne, podstawowe lub bez wykształcenia), przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 27,9% niższy od średniej krajowej, natomiast wydatki były niższe o 21,4% (w 2022 r. odpowiednio 25,9% i 21,9%).

Wykres 32. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat lub więcej był niższy o 4,6% od średniej dla ogółu gospodarstw domowych i o 8,6% niższy w porównaniu z gospodarstwami domowymi bez osób starszych (w 2022 r. niższy odpowiednio o 4,8% i 8,7%). Z kolei gospodarstwa domowe składające się wyłącznie z osób w wieku 60 lat lub więcej dysponowały dochodem rozporządzalnym na 1 osobę wyższym o 12,4% od ogółu gospodarstw domowych i o 7,7% od średniej dla gospodarstw domowych nieposiadających w swoim składzie osób starszych (odpowiednio wyższym o 10,2% i 5,7% w 2022 r.). Wynika to z mniejszej liczby osób w gospodarstwach domowych składających się wyłącznie z osób starszych oraz posiadania przez nie własnych źródeł utrzymania (najczęściej emerytury)¹⁰. Z drugiej strony warto zauważyć znacznie wyższy, niż przeciętnie w gospodarstwach domowych ogółem, udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w grupie gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi.

Wykres 33. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób w wieku 60 lat lub więcej w latach 2022–2023

¹⁰ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2023 r. wynosiła: ogółem – 2,43; bez osób w wieku 60+ – 2,86; z przynajmniej 1 osobą w wieku 60+ – 2,03; wyłącznie z osobami w wieku 60+ – 1,51.

Spożycie ilościowe żywności

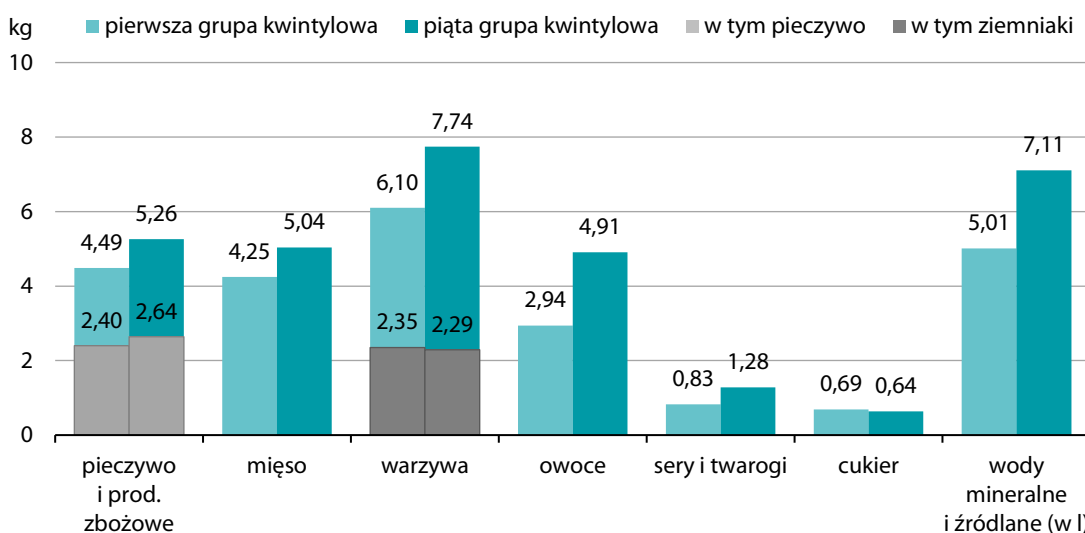
W 2023 r. nastąpił spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Najwyższy spadek dotyczył: cukru (o 12,5%), margaryny i tłuszczów roślinnych (o 12,0%) oraz makaronu i produktów makaronowych (o 9,3%). Największy wzrost spożycia odnotowano w przypadku serów i twarogów (o 5,2%), jabłek (o 4,7%) oraz jogurtu (o 3,4%). Na spadek poziomu spożycia żywności mógł mieć wpływ wzrost o 15,9% wydatków na gastronomię w stosunku do 2022 r. oraz wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych różnił się w zależności od grup społeczno-ekonomicznych. Gospodarstwa domowe emerytów i rencistów, w porównaniu z innymi grupami społeczno-ekonomicznymi, spożywały znacznie więcej pieczywa, mięsa, mleka, jaj, olejów i tłuszczów, owoców oraz warzyw (w tym ziemniaków). Poziom spożycia większości podstawowych produktów żywnościowych w grupach społeczno-ekonomicznych w porównaniu z rokiem 2022 zmniejszył się.

Należy nadmienić, że gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek oraz pracowników wydały znacznie więcej na usługi gastronomiczne niż gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów: gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek wydały na usługi gastronomiczne 3,9 raza więcej niż gospodarstwa domowe rolników oraz 2,4 raza więcej niż gospodarstwa domowe emerytów i rencistów, natomiast gospodarstwa domowe pracowników wydały na usługi gastronomiczne 2,4 raza więcej niż gospodarstwa domowe rolników, oraz 1,5 raza więcej niż gospodarstwa domowe emerytów i rencistów.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych w dużym stopniu jest zależny od dochodów gospodarstwa domowego. Wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw domowych rośnie poziom spożycia tych artykułów. Podobnie jak w latach poprzednich, w porównaniu z gospodarstwami domowymi o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa), w gospodarstwach domowych osiągających najwyższe dochody (V grupa kwintylowa) spożywano przeciętnie miesięcznie na osobę: 1,9 raza więcej ryb i owoców morza, 1,7 raza więcej owoców, 1,6 raza masła, 1,5 raza więcej jogurtów, serów i twarogów, oraz soków owocowych i warzywnych, 1,4 raza więcej wód mineralnych lub źródlanych, 1,3 raza więcej jaj i warzyw. Natomiast w gospodarstwach domowych o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) spożywano nieco więcej mleka pełnego świeżego, margaryny i innych tłuszczów roślinnych oraz cukru.

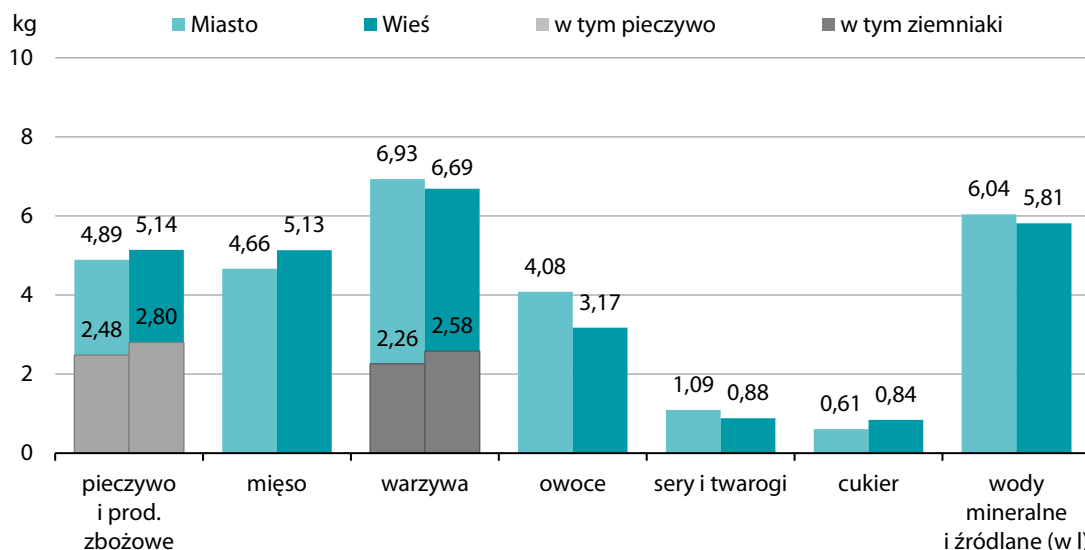
Wykres 34. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.

Na poziom spożycia żywności wpływają także nawyki żywieniowe, ceny produktów żywnościowych oraz miejsce zamieszkania. Gospodarstwa domowe zamieszkujące tereny wiejskie charakteryzują się nieco innym modelem żywienia niż gospodarstwa domowe mieszkające w miastach. Na wsi wystąpiło wyższe spożycie m. in. pieczywa i produktów zbożowych, mięsa, ziemniaków oraz cukru, zaś w miastach – warzyw (oprócz ziemniaków), owoców, serów i twarogów oraz wód mineralnych i źródlanych.

Negatywnym zjawiskiem zarówno w mieście, jak i na wsi jest spadek wartości przeciętnego miesięcznego spożycia warzyw (odpowiednio o 0,5 i 0,6 kg) na osobę.

Wykres 35. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania w 2023 r.

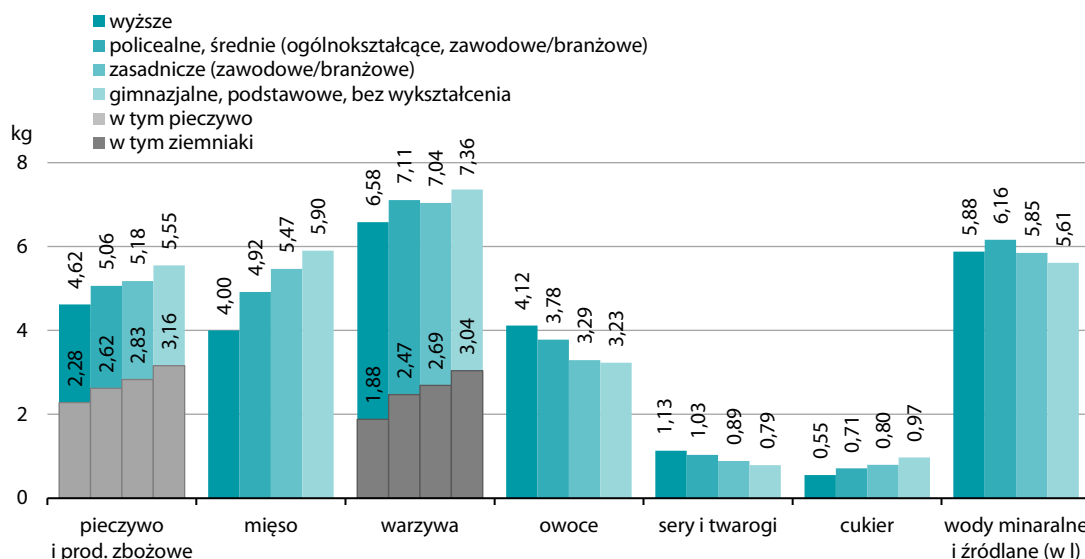

Poniższa tablica ilustruje utrzymujące się od wielu lat różnice pomiędzy województwami w modelu przeciętnego miesięcznego spożycia na 1 osobę w gospodarstwach domowych wybranych artykułów żywnościowych:

Produkty:	Największe miesięczne spożycie na 1 osobę w 2023 r.:	(kg, l)	Najmniejsze miesięczne spożycie na 1 osobę w 2023 r.:	(kg, l)
pieczywo	podkarpackie	3,09	dolnośląskie	2,22
mięso	świętokrzyskie	5,73	pomorskie	4,43
mleko	podkarpackie	3,47	łódzkie	2,43
warzywa	podkarpackie	7,59	warmińsko-mazurskie	6,12
owoce	śląskie	4,13	podlaskie	3,36
cukier	podkarpackie	1,09	pomorskie	0,54
wody mineralne i źródlane	podkarpackie	7,21	zachodniopomorskie	4,86

Poziom wykształcenia osoby odniesienia również różnicuje wielkość spożycia podstawowych produktów żywnościowych w gospodarstwach domowych. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wyższy był poziom spożycia owoców oraz serów i twarogów, zaś niższy – pieczywa i produktów zbożowych, mięsa i cukru.

Wykres 36. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.

Wyposażenie w przedmioty trwałego użytkowania

W 2023 r. odnotowano wzrost liczby gospodarstw domowych wyposażonych w przedmioty trwałego użytkowania. Największy wzrost wystąpił w przypadku konsoli do gier (o 26,8%), sprzętu do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku (o 13,9%) oraz motocykla, skutera, motoroweru (o 13,3%), natomiast największy spadek nastąpił w przypadku roweru (o 0,9%). W przypadku dóbr takich jak: dostęp do Internetu, smartfon, odbiornik telewizyjny, zmywarka do naczyń, samochód osobowy różnice w stopniu wyposażenia gospodarstw domowych pomiędzy rokiem 2022 i 2023 były mniej istotne i mieściły się w przedziale od -0,6 p. proc. do +5,8 p. proc.

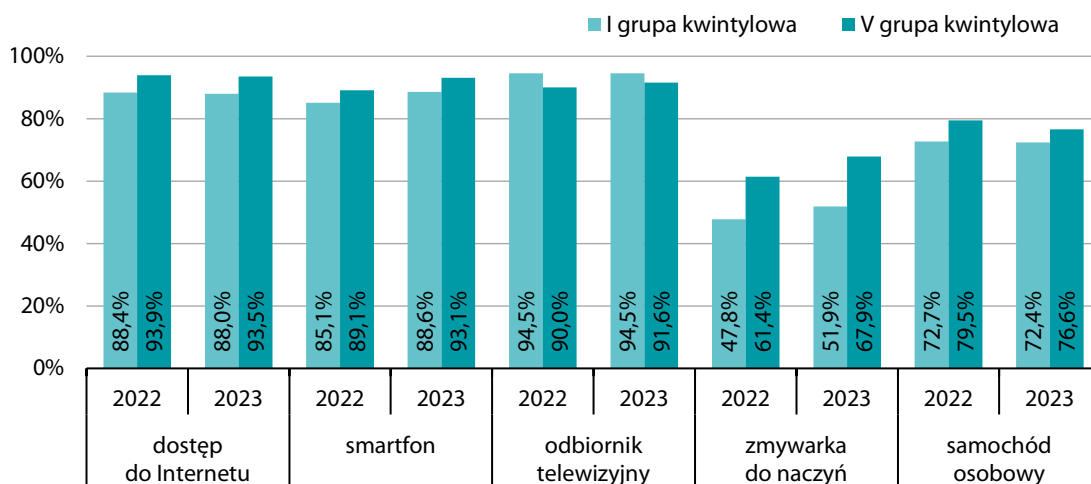
W stosunku do 2022 r., we wszystkich analizowanych grupach społeczno-ekonomicznych odnotowano wzrost liczby gospodarstw domowych wyposażonych w konsolę do gier (najwyższy w gospodarstwach domowych emerytów – o 71,4%), zmywarkę do naczyń (najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów – o 31,6%) oraz radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę, gramofon (najwyższy w przypadku gospodarstw domowych emerytów – o 13,4%).

Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania zależy w dużym stopniu od ich sytuacji materialnej.

Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były lepiej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa). Podkreślić należy jednak, że różnice w stopniu wyposażenia pomiędzy V i I grupą kwintylową zmniejszyły się w stosunku do 2022 r., a najbardziej w przypadku samochodu osobowego¹¹ – o 2,6 p. proc. wraz ze spadkiem odsetka gospodarstw domowych posiadających samochód w V grupie kwintylowej. Wystąpił natomiast wzrost różnicy pomiędzy tymi skrajnymi grupami kwintylowymi w stopniu wyposażenia w zmywarkę do naczyń w stosunku do roku poprzedniego – o 2,4 p. proc.

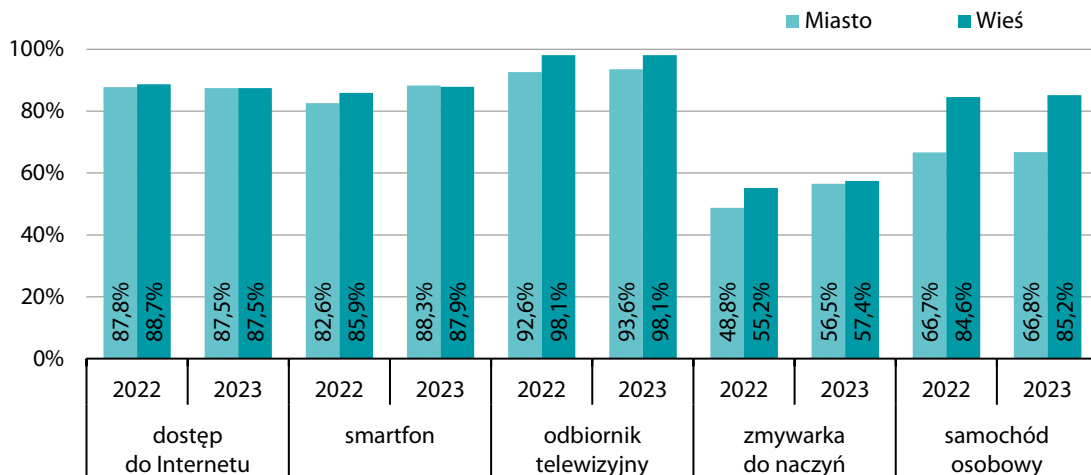
¹¹ Dotyczy samochodów osobowych prywatnych lub służbowych, łącznie z wynajmowanymi i leasingowanymi.

Wykres 37. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w latach 2022–2023

Pod względem wyposażenia w takie dobra nowej generacji¹², takie jak dostęp do Internetu¹³ oraz smartfon, pomiędzy gospodarstwami domowymi w miastach i na wsi wystąpiła niewielka różnica. W przypadku wyposażenia w smartfon różnica osiągnęła 0,4 p. proc. na korzyść miast, natomiast stopień wyposażenia w dostęp do Internetu (np. na komputerze, telefonie) był na tym samym poziomie. Zdecydowanie większy odsetek gospodarstw domowych na wsi niż w mieście posiadał rower (o 26,6 p. proc.), samochód osobowy (o 18,4 p. proc.) oraz motocykl, skuter, motorower (o 7,3 p. proc.). W porównaniu z 2022 r. nie wystąpiły wyraźne zmiany różnicy w stopniu wyposażenia w dobra nowej generacji pomiędzy gospodarstwami domowymi w mieście i na wsi.

Wykres 38. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania w latach 2022–2023

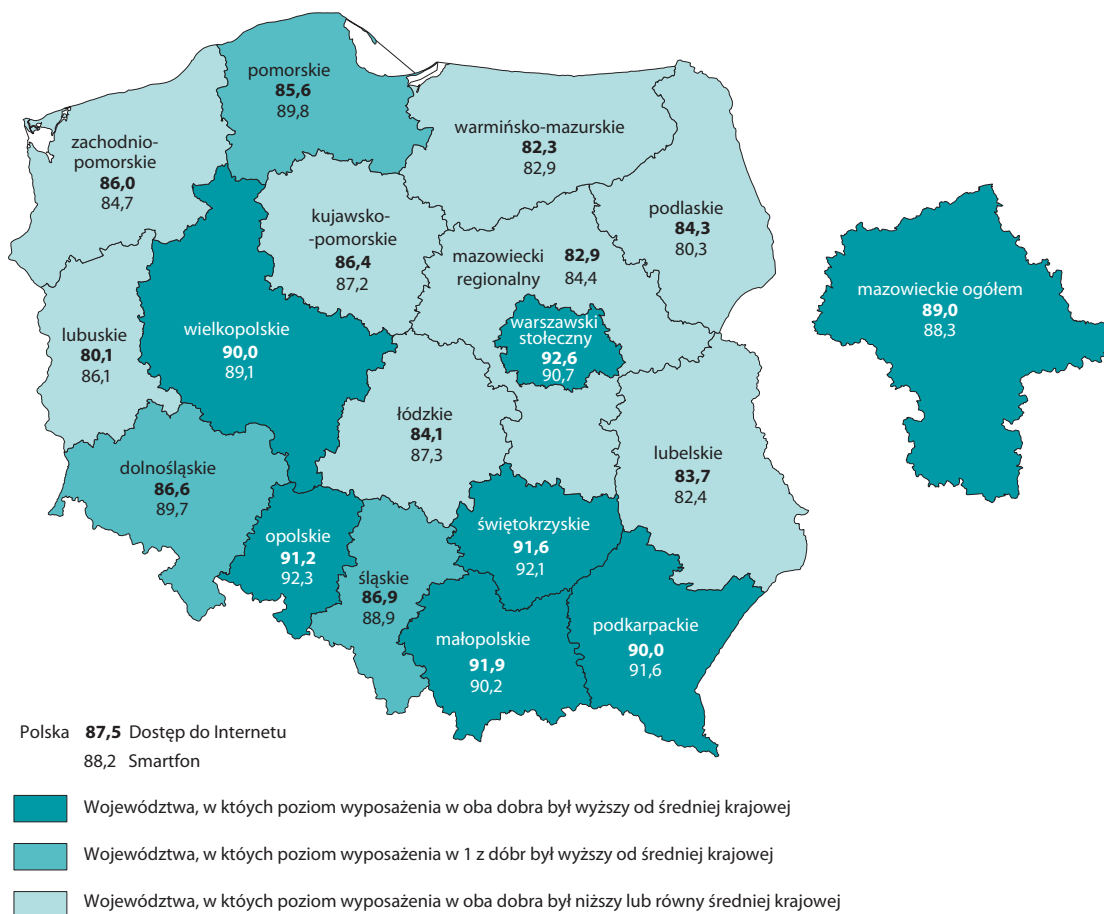

¹² W skład kategorii „dobra nowej generacji” wchodzi: dostęp do Internetu, smartfon, odbiornik telewizyjny, zmywarka do naczyń i samochód osobowy.

¹³ Kategoria ta obejmuje dostęp do Internetu, niezależnie od typu połączenia internetowego i rodzaju urządzenia (np. komputer stacjonarny, laptop, tablet, telewizor, smartfon).

Także pomiędzy poszczególnymi województwami wystąpiły znaczące różnice w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. W 2023 r. poziom wyposażenia powyżej średniej krajowej w dostęp do Internetu i smartfon odnotowano w województwach: małopolskim, świętokrzyskim, opolskim, podkarpackim, wielkopolskim oraz mazowieckim (szczególnie w regionie warszawskim stołecznym).

Mapa 4. Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2023 r. (w %)

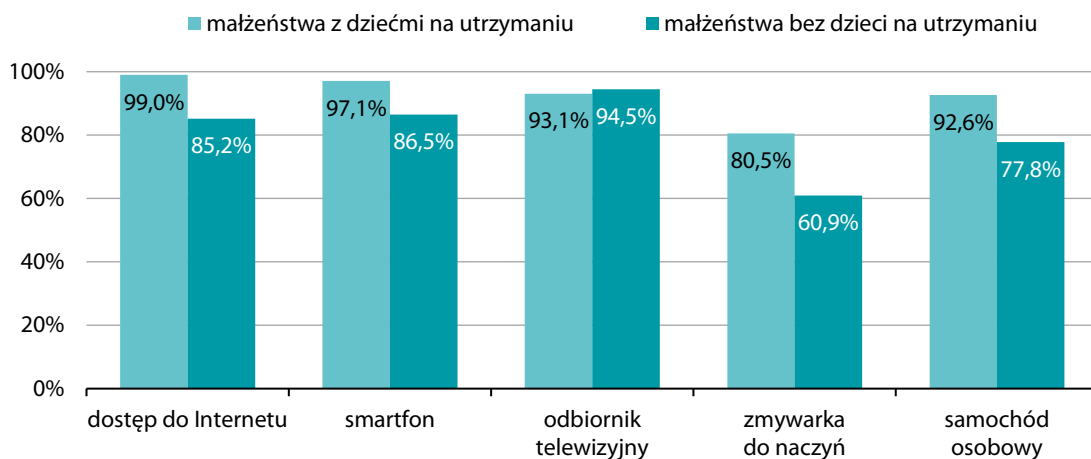
Najczęściej samochód osobowy posiadały gospodarstwa domowe z województw: podkarpackiego – 83,9%, mazowieckiego w regionie warszawskim stołecznym – 80,6%, małopolskiego – 80,2% oraz świętokrzyskiego – 78,9%, przy średniej dla Polski wynoszącej 73,0%. Najrzadziej zaś z województw: zachodniopomorskiego – 62,1%, pomorskiego – 66,4%, lubuskiego – 66,1% oraz kujawsko-pomorskiego – 66,9%.

Poniższa tablica ilustruje stopień wyposażenia w samochód osobowy gospodarstw domowych w poszczególnych województwach:

Województwo/region:	Stopień wyposażenia w samochód osobowy w 2023 r. (w %)	Województwo/region:	Stopień wyposażenia w samochód osobowy w 2023 r. (w %)
Polska	73,0		
dolnośląskie	70,5	opolskie	73,9
kujawsko-pomorskie	66,9	podkarpackie	83,9
lubelskie	75,9	podlaskie	74,3
lubuskie	66,1	pomorskie	66,4
łódzkie	72,6	śląskie	68,1
małopolskie	80,2	świętokrzyskie	78,9
mazowieckie	74,0	warmińsko-mazurskie	69,5
region mazowiecki regionalny	70,0	wielkopolskie	77,3
region warszawski stołeczny	80,6	zachodniopomorskie	62,1

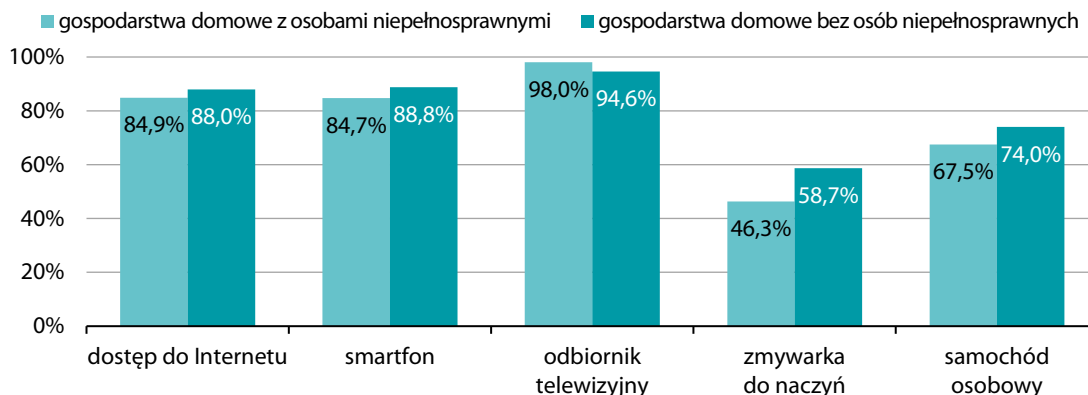
Analizując gospodarstwa domowe wybrane ze względu na ich typ biologiczny można zauważyć, że gospodarstwa małżeństw z dziećmi na utrzymaniu były zdecydowanie lepiej wyposażone niż gospodarstwa małżeństw bez dzieci na utrzymaniu w dobra trwałego użytkowania takie jak: dostęp do Internetu, smartfon, zmywarka do naczyń oraz samochód osobowy.

Wykres 39. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2023 r.

W przypadku gospodarstw wyodrębnionych ze względu na zamieszkiwanie z osobą niepełnosprawną – były one gorzej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania, a zwłaszcza w urządzenia zaawansowane technologicznie, niż gospodarstwa domowe bez osób z niepełnosprawnością. Dostęp do Internetu posiadało 88,0% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 84,9% gospodarstw domowych z osobami z niepełnosprawnością, smartfon – odpowiednio 88,8% oraz 84,7%, zmywarkę do naczyń – odpowiednio 58,7% oraz 46,3%. Samochód osobowy posiadało 74,0% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 67,5% gospodarstw z osobami z niepełnosprawnością.

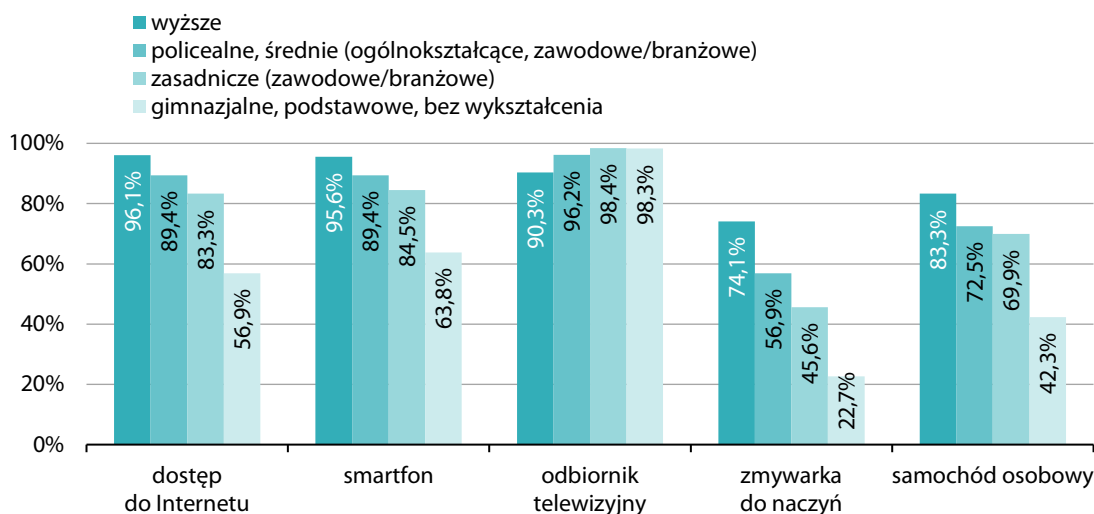
Wykres 40. Wyposażenie gospodarstw domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2023 r.

Stopień wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi stopniowo poprawia się. Najbardziej widoczny był w porównaniu z rokiem 2022 wzrost wyposażenia w telewizję kablową lub satelitarną – o 12,4%, drukarkę, urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero) – o 12,0%, zmywarkę do naczyń – o 10,0%, smartfon – o 6,3% oraz kuchenkę mikrofalową – o 5,2%. Dynamika wzrostu wyposażenia w te dobra (za wyjątkiem zmywarki do naczyń) w gospodarstwach domowych z osobami z niepełnosprawnością była wyższa, niż w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych.

Im wyższy poziom wykształcenia osoby odniesienia, tym zazwyczaj gospodarstwa domowe były lepiej wyposażone w dobra trwałego użytkowania, szczególnie w odniesieniu do dóbr nowej generacji. Różnice w poziomie wyposażenia między gospodarstwami domowymi, w których osoba odniesienia ma wykształcenie wyższe a tymi, w których ma ona wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub nie ma wykształcenia były bardzo duże i sięgały niekiedy kilkudziesięciu punktów procentowych. Wyjątek stanowiło wyposażenie w odbiornik telewizyjny, w którego przypadku poziom wyposażenia był najniższy w grupie osób z wyższym wykształceniem.

Wykres 41. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.

Warunki mieszkaniowe

Przeciętne gospodarstwo domowe w 2023 r. zajmowało mieszkanie o powierzchni 88,2 m² (w 2022 r. 86,6 m²), składające się z 3 pokoi. Na jedną osobę w gospodarstwie domowym przypadało średnio 30,9 m² powierzchni użytkowej oraz 1 pokój (w 2022 r. – 30,3 m² oraz 1 pokój).

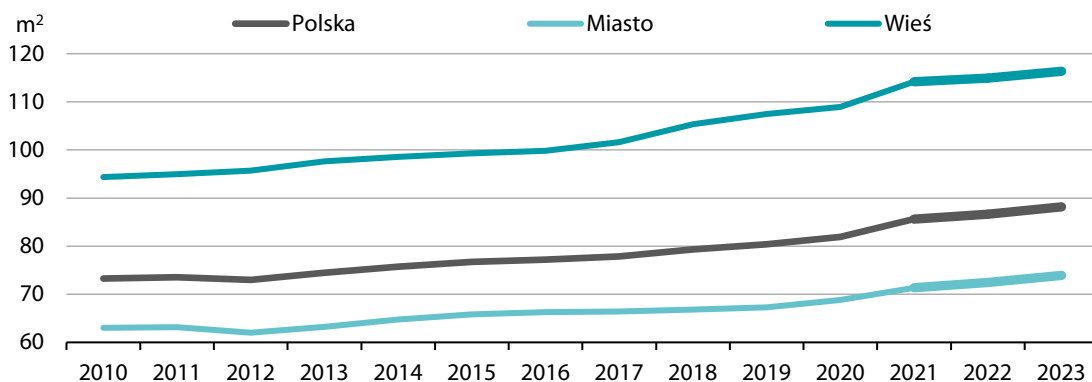
Największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – 144,1 m², zaś najmniejszą gospodarstwa domowe rencistów – 71,6 m². W porównaniu z 2022 r. największy wzrost średniej powierzchni użytkowanego mieszkania wystąpił w gospodarstwach domowych rolników (o 4,5 m²), natomiast najmniejszy wzrost – w gospodarstwach domowych pracowników (o 1,4 m²).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową na 1 osobę posiadały gospodarstwa domowe rencistów (41,8 m²) i emerytów (39,0 m²), co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników (27,5 m²).

Wielkość mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe była też zróżnicowana ze względu na poziom dochodów gospodarstwa. W przypadku gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa), przeciętna zajmowana powierzchnia była mniejsza (83,9 m²) niż w gospodarstwach o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – 90,1 m². Jednak członkowie gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) dysponowali dużo większą powierzchnią przypadającą na 1 osobę (40,0 m²) niż gospodarstwa o najniższych dochodach (24,7 m²)¹⁴.

W ciągu ostatnich lat wielkość użytkowanych mieszkań systematycznie rosła w skali kraju, zjawisko to miało miejsca zarówno w miastach, jak i na wsi. W porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia mieszkań w skali kraju wzrosła o 14,9 m² do 88,2 m², w miastach o 10,9 m² do 73,9 m², zaś na wsi o 22,0 m² do 116,4 m².

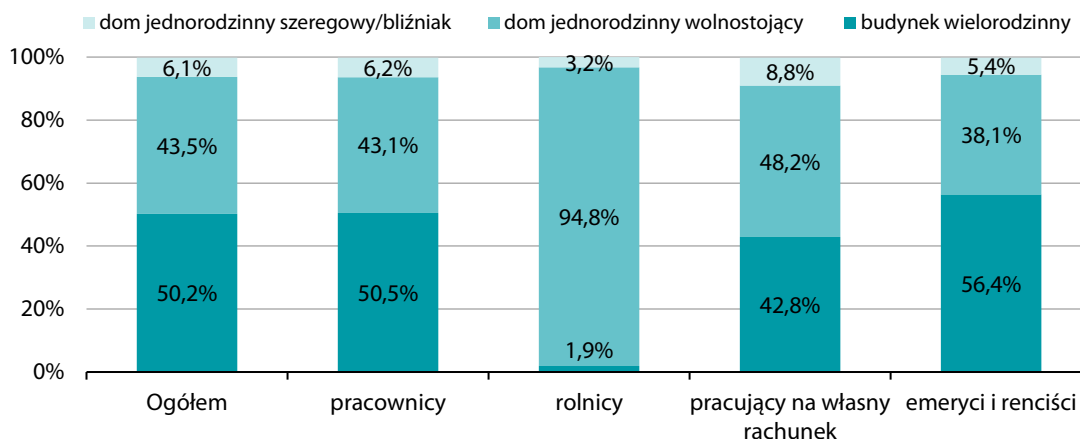
Wykres 42. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwa domowe według miejsca zamieszkania w latach 2010–2023 (w m²)

Powierzchnia mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców danej miejscowości. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań położonych na wsi zajmowana przez gospodarstwo domowe wynosiła 116,4 m² (w tym na aglomeracyjnych obszarach wiejskich – 120,1 m², a na pozaaglomeracyjnych – 115,1 m²) i była o 57,2 m² większa niż tych zlokalizowanych w miastach liczących co najmniej 500 tysięcy mieszkańców. Różnica ta zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2022, głównie ze względu na spadek o 1,2 m² przeciętnej powierzchni mieszkań w grupie gospodarstw domowych zamieszkujących największe miasta (przy jednoczesnym wzroście o 1,4 m² powierzchni mieszkań w gospodarstwach domowych zamieszkujących wieś). Pomimo większej liczby osób w gospodarstwach domowych na wsi, dysponowały one też największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę (33,7 m² wobec 26,0 m² w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców). Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w aglomeracyjnych obszarach wiejskich wynosiła 36,3 m² na 1 osobę, natomiast w pozaaglomeracyjnych obszarach wiejskich – 32,9 m².

¹⁴ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach należących do I grupy kwintylowej wynosiła 3,65, a w V grupie kwintylowej – 2,10.

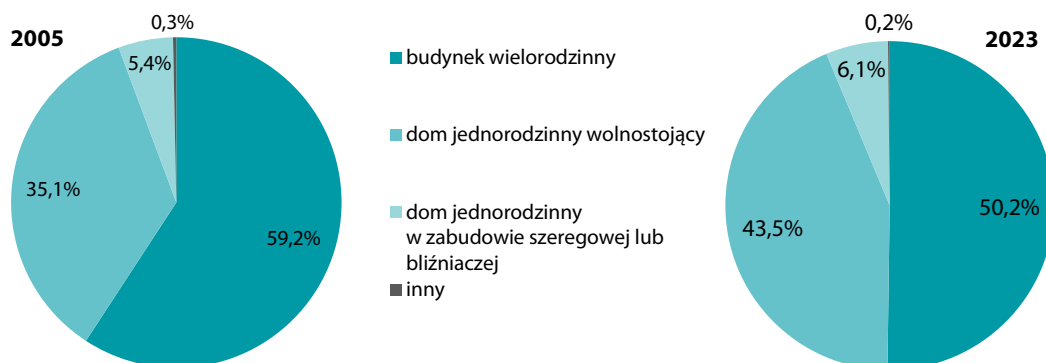
Wykres 43. Gospodarstwa domowe zamieszkujące poszczególne rodzaje budynków* według grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.

* Odsetek gospodarstw domowych zamieszkujących inne rodzaje budynków (nie ujęty na wykresie) nie przekroczył 0,2% dla żadnej z grup społeczno-ekonomicznych.

Udział gospodarstw domowych mieszkających w budynkach wielorodzinnych w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł 50,2%, w domach jednorodzinnych wolnostojących – 43,5%, w domach jednorodzinnych w zabudowie szeregowej lub bliźniaczej – 6,1%, zaś w innych rodzajach budynków – zaledwie 0,2%. Najczęściej zamieszkiwanie w budynkach wielorodzinnych występowało wśród gospodarstw domowych emerytów i rencistów – 56,4%, zaś najrzadziej – w gospodarstwach domowych rolników – jedynie 1,9%. W miastach budynki wielorodzinne zamieszkiwało 70,6% gospodarstw domowych, a na wsi – 10,0%.

Wykres 44. Gospodarstwa domowe zamieszkujące poszczególne rodzaje budynków w 2005 i 2023 r.

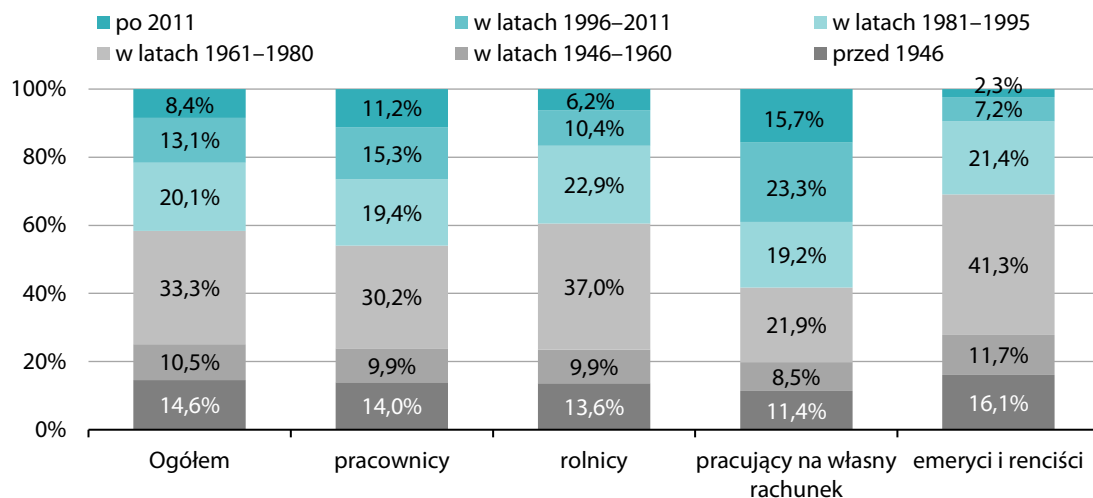

W okresie 2005–2023 udział gospodarstw domowych mieszkających w budynkach wielorodzinnych spadł o 9,0 p. proc. (do 50,2%), a w budynkach klasyfikowanych jako inny rodzaj budynku¹⁵ o 0,1 p. proc. (do 0,2%). Jednocześnie nastąpił wzrost udziału gospodarstw domowych mieszkających w domach jednorodzinnych wolnostojących o 8,4 p. proc. (do 43,5%) oraz w domach jednorodzinnych w zabudowie szeregowej lub bliźniaczej o 0,7 p. proc. (do 6,1%).

W mieszkaniach wybudowanych w 1960 r. lub wcześniej, zamieszkiwało 26,9% gospodarstw domowych na wsi i 24,1% w miastach. W mieszkaniach wybudowanych po roku 2011 mieszkało 8,7% gospodarstw domowych na wsi i 8,3% w miastach.

¹⁵Inny rodzaj budynku dotyczy np. mieszkań służbowych znajdujących się w budynkach zakładu pracy (np. w szkole).

Wykres 45. Gospodarstwa domowe zamieszkujące budynki według okresu ich wybudowania oraz grup społeczno-ekonomicznych w 2023 r.

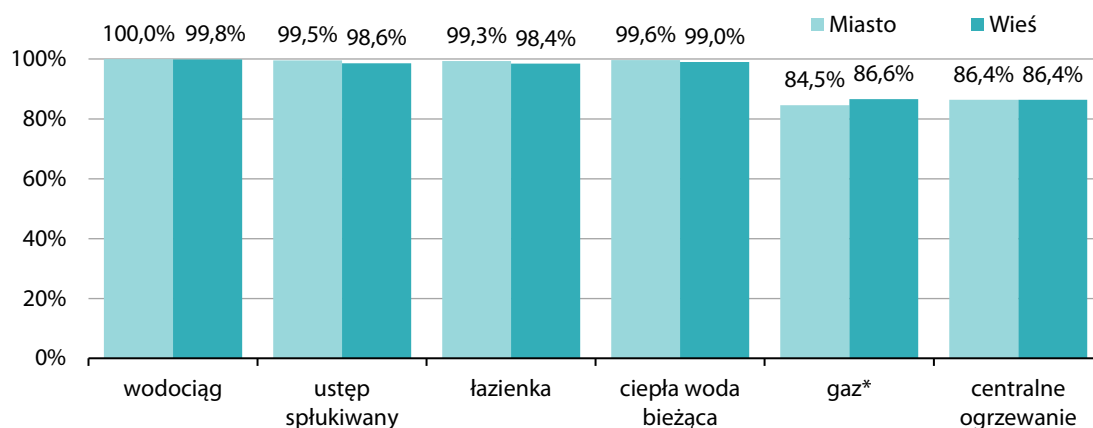

Budynki wybudowane w 1960 r. lub wcześniej, najczęściej zamieszkiwały gospodarstwa domowe emerytów i rencistów (27,8%), a najrzadziej gospodarstwa pracujących na własny rachunek (19,9%). W budynkach zbudowanych po roku 2011 mieszkało 15,7% gospodarstw pracujących na własny rachunek i zaledwie 2,3% gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Systematycznie poprawia się wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Mieszkania wyposażone w wodociąg stanowiły 99,9% ogółu gospodarstw domowych, w instalację kanalizacyjną oraz ustęp spółkiwany – po 99,2%, a w łazienkę – 99,0%.

Tak jak w poprzednich latach najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz) były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, a najgorzej – gospodarstwa rencistów. Największa różnica pomiędzy tymi gospodarstwami wystąpiła w przypadku centralnego ogrzewania (o 2,9 p. proc.), ustępu spółkiwanego (o 2,3 p. proc.) oraz łazienki (o 2,1 p. proc.). Różnica w poziomie wyposażenia w porównaniu z 2022 r. zmniejszyła się najbardziej w przypadku wyposażenia w łazienkę (o 0,8 p. proc.).

Wykres 46. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według miejsca zamieszkania w 2023 r.

* Dotyczy wyposażenia w gaz z sieci lub z butli.

Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone (różnica poniżej 1 p. proc.) w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszkujących wieś, z wyjątkiem wyposażenia w gaz, co ma związek z odstępowaniem od wyposażania nowych budynków wielorodzinnych w instalacje gazowe. Wśród gospodarstw domowych na wsi największa zmiana w stosunku do 2022 r. zaszła w przypadku wyposażenia w gaz z butli – spadek o 2,6 p. proc.

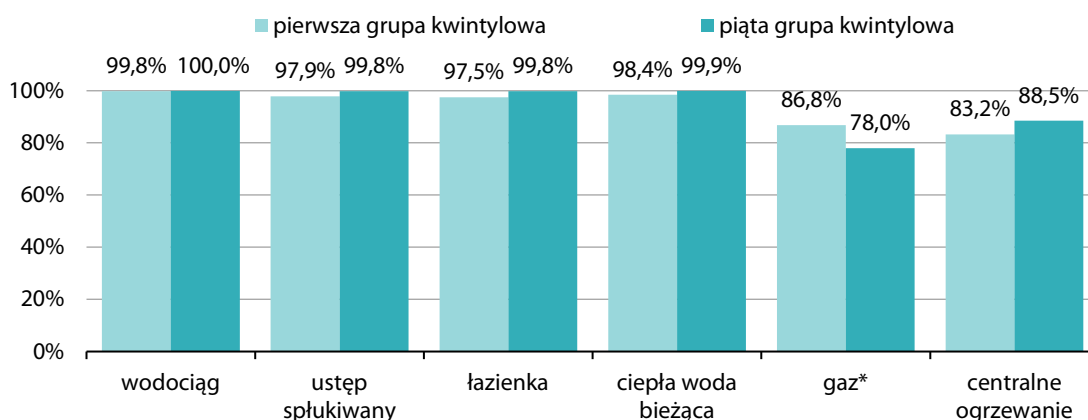
Dla porównania w 2005 r. różnice pomiędzy miastem i wsią na korzyść miasta w stopniu wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne były znacznie większe i wynosiły w przypadku: ustępu splukiwanego – 14,3 p. proc., ciepłej wody bieżącej – 14,2 p. proc., łazienki – 11,4 p. proc., centralnego ogrzewania – 11,0 p. proc., wodociągu – 5,8 p. proc. oraz gazu – 3,9 p. proc. (w przypadku wyposażenia w gaz, w 2005 r. lepiej wyposażone były gospodarstwa domowe w mieście, a w ciągu ostatnich kilkunastu lat tendencja odwróciła się i obecnie lepiej wyposażeni w gaz są mieszkańcy wsi).

Poniższa tablica ilustruje różnice w stopniu wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarno-techniczne w miastach i na wsi w 2005 i 2023 r.:

Wyszczególnienie	2005		2023	
	miasto	wieś	miasto	wieś
wodociąg	99,1%	93,3%	100,0%	99,8%
ustęp splukiwany	94,8%	80,5%	99,5%	98,6%
łazienka	93,8%	82,4%	99,3%	98,4%
ciepła woda bieżąca	91,5%	77,3%	99,6%	99,0%
gaz	94,4%	90,5%	84,5%	86,6%
centralne ogrzewanie	78,8%	67,8%	86,4%	86,4%

Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa a wyposażeniem mieszkania w instalacje techniczno-sanitarne, z wyjątkiem gazu, z którego najrzadziej korzystają najbogatsze gospodarstwa (V grupa kwintylowa). Najbardziej znacząca różnica w tym zakresie pomiędzy I i V grupą kwintylową na korzyść najbogatszych gospodarstw domowych dotyczyła wyposażenia w centralne ogrzewanie (o 5,3 p. proc.), łazienkę (o 2,3 p. proc.) oraz ustęp splukiwany (o 1,9 p. proc.). Różnice te pozostały na poziomie podobnym do 2022 r.

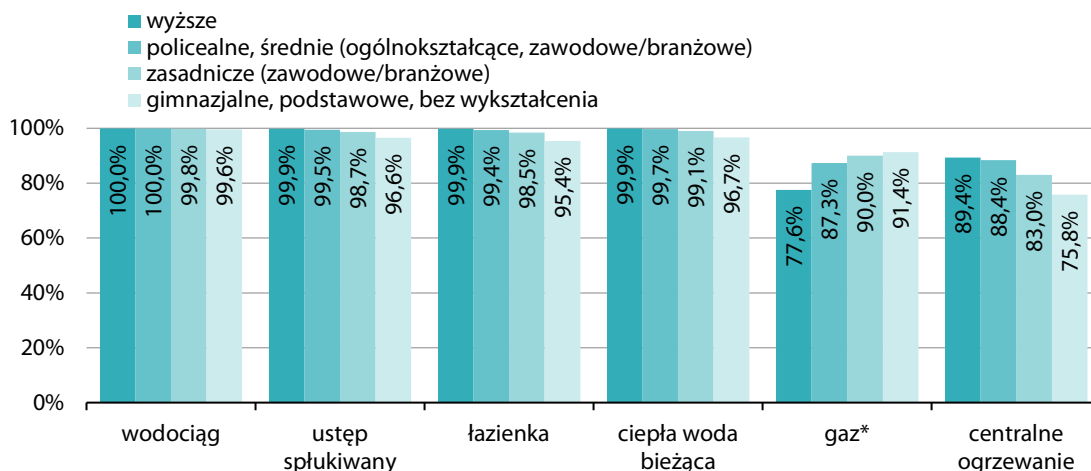
Wykres 47. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.

* Dotyczy wyposażenia w gaz z sieci lub z butli.

Im wyższy poziom wykształcenia osoby odniesienia, tym mieszkania gospodarstw domowych były lepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz). Największe różnice pomiędzy najwyższym i najniższym poziomem wykształcenia wystąpiły w przypadku centralnego ogrzewania (o 13,6 p. proc.). W porównaniu z 2022 r. różnice te zmniejszyły się (prócz centralnego ogrzewania).

Wykres 48. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2023 r.

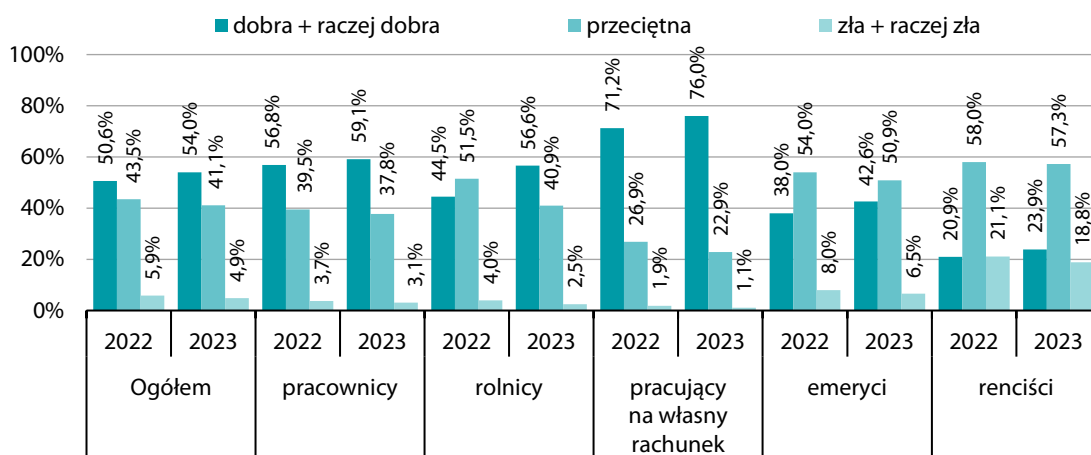

* Dotyczy wyposażenia w gaz z sieci lub z butli.

Ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r. poprawiła się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. We wszystkich tych grupach przeważały oceny dobre lub raczej dobre nad złymi lub raczej złymi. W 2023 r. nastąpił wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą (54,0% gospodarstw domowych ogółem wobec 50,6% w 2022 r.) oraz spadek odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą (4,9% wobec 5,9% w 2022 r.). Najlepiej swoją sytuację materialną, podobnie jak w latach poprzednich, postrzegali gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (76,0% ocen pozytywnych, wobec 71,2% w 2022 r.), najgorzej zaś gospodarstwa domowe rencistów (23,9% ocen pozytywnych wobec 20,9% w 2022 r.).

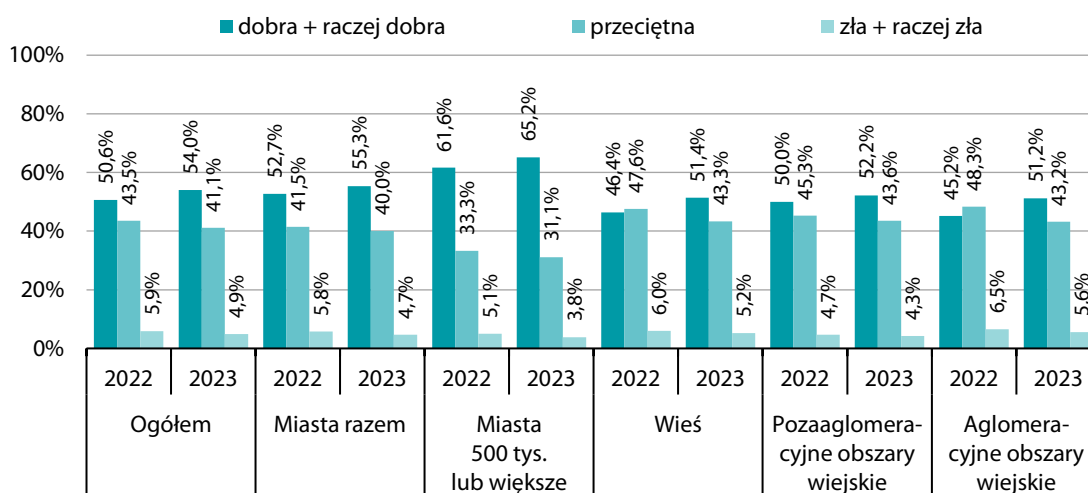
Wykres 49. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2022–2023

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w znacznym stopniu zależy od miejsca zamieszkania gospodarstwa domowego. Gospodarstwa mieszkające na wsi, podobnie jak w latach poprzednich, gorzej oceniały swoją sytuację materialną niż mieszkańcy miast, zwłaszcza tych największych

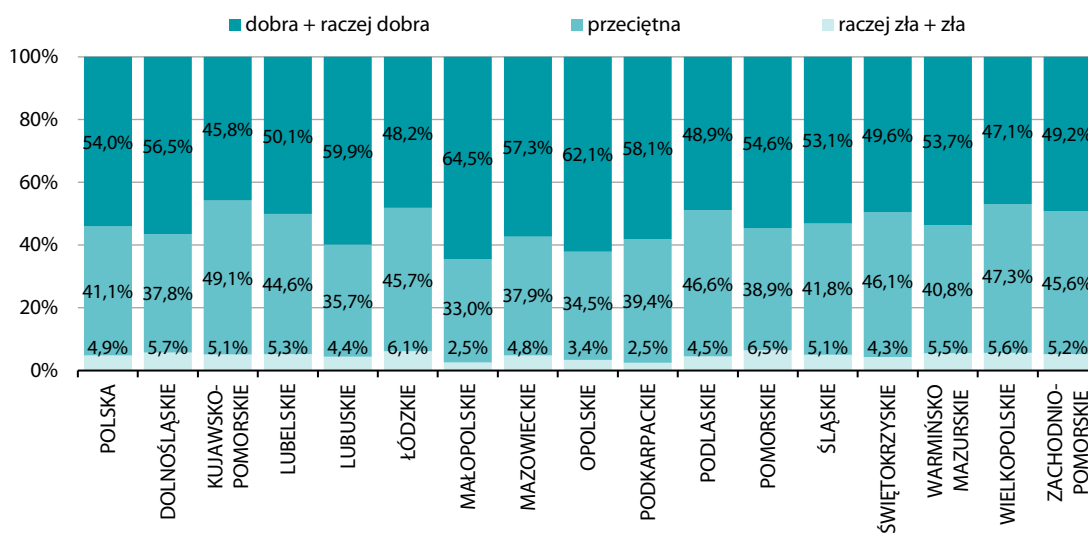
o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej. Wśród gospodarstw domowych zamieszkujących miasta liczące 500 tys. lub więcej mieszkańców odsetek subiektywnych ocen dobrych lub raczej dobrych wzrósł z 61,6% w 2022 r. do 65,1% w 2023 r. W gospodarstwach domowych zamieszkujących wieś analogiczny odsetek był na znacznie niższym poziomie, ale również wzrósł z 46,4% w 2022 r. do 51,4% w 2023 r. W porównaniu z 2022 r. większy odsetek gospodarstw domowych zamieszkujących miasto oraz wieś w 2023 r. ocenił swoją sytuację materialną dobrze i raczej dobrze. Najbardziej poprawiła się subiektywna ocena sytuacji materialnej w przypadku osób zamieszkujących pozaaglomeracyjne obszary wiejskie oraz miasta o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej, natomiast najmniej poprawiła się ocena mieszkańców miast o liczbie mieszkańców 100–499 tys.

Wykres 50. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich w latach 2022–2023

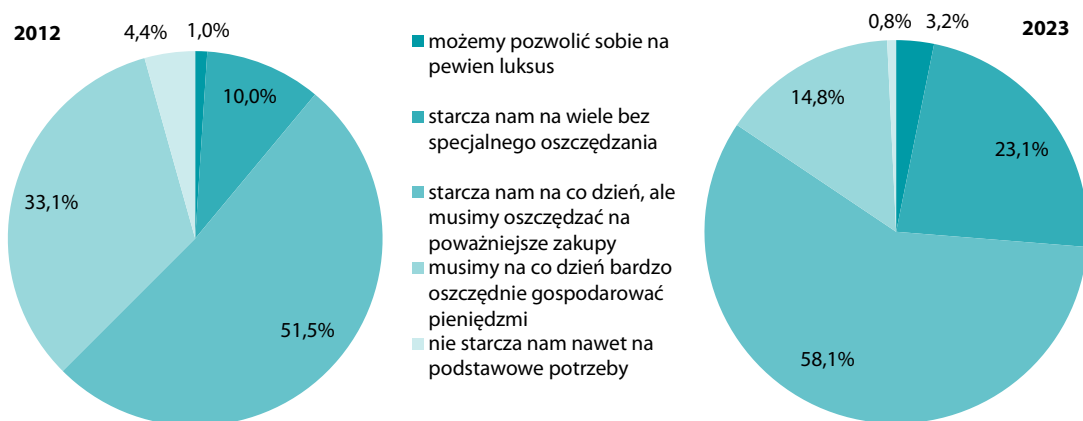
Najlepiej swoją sytuację materialną oceniali gospodarstwa domowe z województwa małopolskiego (64,5% ocen dobrych lub raczej dobrych), zaś najniższy poziom tych ocen zarejestrowano w województwie kujawsko-pomorskim (45,8%). Z drugiej strony najwyższy odsetek ocen złych lub raczej złych odnotowano w województwie pomorskim (6,5%), a najniższy w województwach małopolskim i podkarpackim (2,5%).

Wykres 51. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według województw w 2023 r.

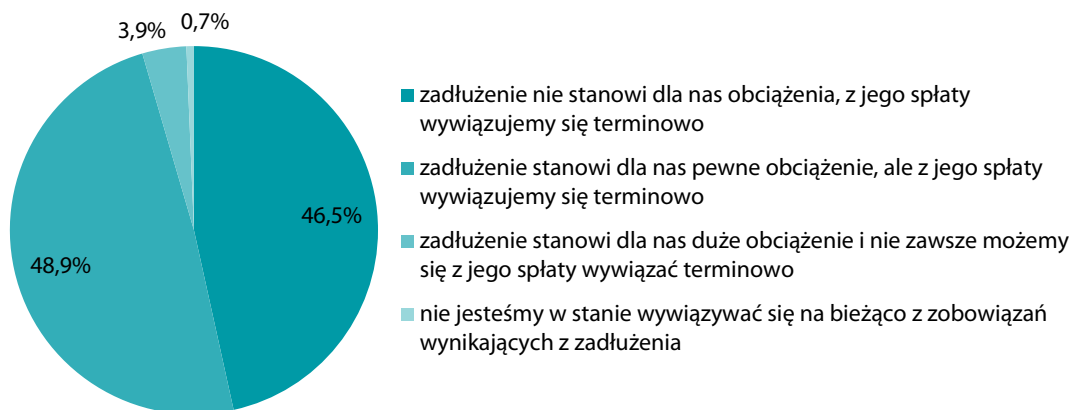
Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniędzmi wskazuje, że 58,1% (w 2022 r. 59,2%) gospodarstw domowych dysponowało środkami, które wystarczały na co dzień, ale musiały oszczędzać na poważniejsze zakupy. Tylko 3,2% gospodarstw domowych zadeklarowało, że może sobie pozwolić na pewien luksus, a 23,1% może pozwolić sobie na wiele bez specjalnego oszczędzania (w 2022 r. odpowiednio 3,0% i 21,1%). Z drugiej strony 0,8% gospodarstw domowych pieniędzy nie starczało nawet na podstawowe potrzeby, a 14,8% gospodarstw domowych musiało na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować pieniędzmi (w 2022 r. było to odpowiednio 0,9% i 15,9%). W porównaniu z 2012 r. najbardziej wzrósł odsetek gospodarstw domowych, którym starczało na wiele bez specjalnego oszczędzania (o 13,1 p. proc.), zaś w największym stopniu spadł odsetek gospodarstw domowych, które musiały na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować pieniędzmi (o 18,3 p. proc.).

Wykres 52. Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniędzmi w gospodarstwach domowych w 2012 i 2023 r.

W 2023 r. 23,3% gospodarstw domowych było zadłużonych (w 2022 r. – 25,9%). Wśród gospodarstw zadłużonych, dla 46,5% z nich zadłużenie nie stanowiło obciążenia i z jego spłaty gospodarstwa wywiązywały się terminowo (w 2022 r. – 45,1%). Dla 48,9% gospodarstw domowych zadłużenie stanowiło pewne obciążenie, jednak z jego spłaty również wywiązywały się terminowo (w 2022 r. – 49,6%). Dla pozostałych 4,6% gospodarstw domowych zadłużenie stanowiło duże obciążenie i nie zawsze gospodarstwa te mogły wywiązać się terminowo z jego spłaty lub w ogóle nie były w stanie spłacić zobowiązań (w 2022 r. – 5,3%).

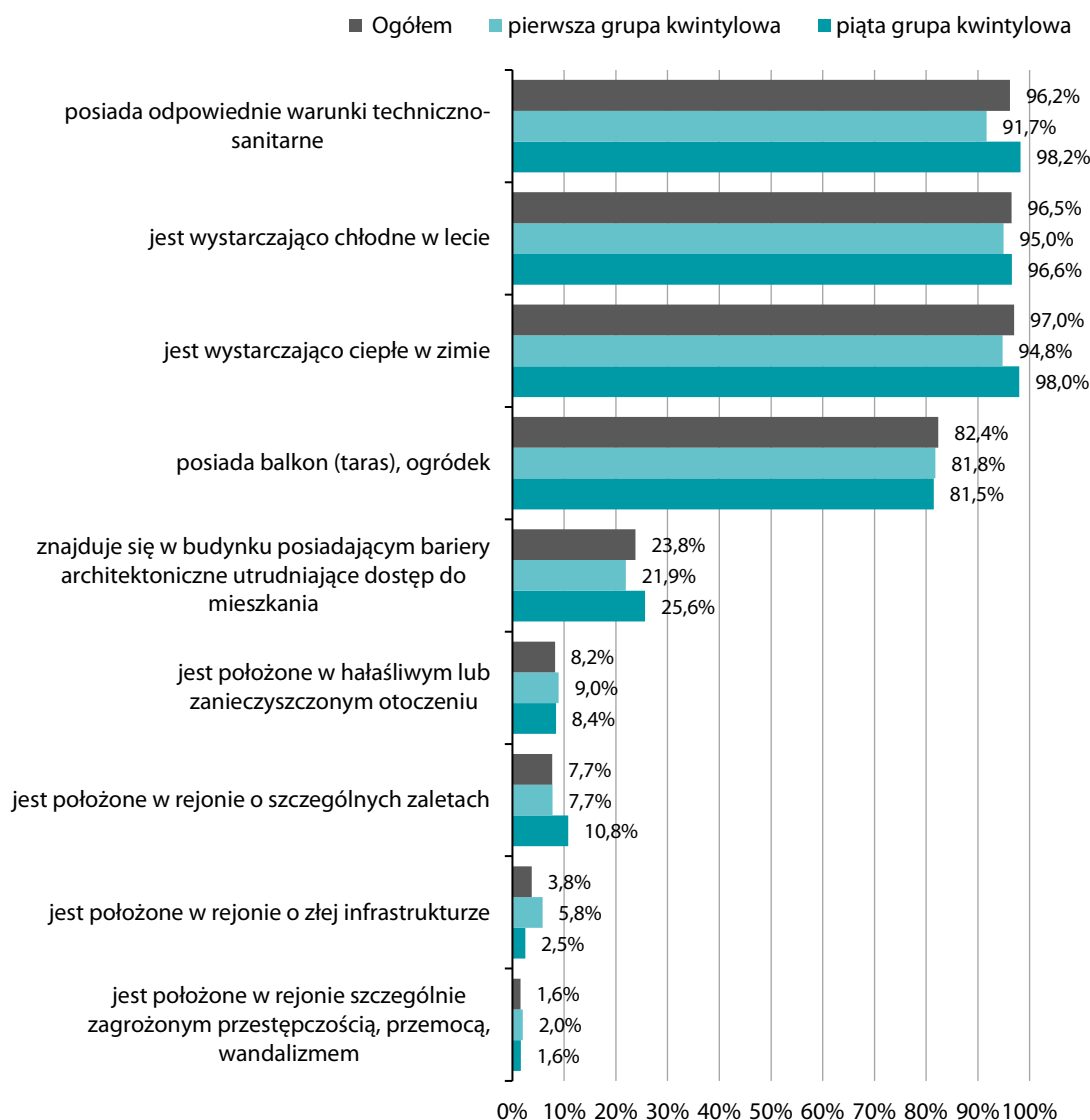
Wykres 53. Subiektywna ocena trudności spłaty zadłużenia w gospodarstwach domowych posiadających zadłużenie w 2023 r.

Spośród wszystkich gospodarstw domowych mających kłopoty z terminowym wywiązaniem się ze spłaty zadłużenia (stanowiło ono duże obciążenie i nie zawsze gospodarstwa te mogły wywiązać się terminowo z jego spłaty lub w ogóle nie były w stanie spłacić zobowiązań), 27,3% należało do I grupy kwintylowej, a jedynie 17,3% do V grupy kwintylowej (w 2022 r. odpowiednio 40,9% i 13,9%).

Możliwość oszczędzania części dochodów wykazało 83,7% gospodarstw domowych (24,9% odkładało regularnie, a 58,8% nieregularnie), 4,3% gospodarstw domowych mogłoby odkładać część dochodów, ale tego nie robiło, zaś 12,0% gospodarstw domowych nie odkładało i nie mogło nic odłożyć (33,3% spośród tych gospodarstw należało do I grupy kwintylowej, a 8,7% do V grupy kwintylowej). W porównaniu z 2022 r. wystąpił ogólny wzrost liczby gospodarstw domowych odkładających część dochodu i wzrost liczby tych nieodkładających. Jednocześnie nastąpił spadek udziału gospodarstw najuboższych i spadek udziału gospodarstw najzamożniejszych w grupie gospodarstw, które nie odkładały i nie mogły nic odłożyć.

Wykres 54. Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2023 r.

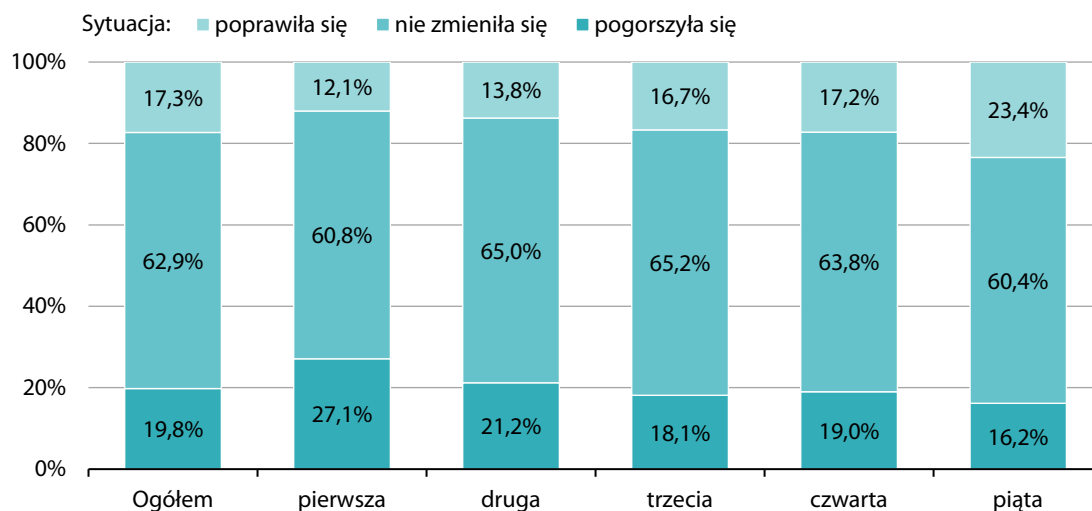

Ze swoich warunków mieszkaniowych, stanu technicznego budynku, jak i jego usytuowania najbardziej zadowolone były najbogatsze gospodarstwa domowe (V grupa kwintylowa). W porównaniu z najuboższymi gospodarstwami domowymi (I grupa kwintylowa), najzamożniejsze gospodarstwa domowe znacznie lepiej oceniały następujące walory użytkowanych przez siebie mieszkań: odpowiednie warunki techniczno-sanitarne (różnica 6,6 p. proc.), wystarczające ciepło w zimie (różnica 3,3 p. proc.), położenie w rejonie o szczególnych zaletach (różnica 3,0 p. proc.) oraz wystarczający chłód w lecie (różnica 1,6 p. proc.). W przypadku pozostałych analizowanych kategorii różnice pomiędzy gospodarstwami domowymi z I i V grupy kwintylowej były niewielkie.

Dane liczbowe dla miar obiektywnych, jak i subiektywna ocena gospodarstw domowych wskazują na stałą poprawę przeciętnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych.

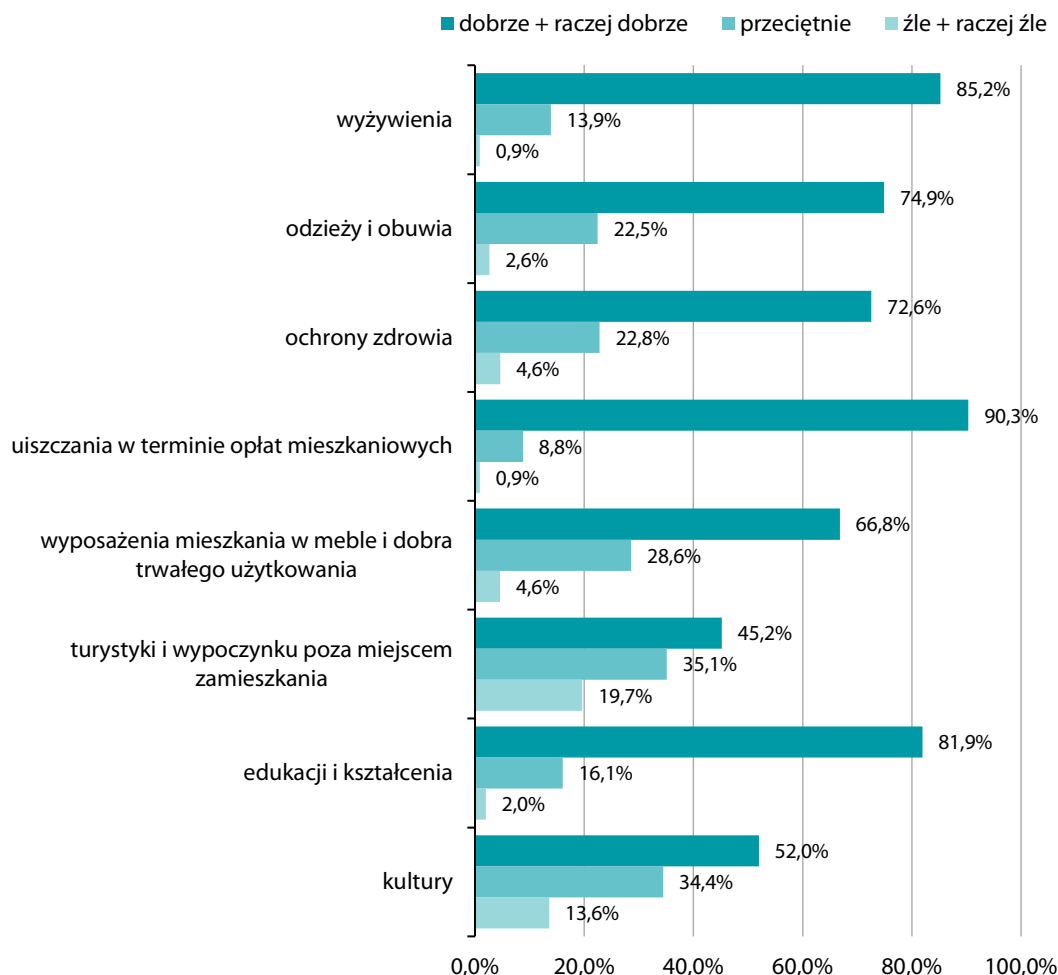
W 2023 r. większość gospodarstw domowych – 62,9% oceniło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy ich sytuacja materialna nie zmieniła się (64,7% w 2022 r.), w 17,3% gospodarstw domowych sytuacja poprawiła się (12,7% w 2022 r.), a w 19,8% pogorszyła się (22,6% w 2022 r.). W 2023 r. wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw domowych wzrastał odsetek oceniających swoją sytuację materialną jako poprawiającą się – od 12,1% w przypadku gospodarstw w pierwszej grupie kwintylowej do 23,4% w piątej grupie kwintylowej. Natomiast odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako pogarszającą się maleł wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw – od 27,1% w grupie gospodarstw najbiedniejszych do 16,2% w grupie gospodarstw najbogatszych.

Wykres 55. Subiektywna ocena zmiany sytuacji materialnej gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2023 r. według grup kwintylowych

Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb takich jak: wyżywienie, odzież i obuwie, ochrona zdrowia, uiszczenie w terminie opłat mieszkaniowych, wyposażenie mieszkania w meble i dobra trwałego użytkowania, kultura, edukacja i kształcenie oraz turystyka i wypoczynek poza miejscem zamieszkania przez gospodarstwa domowe deklarujące ich wystąpienie była zróżnicowana pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi. W ciągu 12 miesięcy poprzedzających moment przeprowadzenia badania najlepiej były zaspokojone podstawowe potrzeby w zakresie wyżywienia oraz uiszczenia w terminie opłat mieszkaniowych, natomiast najslabiej w zakresie kultury oraz turystyki i wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Zaspokojenie wszystkich potrzeb najlepiej oceniali gospodarstwa pracujących na własny rachunek, zaś najslabiej – gospodarstwa domowe rencistów.

Wykres 56. Subiektywna ocena stopnia zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2023 r.

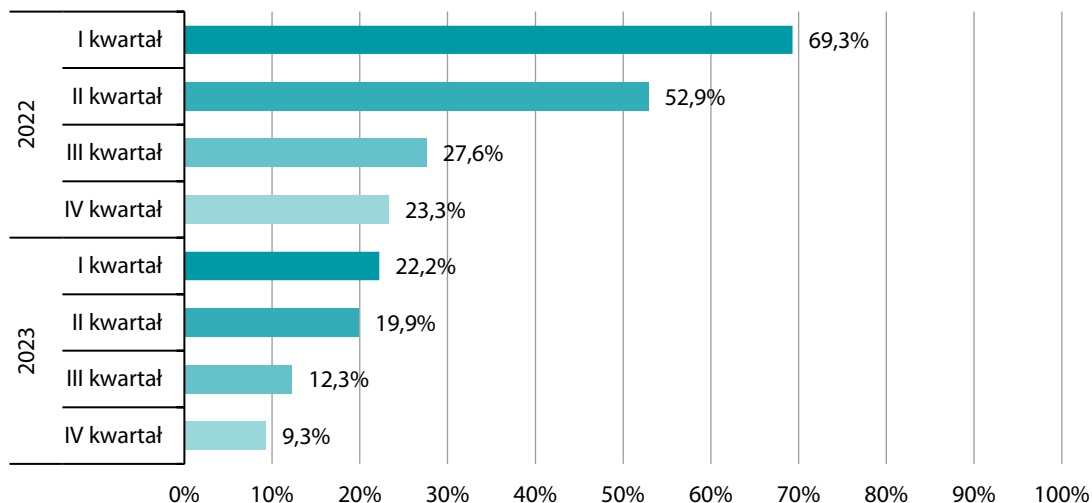

Pomoc udzielona przez gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy (w Polsce i na Ukrainie)

W 2023 r. gospodarstwa domowe w Polsce kontynuowały, choć w mniejszej skali, pomoc mieszkańcom objętej wojną Ukrainy w następstwie rosyjskiej inwazji.¹⁶ W poszczególnych kwartałach 2022 i 2023 r. skala pomocy udzielonej przez gospodarstwa domowe mieszkańcom Ukrainy malała od 69,3% w I kwartale 2022 r. do 9,3% w IV kwartale 2023 r.

¹⁶ Dotyczy udzielenia pomocy ze względu na działania wojenne – niezależnie od jej formy i zakresu (obejmuje zarówno pomoc udzielaną w Polsce, jak i skierowaną do osób pozostających na Ukrainie) przynajmniej raz w okresie od 24 lutego 2022 r. do końca I kwartału lub w kwartale, w którym gospodarstwo domowe brało udział w badaniu.

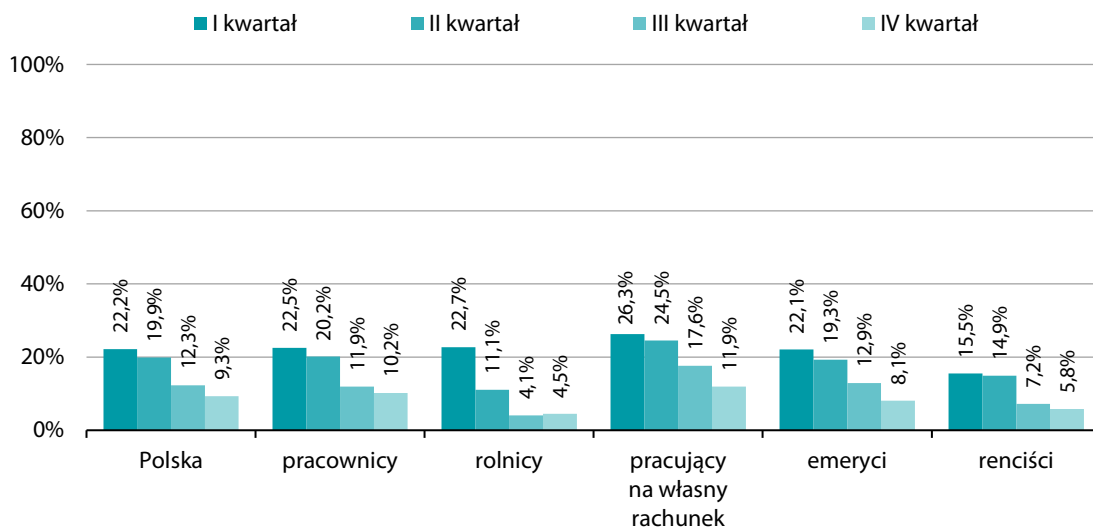
Wykres 57. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach lat 2022–2023

Wśród pomagających gospodarstw domowych, zarówno w 2022 jak i 2023 r. dominującymi formami pomocy były: przekazywanie darów rzeczowych oraz pomoc pieniężna (bezpośrednio lub przez organizacje). Warto także zaznaczyć, że gospodarstwa domowe w dalszym ciągu udzielały uchodźcom z Ukrainy pomocy m.in. w znalezieniu pracy, załatwieniu spraw codziennych czy opiece nad bliskimi.

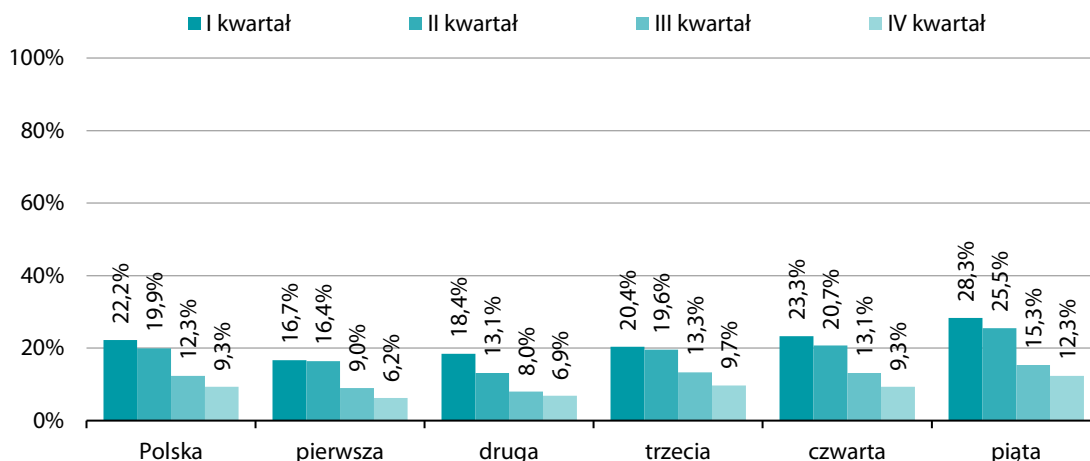
Najwyższy odsetek gospodarstw domowych udzielających pomocy mieszkańcom Ukrainy we wszystkich kwartałach 2023 r. wystąpił wśród gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek (od 26,3% w I kwartale do 11,9% w IV kwartale) oraz w gospodarstwach pracowników (od 22,5% w I kwartale do 10,2% w IV kwartale).

Wykres 58. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według grup społeczno-ekonomicznych

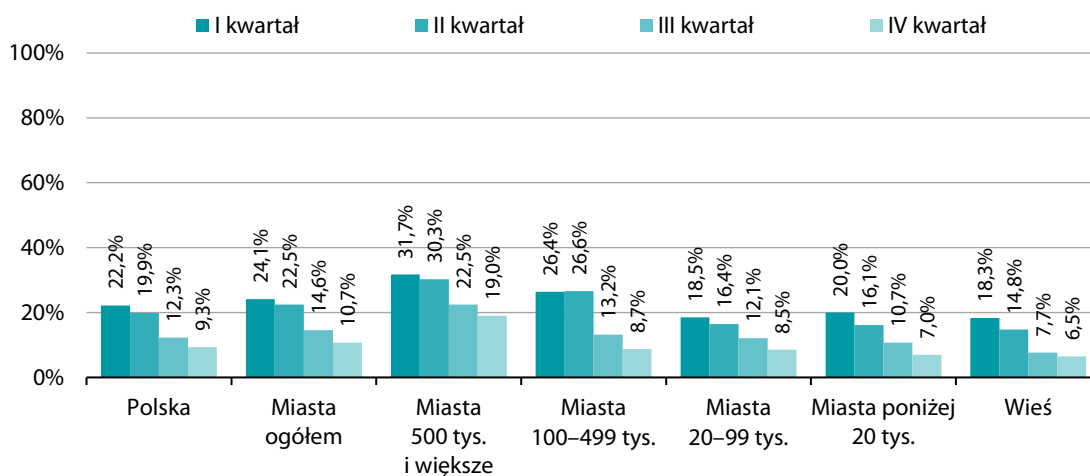
W kolejnych kwartałach 2023 r. najliczniej w pomoc dla mieszkańców Ukrainy zaangażowały się gospodarstwa domowe z V grupy kwintylowej (obejmującej 20% osób najzamożniejszych). W tej grupie kwintylowej odsetek pomagających gospodarstw domowych wyniósł od 28,3% w I kwartale (w analogicznym okresie roku poprzedniego – 75,4%) do 12,3% w IV kwartale (w analogicznym okresie roku poprzedniego – 32,5%).

Wykres 59. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według grup kwintylowych

Gospodarstwa domowe deklarujące pomoc mieszkańcom Ukrainy występowały licznie we wszystkich klasach miejscowości zamieszkania. We wszystkich kwartałach najwyższy odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy wystąpił w miastach liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców – od 31,7% w I kwartale (w analogicznym okresie roku poprzedniego – 73,6%) do 19,0% w IV kwartale 2023 r. (w analogicznym okresie roku poprzedniego – 36,5%).

Wykres 60. Odsetek gospodarstw domowych, które udzieliły pomocy mieszkańcom Ukrainy w poszczególnych kwartałach 2023 r. według klasy miejscowości zamieszkania

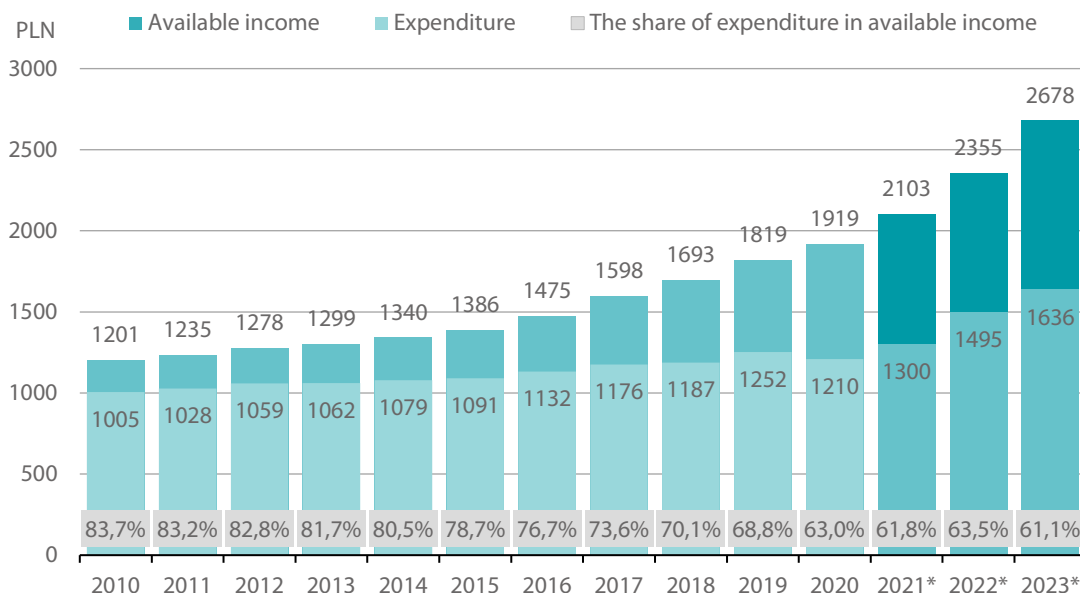
Warto podkreślić, że w 2023 r. pomoc mieszkańcom Ukrainy uciekającym przed wojną do Polski lub pozostającym na terenie objętej wojną Ukrainy, pomimo spadku natężenia tej pomocy w kolejnych kwartałach, była kontynuowana.

Analysis

Introduction

In 2023 the financial situation of households improved. Households achieved in nominal terms both higher income and expenditure. The level of average monthly available income per capita in 2023 rounded to 1 PLN, amounted to PLN 2678 and was higher by 13.7% in nominal terms, and by 2.1% in real terms than the income in 2022. The average monthly expenditure per capita in households in 2023 reached the value of PLN 1636 and was higher by 9.4% in nominal terms, and lower by 1.8% in real terms than expenditure in 2022. Expenditure on consumer goods and services amounted to PLN 1580 and was higher by 9.8% in nominal terms, and lower by 1.5% in real terms in comparison with 2022. The share of expenditure in available income decreased from 63.5% in 2022 to 61.1% in 2023, and reached the lowest in the period since 2010 level.

Graph 1. Level of average monthly income and expenditure¹⁶ per capita in households and the share of expenditure in available income, 2010–2023

* Data for 2021–2023 in the entire study were generalized on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2021, taking additionally into account the structure of the population by age and gender, and are not directly comparable with the data for previous years. Due to the updated generalization, the results for 2021–2022 differ from those published previously.

¹⁷ Due to the introduction of a new classification of individual consumption by purpose in 2013, based on harmonized COICOP for all surveys of the European Statistical System, the results for 2010–2023 are presented in comparable conditions – each “expenditure” item from 2010–2012 was supplemented by the “life-insurance contributions” item.

Graph 2. Indices of real available income and expenditure per capita in households, 2010–2023

Income and expenditure

In 2023, there was still a relatively large diversity in average monthly income and expenditure between various socio-economic groups of households. Similarly to the previous years, the highest average monthly available income per capita in households (rounded to 1 PLN – PLN 3313) and average monthly expenditure per capita (rounded to 1 PLN – PLN 1862) were recorded in households of self-employed outside farming. In this group of households – in comparison with the average for the total of households in Poland – both income and expenditure were higher by 23.7% and 13.8% respectively (in 2022, by 16.6% and 13.3% respectively).

Similarly to the previous years, households of pensioners had the lowest average monthly available income per capita in 2023. Their average monthly available income per capita amounted to PLN 2162, and was by 19.3% lower than average for households in total (in 2022 lower by 22.7%). The lowest average monthly expenditure per capita was noted in the households of farmers (PLN 1245) and it was by 23.9% lower than average for households in total (in 2022 – lower by 21.1%).

Graph 3. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by socio-economic groups in 2023

As in previous years, the highest share of expenditure in income (74.8%) and the lowest amount of average monthly excess of available income per capita over expenditure per capita (PLN 545) was recorded in the households of pensioners. The lowest share of expenditure in income (50.9%) similarly to the previous year had the households of farmers, while the highest average excess of income over expenditure (PLN 1451) was noted in the households of self-employed.

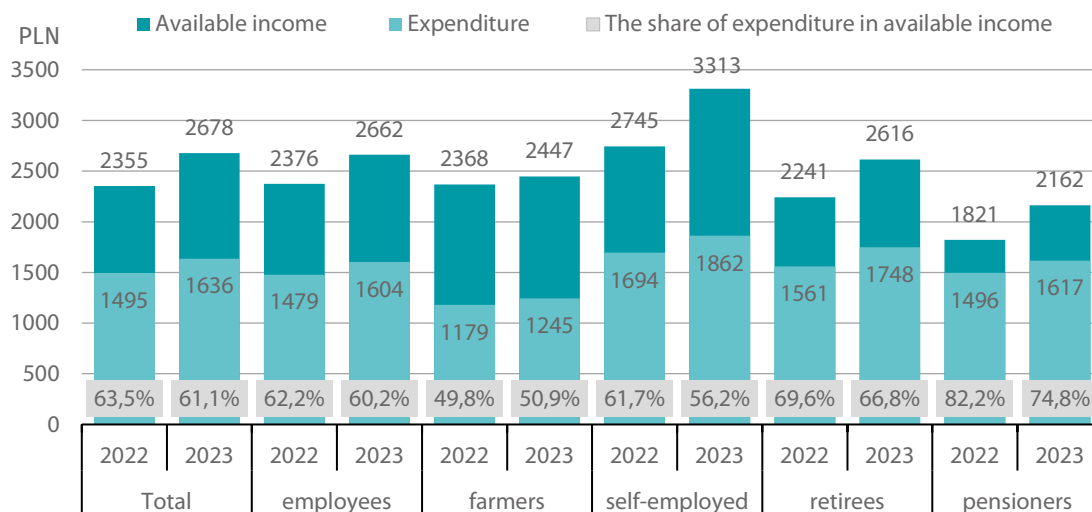
In comparison with the previous year the share of expenditure in income for total households decreased by 2.4 percentage points to 61.1%, which indicates a higher possibility of accumulating savings in comparison with the previous year. The share of average monthly expenditure in average monthly income decreased in all socio-economic groups, except the households of farmers, where it increased by slightly over 1 percentage point.

The difference between average monthly available income indicator¹⁸ among socio-economic groups increased to 43.0 percentage points (in 2022 – 39.3 percentage points), while the difference between average monthly expenditure indicator¹⁹ in these groups increased to 37.7 percentage points (in 2022 – 34.4 percentage points).

¹⁸ The average monthly income indicator is equal to the quotient of the average monthly income per capita in the surveyed group by the average monthly income per capita for the whole Poland.

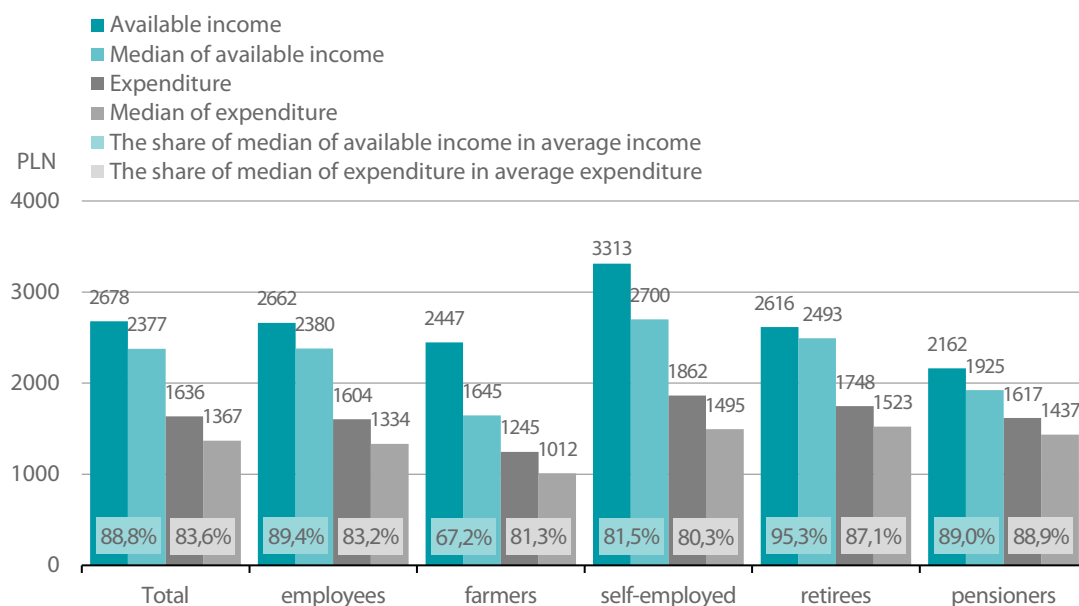
¹⁹ The average monthly expenditure indicator is equal to the quotient of the average monthly expenditure per capita in the surveyed group by the average monthly expenditure per capita for the whole Poland.

Graph 4. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by socio-economic groups, 2022–2023

In 2023, the median of the average monthly available income per capita rounded up to 1 PLN amounted to PLN 2377 (PLN 2100 in 2022) and the average monthly expenditure amounted to PLN 1367 (PLN 1251 in 2022). The median of the monthly available income per capita accounted for 88.8% of the value of the average available income per capita (in 2022 – 89.2%), while the median of expenditure – 83.6% of the value of the average monthly expenditure per capita (in 2022 – 83.7%). The quotient of the median to the average available income per capita was the highest in retirees' households (95.3% as compared with 95.7% in 2022) and the lowest in the households of farmers (67.2% as compared with 64.7% in 2022). In the case of expenditure, it was the highest in pensioners' households (88.9% as compared with 83.8% in 2022) and the lowest in self-employed households (80.3% as compared with 78.6% in 2022).

Graph 5. Average monthly available income and expenditure per capita in households and its median by socio-economic groups in 2023

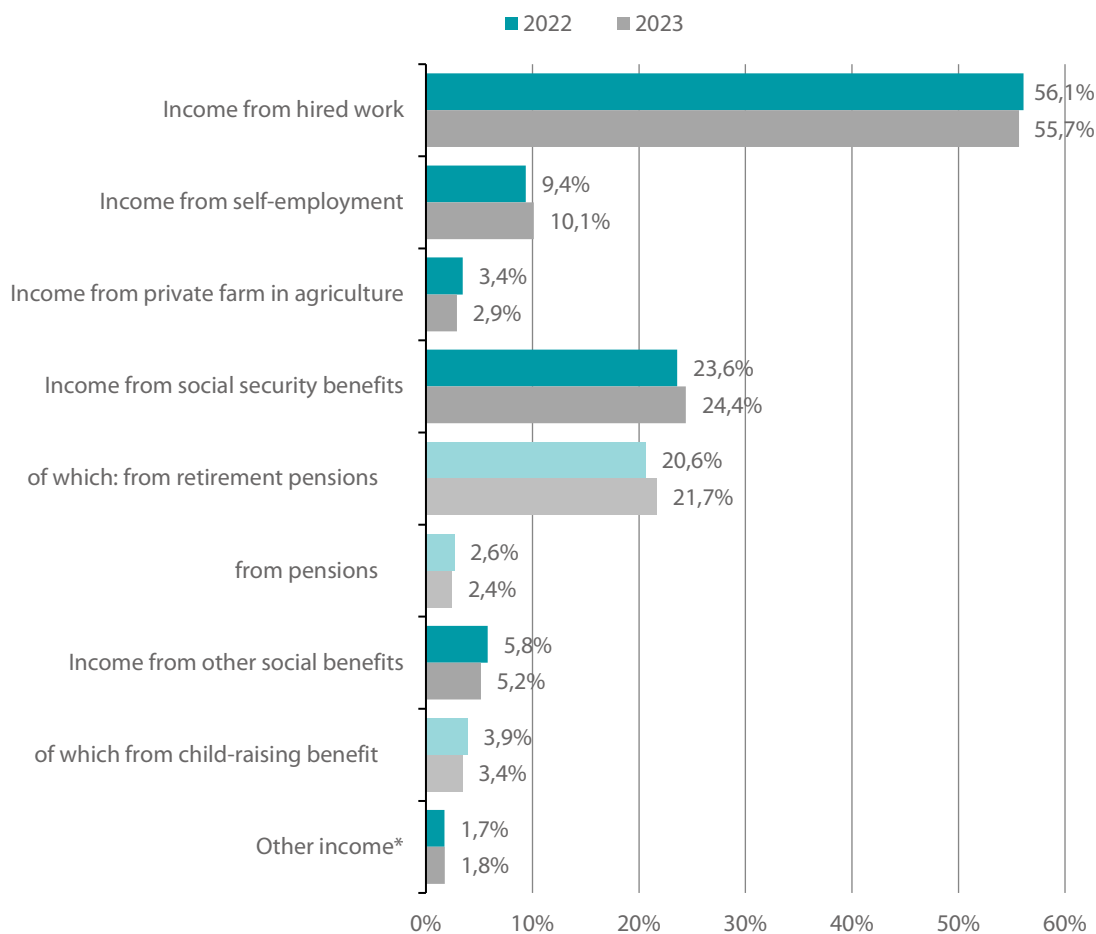

In 2023, there was a growth in average monthly available income per capita in real terms in total – by 2.1%. Growth in real terms occurred in almost all socio-economic groups of households, among which the highest was recorded in the households of self-employed (by 8.4%). Decline in average monthly available income per capita in real terms was noted only in the households of farmers (by 5.9%).

Similarly to 2022, the highest share of income from the main source of income occurred in the households of retirees (81.6% against 81.5% in 2022) and the lowest in the households of farmers (66.3% against 67.6% in 2022).

In the structure of the households' total income, similarly to the previous years, income from hired work (55.7% against 56.1% in 2022) as well as income from social security benefits (24.4% against 23.6% in 2022) dominated.

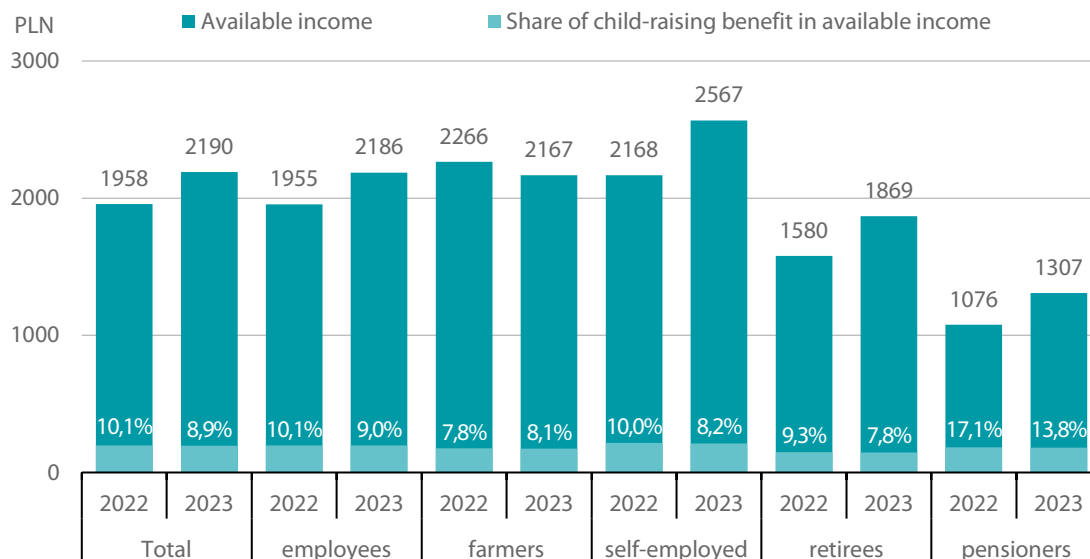
Graph 6. Structure of average monthly available income per capita in households, 2022–2023

*In the category 'Other income' are included: income from property, income from real estate renting and other income.

In 2023, in comparison with 2022, differences in the structure of the average monthly available income per capita in households ranged from -0.6 percentage points in the case of income from other social benefits to +0.8 percentage points for income from social security benefits.

Graph 7. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by socio-economic groups, 2022–2023

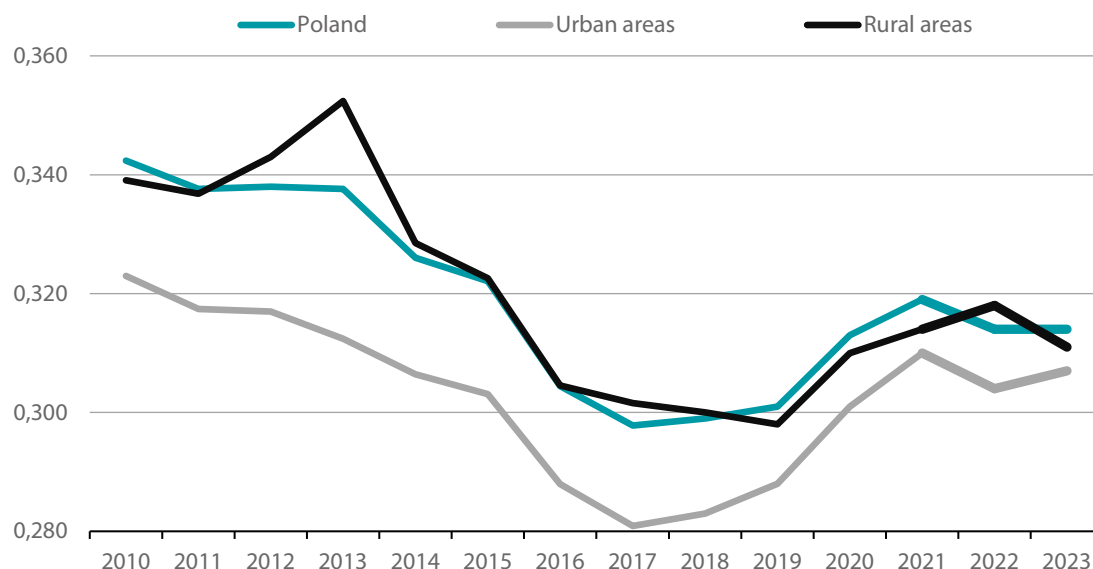
The average monthly available income per capita in households receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2023 was PLN 2190 and accounted for 81.8% of the average available income per capita for all households (the corresponding income in households not receiving this benefit was PLN 3107 and constituted 116.0% of the average available income per capita in total households).

The share of income from the child-raising benefit "Family 500+" in the average monthly available income per capita in households receiving it in 2023, was the highest in households of pensioners – 13.8% (in 2022 – 17.1%), in households of employees it amounted to 9.0%, self-employed – 8.2%, and farmers – 8.1% (in 2022 – 10.1%, 10.0% and 7.8% respectively). The lowest share of this benefit among socio-economic groups occurred in the households of retirees – 7.8% (in 2022 – 9.3%) of available income²⁰. Among all socio-economic groups the increase of the share of income from the child-raising benefit "Family 500+" in the average monthly available income per capita in households occurred only in the households of farmers which results from a decrease in disposable income in the households of farmers receiving the child-raising benefit.

The diversity of income per capita in households, measured by the Gini coefficient, after a period of decline in 2014–2017 and temporary stabilisation, increased in 2020 and 2021, and in 2022–2023 remained at the level of 0.314, almost equal to the value from 2020. Indices of the Gini coefficient for urban areas was very similar to the average noted in the country, although at a lower level of its value. In the case of rural areas, after 3 years of the upward trend, the Gini coefficient decreased in 2023 to the level of 0.311, which also constituted value almost equal to the value from 2020.

²⁰ The average number of children aged 0–17 years in households participating in the Household Budget Survey and receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2023 was 1.76 in total households, in the group of employees – 1.75, farmers – 1.86, self-employed – 1.84, retirees – 1.43 and pensioners – 1.53.

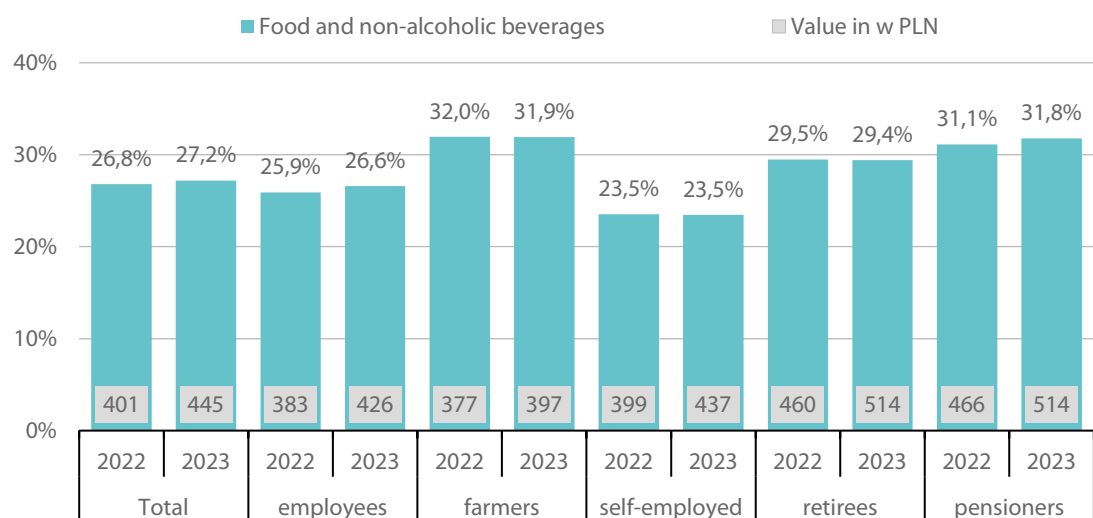
Graph 8. Difference in income measured by Gini coefficient for Poland by the place of residence, 2010–2023

In 2023, in comparison with the previous year, in real terms the average monthly expenditure per capita decreased by 1.8%. There was a real decrease in average monthly expenditure per capita in comparison with 2022 in almost all socio-economic groups of households, and the biggest in the group of farmers (decrease by 3.9%), pensioners (by 3.7%) and employees (by 2.6%). Average monthly expenditure per capita in households of retirees in real terms remained on a level similar to the previous year.

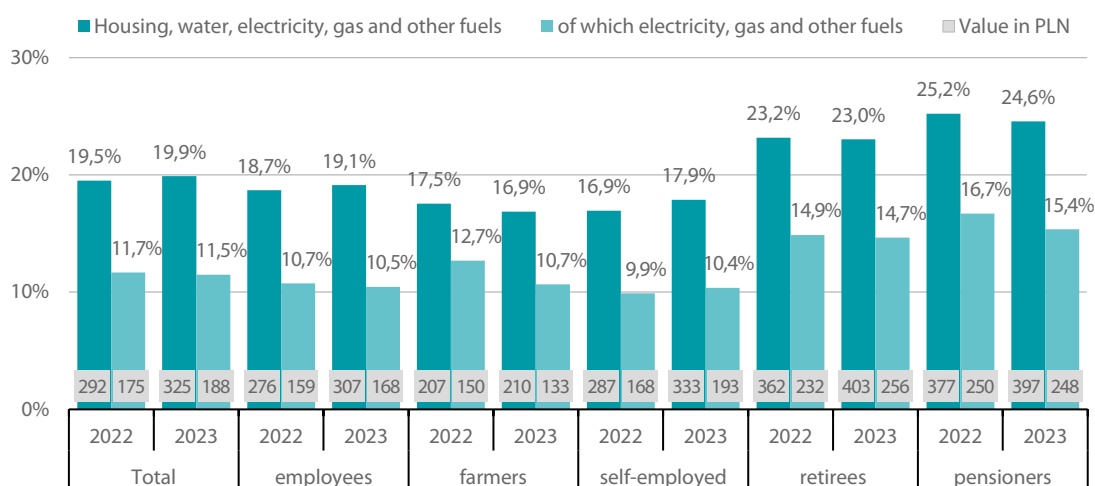
Expenditure on food and non-alcoholic beverages, similarly to the previous years, had the highest share in the structure of expenditure for households in total – 27.2% (slightly higher in comparison with the previous year – by 0.4 percentage points). In individual socio-economic groups it ranged from 23.5% in households of self-employed outside farming to 31.9% in households of farmers and 31.8% in households of pensioners.

Graph 9. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2022–2023

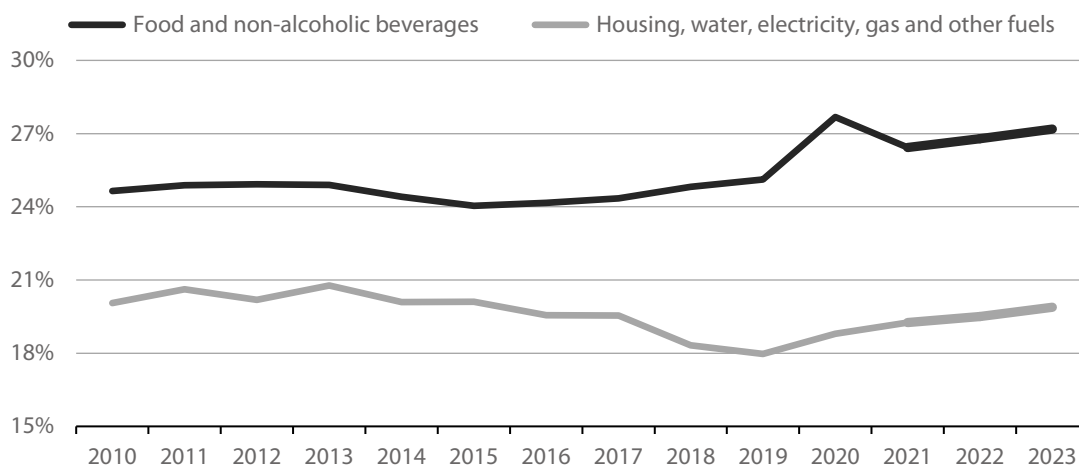
Another important item in households expenditure was expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels. Its share in total expenditure was on average 19.9% and in 2023 increased by 0.4 percentage points in comparison with the previous year. Among the socio-economic groups, the lowest share of expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels was recorded in the households of farmers (16.9%) and the highest in the households of pensioners (24.6%). The highest increase in the share of average monthly expenditure per capita related to housing, water, electricity, gas and other fuels in total household expenditure was observed in the households of self-employed (by 1.0 percentage points), while the largest decrease was observed in households of farmers and pensioners (by 0.6 percentage points each).

Graph 10. Share of average monthly expenditure per capita on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2022–2023

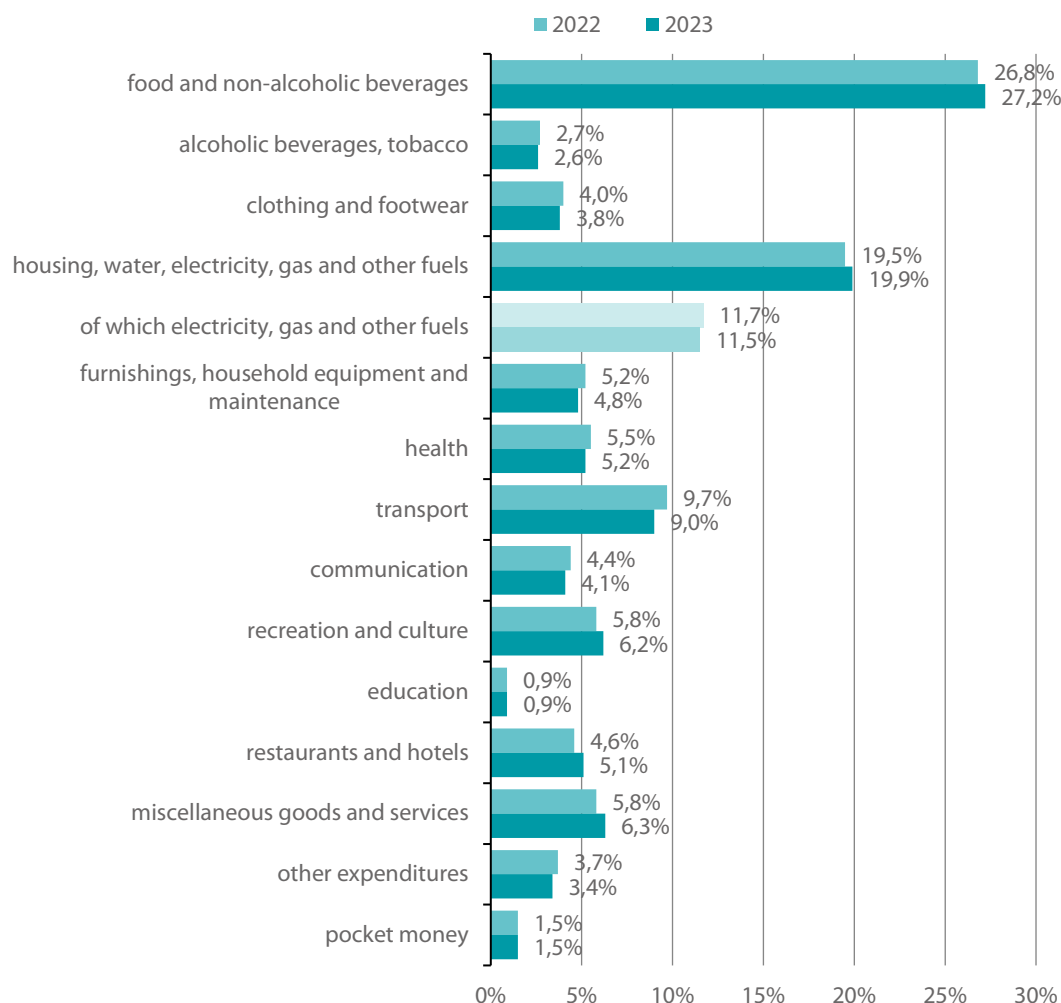
In the years 2022–2023, in comparison with the previous years, there was an increase (by 0.4 percentage points) in the share of expenditure on food and non-alcoholic beverages in total household expenditure to 26.8% in 2022 and 27.2% in 2023. The share of expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels maintains an increasing tendency.

Graph 11. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages as well as on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households, 2010–2023

In 2023, in comparison with the previous year, the most increased the share in the structure of expenditure of such groups as: restaurants and hotels as well as miscellaneous goods and services (by 0.5 percentage points each), food and non-alcoholic beverages, electricity, gas and other fuels as well as recreation and culture (by 0.4 percentage points each), while decreased the share of such groups of expenses as: transport (by 0.7 percentage points) as well as furnishings, household equipment and maintenance (by 0.4 percentage points).

Graph 12. Structure of average monthly expenditure per capita in households (in % of total expenditure), 2022–2023

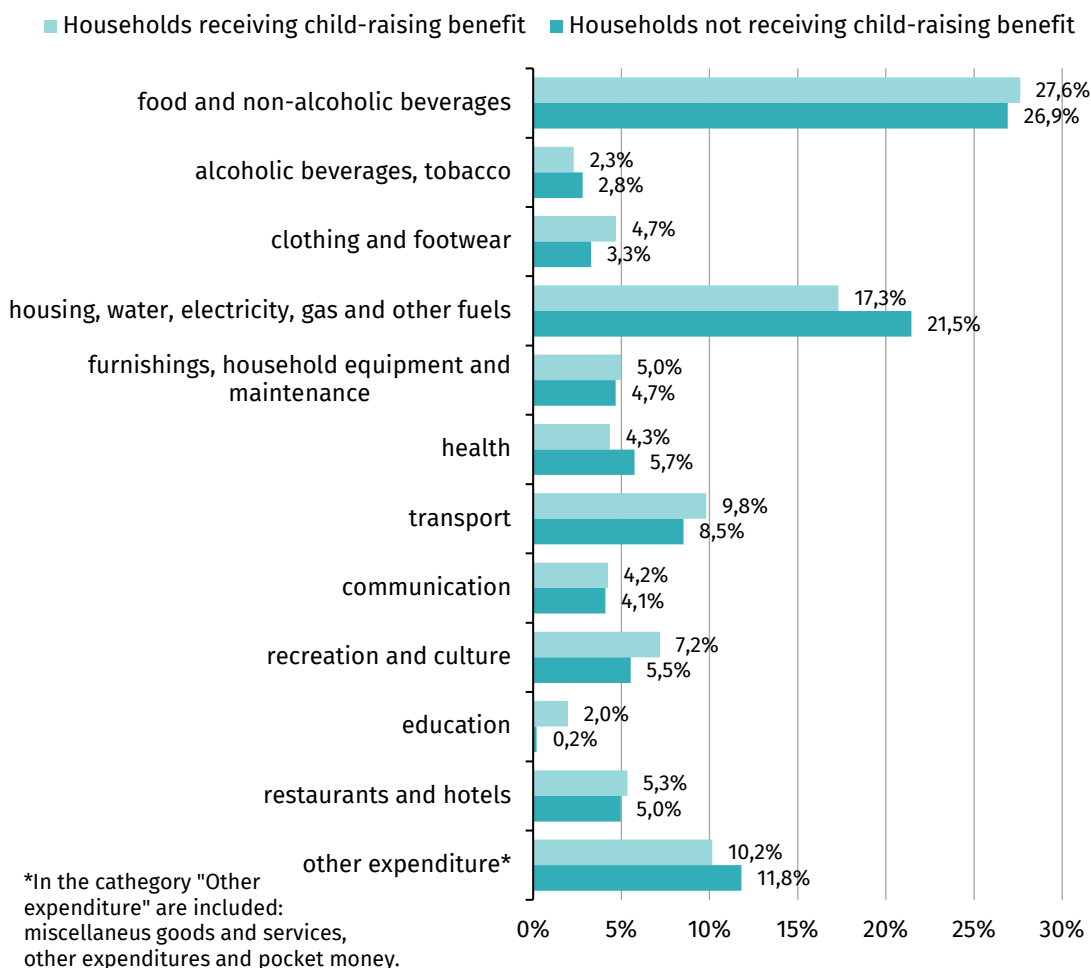
The average monthly expenditure per capita in households receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2023 amounted to PLN 1331 and accounted for 81.3% of the average monthly expenditure per capita for the total households (similarly expenditure on households without this benefit amounted to PLN 1904 and accounted for 116.4% of total households' average expenditure per capita). The most important item in the structure of expenditure of both households' groups (receiving and not receiving child-raising benefit) were food and non-alcoholic beverages – 27.6% and 26.9% respectively, as well as housing, water, electricity, gas and other fuels – 17.3% and 21.5% of total expenditure respectively.

The largest differences in the structure of expenditures of households receiving and not receiving the "Family 500+" child-raising benefit in favor of households not receiving this benefit occurred in the case of expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels (4.2 percentage points more than in the case of households receiving this benefit), other expenditure (1.6 percentage points more) and health expenditure (1.4 percentage points more). However, expenditure on education, recreation and culture,

as well as clothing and footwear in the structure of expenses of households receiving the child-raising benefit "Family 500+" were higher by 1.8, 1.7 and 1.4 percentage points respectively than in the case of households not receiving this benefit.

In households, which in 2023 received the child-raising benefit "Family 500+", the share of expenditure in available income decreased to the level 60.8% (from 62.6% in 2022), which means an improvement in saving possibilities in comparison with the previous year.

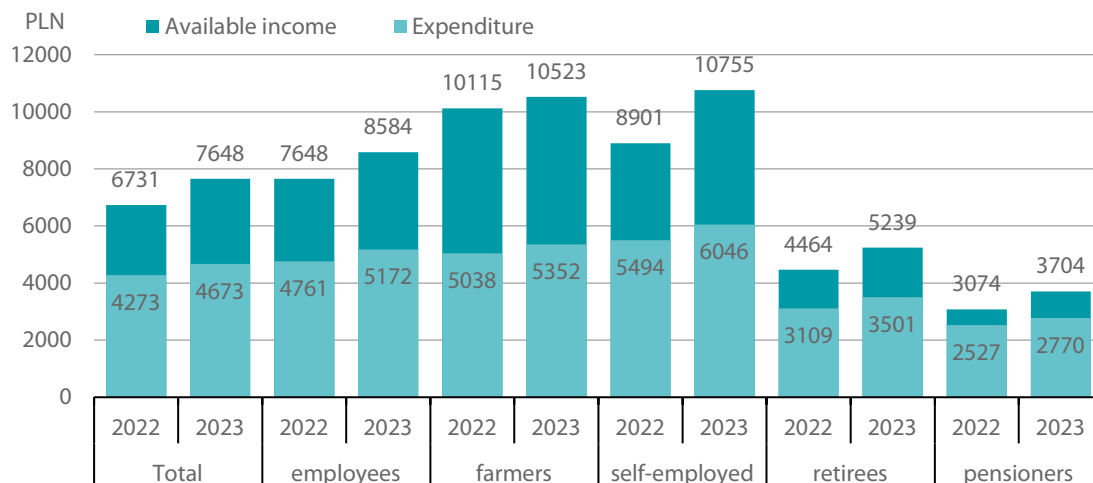
Graph 13. Structure of average monthly expenditure per capita in households receiving and not receiving child-raising benefit "Family 500+" (in % of total expenditure) in 2023

The highest available income per household was reached by the households of self-employed (this is a change in comparison with 2021–2022, when the highest average monthly available income per household was recorded by farmers' households). This income was 2.9 times higher than in the households of pensioners, which had the lowest income. The highest expenditure was also noted in the households of self-employed and it was 2.2 times higher than in the households of pensioners. However, when analysing these data, the average number of people living in respective types of households should be taken into consideration²¹.

²¹ In 2023, the average number of people living in households amounted to: in total – 2.86; employees – 3.22; farmers – 4.30; self-employed – 3.25; retirees – 2.00, pensioners – 1.71.

Graph 14. Average monthly available income and expenditure per household by socio-economic groups, 2022–2023

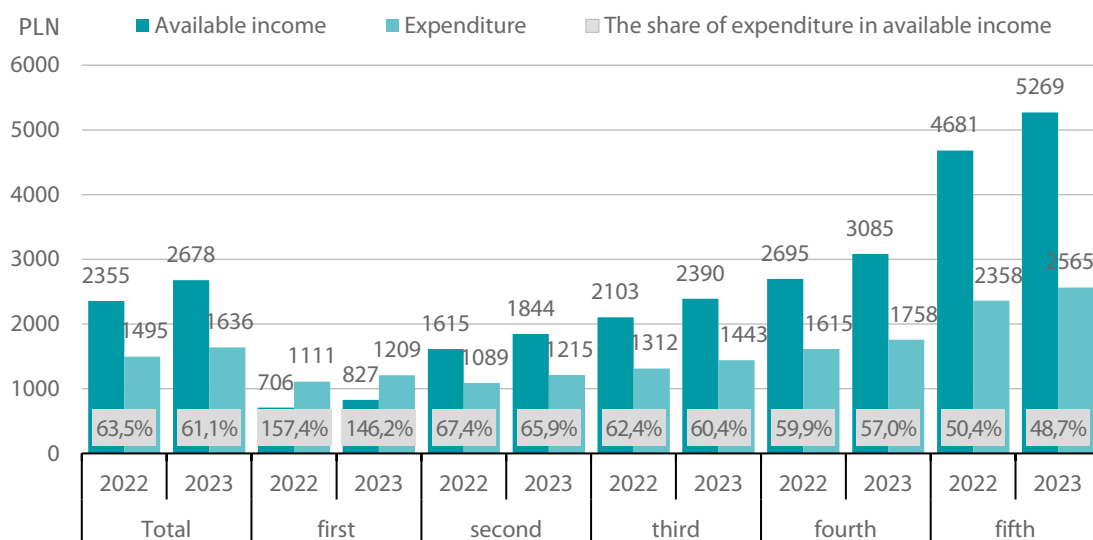

In 2023, 29.3% of households had an average monthly available income per capita below PLN 2000 (38.5% in 2022), 51.3% of households had an income between PLN 2000 and PLN 4000 per capita (48.7% in 2022), 13.9% of households had an income from PLN 4000 to PLN 6000 per capita (8.9% in 2022), and PLN 6000 or more per capita had 5.5% of households (3.9% in 2022). In 2023, the percentage of households with an average monthly income of at least PLN 2000 per capita amounted to 70.7% (in 2022 – 61.5%).

The average monthly available income per capita in the group of the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) amounted to PLN 5269, and it was 6.4 times higher (in 2022 – 6.6 times higher and amounted to PLN 4681) than the respective income of the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group).

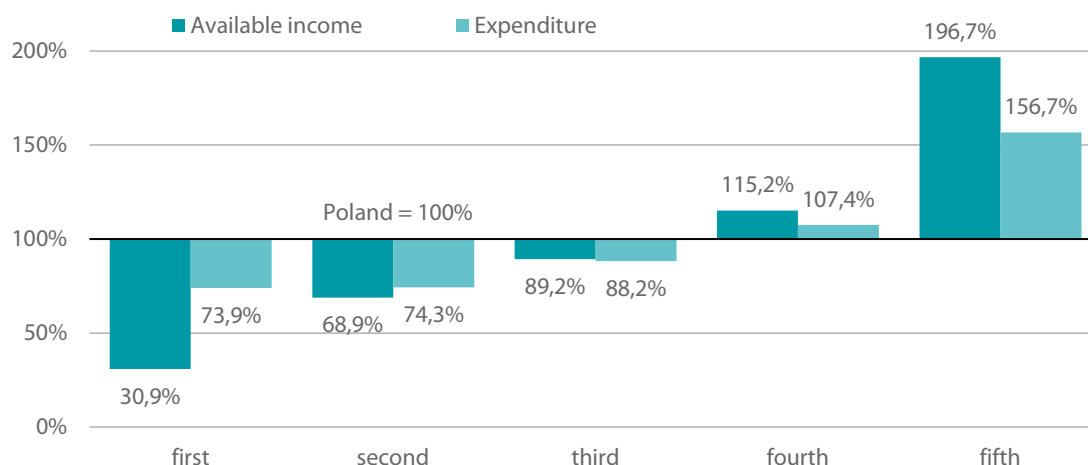
In the households of 20% of persons in the most favourable income situation, there was accumulated 39.3% of income of entire surveyed population of households (in 2022 – 39.7%), while in the households of 20% of persons in the worst income situation – 6.2% (in 2022 – 6.0%).

Graph 15. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by quintile groups, 2022–2023

The average monthly expenditure per capita in the 5th quintile group were 2.1 times higher than in the 1st quintile group (in 2022 – also 2.1 times higher). The share of expenditure in available income in the highest quintile group amounted to 48.7% (in 2022 – 50.4%), and in the lowest – 146.2% (in 2022 – 157.4%), which means that the poorest households to a significant extent were forced to use their savings, or loans, or credits.

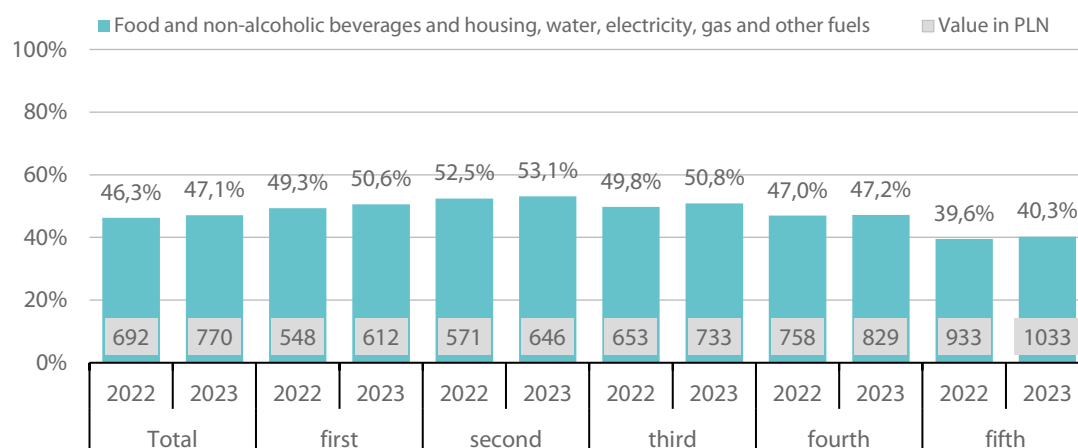
Graph 16. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by quintile groups in 2023

Available income per capita in households belonging to the 1st quintile group was in 2023 by 69.1% lower, while expenditure was by 26.1% lower than the average for total households (in 2022 it was 70.0% and 25.7% respectively). On the other hand, in households belonging to the 5th quintile group, available income per capita was by 96.7% higher, and expenditure was by 56.7% higher than the average for total households (in 2022 by 98.7% and 57.7%, respectively). The income spread between the groups mentioned above decreased by 2.9 percentage points, and in the case of expenditure decreased by 0.6 percentage points.

The income situation of households is a factor that clearly distinguishes the level and structure of expenditure. It is expressed, among others, in a greater burden on the budgets of the poorest families on expenditure on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels.

Graph 17. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by quintile groups, 2022–2023

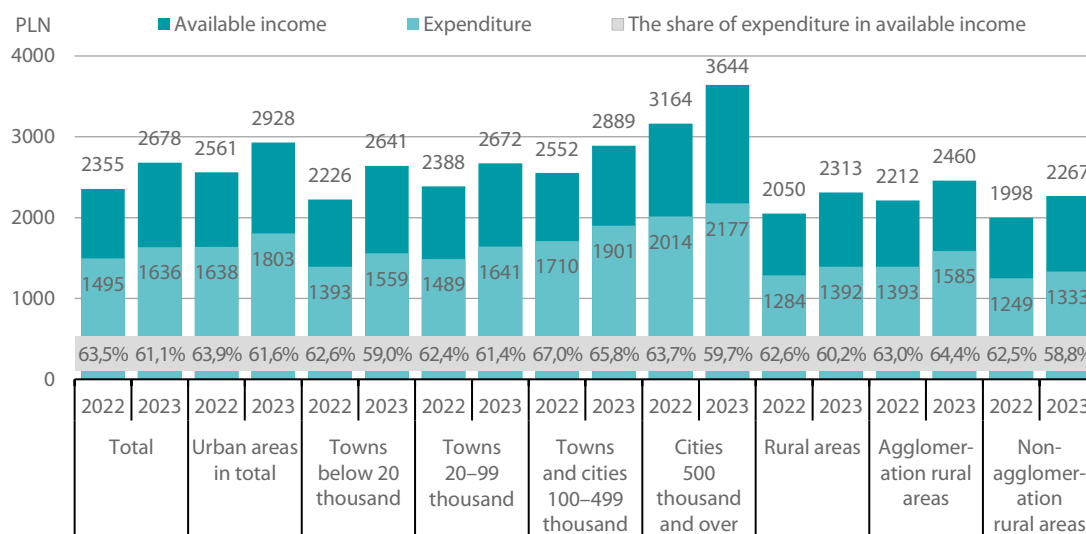
In the budgets of the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group) average monthly expenditure per capita on basic necessities in total from two groups: non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels, accounted for 50.6% of total expenditure, whereas among the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) – only 40.3% of total expenditure (in the previous year it was 49.3% and 39.6% respectively). It is worth emphasizing that the amount of such expenditure per capita in the richest group of households amounted to PLN 1033 and was almost 1.7 times higher than corresponding expenditure in the poorest group.

The place of residence is another factor that substantially diversified dynamics and structure of income and expenditure of households.

The average monthly available income per capita in urban households was by 26.6% higher than in rural households (in 2022 by 24.9%), which resulted from the amount of income obtained by households, but were also connected with the larger number of persons living in rural households²². Similar situation was observed in the case of expenditure of households. Average monthly expenditure per capita in urban households was by 29.5% higher than in rural households (in 2022 by 27.6%).

The highest share of average monthly expenditure in available income per capita (65.8%) was recorded in households living in cities with 100–499 thousand residents and in comparison with 2022, this share decreased by 1.2 percentage points. On the other hand, the lowest share of expenditure in available income (58.8%) was recorded for households in non-agglomeration rural areas and, in comparison with the previous year, this share decreased by 3.7 percentage points.

Graph 18. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by the class of locality and delimitation of rural areas, 2022–2023

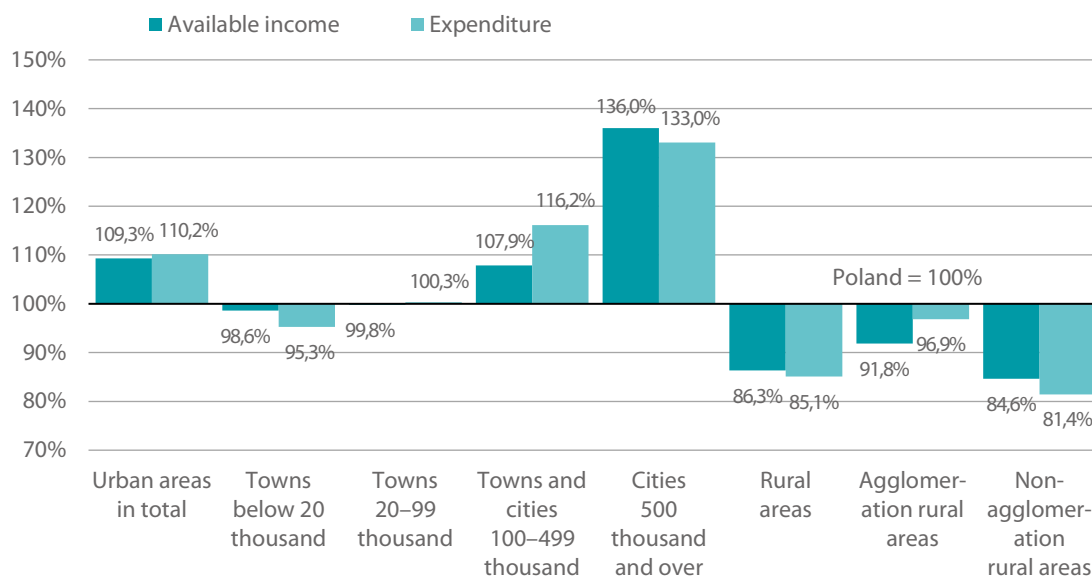
In cities the average monthly available income and expenditure per person in households were higher by 9.3% and 10.2% respectively (in 2022 - by 8.7% and 9.5%) compared to average for Poland. The largest differences were in cities with 500 thousand or more residents where the average monthly available income per capita was by 36.0% higher than the national average (34.3% in 2022), while expenditure was higher than the national average expenditure by 33.0% (34.7% in 2022). The average monthly available income per capita in rural areas was lower by 13.7% than the national average (in 2022 by 13.0%) and expenditure was lower by 14.9% (in 2022 by 14.1%).

The lowest values of these indicators were recorded in non-agglomeration rural areas: in the case of income by 15.4% and in the case of expenditure by 18.6% lower than the average for Poland. The average monthly

²² In 2023 the average number of persons in urban households was 2.56, while in rural households – 3.45.

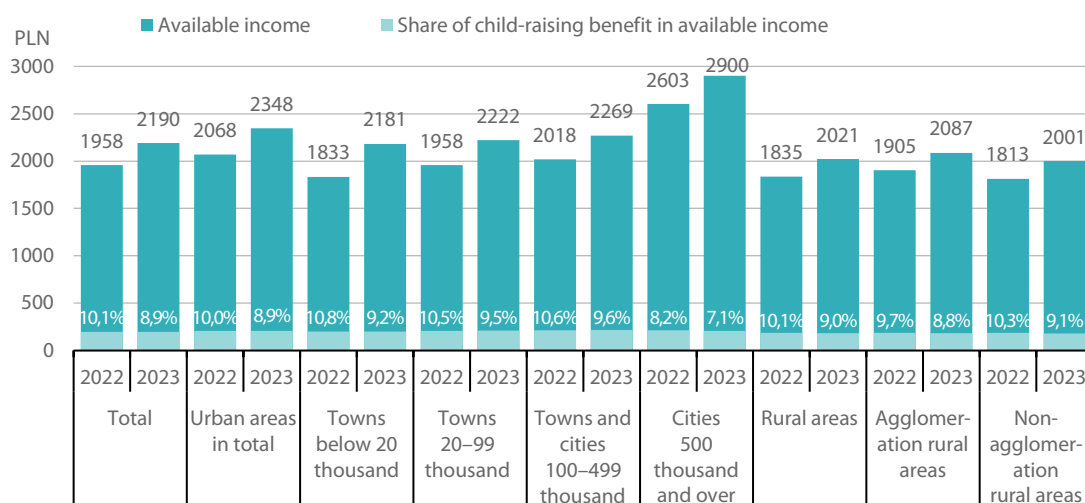
income per capita in agglomeration²³ rural areas was by 8.2% lower than the average for Poland, and in the smallest towns below 20 thousand inhabitants was lower by 1.4%. Similarly, the average monthly expenditure per capita in agglomeration rural areas was 3.1% lower than the average for Poland, and in the smallest towns it was lower by 4.7%.

Graph 19. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by the class of locality and delimitation of rural areas in 2023

In the households which in 2023 received the child-raising benefit "Family 500+" the share of this benefit in available income amounted in average to 8.9%, of which: 8.9% in urban areas (from 7.1% in cities with 500 thousand or more residents to 9.2% in towns below 20 thousand residents) as well as 9.0% in rural areas (of which 8.8% in agglomeration rural areas and 9.1% in non-agglomeration rural areas).

Graph 20. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by the class of locality and delimitation of rural areas, 2022–2023

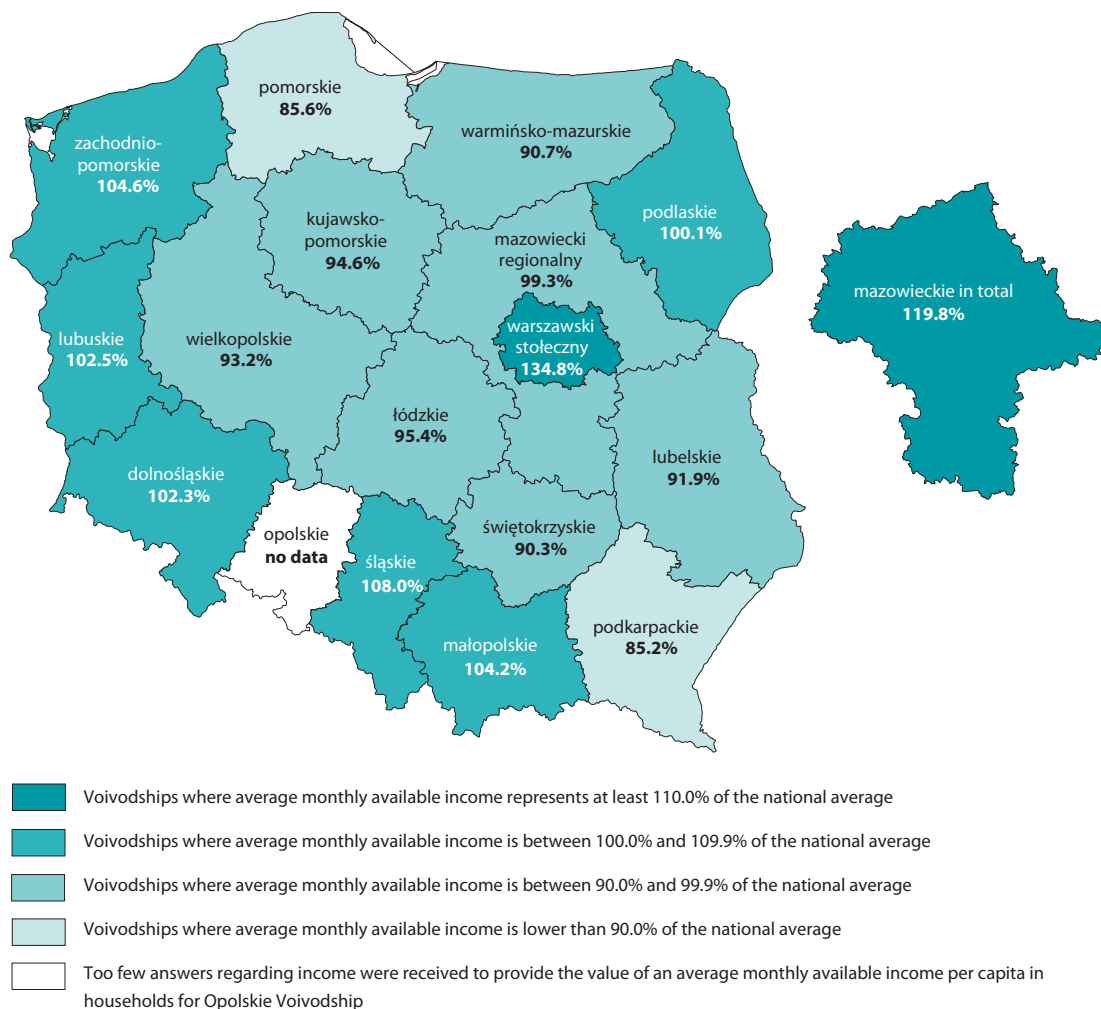

²³ See methodological notes on page 140.

In territorial terms average monthly available income per capita higher than the national average by at least 1% appeared in voivodships: Mazowieckie, Śląskie, Zachodniopomorskie, Małopolskie, Lubuskie and Dolnośląskie. As in the previous year, definitely the highest average monthly income per capita was in households in Mazowieckie Voivodship – PLN 3209 (in 2022 – PLN 2807). The income in Mazowieckie Voivodship was higher than the average monthly income per capita for the country by 19.8% (higher than national average by 34.8% in Warsaw Capital Region and lower by 0.7% in the remaining part of Mazowieckie Voivodship). The lowest average monthly available income per capita obtained households in Podkarpackie Voivodship (PLN 2281 in comparison with PLN 1930 in 2022) – by 14.8% below the national average. The next voivodships with the lowest level of average monthly income per capita were voivodships: Pomorskie (lower than national average by 14.4%), Świętokrzyskie (lower by 9.7%), Warmińsko-Mazurskie (lower by 9.3%) and Lubuskie (lower by 8.1%).

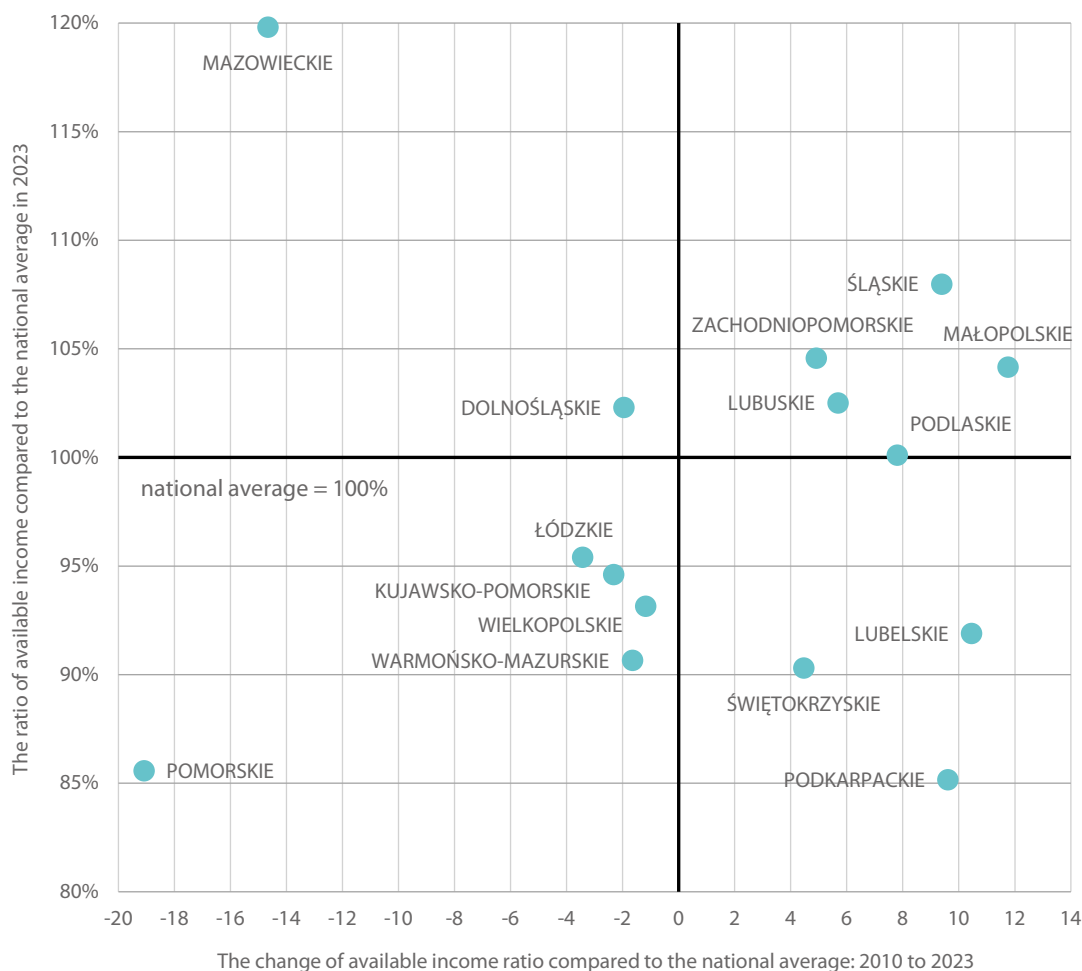
The difference between the highest and the lowest average monthly income per capita in voivodships in relation to the national average compared with the previous year decreased by 2.6 percentage points and amounted to 34.6 percentage points (for 15 voivodships excluding Opolskie Voivodship, for which in the 2023 survey there were received too few answers regarding income to provide the value of an average monthly available income per capita in households and the income index for this voivodship).

Map 1. Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2023

In 2010–2023 the value of the average monthly available income per capita in relation to the average for Poland increased in 8 voivodships (for 15 voivodships excluding Opolskie Voivodship, for which in the 2023 survey there were received too few answers regarding income to provide the value of the indicator of average monthly available income per capita in households). The highest increase was observed in Małopolskie and Lubelskie Voivodships (by 11.8 and 10.5 percentage points respectively), and the highest decrease in Pomorskie and Mazowieckie Voivodships (by 19.1 and 14.7 percentage points respectively). However, it is important to remember about the highest value of income generated in Mazowieckie Voivodship, both in 2010 and 2023.

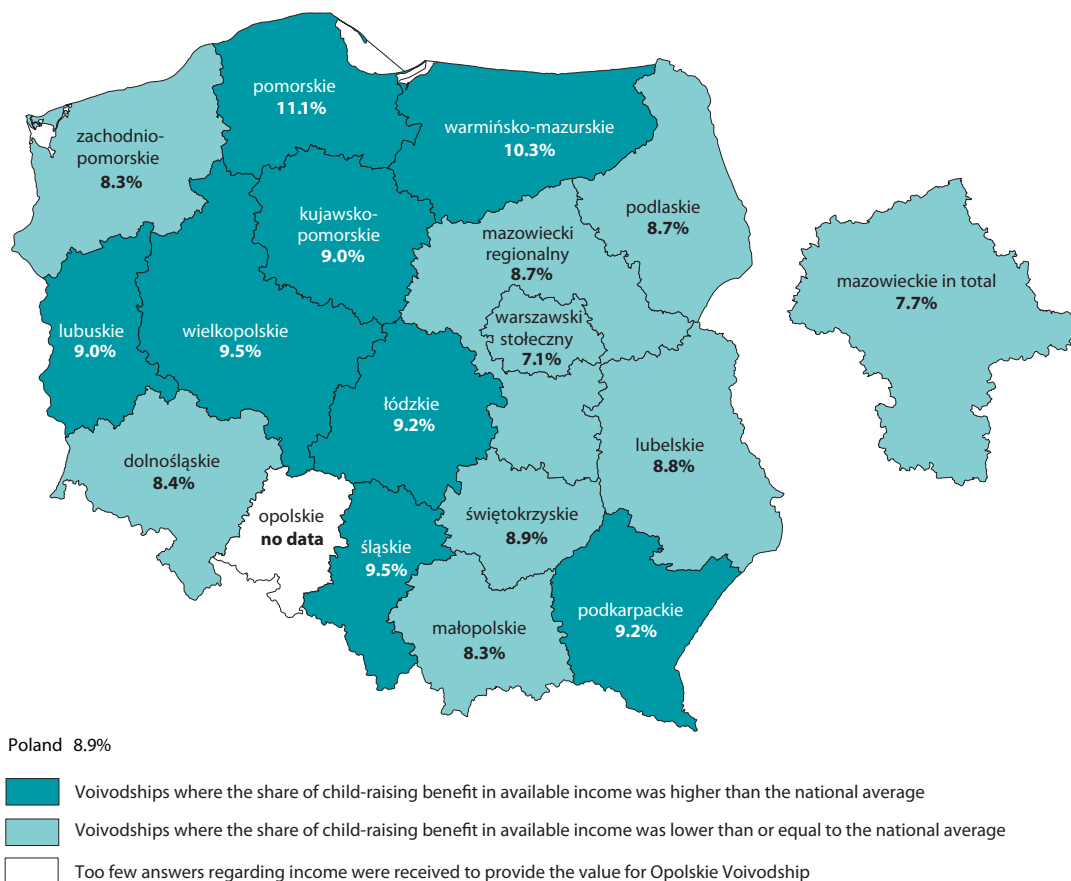
Graph 21. Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average in 2022 by voivodships and its change in 2010–2023

*Too few answers regarding income were received to provide values for Opolskie Voivodship

The share of the child-raising benefit "Family 500+" in the average monthly available income in households which received this benefit in 2023 amounted to 8.9% nationwide but was differentiated between voivodships. The highest share of this benefit in the available income was recorded in Pomorskie Voivodship – 11.1%, whereas the lowest in Mazowieckie Voivodship – 7.7%. However, it is worth paying attention to diversification within Mazowieckie Voivodship, where for Warsaw Capital Region the share of this benefit in available income was 7.1%, and for Mazowiecki Regional Region – 8.7%. In the majority of voivodships the share of the child-raising benefit in available income decreased in comparison with the value from 2022, which is related to the fixed amount of this benefit; with a simultaneous increase in nominal income from other sources.

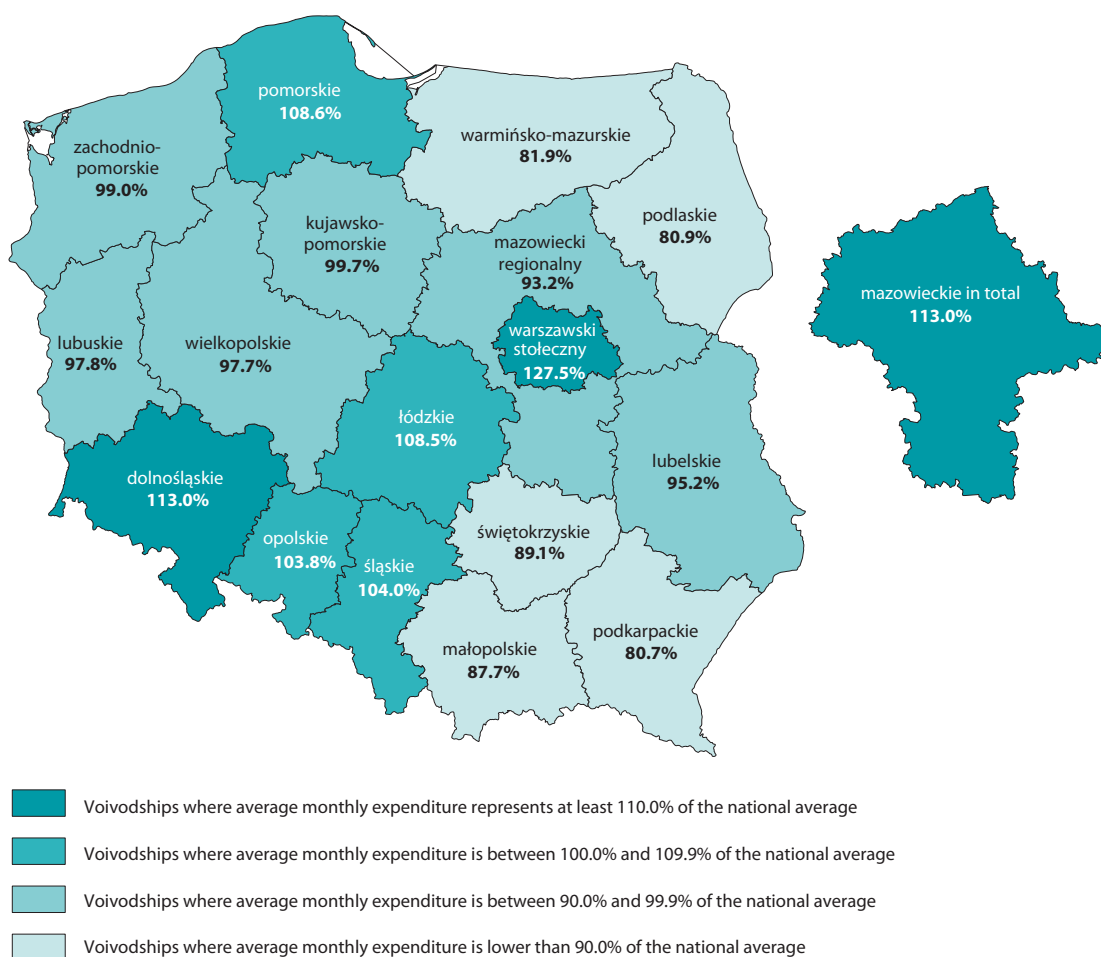
Map 2. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit in 2023

In the case of expenditure, average monthly values above average for Poland in 2023 were recorded in voivodships: Mazowieckie, Dolnośląskie, Pomorskie, Łódzkie, Śląskie and Opolskie. The highest average monthly expenditure per capita was noted in Dolnośląskie and Mazowieckie Voivodships – PLN 1849 each (in 2022 – PLN 1654 and PLN 1682 respectively), and they were higher than the national average by 13.0% (higher than the average for Poland by 27.5% in Warsaw Capital Region and lower by 6.8% in the remaining part of Mazowieckie Voivodship). Similarly, in Dolnośląskie Voivodship, average monthly expenditure per capita amounted to PLN 1849 and were 13.0% higher than the national average. The lowest average monthly expenditure per capita occurred in Podkarpackie Voivodship (PLN 1320 in comparison with PLN 1184 in 2022) and with respect to the average for the whole country was lower by 19.3%, subsequently in Podlaskie Voivodship (lower by 19.1%), Warmińsko-Mazurskie (lower by 18.1%), Małopolskie Voivodship (lower by 12.3%) as well as Świętokrzyskie Voivodship (lower by 10.9%).

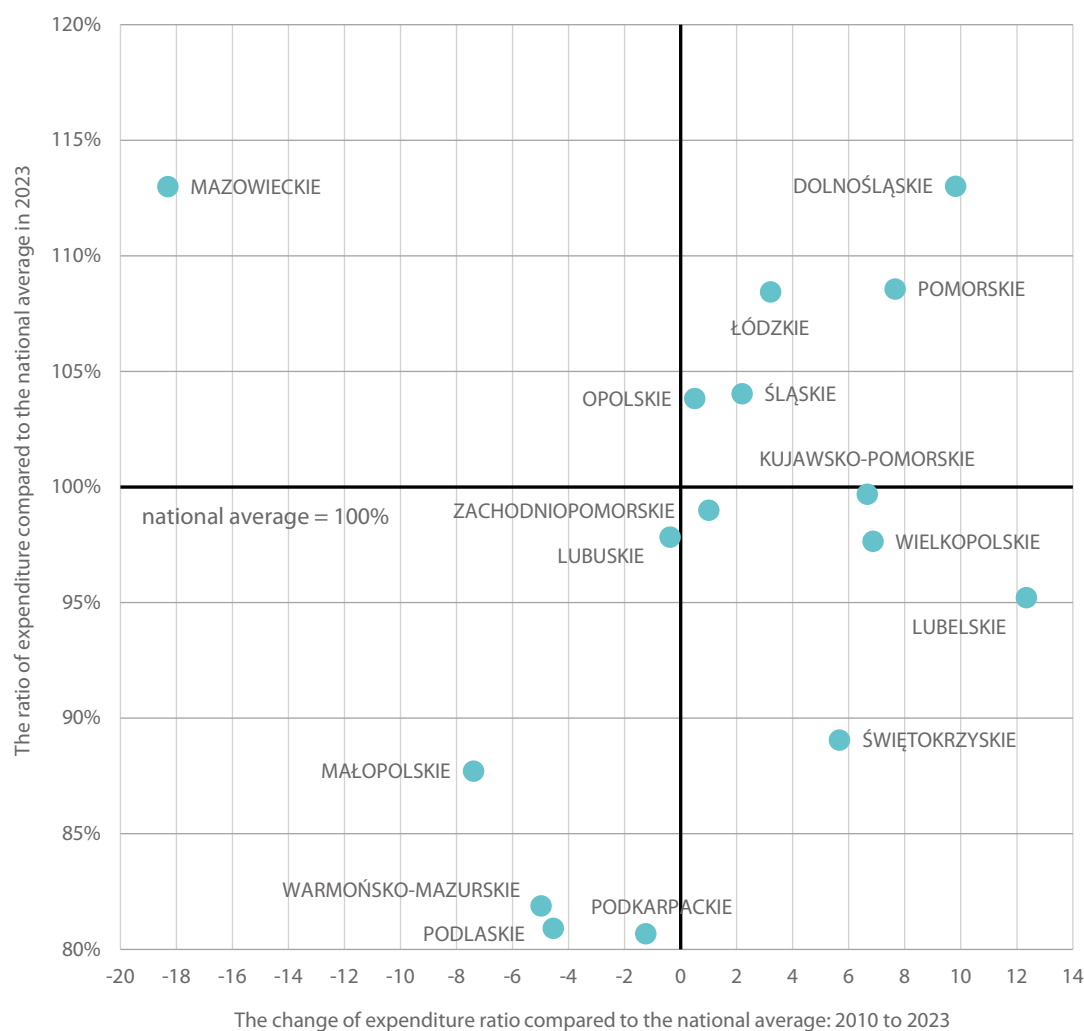
The difference between the highest and the lowest average monthly expenditure per capita in voivodships decreased by 1.0 percentage points in comparison with 2022 year and amounted to 32.3 percentage points.

Map 3. Indicator of average monthly expenditure per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2023

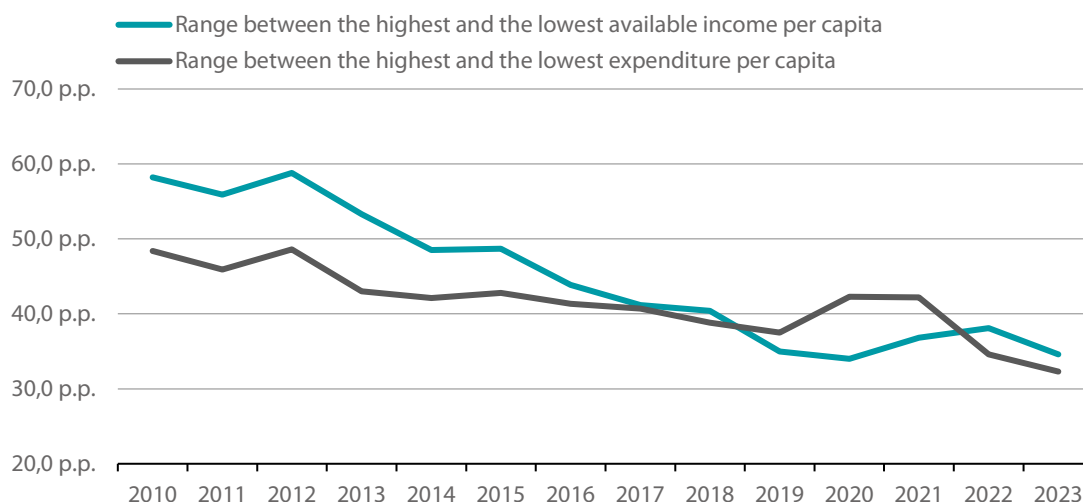
In 2010–2023, the value of the indicator of average monthly expenditure per capita in comparison with the average for Poland increased in 10 voivodships. The highest increase in the value of the expenditure indicator was recorded in Lubelskie Voivodship (by 12.3 percentage points) and the largest decrease in Mazowieckie Voivodship (by 18.3 percentage points).

Graph 22. Indicator of average monthly expenditure per capita in households compared with the national average in 2022 by voivodships and its change in 2010–2023

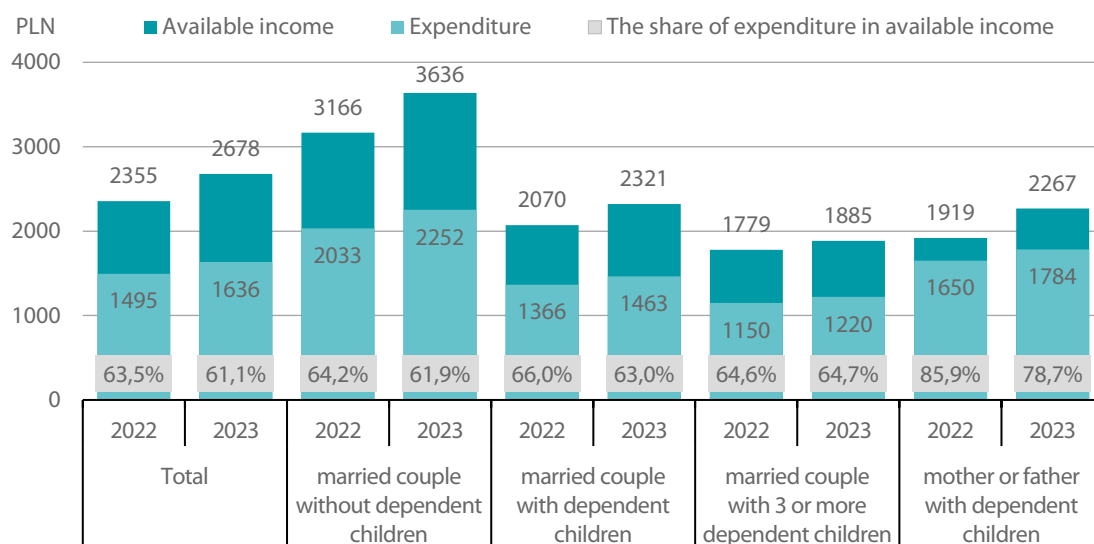
The range between voivodships with the highest and the lowest level of average monthly available income per capita in relation to the national average was 34.6 percentage points, while corresponding spread for the average monthly expenditure per capita in households was 32.3 percentage points.

Graph 23. Range between the highest and the lowest average monthly available income and expenditure per capita in households in voivodships in relation to the national average, 2010–2023 (in percentage points)

Taking into account the biological type of household, married couples²⁴ without dependent children²⁵ were in the most favourable financial situation. Their average monthly available income per capita was 35.8% above the national average (in 2022 – 34.4%) and their average monthly expenditure by 37.6% higher than the national average (in 2022 – 36.0%).

Graph 24. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by biological type of household, 2022–2023

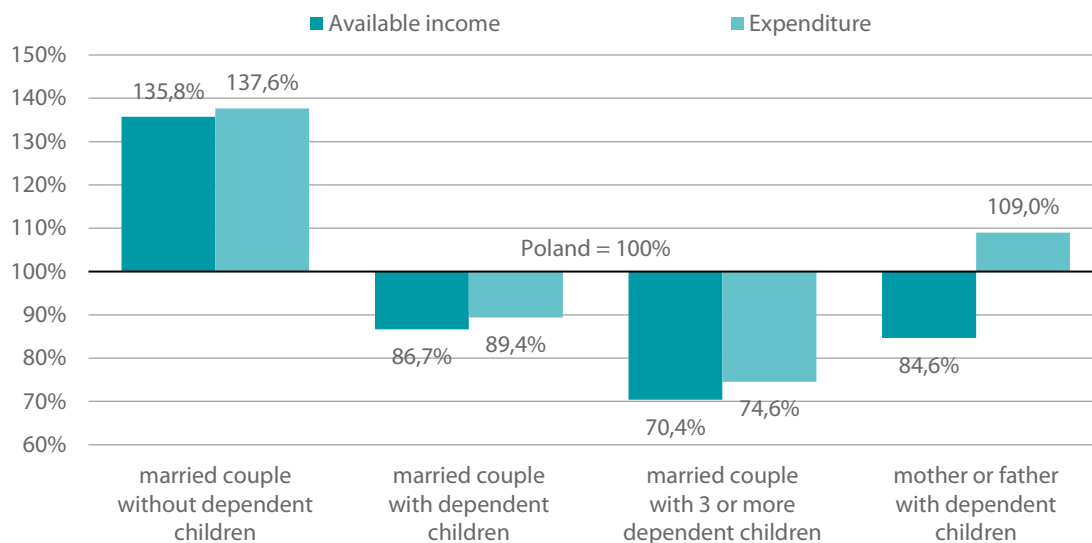

²⁴ This group includes persons living in non-marital relationships.

²⁵ Dependent child – person aged 0–14 years (inclusive) being a member of household or person aged 15–25 without one's own source of maintenance, not married or not being in non-marital relationship. In a group of persons with dependent children there are married couples, single parents and other persons with dependent children.

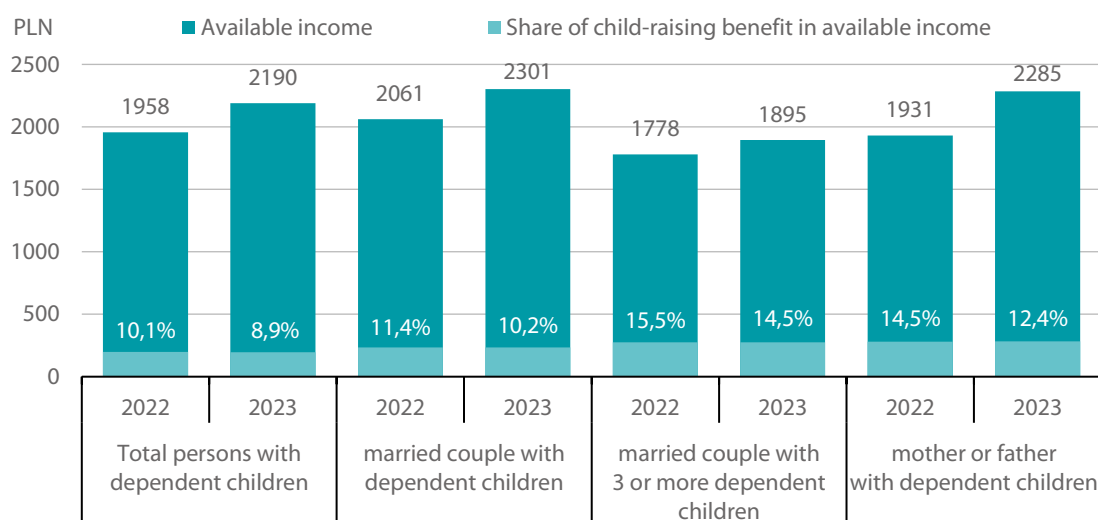
Similarly to the previous years, in 2023 married couples with three or more dependent children were in the most difficult financial situation. The average monthly available income per capita in this type of households was by 29.6% lower (in 2022 – 24.5%), and the expenditure per capita by 25.4% lower (in 2022 – 23.1%) than the national average.

Graph 25. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by biological type of household in 2023

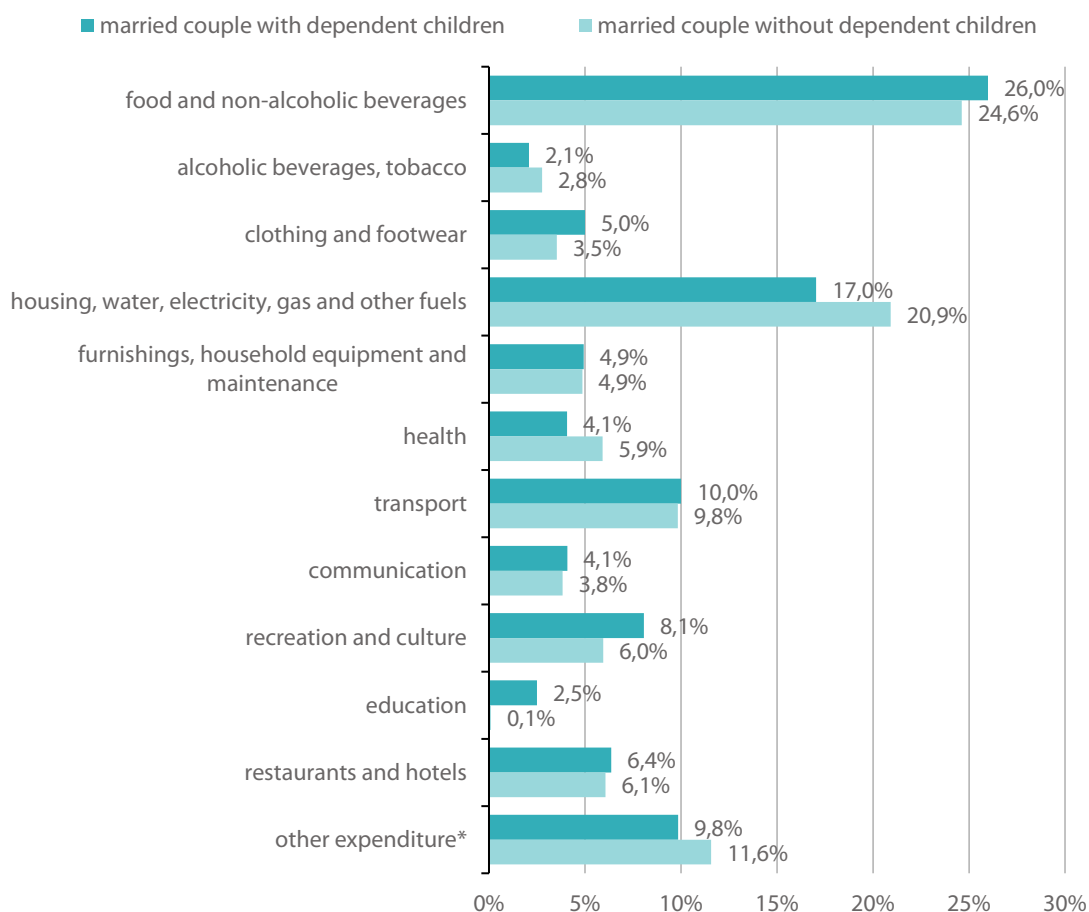
The average monthly income per capita in households receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2023 amounted to PLN 2190 and it was 81.8% of average income in the total households. The share of this benefit in available income in these households was on average 8.9% (in 2022 – 10.1%), whereas the highest was in families with at least 3 dependent children – 14.5% (in 2022 – 15.5%).

Graph 26. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by biological type of household, 2022–2023

In households of married couples with dependent children the highest increase was noted in the case of the expenditure on restaurants and hotels – by 19.0%, housing, water, electricity, gas and other fuels – by 12.0%, recreation and culture – by 11.2%, as well as food and non-alcoholic beverages – by 10.1%.

Graph 27. Structure of average monthly expenditure per capita in households of married couples with or without dependent children (in % of total expenditures) in 2023

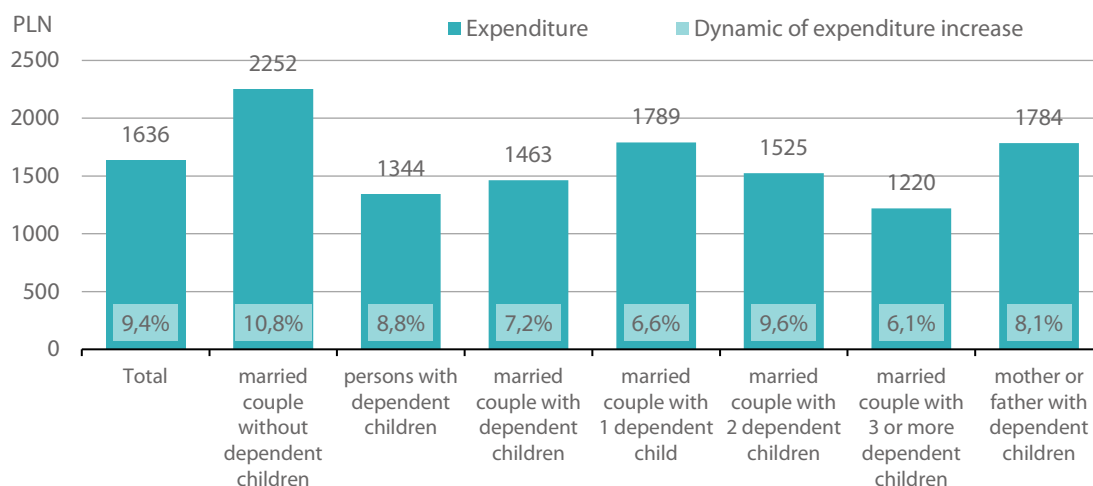

*In the category "Other expenditure" are included: miscellaneous goods and services, other expenditures and pocket money.

Taking into account the structure of average monthly expenditure per capita in households, in 2023 there were differences between married couples with or without dependent children. Married couples with dependent children spent more on education (by 2.4 percentage points), recreation and culture (by 2.1 percentage points), clothing and footwear (by 1.5 percentage points) as well as food and non-alcoholic beverages (by 1.5 percentage points). Households of married couples without dependent children spent more on housing, water, electricity, gas and other fuels (by 3.9 percentage points) and health (by 1.8 percentage points).

In comparison with 2022, the average monthly expenditure per capita in households in total increased by 9.4%, in households of married couples with dependent children increased by 7.2%, and in households of married couples with 3 or more dependent children increased by 6.1%.

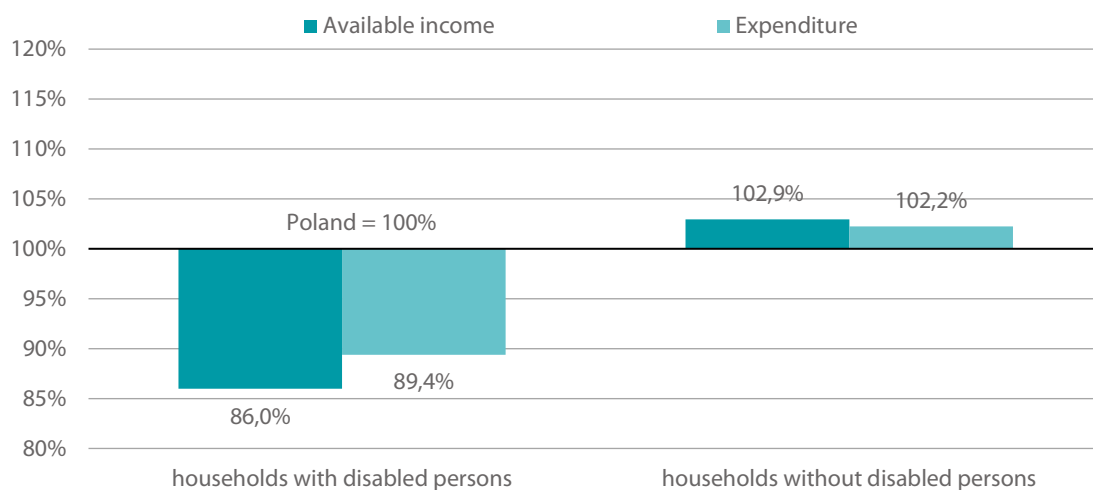
Graph 28. Average monthly expenditure per capita in households by biological type of household* and nominal indices of expenditure in 2023

*Comparison includes households with dependent children up to 25 years old receiving and not receiving child-raising benefit "Family 500+".

The average monthly available income per capita in households with a disabled person was by 14.0% below the national average (in 2022 by 17.0%). In this group as much as 51.5% of average monthly available income per capita came from social benefits (52.1% in 2022), while in households without disabled persons it was significantly less – 25.7% (25.6% in 2022).

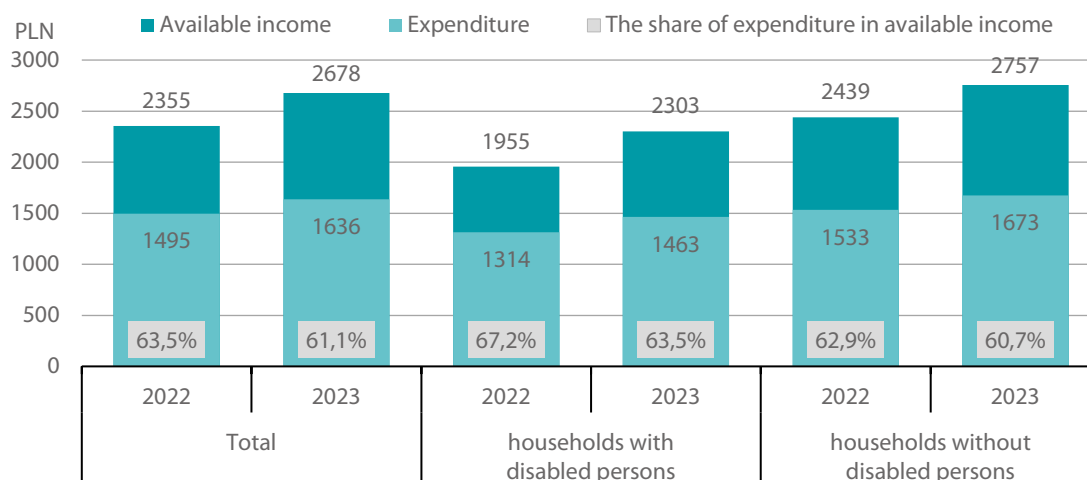
Graph 29. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households with or without disabled persons compared to the average for Poland in 2023

The average monthly expenditure per capita in households with disabled persons were also lower than average monthly expenditure of households in total by 10.6% (in 2022 by 12.1%).

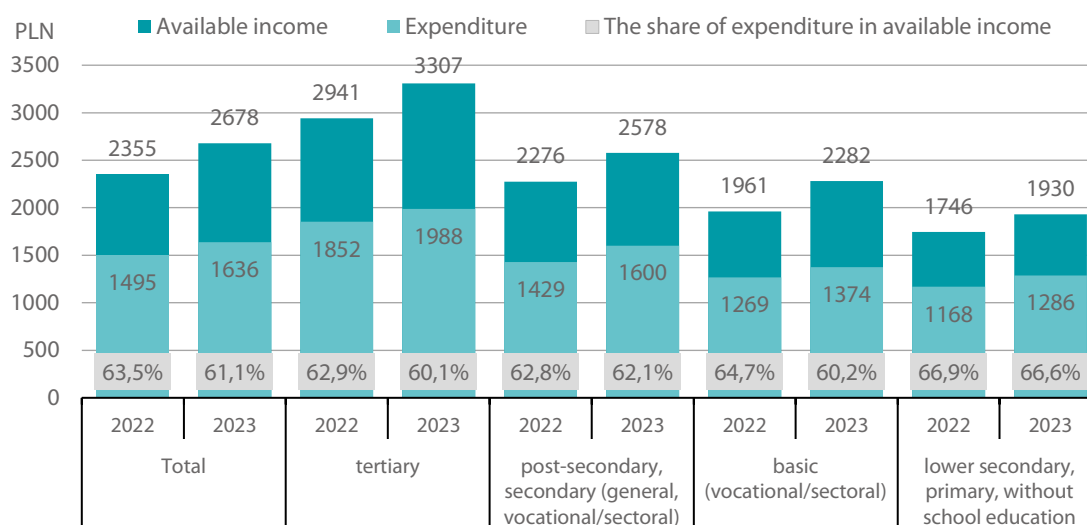
The share of expenditure in disposable income in households with disabled persons in 2023 amounted to 63.5% (compared to 2022, there was a decrease by 3.7 percentage points), while in the case of households without disabled persons, this share was 60.7% (compared to 2022 - a decrease by 2.2 percentage points).

Graph 30. Average monthly available income and expenditure per capita as well as the share of expenditure in available income in households with or without disabled persons, 2022–2023

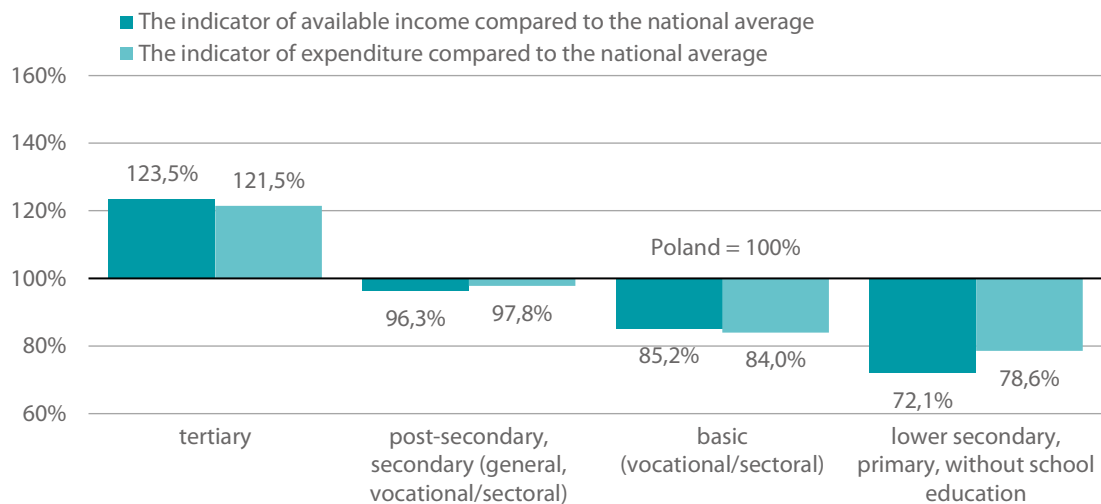
The educational level of the reference person significantly differentiates both the level of income and expenditure of households. As in previous years, the highest monthly available income and expenditure were recorded in households where the reference person had a tertiary education. In these households both income and expenditure were 1.4 times higher than in households, in which the reference person had basic vocational education. In comparison with households, in which the reference person had the lowest level of education (lower secondary, primary or no formal education), income was 1.7 times and expenditure 1.5 times higher.

Graph 31. Average monthly available income and expenditure per capita in households as well as the share of expenditure in available income by level of education of the reference person, 2022–2023

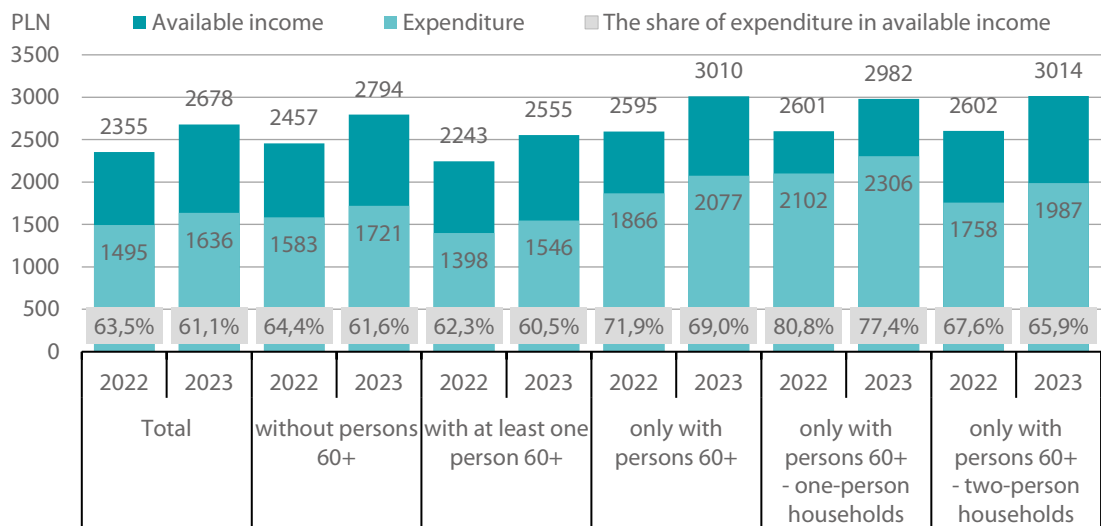
In households where the reference person had tertiary education, the average monthly available income per capita was by 23.5% higher than the national average and expenditure was higher by 21.5% than the national average (in 2022 it was 24.9% and 23.8% respectively). In households where the reference person had the lowest level of education (lower secondary, primary or no formal education) the average monthly available income per capita was by 27.9% lower than the national average, while expenditure was by 21.4% lower (in 2022 it was 25.9% and 21.9% respectively).

Graph 32. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households in relation to the average for Poland by the level of education of the reference person in 2023

The average monthly available income per capita in households with at least one person aged 60 or more, was only by 4.6% lower than the average in households in total and by 8.6% lower than the average in households without people aged 60+ (in 2022 it was lower by 4.8% and 8.7% respectively). Households consisted only of persons aged 60 or more had an available income per capita higher by 12.4% than the average in households in total and by 7.7% higher than the average for households without elderly persons (in 2022 higher by 10.2% and 5.7% respectively). This is due to the smaller number of persons in households with only elderly people and possession of their own source of income (mostly pensions)²⁶. On the other hand, it is worth noting that the share of expenditure in available income in households with only elderly people is much higher than in households in total.

Graph 33. Average monthly available income and expenditure per capita in households with or without persons aged 60 or more, 2022–2023

²⁶ Average number of people living in households in 2023 was: total – 2.43; without persons 60+ – 2.86; with at least one person 60+ – 2.03; only with persons 60+ – 1.51.

Quantitative food consumption

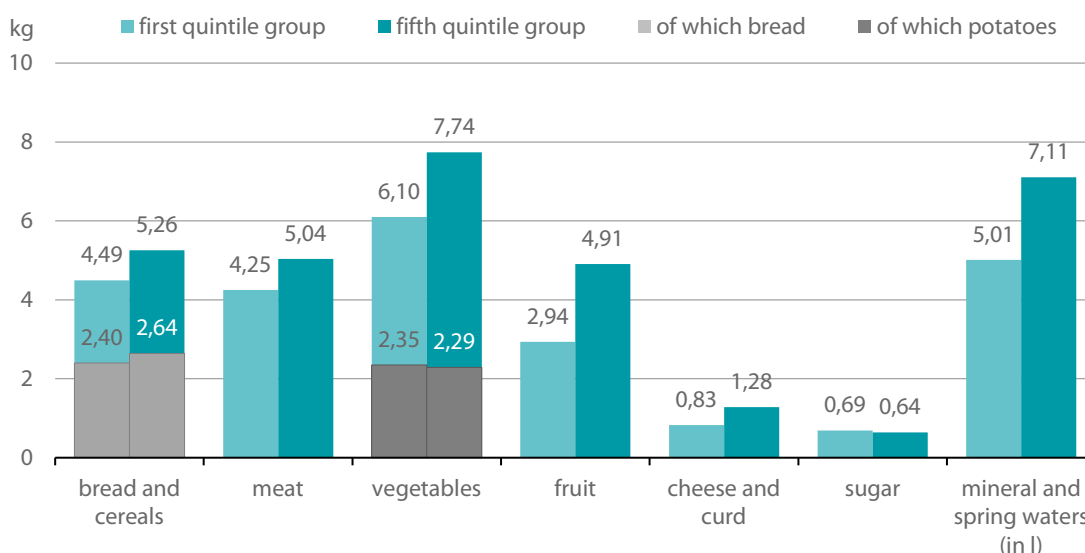
In 2023, there was a decrease in consumption of the majority of basic foodstuffs. The highest decline was recorded in: sugar (by 12.5%), margarine and vegetable fats (by 12.0%) as well as pasta and pasta products (by 9.3%). The highest increase was noted in the case of cheese and curd (by 5.2%), apples (by 4.7%) and yogurt (by 3.4%). The decrease in the level of food consumption might be influenced by a 15.9% increase in expenditure on gastronomy in comparison to 2022 and an increase in the prices of food and non-alcoholic beverages.

Depending on the socio-economic groups, the level of consumption of most food products varied. Households of retirees and pensioners, in comparison with other socio-economic groups, consumed much more bread, meat, milk, eggs, oils and fats, fruit and vegetables (including potatoes). In comparison with 2022, the level of consumption of basic food products in socio-economic groups decreased.

It should be noted, that households of self-employed and employees spent much more on catering services than households of farmers as well as retirees and pensioners: households of self-employed spent 3.9 times more on catering services than households of farmers and 2.4 times more than households of retirees and pensioners. Households of employees spent 2.4 times more on catering services than households of farmers and 1.5 times more than households of retirees and pensioners.

The level of consumption of most foodstuffs greatly depends on household income. As the wealth of households increases, so does the level of consumption of certain foodstuffs. Similarly to the previous years, households with the highest income (5th quintile group), compared with the lowest-income households (1st quintile group), consumed on average monthly per capita: 1.9 times more fish and seafood, 1.7 times more fruit, 1.6 times more butter, 1.5 times more yogurt, cheese and curd as well as fruit and vegetable juices, 1.4 times more mineral and spring waters, 1.3 times more eggs and vegetables. On the other hand, households with the lowest income (1st quintile group) consumed slightly more fresh whole milk, margarine and other vegetable fats and sugar.

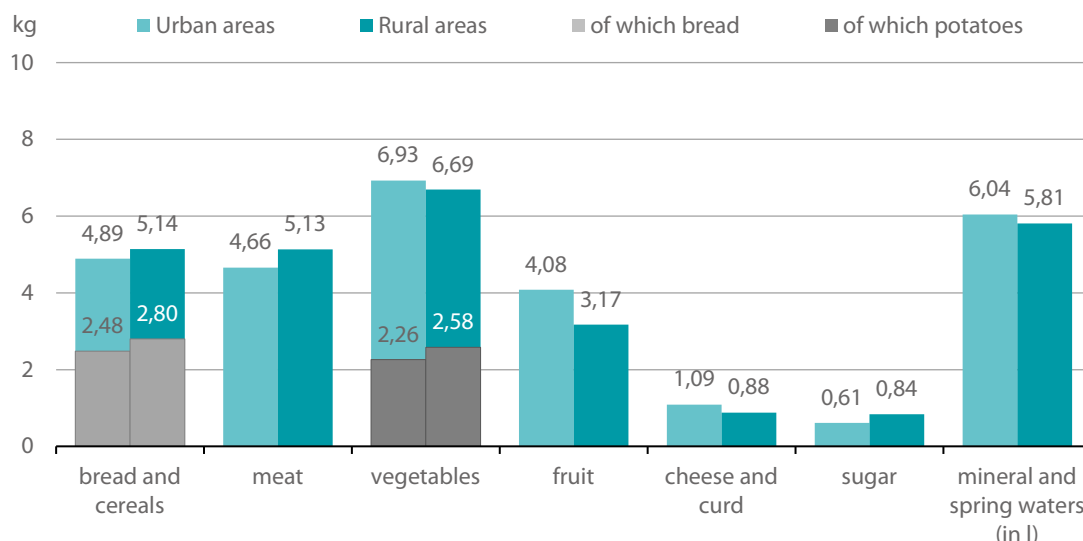
Graph 34. Average monthly consumption of selected food products per capita in households in the first and fifth quintile group in 2023

The level of food consumption is also affected by dietary habits, prices of foodstuffs and a place of residence. Households in rural areas compared with households in urban areas are characterised by a slightly different model of nutrition. In the rural areas there was, among others, a higher consumption of bread and cereals, meat, potatoes and sugar, while in urban areas – vegetables (except potatoes), fruit, cheese and curd as well as mineral and spring waters.

Negative phenomenon, both in urban and rural areas, is a decrease in the value of monthly consumption per capita of vegetables (by 0.5 and 0.6 kg respectively).

Graph 35. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the place of residence in 2023

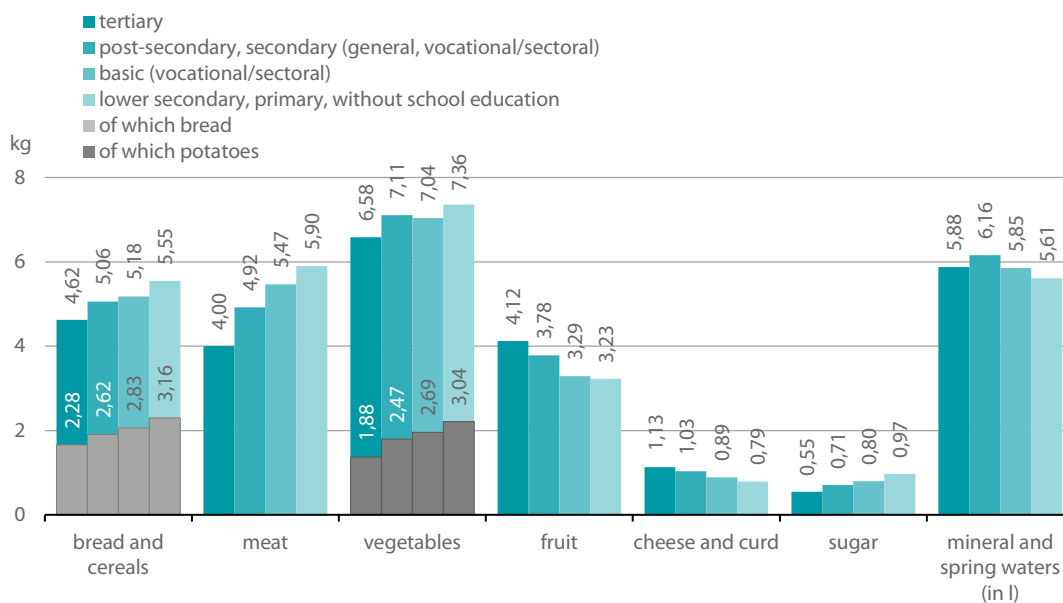

The table given below illustrates the long-standing differences between voivodships in the model of average monthly consumption per capita in households of selected foodstuffs:

Products:	The greatest monthly consumption per capita in 2023:	(kg, l)	The smallest monthly consumption per capita in 2023:	(kg, l)
bread	Podkarpackie	3.09	Dolnośląskie	2.22
meat	Świętokrzyskie	5.73	Pomorskie	4.43
milk	Podkarpackie	3.47	Łódzkie	2.43
vegetables	Podkarpackie	7.59	Warmińsko-Mazurskie	6.12
fruit	Śląskie	4.13	Podlaskie	3.36
sugar	Podkarpackie	1.09	Pomorskie	0.54
mineral and spring waters	Podkarpackie	7.21	Zachodniopomorskie	4.86

The education level of a reference person also differentiates the amount of consumption of basic food products in households. Along with the increase in the level of education, the level of consumption of fruit, cheese and curd was higher, while the consumption level of bread and cereals, meat and sugar was lower.

Graph 36. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the level of education of the reference person in 2023

The equipment of households with durable goods

In 2023, an increase in the number of households equipped with durable goods was noted. The highest growth occurred in the case of a game console (by 26.8%), equipment for reception, recording and reproduction of sound (by 13.9%) as well as motorcycle, scooter, motorbike (by 13.3%), however, the decrease occurred in the case of bicycle (by 0.9%). In the case of such goods as: access to the Internet, smartphone, TV set, dishwasher, passenger car differences in the degree of the households equipment between 2022 and 2023 were less significant and ranged from -0.6 percentage points to +5.8 percentage points.

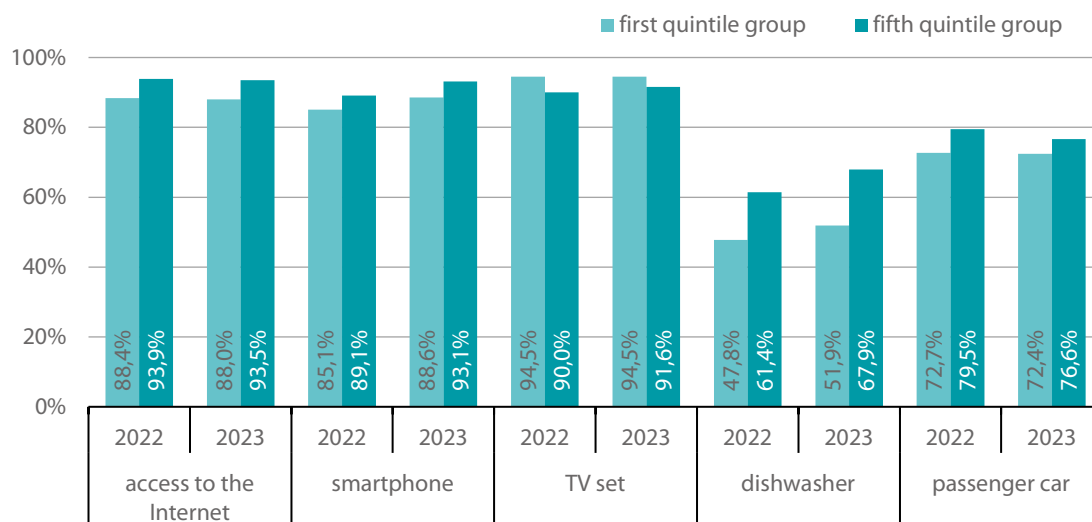
In comparison with 2022, in all analysed socio-economic groups was recorded an increase in the number of households equipped with game console (the highest in the case of households of retirees – by 71.4%), a dishwasher (the highest in the case of households of pensioners – by 31.6%) as well as radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system, gramophone (the highest in the case of households of retirees – by 13.4%).

The level of household equipment with durable goods largely depends on their financial situation.

The richest households (5th quintile group) were better equipped with durable goods than the poorest households (1st quintile group). It should be emphasised, however, that the differences in the degree of equipment between 5th and 1st quintile groups decreased in comparison with 2022, the most in the case of passenger car²⁷ – by 2.6 percentage points with a decline in the percentage of households with car in the 5th quintile group. However, there was an increase in the difference between these extreme quintile groups in the degree of equipment with a dishwasher compared with the previous year – by 2.4 percentage points.

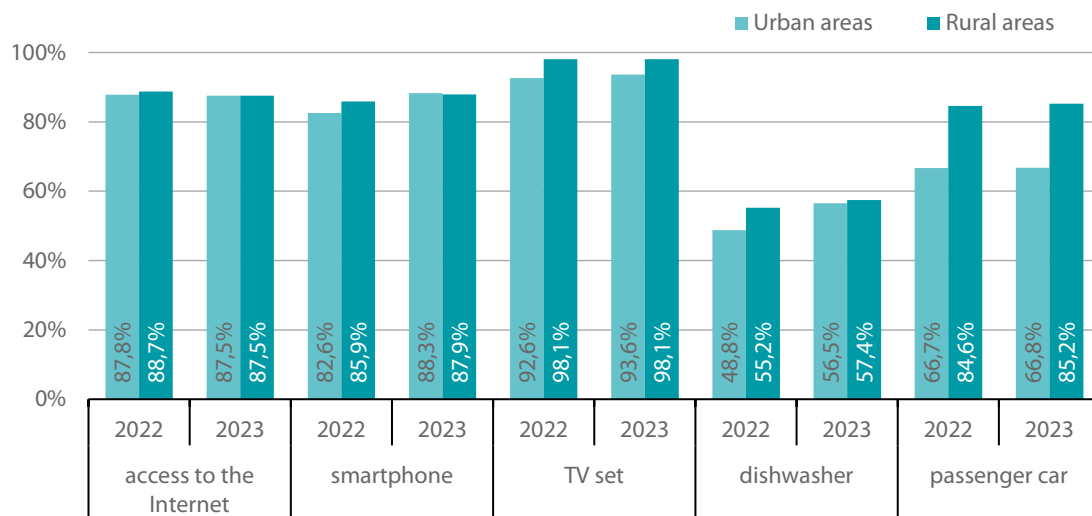
²⁷ Applies to private or company cars, including rented and leased cars.

Graph 37. Households equipped with selected durable goods in the first and fifth quintile group, 2022–2023

In terms of equipping with new generation goods²⁸, such as access to the Internet²⁹, and smartphone, there was a slight difference between households in urban and rural areas. In the case of equipment with a smartphone, the difference was 0.4 percentage points in favour of urban areas, while the level of equipping with the access to the Internet (e.g. on a computer, smartphone) was at the same level. A significantly higher percentage of rural than urban households owned a bicycle (by 26.6 percentage points), a passenger car (by 18.4 percentage points) or a motorcycle, scooter, motorbike (by 7.3 percentage points). In comparison with 2022, there was not a significant change of the difference in the level of equipment with new generation goods between households in urban and rural areas.

Graph 38. Households equipped with selected durable goods by place of residence, 2022–2023

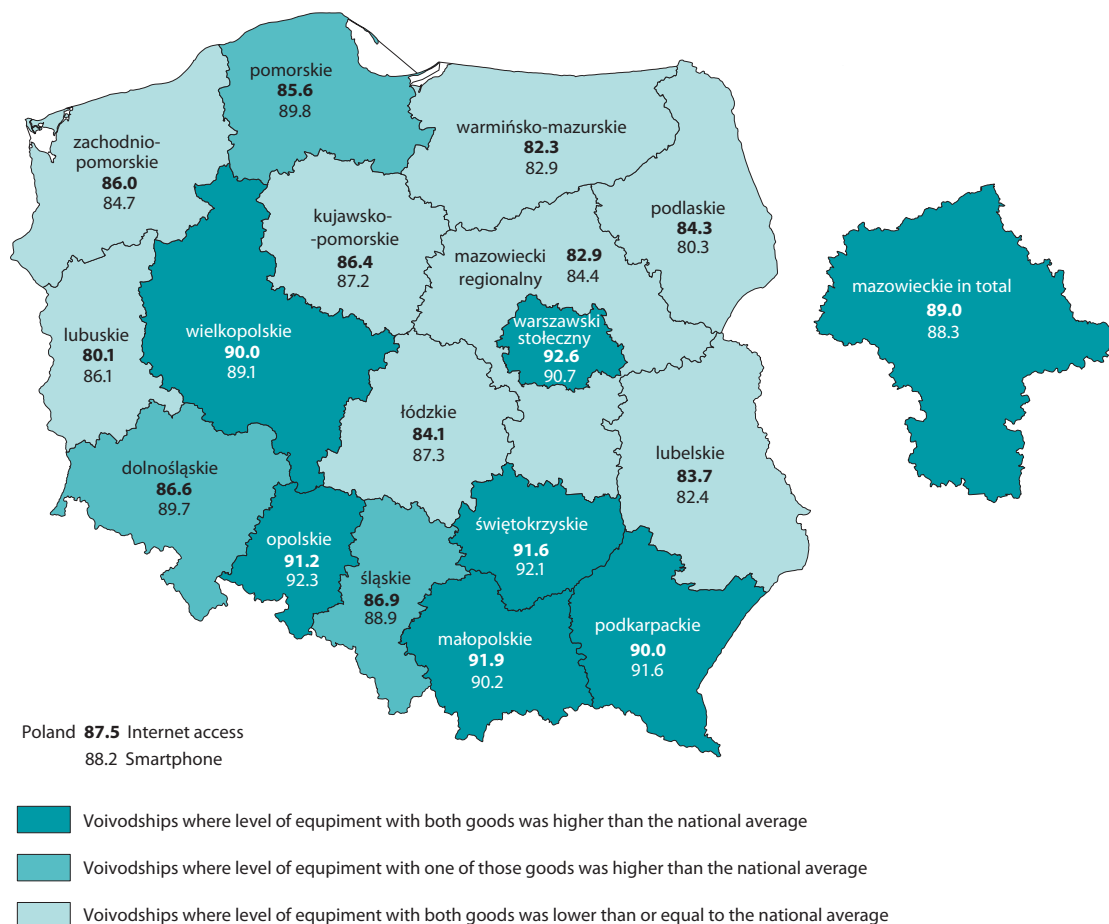

²⁸ The category of “new generation goods” includes: access to the Internet, smartphone, TV set, dishwasher and passenger car.

²⁹ This category includes access to the Internet, regardless of the type of Internet connection and the type of device (e.g. desktop computer, laptop, tablet, TV set, smartphone).

There were also significant differences between individual voivodships in the equipment of households with durable goods. In 2023, the highest level of equipment with access to the Internet and smartphone was recorded in voivodships: Małopolskie, Świętokrzyskie, Opolskie, Podkarpackie, Wielkopolskie and Mazowieckie (especially in Warsaw Capital Region).

Map 4. Households equipped with selected durable goods in 2023 (in %)

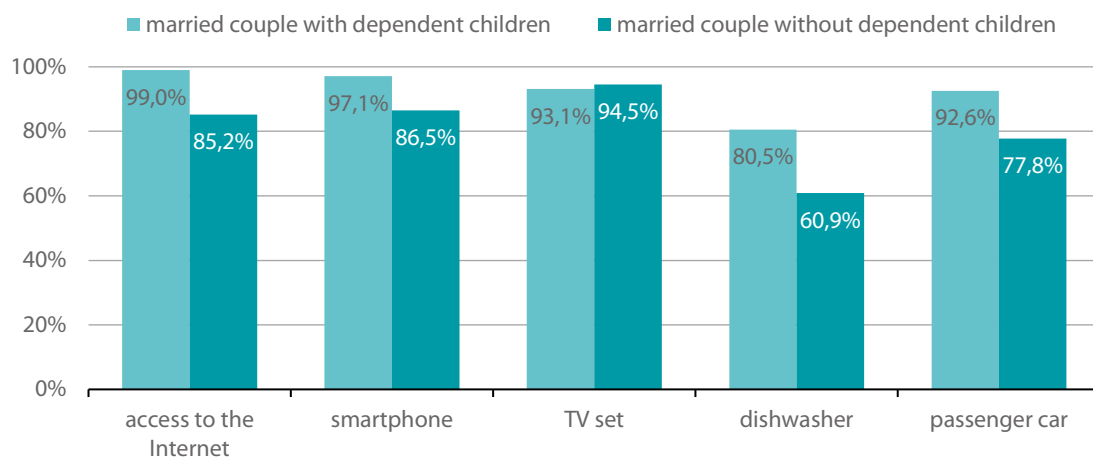
Most often, the passenger car was owned by households in the following voivodships: Podkarpackie – 83.9%, Mazowieckie in Warsaw Capital Region – 80.6%, Małopolskie – 80.2% and Świętokrzyskie – 78.9%, with the average for Poland of 73.0%. The least often – in the voivodships: Zachodniopomorskie – 62.1%, Pomorskie – 66.4%, Lubuskie – 66.1% and Kujawsko-Pomorskie – 66.9%.

The table given below illustrates the level of equipment of households with the passenger car between voivodships:

voivodship/region	The level of equipment with the passenger car in 2023 (in %)	voivodship/region	The level of equipment with the passenger car in 2023 (in %)
Poland	73.0		
Dolnośląskie	70.5	Opolskie	73.9
Kujawsko-Pomorskie	66.9	Podkarpackie	83.9
Lubelskie	75.9	Podlaskie	74.3
Lubuskie	66.1	Pomorskie	66.4
Łódzkie	72.6	Śląskie	68.1
Małopolskie	80.2	Świętokrzyskie	78.9
Mazowieckie	74.0	Warmińsko-Mazurskie	69.5
Mazowiecki Regional Region	70.0	Wielkopolskie	77.3
Warsaw Capital Region	80.6	Zachodniopomorskie	62.1

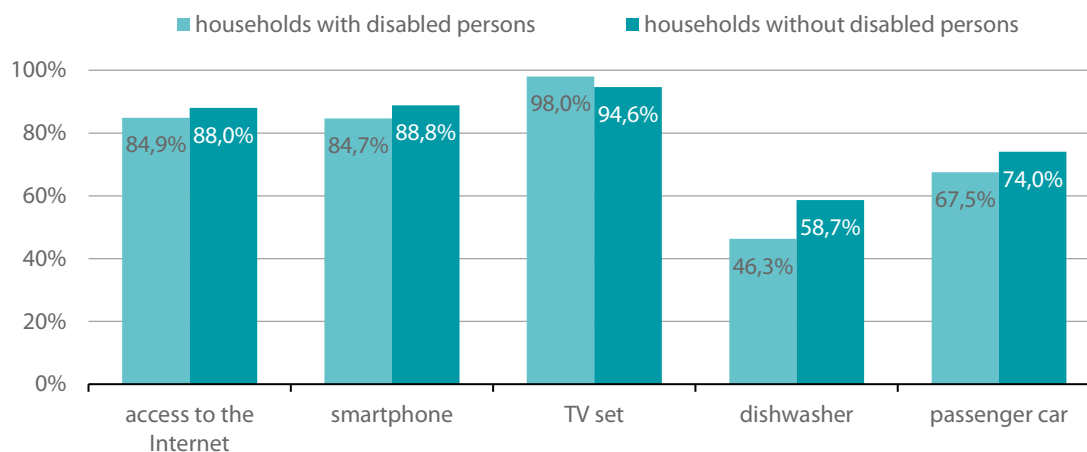
When analysing households selected according to their biological type, it can be noticed that households of married couples with dependent children were much better equipped than households of marriages without dependent children with durable goods such as: access to the Internet, smartphone, dishwasher and passenger car.

Graph 39. Households equipped with selected durable goods by biological type of household in 2023

In the case of households distinguished according to living with disabled person – they were worse equipped with durable goods, particularly in high-tech devices, than households without persons with disabilities. Access to the Internet had 88.0% of households without disabled persons and 84.9% of households with persons with disabilities, smartphone – 88.8% and 84.7% respectively, dishwasher – 58.7% and 46.3% respectively. Passenger car was owned by 74.0% of households without persons with disabilities and 67.5% of household with disabled persons.

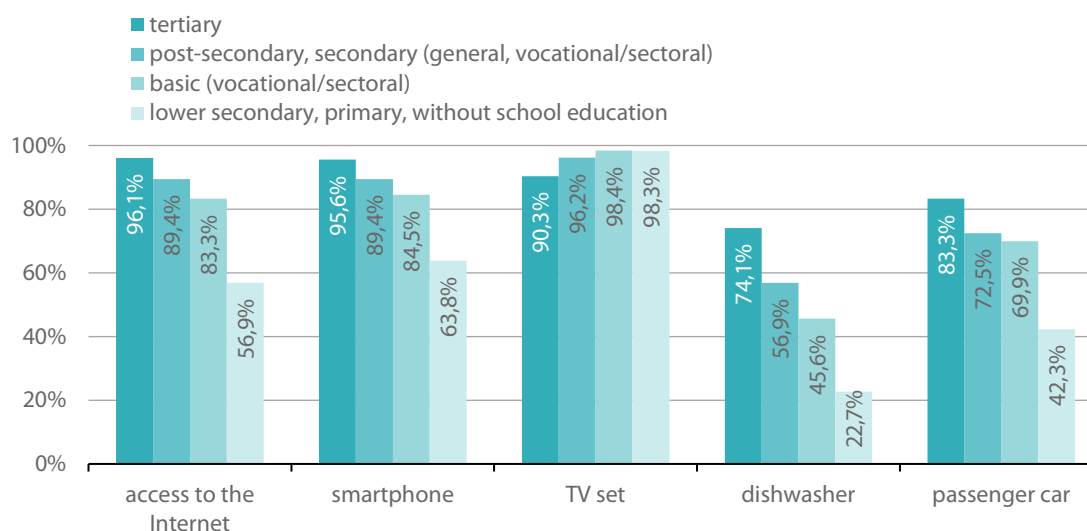
Graph 40. Households with or without disabled persons equipped with selected durable goods in 2023

The level of equipment with durable goods in households with disabled persons is gradually improving. The most visible, in comparison with 2022, was the increase in equipment with cable or satellite television – by 12.4%, printer, multifunction printer – by 12.0%, dishwasher – by 10.0%, smartphone – by 6.3% and microwave oven – by 5.2%. The growth dynamics of equipping with these goods (except dishwasher) in households with persons with disabilities was higher than in households without disabled persons.

The higher the level of education of reference person, the better households were equipped with durable goods, especially with regard to new generation equipment. Differences in the level of equipment between households in which the reference person had tertiary education and those in which had lower secondary, primary or no formal education were very large and reached in some cases several dozen percentage points. The exception was a TV set, in which the level of equipment was the lowest among people with tertiary education.

Graph 41. Households equipped with selected durable goods by level of education of the reference person in 2023

Dwelling conditions

The average household in 2023 occupied a dwelling with a floor area of 88.2 m² (in 2022 – 86.6 m²), which consisted of 3 rooms. There was an average of 30.9 m² of usable floor area and 1 room per capita in the household (in 2022 – 30.3 m² and 1 room).

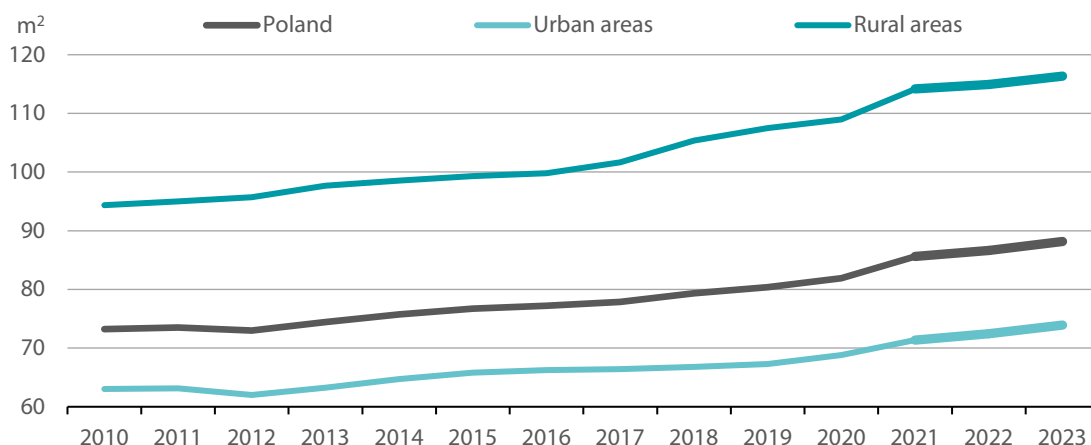
The largest average usable floor area of dwellings was held by households of farmers – 144.1 m², while the smallest by households of pensioners – 71.6 m². In comparison with 2022, the highest increase in the average floor area of the dwellings occupied by households occurred in the households of farmers (by 4.5 m²), while the lowest increase – in households of employees (by 1.4 m²).

The largest average usable floor area per capita was in the households of pensioners (41.8 m²) and retirees (39.0 m²), which is related to a smaller number of persons in the household, while the smallest usable floor area per capita – in the households of employees (27.5 m²).

The area of dwellings occupied by households was also differentiated according to the level of their income. In the case of the households with the highest income (5th quintile group) average occupied area was smaller (83.9 m²) than households with the lowest in-come (1st quintile group) – 90.1 m². However, members of households with the highest income (5th quintile group) had much greater floor area per capita (40.0 m²) than house-holds with the lowest income (24.7 m²)³⁰.

Over the last few years, the usable floor area of the dwelling occupied by households has been steadily growing nationwide, this phenomenon has taken place both in urban and rural areas. In comparison with 2010, the average usable floor area of the dwelling in the country increased by 14.9 m² to 88.2 m², in urban areas by 10.9 m² to 73.9 m², while in rural areas by 22.0 m² to 116.4 m².

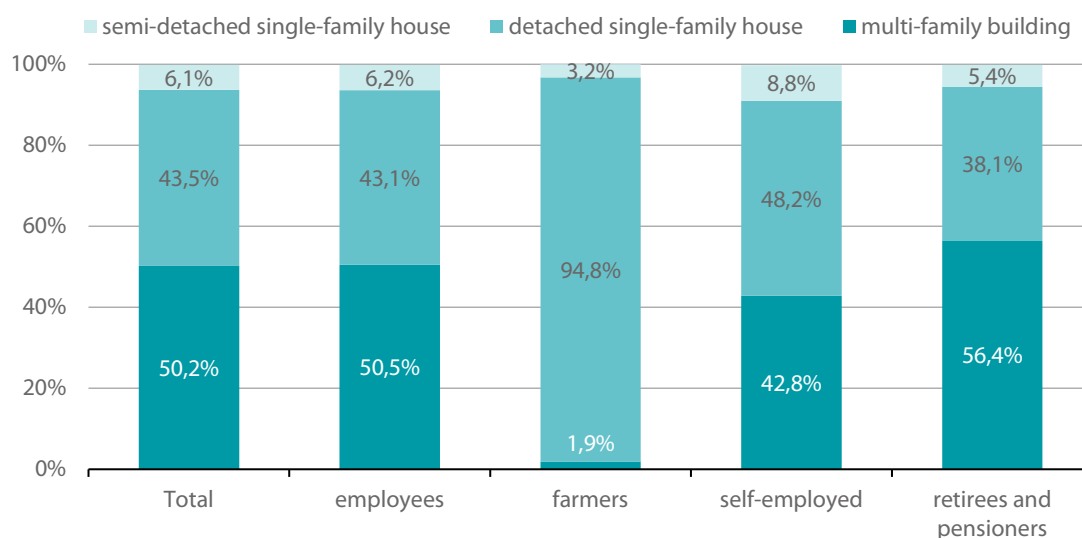
Graph 42. Average floor area of dwelling occupied by households by place of residence, 2010–2023 (in m²)

The usable floor area of the dwellings occupied by households decreases with the growth in the number of residents in a given locality. The average usable floor area of the dwellings in rural areas amounted to 116.4 m² (of which on agglomeration rural areas – 120.1 m², and on non-agglomeration rural areas – 115.1 m²) and was by 57.2 m² larger than those located in cities with a population of 500 thousand or more. This difference increased in comparison with 2022, mainly due to a decrease by 1.2 m² of the average floor area of dwellings of households living in the largest cities (with a simultaneous increase by 1.4 m² of dwellings of households living in rural areas). Despite the greater number of persons in households in rural areas, they also had the largest usable floor area per capita (33.7 m² as compared with 26.0 m² in cities with a population of 500 thousand or more. The average usable floor area occupied by a household in agglomeration rural areas was 36.3 m² per capita, while in non-agglomeration rural areas – 32.9 m².

³⁰ The average number of persons in 1st quintile group of households was 3.65, and in 5th quintile group – 2.10.

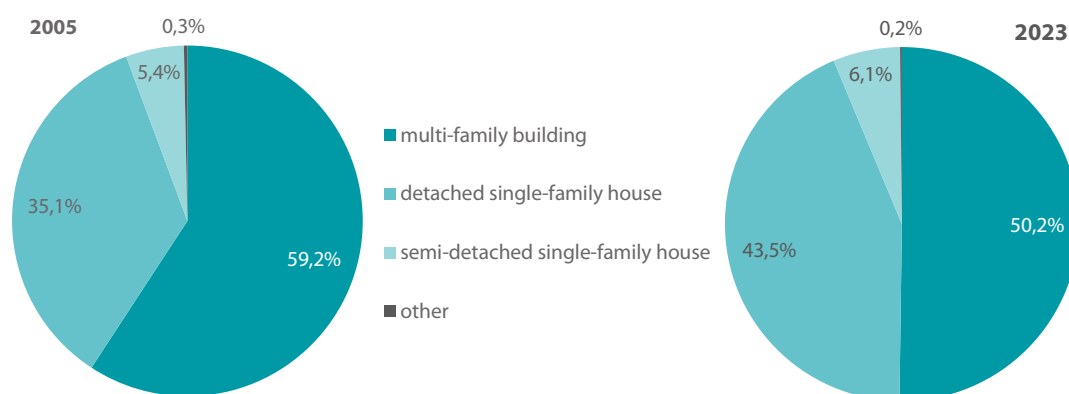
Graph 43. Households occupying particular types of buildings* by socio-economic groups in 2023

* Percentage of households living in other types of buildings (not included in the graph) did not exceed 0.2% for any of the socio-economic groups.

The share of households living in dwellings in multi-family buildings amounted to 50.2%, in detached single-family houses – 43.5%, in semi-detached single-family houses – 6.1%, while in other types of buildings – only 0.2%. Most often, households of retirees and pensioners lived in multi-family buildings – 56.4%, while the least frequently – households of farmers – only 1.9% of them. In urban areas, multi-family buildings were inhabited by 70.6% of households, and in rural areas – 10.0%.

Graph 44. Households occupying particular types of buildings, 2005, 2023

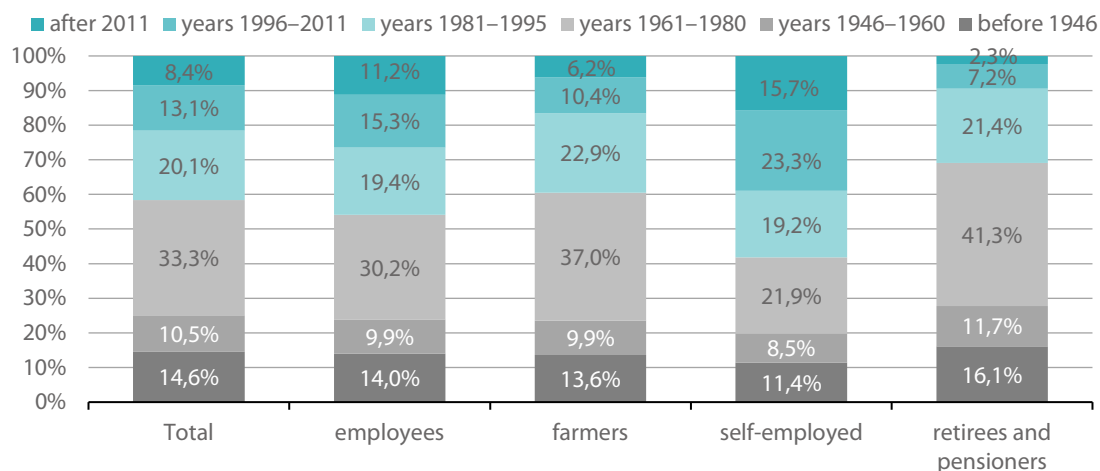

In the period 2005–2023, the share of households living in multi-family buildings dropped by 9.0 percentage points (to 50.2%) and in other type of buildings³¹ by 0.1 percentage points (to 0.2%). Simultaneously there was an increase in the share of households occupying single-family houses by 8.4 percentage points (to 43.5%) as well as detached or semi-detached family houses by 0.7 percentage points (to 6.1%).

In dwellings built in 1960 or earlier, lived 26.9% of households in rural areas and 24.1% in urban areas. Buildings constructed after 2011 were inhabited by 8.7% of households in rural areas and by 8.3% of households in urban areas.

³¹ Other type of building concerns, for example, company apartments located in the buildings of the workplace (e.g. in a school).

Graph 45. Households occupying buildings by the age of the building and socio-economic groups in 2023

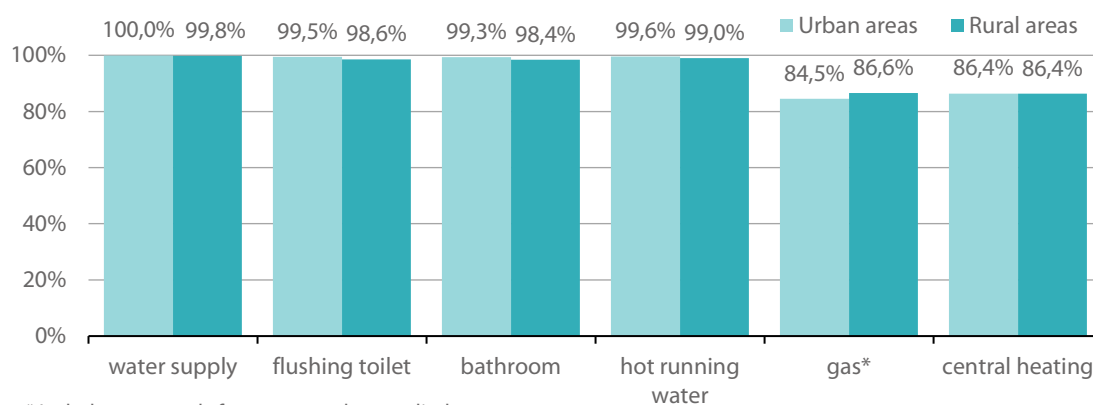

Buildings constructed in 1960 or earlier were most often inhabited by households of retirees and pensioners (27.8%), and the least frequently by households of self-employed (19.9%). In buildings constructed after 2011 lived 15.7% of households of self-employed and only 2.3% of households of retirees and pensioners.

The equipment of dwellings with technical and sanitary installations is systematically improving. Dwellings equipped with running water accounted for 99.9% of all households, with sewage system and a flushing toilet – 99.2% each, and with a bathroom – 99.0%.

As in the previous years, the best equipped with sanitary and technical installations (except gas and central heating) were dwellings of households of self-employed outside farming, and the worst – households of pensioners. The largest difference between these households was observed in the case of central heating (by 2.9 percentage points), flushing toilet (by 2.3 percentage points) and bathroom (by 2.1 percentage points). The difference in the level of equipment in comparison with 2022 decreased the most in the case of equipment with bathroom (by 0.8 percentage points).

Graph 46. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by place of residence in 2023

Households in urban areas were slightly better (the difference below 1 percentage point) equipped with sanitary and technical installations than households in rural areas, except equipping with gas, which is related to the refusal to equip new multi-family buildings with gas installations. Among households in rural areas, changes in comparison with 2022 took place in the case of equipment with gas from a cylinder – decrease by 2.6 percentage points.

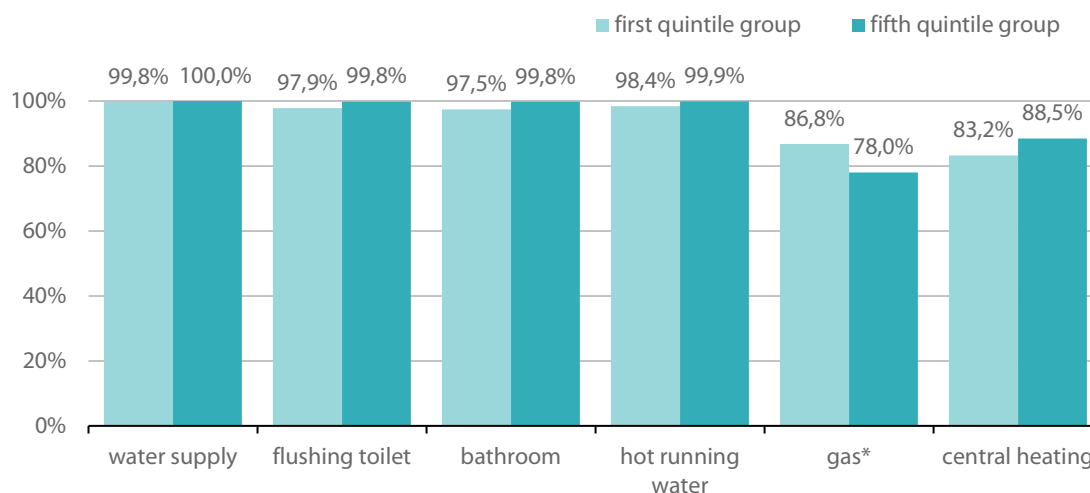
For comparison, in 2005 differences between rural and urban areas in favour of urban areas in level of technical and sanitary installations were much larger and amounted to: flushing toilet – 14.3 percentage points, hot running water – 14.2 percentage points, bathroom – 11.4 percentage points, central heating – 11.0 percentage points, water supply – 5.8 percentage points, and gas – 3.9 percentage points (in the case of gas equipment, in 2005 urban households were better equipped, and in the last dozen of years the trend has reversed and now inhabitants of rural areas are better equipped with gas).

The table given below illustrates the differences in the level of equipment of dwellings with sanitary and technical installations in urban and rural areas in 2005 and 2023:

specification	2005		2023	
	urban areas	rural areas	urban areas	rural areas
water supply	99.1%	93.3%	100.0%	99.8%
flushing toilet	94.8%	80.5%	99.5%	98.6%
bathroom	93.8%	82.4%	99.3%	98.4%
hot running water	91.5%	77.3%	99.6%	99.0%
gas	94.3%	90.5%	84.5%	86.6%
central heating	78.8%	67.7%	86.4%	86.4%

There is clear relationship between household's income and the equipment of dwellings in sanitary and technical installations, except gas, which was used by the richest households the least (5th quintile group). The most significant difference in this area between 1st and 5th quintile group in favour of the richest households concerned the equipment with central heating (by 5.3 percentage points), bathroom (by 2.3 percentage points) and flushing toilet (by 1.9 percentage points). These differences remain on similar to 2022 level.

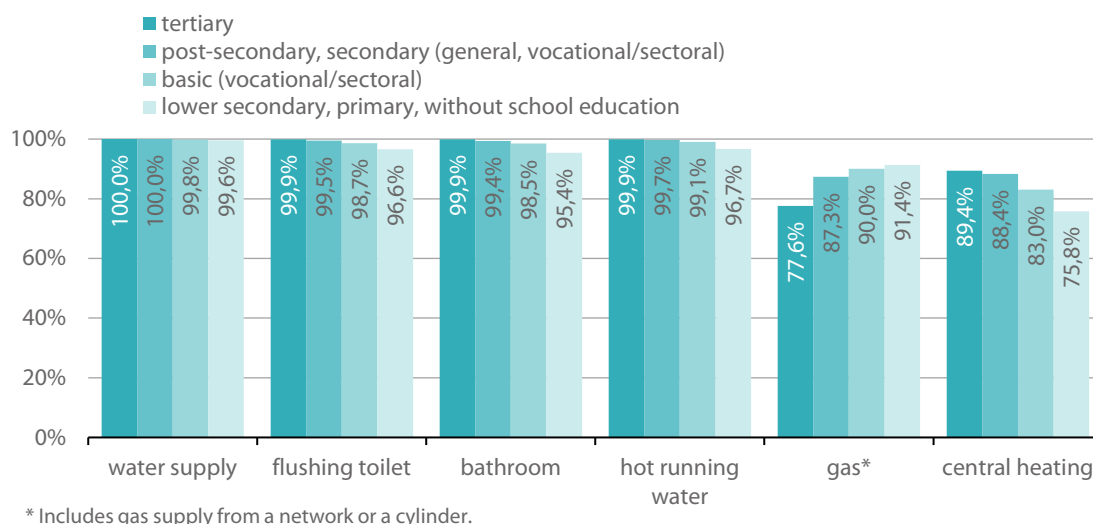
Graph 47. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations in the first and fifth quintile group in 2023

* Includes gas supply from a network or a cylinder.

The higher the level of education of the reference person, the better the household was equipped with sanitary and technical installations (excluding gas). The greatest differences between the highest and the lowest level of education occurred in the case of central heating (by 13.6 percentage points). In comparison with 2022, these differences decreased (except central heating).

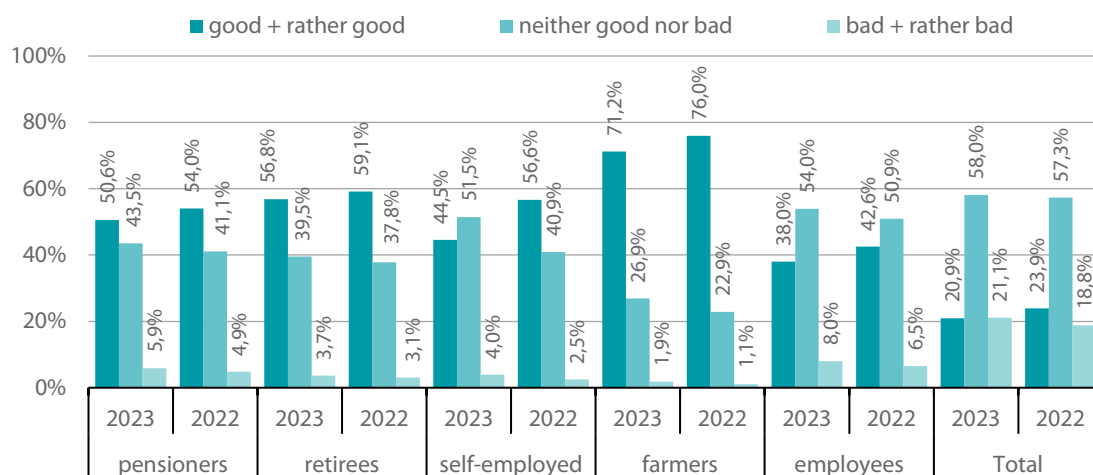
Graph 48. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by level of education of the reference person in 2023

A subjective evaluation of the financial situation of households

The subjective evaluation of the financial situation of households in 2023 improved in all socio-economic groups, and in all these groups good or rather good assessments prevailed over bad or rather bad. In 2023, there was an increase in the percentage of households assessing their financial situation as good or rather good (54.0% of households in total compared with 50.6% in 2022) and the decrease in the percentage of households perceiving it as bad or rather bad (4.9% compared with 5.9% in 2022). Households of self-employed outside farming, similarly to the previous years, assessed their financial situation the most favourably (76.0% positive assessments compared with 71.2% in 2022), whereas households of pensioners assessed their situation the worst (23.9% positive assessments compared with 20.9% in 2022).

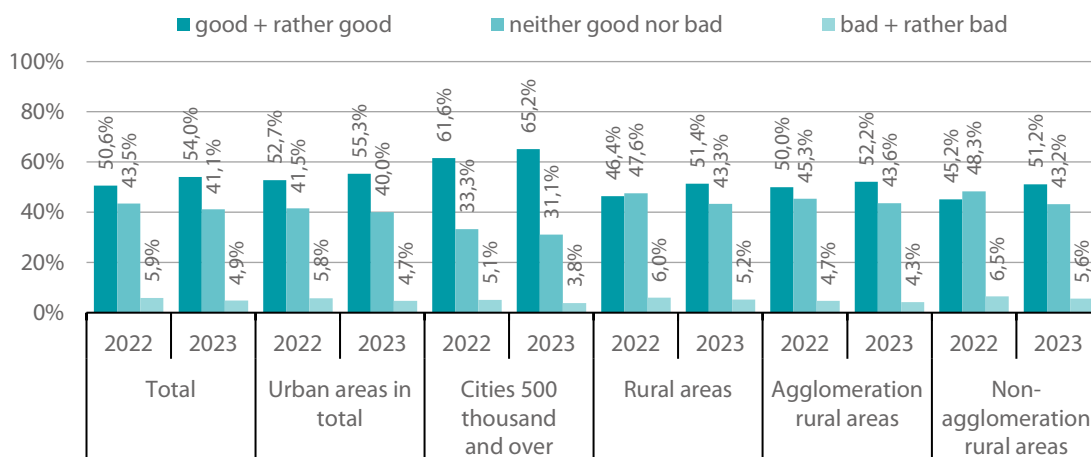
Graph 49. Subjective evaluation of financial situation of households by socio-economic groups, 2022–2023

The subjective evaluation of the financial situation of households depends to a large extent on the place of residence of a household. Households in rural areas, similarly to the previous years, assessed their financial situation worse than urban residents, especially those from cities with a population of 500 thousand or more.

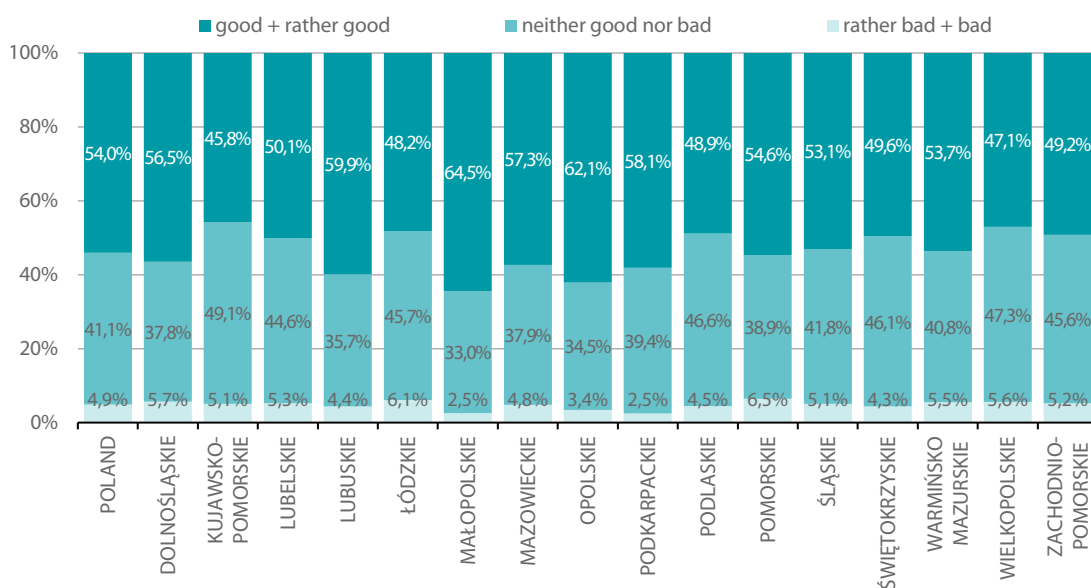
Among households in cities with population 500 thousand or more the percentage of subjective evaluations good or rather good increased from 61.6% in 2022 to 65.1% in 2023. In households in rural areas, the corresponding percentage was at a much lower level, but also increased from 46.4% in 2022 to 51.4% in 2023. A higher percentage of households living in urban and rural areas in 2023 assessed their financial situation as good or rather good than in 2022. The subjective assessment of the financial situation improved the most in households living in a non-agglomeration rural areas and cities with a population of 500 thousand or over inhabitants, however, the assessment of residents of cities with 100-499 thousand inhabitants improved the least.

Graph 50. Subjective evaluation of financial situation of households by place of residence and delimitation of rural areas, 2022–2023

Households in Małopolskie Voivodship evaluated their financial situation as the most favourable (64.5% of ratings good and rather good) and the lowest level of these evaluations was recorded in Kujawsko-Pomorskie Voivodship (45.8%). On the other hand, the highest percentage of bad or rather bad evaluations was recorded in Pomorskie Voivodship (6.5%) and the lowest in Małopolskie and Podkarpackie Voivodships (2.5%).

Graph 51. Subjective evaluation of financial situation of households by voivodships in 2023

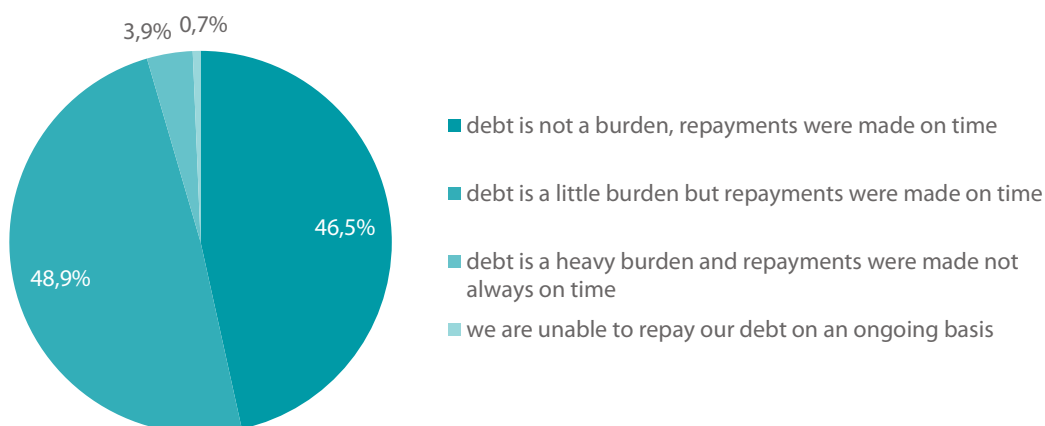
A subjective evaluation of the way of managing money indicates that 58.1% (59.2% in 2022) of households had financial resources that were sufficient on a daily basis, but they had to save money for greater purchases. Only 3.2% of households declared being able to afford some luxury and 23.1% could afford much without special savings (in 2022, 3.0% and 21.1% respectively). On the other hand, 0.8% of households were not able to satisfy their basic needs, and 14.8% of households had to spend money very economically on a daily basis (in 2022 it was 0.9% and 15.9% respectively). In comparison with 2012, the percentage of households that could afford a lot without special savings increased the most (by 13.1 percentage points), while the percentage of households that had to live economically everyday decreased the most (by 18.3 percentage points).

Graph 52. Subjective evaluation of money management in households in 2012 and 2023

In 2023, 23.3% of households were in debt (25.9% in 2022). Among indebted households, for 46.5% of them the debt was not a burden and repayments were made on time (45.1% in 2022). For 48.9% of households, debt was somewhat a burden, but repayments were also made on time (49.6% in 2022). For the remaining 4.6% of households, debt was a heavy burden and these households not always made repayments on time or they were unable to pay off their liabilities at all (5.3% in 2022).

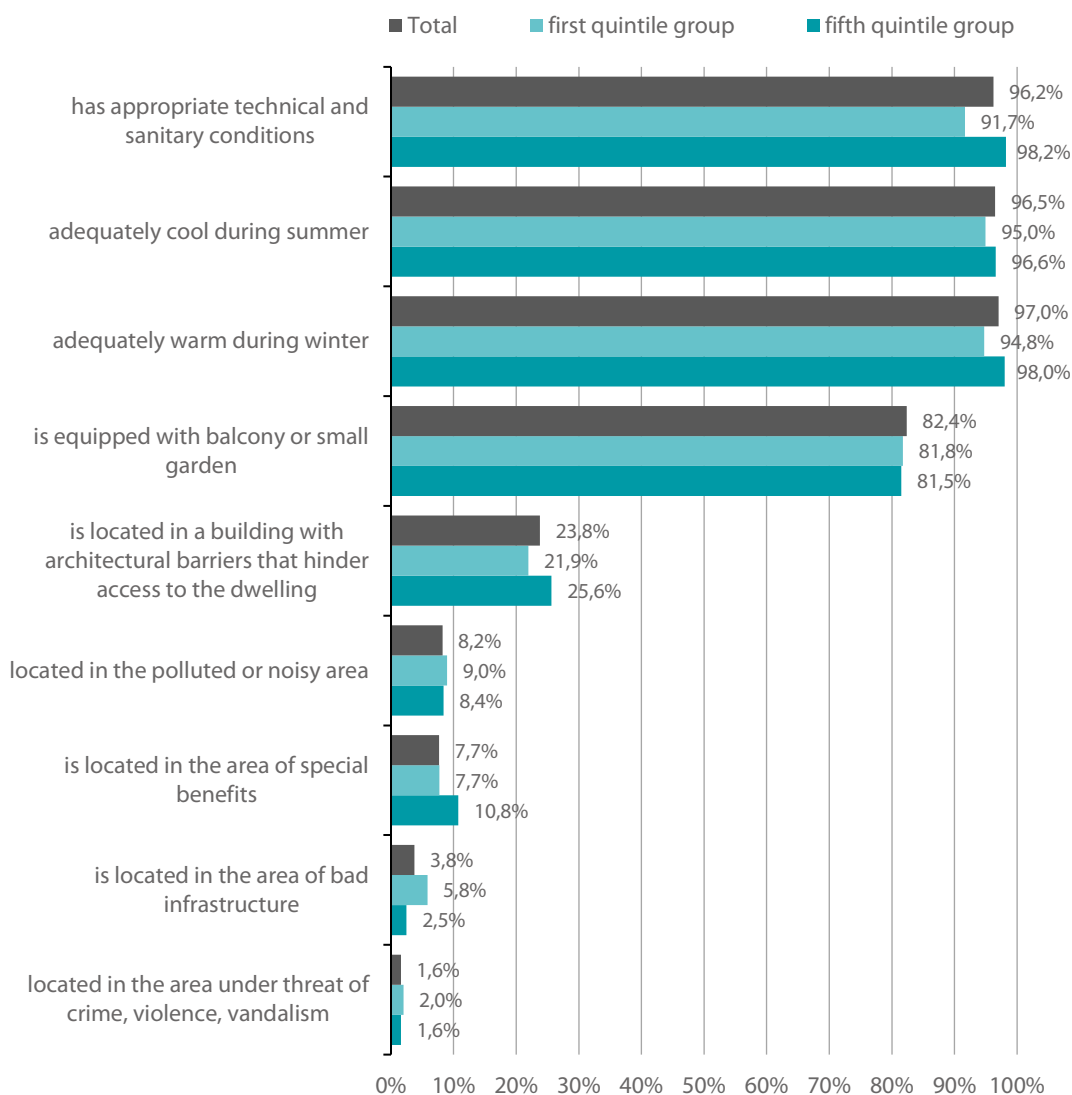
Graph 53. Subjective evaluation of indebt repay burden in households being indebted in 2023

Among all households that had problems with timely debt repayment (it was a heavy burden and these households not always made repayments on time or they were unable to pay off their liabilities at all), 27.3% belonged to the 1st quintile group and only 17.3% to the 5th quintile group (in 2022 it was 40.9% and 13.9% respectively).

The possibility of saving a part of income was shown by 83.7% of households (24.9% put aside regularly, and 58.8% irregularly), 4.3% of households could save part of their income, but did not do it, while 12.0% of households did not save and were unable to do so (33.3% of these households belonged to the 1st quintile group and 8.7% to the 5th quintile group). In comparison with 2022, there was a general increase in the number of households that put aside a part of their income and an increase in the number of non-saving households. Simultaneously there was a decrease in the share of the poorest households and a decrease in the share of the richest households in the group of households that did not and could not save anything.

Graph 54. Subjective evaluation of occupied dwelling in the first and fifth quintile group in 2023

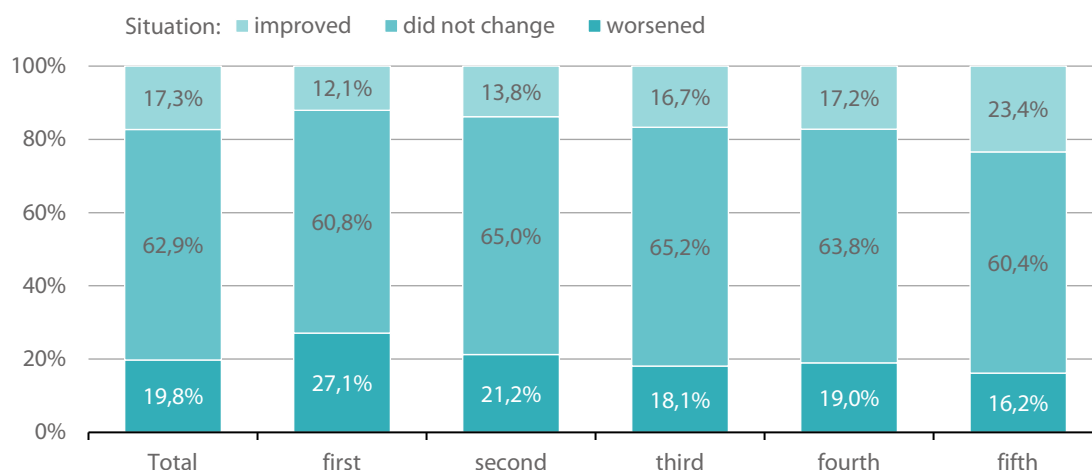

The richest households (5th quintile group) were the most satisfied with their housing conditions, the technical condition of the building and its location. In comparison with the poorest households (1st quintile group), the richest households much better assessed the following qualities of their dwellings: appropriate technical and sanitary conditions (difference of 6.6 percentage points), adequate warmth during winter (difference of 3.3 percentage points), location in the area of special benefits (difference of 3.0 percentage points) and adequate cool during summer (difference of 1.6 percentage points). In the case of the other analysed categories, the differences between households from the 1st and 5th quintile groups were insignificant.

Figures for the measurement of objective and subjective evaluation of households indicate constant improvement in the average material situation of households.

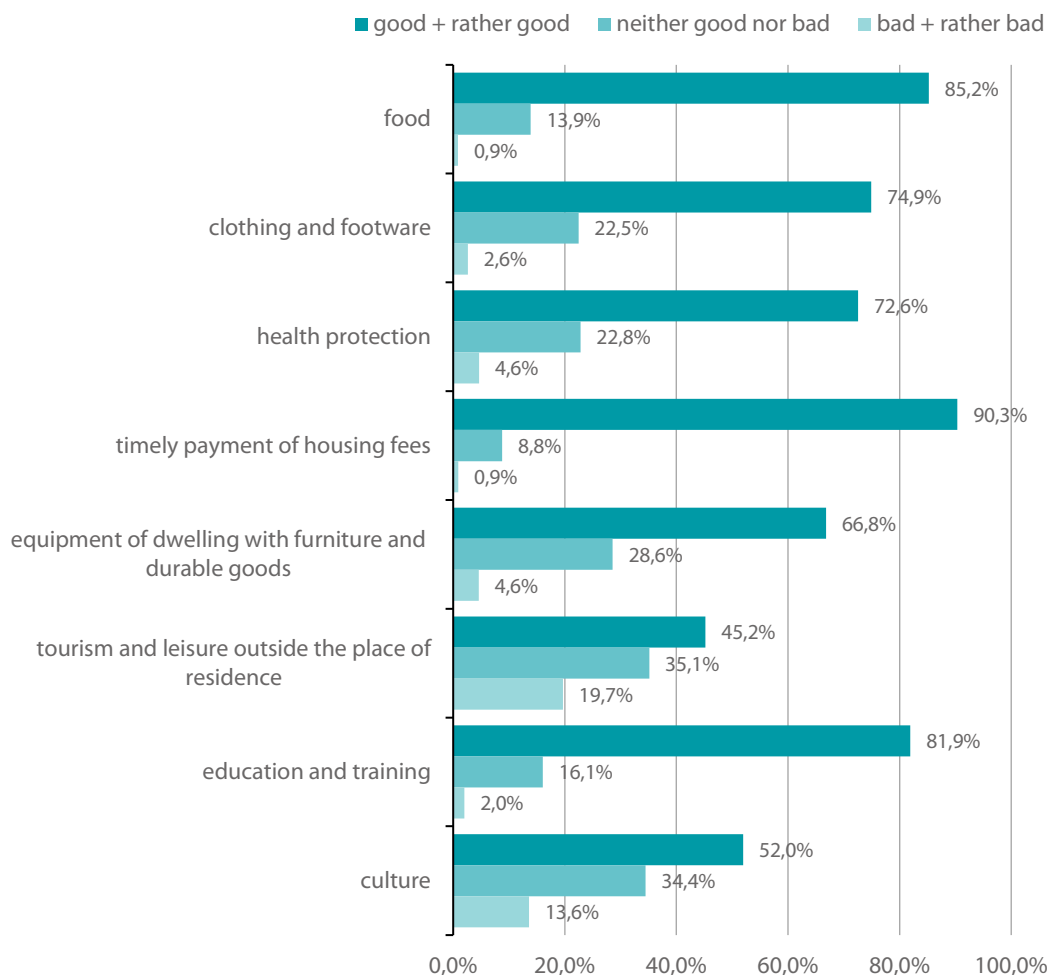
In 2023, majority of households – 62.9%, assessed that their financial situation did not change in the last 12 months (64.7% in 2022), in 17.3% of households the situation improved (12.7% in 2022), and deteriorated in 19.8% (22.6% in 2022). In 2023, along with the increase in the wealth of households, increased the percentage of households assessing their financial situation as improving – from 12.1% in the case of households in the first quintile group to 23.4% in the fifth quintile group. On the other hand, the percentage of households assessing their situation as deteriorating decreased along with the increase in household wealth – from 27.1% in the group of the poorest households to 16.2% in the group of the richest households.

Graph 55. Subjective evaluation of the change in the households' situation in the last 12 months until the survey was conducted in 2023 by quintile groups

The evaluation of the level of satisfaction of needs such as: food, clothing and footwear, health protection, timely payment of housing fees, equipment the dwelling with furniture and durable goods, culture, education and training, as well as tourism and leisure outside the place of residence by households declaring their occurrence, varied between individual socio-economic groups. During the 12 months preceding the survey, the best were satisfied the basic needs in the field of food and timely payment of housing fees, while the worst in the field of culture, tourism and leisure outside the place of residence. Satisfying all the needs was the best evaluated by the households of self-employed, and the worst – by the households of pensioners.

Graph 56. Subjective evaluation of the degree of meeting the needs of households in the last 12 months until the survey was conducted in 2023

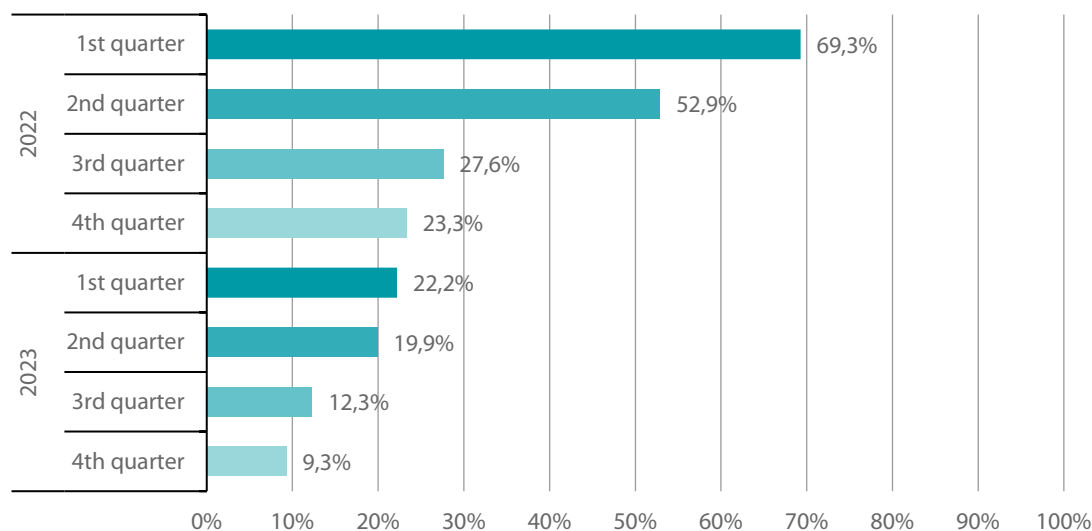

Support granted by households to the inhabitants of Ukraine (in Poland and Ukraine)

In 2023 households in Poland continued, although in the smaller scale, providing aid to inhabitants of Ukraine covered by the war, resulting from the Russian invasion.³² In individual quarters of 2022 and 2023, the scale of assistance provided by households to residents of Ukraine decreased from 69.3% in the first quarter of 2022 to 9.3% in the fourth quarter of 2023.

³² Concerns the provision of assistance due to warfare - regardless of its form and scope (covers both support provided in Poland and directed to persons remaining in Ukraine) at least once in the period from 24th February 2022 to the end of the first quarter or in the quarter, in which the household participated in the survey.

Graph 57. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2022 and 2023

Among helping households, both in 2022 and 2023, the dominant forms of support were in-kind donations and financial support (directly or through organizations). It is also worth noting that households provided assistance to refugees from Ukraine in Poland in finding a job, taking care of everyday matters or caring for relatives.

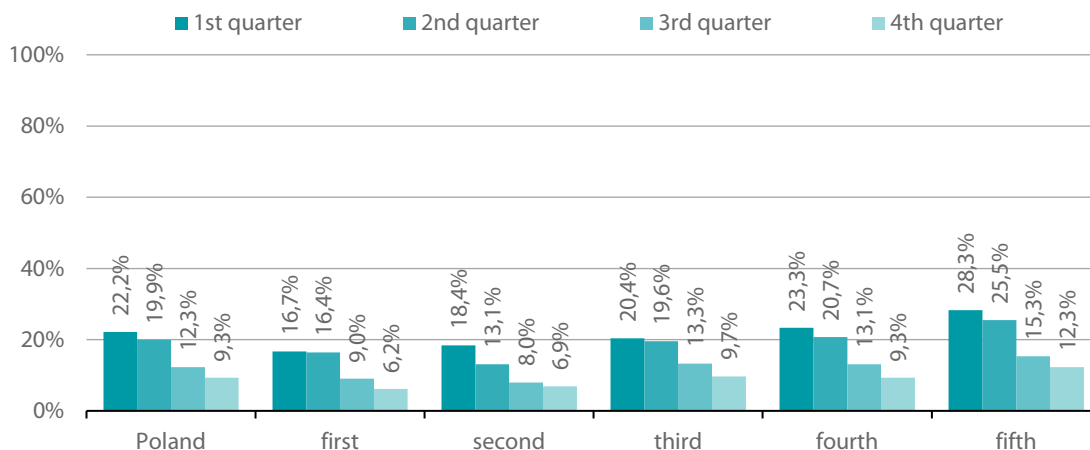
The highest share of households granting support to Ukrainian inhabitants in all quarters of 2023 was among households of self-employed (from 26.3% in the first quarter to 11.9% in the fourth quarter) as well as in the households of employees (from 22.5% in the first quarter to 10.2% in the fourth quarter).

Graph 58. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by socio-economic groups

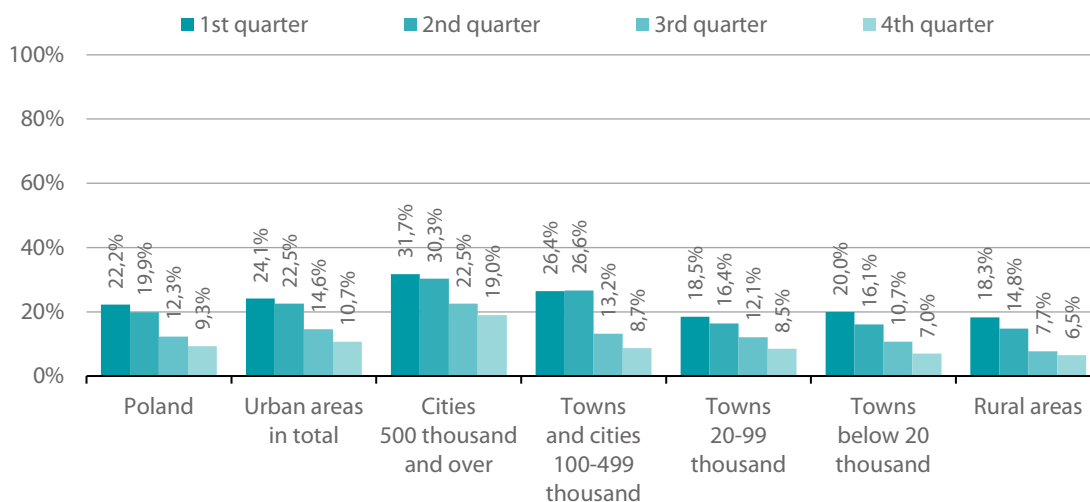
In the following quarters of 2023, households from 5th quintile group (covering 20% of the wealthiest persons) were the most engaged in the support to the inhabitants of Ukraine. In this quintile group the percentage of helping households ranged from 28.3% in the first quarter (in the same period of the previous year – 75.4%) to 12.3% in the fourth quarter (in the same period of the previous year – 32.5%).

Graph 59. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by quintile groups

Households declaring support to the inhabitants of Ukraine were numerous in all the classes of locality. In all quarters the highest percentage of households that provided assistance was in the cities with 500 thousand or more residents – from 31.7% in the first quarter (in the same period of the previous year – 73.6%) to 19.0% in the fourth quarter (in the same period of the previous year – 36.5%).

Graph 60. Percentage of households, which granted support to the inhabitants of Ukraine in the individual quarters of 2023 by class of locality

It is worth of emphasizing, that in 2023 support to the inhabitants of Ukraine escaping from war to Poland or staying on the territory of covered by war Ukraine, despite the decline in the intensity of this assistance in the following quarters, was still granted.

Uwagi metodologiczne

Cel badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych spełnia ważną rolę w analizach poziomu życia ludności. Stanowi podstawowe źródło informacji o rozchodach, spożyciu ilościowym żywności, przychodach oraz o innych aspektach warunków życia określonych grup ludności.

Badanie budżetów gospodarstw domowych dostarcza szczegółowych informacji o:

- poziomie i strukturze realizowanych wydatków, źródłach pozyskiwania towarów i usług;
- poziomie spożycia podstawowych artykułów żywnościowych w ujęciu ilościowym oraz w przeliczeniu na wartości energetyczne i składniki odżywcze;
- cenach płaconych przez gospodarstwa domowe za wybrane towary i usługi;
- poziomie i źródłach osiąganych dochodów;
- wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania;
- warunkach mieszkaniowych;
- subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych;
- strukturze demograficzno-społecznej gospodarstw domowych, tj. o liczbie, wieku, płci, wykształceniu, niepełnosprawności, aktywności ekonomicznej osób wchodzących w skład badanego gospodarstwa domowego.

Dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych umożliwiają dokonywanie analiz warunków życia ludności, ocenę wpływu różnych czynników na kształtowanie się poziomu i różnicowania sytuacji materialnej podstawowych grup gospodarstw domowych.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych wykorzystywane są m.in. do:

- analizy poziomu i różnicowania warunków życia podstawowych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych oraz przyczyn powodujących to różnicowanie;
- analizy poziomu oraz różnicowania warunków życia podstawowych grup gospodarstw domowych w ujęciu dynamicznym;
- tworzenia wag służących do obliczania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, a tym samym pośrednio do rewaloryzacji rent i emerytur oraz innych świadczeń społecznych;
- ustalania poziomu minimalnego wynagrodzenia;
- szacowania obciążeń podatkowych gospodarstw domowych oraz analiz pomocniczych przy ustalaniu świadczeń społecznych;
- badania spożycia naturalnego;
- szacowania spożycia w gospodarstwach domowych;
- badania ubóstwa ekonomicznego oraz strefy niedostatku;
- badanie ubóstwa energetycznego;
- badania poziomu oraz zachodzących zmian w dochodach nominalnych i realnych poszczególnych grup gospodarstw domowych;
- szczegółowych badań rynku konsumpcyjnego, opracowań prognostycznych oraz innych analiz ekonomicznych;
- badań socjologicznych i innych o charakterze monograficznym.

Metoda badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia, z określoną precyzją, uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju.

Zastosowana od 1993 r. miesięczna rotacja gospodarstw domowych oznacza, że w ciągu roku w każdym miesiącu podejmują badanie inne gospodarstwa domowe. Każde z nich przekazuje informacje o rozchodach, spożyciu ilościowym, przychodach, sytuacji mieszkaniowej oraz subiektywnej ocenie sytuacji gospodarstwa domowego za okres jednego miesiąca.

Od 2005 r. w badaniu budżetów gospodarstw domowych klasyfikuje się gospodarstwa domowe według pięciu podstawowych grup społeczno-ekonomicznych ludności kraju. Są to:

- gospodarstwa pracowników – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej w sektorze publicznym lub prywatnym; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być emerytura, renta lub inne niezarobkowe źródło, praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany z poszczególnych źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z pracy najemnej;
- gospodarstwa rolników – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być emerytura, renta lub inne źródło niezarobkowe, praca na własny rachunek, bądź wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany z poszczególnych źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie;
- gospodarstwa pracujących na własny rachunek – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie lub wykonywanie wolnego zawodu; dodatkowym źródłem utrzymania może być: praca najemna, użytkowanie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, emerytura, renta lub inne niezarobkowe źródło; oznacza to, że dochód uzyskiwany z poszczególnych dodatkowych źródeł jest niższy od dochodów z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie (włącznie z dochodem z wykonywania wolnego zawodu);
- gospodarstwa emerytów i rencistów – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest emerytura lub renta; dodatkowym źródłem utrzymania może być: inne źródło niezarobkowe poza emeryturą lub rentą (np. dochód z własności, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, dary), praca najemna, praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany z poszczególnych źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z emerytur i rent;
- gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania są źródła niezarobkowe inne niż emerytura lub renta, np. zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, alimenty, darowizny, dochody z tytułu własności lub z wynajmu nieruchomości; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być: praca najemna, emerytura lub renta, praca na własny rachunek, wykonywanie wolnego zawodu lub użytkowanie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie; oznacza to, że dochód uzyskiwany z poszczególnych źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych ze źródeł niezarobkowych innych niż emerytura lub renta. Ze względu na małą liczebność gospodarstw domowych w tej grupie oraz jej duże wewnętrzne zróżnicowanie dane dla gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł nie są publikowane.

Prezentowane wyniki badania budżetów gospodarstw domowych nie obejmują gospodarstw domowych zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania, tj. domów studenckich, domów opieki społecznej i innych oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Schemat doboru próby do badania

W celu wylosowania próby zastosowano schemat losowania dwustopniowego, warstwowego z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na I stopniu. Jednostkami losowania pierwszego stopnia (jps) były rejon statystyczne lub zespoły rejonów³³, a na drugim stopniu losowane były mieszkania.

Podstawę operatu losowania jednostek pierwszego stopnia stanowił wykaz rejonów statystycznych opracowany dla potrzeb Narodowego Spisu Powszechnego, aktualizowany co roku o zmiany wynikające z podziału administracyjnego kraju, z nowego budownictwa oraz z ubytków w starym budownictwie lub zmian przeznaczenia lokali. Dla każdego rejonu zostały zapisane w operacie informacje dotyczące cech adresowych oraz dane o liczbie mieszkań. Minimalna liczba adresów, którą powinna zawierać jednostka pierwszego stopnia jest zróżnicowana w zależności od wielkości miejscowości i wynosi: 540 dla Warszawy, 440 dla innych miast o liczbie mieszkańców co najmniej 500 tys. mieszkańców, 240 dla pozostałych miast i 160 dla terenów wiejskich. W związku z tym, mniejsze rejon statystyczne łączone były z sąsiednimi. Łącznie utworzono około 30 tysięcy jps.

W 2020 r. podjęto decyzję o stopniowym zmniejszaniu liczebności próby do badania budżetów gospodarstw domowych. W latach 2006–2020 liczyła ona 37 584 mieszkań rocznie. W 2021 r. było to 34 008 mieszkań rocznie. Począwszy od 2022 r. liczebność próby wynosiła 30 432 mieszkania.

W 2023 r. w badaniu wykorzystane były dwie podpróbki:

- podpróbka 2 – wylosowana w 2022 r. do badania na lata 2023–2024 i licząca 634 jps (tj. 15 216 mieszkań rocznie);
- podpróbka 1 – wylosowana w 2021 r. do badania na lata 2022–2023 i licząca 634 jps (tj. 15 216 mieszkań rocznie).

Obie podpróbki badane w 2023 r. zostały wylosowane według schematu:

1. Jednostki pierwszego stopnia alokowano na województwa metodą pierwiastkową. Metoda ta ogranicza błąd względny dla najmniejszych województw i pozwoliła zachować możliwość publikowania wyników dla województw³⁴. Alokacja polegała na:
 - a. alokacji proporcjonalnej do pierwiastka z liczby mieszkań w regionach z uwzględnieniem podziału województwa mazowieckiego na regiony: warszawski stołeczny i mazowiecki regionalny oraz województwa śląskiego: na Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię i pozostałą część;
 - b. w obrębie każdego regionu (z uwzględnieniem województwa śląskiego w całości) na alokacji proporcjonalnej do liczby mieszkań w warstwie.
2. Na terenach wiejskich wyodrębniano warstwy bardziej i mniej rolnicze, a na terenie całej Polski wyodrębniono warstwy zamożniejsze (na podstawie poziomu przeciętnych dochodów podatkowych gmin z PIT przypadających na jednego mieszkańca). Utworzono łącznie 217 warstw.
3. Zastosowano nadpróbki w warstwach określonych jako silniejsze rolnicze (mające na celu poprawę precyzji wyników dla gospodarstw domowych rolników) oraz w warstwach określanych jako zamożniejsze (w celu lepszego uchwycenia w badaniu zamożniejszych gospodarstw domowych).

³³ Do 2015 r. określane jako „terenowe punkty badań (tpb)”.

³⁴ A w przypadku województwa mazowieckiego i śląskiego – także dla ich wewnętrznego podziału na 2 części, odpowiednio region stołeczny warszawski i mazowiecki regionalny oraz górnośląsko-zagłębiowską metropolię i pozostałą część województwa śląskiego.

Poniższa tablica przedstawia liczbę wylosowanych jednostek pierwszego stopnia według województw.

Województwo	Razem		Miasta		Wieś	
	podpróbka 1	podpróbka 2	podpróbka 1	podpróbka 2	podpróbka 1	podpróbka 2
P O L S K A	634	634	406	391	228	243
dolnośląskie	46	45	33	29	13	16
kujawsko-pomorskie	33	33	21	20	12	13
lubelskie	34	36	16	15	18	21
lubuskie	24	23	17	16	7	7
łódzkie	42	43	29	28	13	15
małopolskie	45	47	27	26	18	21
mazowieckie	88	89	60	60	28	29
opolskie	23	23	14	13	9	10
podkarpackie	32	31	14	13	18	18
podlaskie	26	27	15	15	11	12
pomorskie	39	38	26	25	13	13
śląskie	71	69	57	55	14	14
świętokrzyskie	24	24	12	11	12	13
warmińsko-mazurskie	27	27	16	16	11	11
wielkopolskie	49	48	28	28	21	20
zachodniopomorskie	31	31	21	21	10	10

Operat losowania II stopnia stanowiły wykazy mieszkań w wylosowanych jednostkach pierwszego stopnia, opracowane na podstawie TERYT (Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju). Losowanie mieszkań przeprowadzono w oparciu o następujące założenia:

- 1) w badaniu stosuje się model rotacji całkowitej z miesięcznym okresem wymiany próby;
- 2) dla każdego miesiąca losuje się po dwa mieszkania do próby zasadniczej w danej jps, a w wylosowanych mieszkaniach badane są wszystkie gospodarstwa domowe;
- 3) w wylosowanym mieszkaniu badanie przeprowadzane jest w danym miesiącu w dwóch kolejnych latach, tj. w 2023–2024 w podpróbce drugiej oraz w 2022–2023 w podpróbce pierwszej;
- 4) dla każdego mieszkania z danej jednostki pierwszego stopnia losuje się rezerwową próbę mieszkań ze względu na możliwość nieprzystąpienia do badania gospodarstw domowych zamieszkujących w wylosowanym mieszkaniu; mieszkania z próby rezerwowej wchodzi do badania w miejsce mieszkań zamieszkałych przez gospodarstwa domowe nieprzystępujące do badania w kolejności, w jakiej zostały wylosowane.

Uwzględniając powyższe założenia wylosowano w każdej jps 24 mieszkania do tzw. „próby zasadniczej” (po dwa na każdy miesiąc) oraz dwie próby rezerwowe, osobno dla każdej z podpróbek.

Na skutek nieprzystąpienia do badania części gospodarstw zamieszkałych w wylosowanych mieszkaniach struktura próby zbadanej ze względu na cechy społeczno-demograficzne gospodarstw może się różnić od struktury próby wylosowanej.

Pierwszym etapem wyznaczania wag jest obliczenie wag z losowania. Wagi te, będące odwrotnościami prawdopodobieństw wyboru gospodarstwa, są takie same dla wszystkich gospodarstw w danej warstwie.

W 2023 r. liczba zbadanych gospodarstw domowych stanowiła ok. 92% liczebności próby zasadniczej. Dlatego zastosowano dodatkowy krok w korekcie wag. Wagi zostały podzielone przez wskaźnik odpowiedzi w podziale na województwo i klasę wielkości miejscowości³⁵.

³⁵ Wyodrębniono sześć klas wielkości miejscowości: miasta pow. 500 tys., miasta 200–500 tys., miasta 100–200 tys., miasta 20–100 tys., miasta do 20 tys., wieś.

Następnie wagi zostały skorygowane przy pomocy tzw. kalibracji zintegrowanej jednocześnie do struktury gospodarstw domowych według liczby osób w gospodarstwie domowym (pięć grup wielkości, od gospodarstw 1 do 5-osobowych), ustalonej na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 r.³⁶ oraz struktury demograficznej ludności z bieżących szacunków demograficznych według płci i grup wieku (10 grup). W obu przypadkach uwzględnione zostało również miejsce zamieszkania (miasto lub wieś).

Organizacja badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzą w terenie urzędy statystyczne. Nadzór merytoryczny nad przebiegiem tego badania sprawuje Główny Urząd Statystyczny – Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy we współpracy z Urzędem Statystycznym w Łodzi, specjalizującym się w obszarze statystyki warunków życia.

W każdym miesiącu 2023 r. badaniem objęto 2536 mieszkań (po 1268 w każdej podpróbce). Zatem zaplanowano pozyskanie w ciągu roku wyników od gospodarstw domowych zamieszkujących w 30432 mieszkaniach³⁷. Faktyczna liczba zbadanych gospodarstw domowych wyniosła 28089.

Liczbę gospodarstw domowych zbadanych i mieszkań wylosowanych w poszczególnych województwach przedstawia poniższe zestawienie:

Województwo	Mieszkania wylosowane	Gospodarstwa zbadane	Województwo	Mieszkania wylosowane	Gospodarstwa zbadane
Polska	30432	28089			
dolnośląskie	2184	2022	podkarpackie	1512	1481
kujawsko-pomorskie	1584	1503	podlaskie	1272	1220
lubelskie	1680	1602	pomorskie	1848	1684
lubuskie	1128	1050	śląskie	3360	3056
łódzkie	2040	1828	świętokrzyskie	1152	1116
małopolskie	2208	1950	warmińsko-mazurskie	1296	1197
mazowieckie	4248	3818	wielkopolskie	2328	2167
opolskie	1104	1015	zachodniopomorskie	1488	1380

W 2023 r. badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone było przez ankieterów metodą wywiadu bezpośredniego wspomaganego komputerowo (CAPI), a zapisy w „Książeczce budżetowej” badane gospodarstwa domowe prowadziły w książeczce papierowej lub w książeczce elektronicznej dostępnej poprzez przeglądarkę internetową (metoda CAII), bądź też zbierały paragony.

³⁶ Według przyjętej w badaniu budżetów gospodarstw domowych definicji ekonomicznej gospodarstwo domowe jest to zespół osób spokrewnionych ze sobą lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się (gospodarstwo domowe wieloosobowe) lub osoba utrzymująca się samodzielnie, bez względu na to, czy mieszka sama, czy też z innymi osobami (gospodarstwo domowe jednoosobowe). Natomiast w NSP 2021 przyjęto koncepcję mieszkaniową gospodarstwa domowego, według której wszystkie osoby mieszkające w jednym mieszkaniu są uważane za członków tego samego gospodarstwa domowego. Na potrzeby przygotowania wag kalibrowanych do badania budżetów gospodarstw domowych dokonano przejścia z liczby gospodarstw domowych według definicji mieszkaniowej do liczby gospodarstw domowych wg definicji ekonomicznej. W tym celu dokonano rozszacowania gospodarstw domowych 5-osobowych lub większych (przyjęto, że część takich gospodarstw domowych w NSP 2021 powstało z połączenia więcej niż jednego gospodarstwa domowego wg definicji ekonomicznej) na pozostałe grupy gospodarstw (1-4-osobowe), zachowując proporcje miasto-wieś. Oprócz informacji o strukturze gospodarstw domowych wg liczby osób i miejsca zamieszkania z NSP 2021, wykorzystano informacje o gospodarstwach domowych z poprzednich edycji badania budżetów gospodarstw domowych.

³⁷ Podana liczba dotyczy jednostek, dla których powinny być wyniki roczne, gdyby w każdym wylosowanym mieszkaniu do opracowania weszło jedno gospodarstwo domowe.

Ankieterzy prowadzący badanie są pracownikami urzędów statystycznych w województwach. Do ich obowiązków należy m.in.:

- pozyskiwanie respondentów do badania w każdym miesiącu w wylosowanych mieszkaniach gospodarstw domowych do badania i przeprowadzanie wywiadu wstępnego dotyczącego charakterystyki społeczno-demograficznej gospodarstwa domowego;
- odwiedzanie co najmniej cztery razy każdego gospodarstwa domowego prowadzącego zapisy w książeczce papierowej (obowiązuje dwutygodniowy cykl dokonywania zapisów dotyczących rozchodów i przychodów rodziny);
- odwiedzenie co najmniej dwa razy każdego gospodarstwa domowego prowadzącego zapisy w formie elektronicznej oraz monitorowanie wpisów dokonywanych przez rodzinę w książeczce elektronicznej;
- udzielanie badanym gospodarstwom domowym (niezależnie od metody prowadzenia zapisów) instruktażu dotyczącego prowadzenia zapisów w książeczce budżetowej oraz wyjaśnienia wpisów budzących wątpliwości;
- przeprowadzenie wywiadu na koniec miesiąca dotyczącego statusu na rynku pracy oraz opinii respondentów o warunkach życia gospodarstwa domowego;
- zestawianie i analizowanie informacji zebranych od gospodarstw domowych na kwestionariuszach i w książeczkach budżetowych;
- rejestracja w aplikacji elektronicznej papierowych książeczek budżetowych lub zebranych paragonów przekazanych przez respondentów i przeprowadzenie kontroli rachunkowej i logicznej dla wszystkich kwestionariuszy;
- opracowywanie dla każdego gospodarstwa domowego „Miesięcznego budżetu gospodarstwa domowego”;
- przeprowadzanie wywiadu kwartalnego z badanymi gospodarstwami domowymi odnośnie do rozchodów rzadkich poniesionych w ciągu kwartału przez wszystkie gospodarstwa domowe biorące udział w badaniu, w przypadku gospodarstw domowych z tzw. próbki „nowej” (wylosowanej do badania na lata 2023-2024) - wyposażenia gospodarstw w niektóre przedmioty trwałego użytkowania oraz w przypadku gospodarstw domowych z tzw. próbki „starej” (wylosowanej do badania na lata 2022-2023) – zasobności gospodarstwa domowego.

Źródła danych o rozchodach i przychodach

Głównym źródłem informacji o rozchodach i przychodach (pieniężnych i niepieniężnych) każdego badanego gospodarstwa domowego jest „Książeczka budżetowa”, prowadzona przez gospodarstwo domowe w formie papierowej, zbieranych paragonów lub elektronicznej. Rodzina wypełniająca książeczkę papierową dokonuje zapisów przez pierwszą połowę miesiąca, a następnie przekazuje ankieterowi do analizy i opracowania. Za drugą połowę miesiąca, gospodarstwo domowe rejestruje swoje rozchody i przychody w kolejnej książeczce. Alternatywną formą jest zbieranie przez rodzinę paragonów i wpisywanie do papierowej książeczki tylko tych pozycji, które nie znajdują się na paragonach. Rodzina pracująca z książeczką elektroniczną dokonuje wpisów w ciągu całego badanego miesiąca, a ankieter analizuje, na bieżąco w ciągu miesiąca badania, i opracowuje uzyskane informacje za pośrednictwem aplikacji elektronicznej.

W książeczce budżetowej rodzina zapisuje rozchody związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, a więc zakupy artykułów i usług, opłaty związane z użytkowaniem mieszkania/domu, spłaty kredytów i pożyczek, wpłaty gotówkowe związane z nabyciem towarów na kredyt, lokaty wpłacone, zakup papierów wartościowych, dary i alimenty, opłaty ubezpieczeniowe, płacone podatki, udzielone pożyczki, wartość artykułów (usług) otrzymanych bezpłatnie (podarunki). Gospodarstwo notuje również przychody, jakie wpłynęły do gospodarstwa domowego w miesiącu badania spoza gospodarstwa domowego, jak również z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie czy z prowadzonej działalności na własny rachunek, przeznaczone na potrzeby gospodarstwa domowego.

Gospodarstwo domowe notuje także wartości wszystkich artykułów pobranych na własne potrzeby z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, z działalności prowadzonej na własny rachunek oraz towarów wyprodukowanych w użytkowanym gospodarstwie rolnym i przekazanych poza gospodarstwo domowe. W książeczce wpisywane są również rozchody przeznaczone na użytkowane gospodarstwo rolne.

Ważniejsze pojęcia, zasady obliczeń i grupowania

Jednostką badania jest gospodarstwo domowe jednoosobowe lub wieloosobowe.

Gospodarstwo domowe jednoosobowe to osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączyąc swoich dochodów z innymi osobami, bez względu na to czy mieszka sama czy też z innymi osobami.

Gospodarstwo domowe wieloosobowe to zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Wielkość gospodarstwa domowego określana jest liczbą osób wchodzących w jego skład.

Budżet gospodarstwa domowego jest to systematyczne zestawienie (wg klasyfikacji) przychodów i rozchodów (pieniężnych i niepieniężnych) gospodarstwa domowego za dany okres.

Przychody netto są to wszystkie wartości wpływające do gospodarstwa domowego, bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych przez płatnika w imieniu podatnika, jak również bez składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Na przychody netto składają się dochód rozporządzalny i pozycje oszczędnościowe po stronie przychodowej.

Rozchody netto są to wszystkie wartości wypływające z gospodarstwa na zewnątrz, bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych przez płatnika w imieniu podatnika, jak również bez składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Na rozchody netto składają się wydatki i pozycje oszczędnościowe po stronie rozchodowej.

Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i pozostałych świadczeń społecznych), o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Na dochód rozporządzalny składają się:

- dochód z pracy najemnej;
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie;
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu;
- dochód z wynajmu nieruchomości;
- dochód z tytułu własności (z wyłączeniem z wynajmu nieruchomości);
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych (w tym emerytury i renty);
- pozostałe świadczenia społeczne (w tym świadczenia rodzinne);
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

Dochód z pracy najemnej obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym:

- wynagrodzenie za pracę;
- zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze;
- dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę), np.: wartość usług związanych z korzystaniem z mieszkania służbowego, z samochodu służbowego do celów prywatnych, dopłaty do biletów na środki transportu publicznego;
- kwoty uzyskane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych;
- odprawy wypłacone osobom przechodzącym na emeryturę lub zwolnionym.

Dochód z pracy najemnej obejmuje dochody uzyskane we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy.

Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie jest obliczany jako różnica między wartością sprzedaży produkcji rolnej (w tym spożyciem naturalnym) i dopłatami związanymi z użytkowaniem gospodarstwa rolnego a bieżącymi nakładami poniesionymi na produkcję rolną i podatkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Do gospodarstw indywidualnych w rolnictwie zalicza się:

- gospodarstwa indywidualne, tj. gospodarstwa o powierzchni powyżej 1,0 ha użytków rolnych prowadzone na gruntach własnych i nie własnych;
- gospodarstwa indywidualne o powierzchni do 1 ha (włącznie) użytków rolnych (w tym działki służbowe);
- właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych.

Definicja gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie nie jest jednoznaczna z definicją stosowaną w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej (dział Rolnictwo. Rybołówstwo). O przynależności do grupy rolników, w badaniu budżetów gospodarstw domowych, decyduje wyłącznie dominujący dochód osiągany przez badane gospodarstwo domowe z tytułu prowadzenia gospodarstwa indywidualnego (skala produkcji nie jest bezpośrednio brana pod uwagę).

Dochód z pracy na własny rachunek obejmuje część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) i wykonywania wolnego zawodu lub świadczenia postojowego dla osób prowadzących działalność gospodarczą przyznawanego w 2023 r. w związku z pandemią COVID-19, jaka została przeznaczona na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (np. budowa domu mieszkalnego, zakup mieszkania) i oszczędności na potrzeby gospodarstwa domowego. Uzyskany dochód z pracy na własny rachunek może być w formie pieniężnej jak i niepieniężnej (spożycie naturalne).

Dochód z tytułu własności (bez dochodu z wynajmu nieruchomości) obejmuje wartość odsetek od lokat, bonów skarbowych, obligacji, udzielonych pożyczek oraz udziałów w zyskach przedsiębiorstw.

Dochód z wynajmu nieruchomości obejmuje dochód brutto (przychody minus nakłady) pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz dochód z wynajmu ziemi.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych obejmują świadczenia otrzymane przez osoby ubezpieczone oraz ich rodziny, wynikające z faktu ubezpieczenia się w funduszu ubezpieczeń społecznych. Są to emerytury, renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne, świadczenia o charakterze rent tj. renty z tytułu niezdolności do pracy, szkoleniowe, renty przyznane rolnikom indywidualnym (bez rent socjalnych), renty rodzinne, świadczenia rehabilitacyjne oraz zasiłki, w tym macierzyńskie, pogrzebowe i chorobowe (po ustaniu stosunku pracy). Do świadczeń z ubezpieczeń społecznych zaliczane są także emerytury i renty przyznane byłym żołnierzom zawodowym oraz byłym funkcjonariuszom i członkom ich rodzin przez odpowiednie resorty.

Pozostałe świadczenia społeczne³⁸ obejmują świadczenia finansowane z budżetu państwa bądź gmin, ze specjalnych funduszy, jak również towary i usługi otrzymane od instytucji niekomercyjnych. Są to przede wszystkim zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, świadczenie „Dobry start” (300+), świadczenie pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki mieszkaniowe, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, renty socjalne, stypendia, jak również zasiłki dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy i świadczenia przedemerytalne.

Pozostały dochód obejmuje odszkodowania wypłacane przez instytucje ubezpieczeniowe, dary i alimenty otrzymane od innych gospodarstw domowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych oraz pozostałe rodzaje dochodów.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Pozycje oszczędnościowe po stronie przychodowej składają się z:

- pobranych lokat, w tym także sprzedaży papierów wartościowych;
- zaciągniętych pożyczek i kredytów;

³⁸ Do roku 2008 – „Świadczenia pomocy społecznej”; w latach 2009–2010 – „Świadczenia pozostałe”.

- zwrotu pożyczek pieniężnych udzielonych osobom prywatnym;
- sprzedaży majątku rzeczowego (nieruchomości, środki trwałe użytkowane w gospodarstwie rolnym);
- sprzedaży użytkowanych artykułów konsumpcyjnych (w tym przedmiotów trwałego użytkowania).

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne³⁹ oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np.: żywność, napoje, lekarstwa), półtrwałego użytkowania (np.: odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np.: samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki składają się z:

- darów przekazanych innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym;
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu;
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika;
- pozostałych rodzajów wydatków nie przeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

Pozycje oszczędnościowe po stronie rozchodowej składają się z:

- wpłaconych lokat, w tym zakupu papierów wartościowych;
- spłaconych pożyczek i kredytów;
- pożyczek pieniężnych udzielonych osobom prywatnym;
- zakupu, remontu i modernizacji majątku rzeczowego (w tym nieruchomości, środków trwałych użytkowanych w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie).

Źródła utrzymania członków gospodarstwa domowego są to źródła, z których pochodzą uzyskiwane środki pieniężne, jak i niepieniężne. Ustala się je na podstawie dochodów (przychodów) członków gospodarstwa, pod warunkiem, że mają one charakter stały lub powtarzalny.

Przez główne (podstawowe) źródło utrzymania rozumie się jedyne lub przeważające źródło utrzymania. Rozróżnia się następujące źródła utrzymania:

1. Źródła zarobkowe:
 - praca najemna;
 - praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym, poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu.
2. Źródła niezarobkowe:
 - świadczenia z ubezpieczeń społecznych (w tym emerytury, renty);
 - pozostałe świadczenia społeczne (w tym świadczenia rodzinne, zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia, alimenty wypłacane z Funduszu Alimentacyjnego);
 - dochody z tytułu własności, bez dochodów z wynajmu nieruchomości (odsetki od lokat, obligacji, bonów lokacyjnych, udzielonych pożyczek, udziały w zyskach przedsiębiorstw);
 - dochody z wynajmu nieruchomości (domów mieszkalnych i mieszkań, garaży oraz ziemi);
 - pozostałe dochody (w tym otrzymane dary od członków innych gospodarstw domowych);
 - inne przychody (np. sprzedaż majątku, korzystanie z oszczędności, zaciągnięte pożyczki).

³⁹ Klasyfikacja wydatków na towary i usługi konsumpcyjne oparta jest na Klasyfikacji COICOP 2013 (Classification of Individual Consumption by Purpose, Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego według Celu). W 2023 r. do krajowego badania budżetów gospodarstw domowych wprowadzona została opracowana przez ONZ klasyfikacja COICOP 2018, według której dane będą naliczane począwszy od 2026 r. W celu zapewnienia porównywalności danych oraz utrzymania możliwie najdłuższych szeregów czasowych, wyniki badania budżetów gospodarstw domowych obliczane są równolegle według obu klasyfikacji (patrz tablica 37a).

3. Pozostawianie na utrzymaniu:

Przyporządkowuje się je osobie, która nie posiada własnego źródła utrzymania (zarobkowego lub niezarobkowego), jest natomiast utrzymywana przez pozostałych członków gospodarstwa domowego.

Liczbę jednostek konsumpcyjnych obliczono stosując następujące wagi, określające zapotrzebowanie osoby fizycznej na wartości kaloryczne spożywanych pokarmów w zależności od płci i wieku:

– dzieci w wieku:		– mężczyźni w wieku:	
poniżej 1 roku	– 0,25	14–17 lat	– 0,85
1 rok	– 0,30	18 lat lub więcej	– 1,00
2 lata	– 0,40		
3–7 lat	– 0,50	– kobiety w wieku:	
8–11 lat	– 0,60	14–17 lat	– 0,75
12–13 lat	– 0,70	18 lat lub więcej	– 0,85

Jednostki ekwiwalentne są to parametry pozwalające porównywać ze sobą sytuację materialną gospodarstw domowych różniących się wielkością i strukturą demograficzną. Obrazują one wpływ, jaki na koszty utrzymania gospodarstwa domowego ma jego skład demograficzny. W prezentowanych tablicach zastosowana została tzw. zmodyfikowana skala ekwiwalentności OECD obliczona w sposób następujący: 1 – dla pierwszej osoby dorosłej w gospodarstwie, 0,5 – dla każdego następnego członka gospodarstwa domowego w wieku 14 lat lub więcej, 0,3 – dla każdego dziecka w wieku poniżej 14 lat.

Spożycie ilościowe artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, przy użyciu karty płatniczej, kredytowej lub na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.

Dane o spożyciu ilościowym nie obejmują artykułów spożywczych konsumowanych w placówkach gastronomicznych (placówki żywienia przyzakładowego, bary, restauracje itp.).

Do osób pracujących zalicza się pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonujących wolny zawód (łącznie z pomagającymi członkami rodzin).

Pracownik najemny jest to osoba fizyczna zatrudniona przez pracodawcę, niezależnie od rodzaju zawartej między nimi umowy.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych i pokrewnych (robotnicy) to osoby zatrudnione na stanowiskach, na których wykonywane są:

- czynności (operacje) składające się na proces technologiczny wytwarzania produktów lub świadczenie usług (robotnicy bezpośrednio produkcyjni), jak również stanowiska, na których wykonywane są prace pomocnicze i obsługa w zakresie niezbędnym dla sprawnego przebiegu procesów produkcyjnych (robotnicy pośrednio produkcyjni, żołnierze szeregowi);
- czynności mające charakter obsługi, na które składają się procesy w sferze cyrkulacji: w transporcie, łączności, handlu i in., w sferze usług społecznych (pracownicy na stanowiskach pokrewnych robotniczym).

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach nierobotniczych to osoby zatrudnione na stanowiskach nieokreślonych jako robotnicze, bez względu na wyuczony zawód. Są to stanowiska kierownicze oraz specjalistyczne, samodzielne lub wykonawcze niemające charakteru kierowniczego, lecz wymagające specjalistycznego przygotowania do zawodu na poziomie wyższym albo średnim zawodowym lub wysokiego poziomu umiejętności twórczych i artystycznych, jak również stanowiska, na których wykonywane są czynności pomocnicze (o charakterze manipulacyjnym) biurowe i gospodarcze, wspomagające działalność prowadzoną na wyżej wymienionych stanowiskach.

Użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie jest osoba pracująca w użytkowanym przez siebie na własny rachunek gospodarstwie rolnym, która kieruje pracą członków swojego gospodarstwa domowego, pomagających jej w użytkowaniu gospodarstwa rolnego, a także decyduje o kierunku produkcji tego gospodarstwa rolnego – niezależnie od tego czy jest właścicielem lub dzierżawcą gospodarstwa czy użytkownikiem z innego tytułu.

Za pomagającą w gospodarstwie rolnym uznaje się osobę będącą członkiem badanego gospodarstwa domowego, która stale i bez umownego wynagrodzenia pomaga użytkownikowi gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie w prowadzeniu tego gospodarstwa.

Do pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie bądź wykonujących wolny zawód zalicza się właścicieli lub współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami rodzin) zakładów wytwórczych lub usługowych, tj. jednostek prywatnych prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, jak również osoby wykonujące wolne zawody.

Za osobę pozostającą na utrzymaniu uważa się osobę, która nie posiada własnego źródła utrzymania, natomiast jest utrzymywana przez członków gospodarstwa domowego.

Dziecko na utrzymaniu to osoba w wieku 0–14 lat (włącznie) będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania, nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym lub nie posiada własnych dzieci.

Osoba odniesienia to osoba, która ukończyła 16 lat i osiąga stały w dłuższym okresie, najwyższy dochód spośród wszystkich członków gospodarstwa domowego.

Typ biologiczny gospodarstwa domowego jest określony na podstawie stopnia pokrewieństwa członków gospodarstwa domowego w stosunku do osoby odniesienia.

Grupa kwintylowa – gospodarstwo domowe zalicza się do odpowiedniej grupy kwintylowej na podstawie wysokości dochodu rozporządzalnego przypadającego na osobę w tym gospodarstwie domowym. W tym celu sporządza się listę członków wszystkich gospodarstw domowych, uszeregowanych według wzrastającego dochodu rozporządzalnego na osobę przy uwzględnieniu stosowanych w badaniu wag, a następnie dzieli się ją na 5 równych części co do liczby osób ważonych. Pierwszą (I) grupę kwintylową stanowi 20% osób o najniższych dochodach, a grupę piątą (V) – 20% osób o najwyższych dochodach (wszyscy członkowie danego gospodarstwa domowego mają przypisany taki sam dochód na 1 osobę i przypisani są do tej samej grupy kwintylowej).

Mediana (zwana też wartością środkową) jest to wartość cechy przypisanej osobom będącym w składzie gospodarstw domowych w szeregu uporządkowanym rosnąco co do wartości badanej cechy, poniżej i powyżej której znajduje się jednakowa ważona liczba osób.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przyjmująca wartość pomiędzy „0” a „1” (lub jeśli przemnożymy przez 100 – pomiędzy „0” a „100”). Współczynnik ten osiąga wartość „0” (rozkład jednorodny), gdy wszystkie osoby mają ten sam dochód, natomiast wartość „1”, gdy wszystkie osoby poza jedną mają dochód zerowy. Im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie.

Delimitacja Obszarów Wiejskich do celów statystycznych (DOW) odnosi się do gmin wiejskich oraz obszarów wiejskich w gminach miejsko-wiejskich (symbol rodzaju jednostki z rejestru TERYT: 2 i 5 - klasyfikowanych łącznie jako obszary wiejskie). Wyróżnia się następujące rodzaje obszarów wiejskich:

- 1) aglomeracyjne – obszary wiejskie znajdujące się w granicach funkcjonalnych obszarów miast wojewódzkich lub w granicach funkcjonalnych obszarów pozostałych miast liczących co najmniej 150 tysięcy mieszkańców:
 - a) aglomeracyjne dużej gęstości – spełniają jednocześnie warunki dla obszarów aglomeracyjnych i warunek gęstości zaludnienia równej lub większej od średniej gęstości zaludnienia dla Polski;
 - b) aglomeracyjne małej gęstości – spełniają jednocześnie warunki dla obszarów aglomeracyjnych i warunek gęstości zaludnienia poniżej średniej gęstości zaludnienia dla Polski.
- 2) pozaaglomeracyjne – obszary wiejskie znajdujące się poza granicami funkcjonalnych obszarów miast wojewódzkich lub poza granicami funkcjonalnych obszarów pozostałych miast liczących co najmniej 150 tysięcy mieszkańców:
 - a) pozaaglomeracyjne dużej gęstości – spełniają jednocześnie warunki dla obszarów pozaaglomeracyjnych i warunek gęstości zaludnienia równej lub większej od 1/3 gęstości zaludnienia dla Polski;
 - b) pozaaglomeracyjne małej gęstości – spełniają jednocześnie warunki dla obszarów pozaaglomeracyjnych i warunek gęstości zaludnienia poniżej 1/3 gęstości zaludnienia dla Polski.

Określenie gęstości zaludnienia następuje w oparciu o wartości wskaźnika zaokrąglone do liczb całkowitych.

Błędy losowe i nielosowe

Błędem nazywamy różnicę między wielkością uzyskaną z badania a wartością prawdziwą. Błędy występujące w badaniach statystycznych ogólnie dzielimy na losowe i nielosowe.

Błędy losowe występują tylko w badaniach opartych na próbie. Występują one, ponieważ w badaniu reprezentacyjnym na podstawie próby wnioskujemy o całą populację. Otrzymane z tej próby wyniki po uogólnieniu na całą zbiorowość mogą dać wyniki różniące się od wyników, jakie można by uzyskać z badania pełnego. Dlatego też po przeprowadzeniu badania określa się stopień precyzji otrzymanych wyników, a dokładniej sprawdza się, w jakim stopniu uzyskane oceny parametrów reprezentują całą zbiorowość. Miarą błędu losowego jest odchylenie standardowe estymatora. Wartości tego odchylenia nie da się dokładnie obliczyć, ale można je oszacować. W badaniu budżetów gospodarstw domowych do oszacowania odchylenia standardowego estymatorów stosuje się metodę zrównoważonych półprób replikacyjnych.

Ocena odchylenia standardowego estymatora jest w niniejszej publikacji nazywana bezwzględnym błędem szacunku (s).

Względny błąd szacunku (v), to iloraz bezwzględnego błędu szacunku przez wartość estymatora wyrażony w procentach.

Błędy nielosowe nie są związane z losowaniem i powstają z różnych innych przyczyn na wszystkich etapach badania.

Źródła błędów nielosowych można podzielić na:

- błędy operatu (w tym braki numerów telefonów przypisanych do wylosowanych adresów);
- błędy pomiaru (np.: błędy w kwestionariuszu, niezrozumiała instrukcja, niewłaściwy dobór ankietowanych, błędy opracowania wyników);
- błędy odpowiedzi (np.: brak informacji lub niechęć respondenta do udzielania prawdziwych odpowiedzi).

Realizacja badania

Poważnym zagadnieniem w badaniu budżetów gospodarstw domowych jest problem niepodjęcia badania przez gospodarstwa wylosowane do badania. Brak informacji od gospodarstw domowych może – jeśli występuje w dużej skali bądź jest silnie skoncentrowany w niektórych podzbiorowościach – wpłynąć na jakość uzyskanych wyników.

W badaniach reprezentacyjnych jest sprawą niezmiernie ważną, aby gospodarstwa wylosowane według przyjętego schematu udzieliły odpowiedzi. Ponieważ część gospodarstw domowych z różnych powodów nie uczestniczy w badaniu, przyjęto metodę zamiany (substytucji) gospodarstw wylosowanych z próby zasadniczej, niepodjęających badania. Gospodarstwo z próby rezerwowej, które "wchodzi" do badania w miejsce gospodarstwa nieprzystępującego do badania, nie musi być gospodarstwem o podobnych cechach społeczno-demograficznych charakteryzujących gospodarstwo odmawiające (np. inny skład osobowy, inne źródło utrzymania), gdyż jest to gospodarstwo wybrane losowo.

Losowy sposób zamiany gospodarstw domowych polega na tym, że z uporządkowanego losowo ciągu mieszkań, w przypadku braku odpowiedzi, dobierane są kolejne mieszkania. Postępowanie takie prowadzi się tak długo, aż gospodarstwa domowe z dwóch mieszkań w danej jps, co najmniej po jednym w każdym mieszkaniu, zgodzą się uczestniczyć w badaniu. W teorii prawdopodobieństwa tego typu postępowanie nazywa się losowaniem sekwencyjnym. Istotne jest tutaj ściśle przestrzeganie losowo ustalonego porządku przy korzystaniu z rezerwowej próby mieszkań.

Ten sposób losowania pozwala zrealizować wielkość próby możliwie bliską wielkości zamierzonej⁴⁰.

⁴⁰ W 2023 r. badanie zrealizowano dla ok. 92% zamierzonej wielkości próby.

Wskaźnik realizacji próby (kompletności badania)

Wskaźnikiem realizacji próby (kompletności badania) nazywamy wyrażony w procentach stosunek liczby gospodarstw domowych, które zostały zbadane, do liczby mieszkań wylosowanych do próby zasadniczej. Wskaźnik ten wynosiłby 100%, gdyby dla każdego wylosowanego mieszkania z próby zasadniczej zostało zbadane jedno gospodarstwo domowe z próby zasadniczej lub dobrane z próby rezerwowej i zbadane. Wskaźnik realizacji próby jest mniejszy niż 100% jeśli gospodarstwa domowe podejmujące badanie przerywają je w czasie miesiąca badania lub nie udzielają wywiadu kwartalnego oraz w przypadku gdy pomimo wykorzystania próby rezerwowej nie udaje się pozyskać gospodarstwa domowego do badania.

Wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej

Wskaźnikiem realizacji prób zasadniczej i rezerwowej nazywamy wyrażony w procentach stosunek liczby gospodarstw, które zostały zbadane, do liczby wszystkich wylosowanych i dobranych gospodarstw (próba zasadnicza i gospodarstwa dobrane z próby rezerwowej).

Przyczyny niepodjęcia badania

W badaniu budżetów gospodarstw domowych analizowane są przyczyny niepodjęcia badania przez gospodarstwa domowe. Przyczyny te możemy generalnie podzielić na obiektywne i subiektywne. Do przyczyn obiektywnych zaliczamy: brak nawiązania kontaktu, niemożność udziału w badaniu ze względu na wiek bądź chorobę, nieobecność w domu, zmianę miejsca zamieszkania.

Przez przyczyny subiektywne rozumiemy odmowy, a więc przyczyny takie jak: niechęć bądź brak czasu do prowadzenia przez rodzinę systematycznych zapisów. Oznacza to, że wylosowane gospodarstwo potencjalnie mogłoby wziąć udział w badaniu, nie zaistniały bowiem żadne wypadki losowe, które uniemożliwiają prowadzenie zapisów, lecz gospodarstwo z powodów czysto subiektywnych nie chce uczestniczyć w badaniu.

Na potrzeby badania budżetów gospodarstw domowych przypadki braku zgody na realizację badania przez gospodarstwa domowe zostały sklasyfikowane następująco:

- gospodarstwa domowe mające przystąpić do badania po raz pierwszy, lecz niepodejmujące uczestnictwa w nim;
- gospodarstwa domowe prowadzące zapisy w analogicznym miesiącu poprzedniego roku i nieprzystępujące do prowadzenia zapisów w miesiącu badania w danym roku;
- gospodarstwa domowe biorące udział w badaniu i przerywające prowadzenie zapisów w trakcie miesiąca;
- gospodarstwa domowe badane w danym miesiącu, a nieudzielające wywiadu kwartalnego.

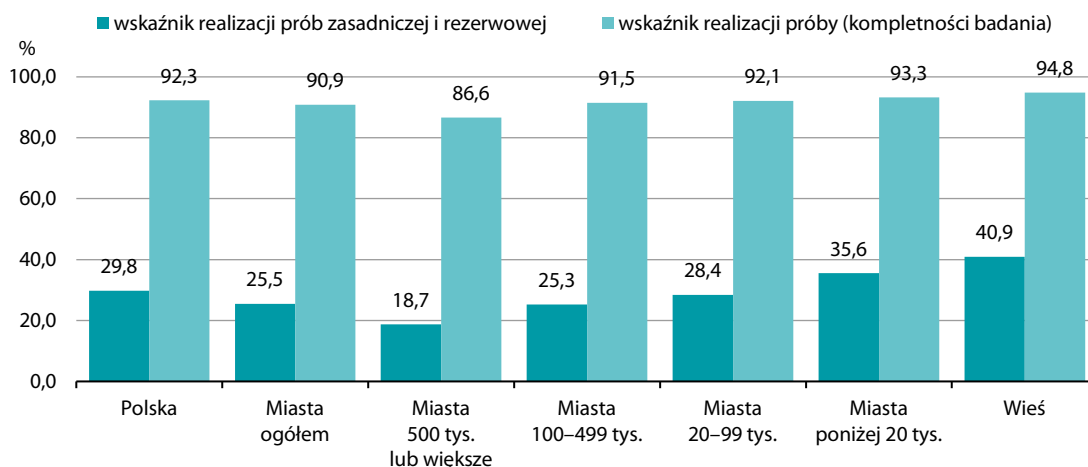
W 2023 r. wskaźnik realizacji próby (kompletności badania) wyniósł 92,3% (w 2022 r. 93,3%). Wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej badania budżetów gospodarstw domowych (dla próby zasadniczej i wykorzystanych adresów z próby rezerwowej) wyniósł 29,8%. Była to wartość wyższa niż w 2022 r., (28,4%), ale nadal niższa niż w 2019 r., ostatnim roku przed pandemią COVID-19 (33,0%). W strukturze zbadanych gospodarstw domowych 30,6% stanowiły gospodarstwa zamieszkujące mieszkania wylosowane z próby zasadniczej, a 69,4% gospodarstwa domowe zamieszkujące mieszkania dobrane z próby rezerwowej.

Pośród gospodarstw domowych wylosowanych bądź dobranych do badania po raz pierwszy, przystąpiło do badania 19,2% gospodarstw domowych, a kontynuowało badanie (uczestniczyło w badaniu po raz drugi) 85,3% gospodarstw domowych spośród gospodarstw domowych badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (w 2022 r. było to odpowiednio 19,3% i 87,9%).

Gospodarstwa domowe, które przerwały badanie w trakcie miesiąca badania lub po kwartale stanowiły 2,6% ogółu wylosowanych lub dobranych do badania gospodarstw domowych (w 2022 r. – 2,1%).

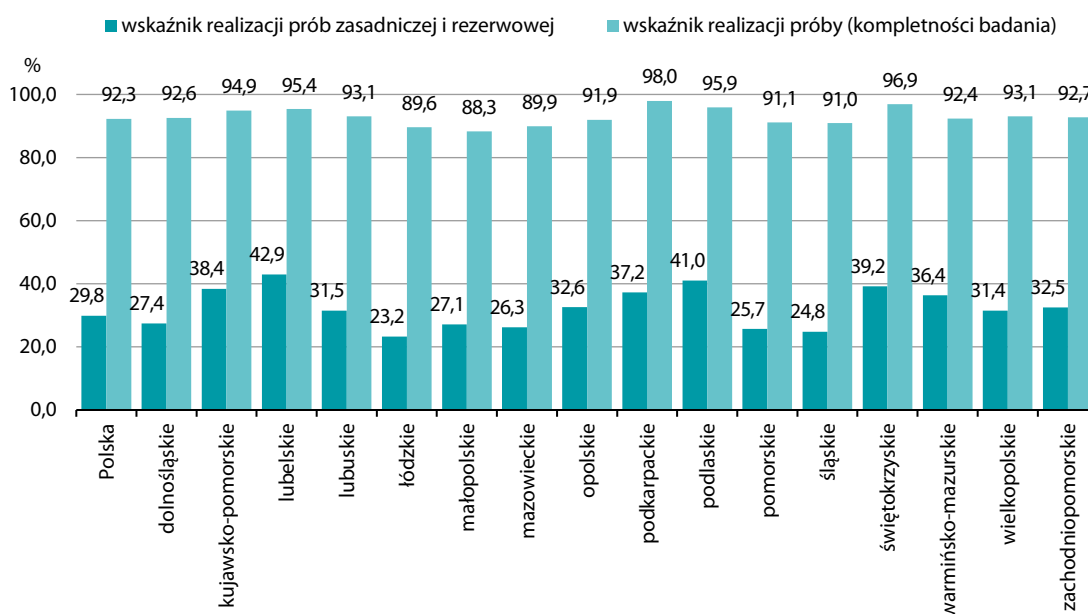
Na terenach wiejskich wskaźnik realizacji próby (kompletności badania) wyniósł 94,8%, a w miastach 90,9% (w największych miastach 86,6%). Wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej był wyższy na terenach wiejskich (40,9%), niż w miastach (25,5%). Wskaźnik ten istotnie maleje wraz ze wzrostem wielkości miasta według liczby mieszkańców i w miastach o liczbie mieszkańców co najmniej 500 tysięcy osiągnął poziom 18,7%.

Wykres 61. Wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej oraz wskaźnik realizacji próby (kompletności badania) według klasy miejscowości zamieszkania respondentów w 2023 r.

Wskaźnik realizacji próby (kompletności badania) był najniższy w województwie małopolskim (88,3%), a najwyższy w województwie podkarpackim (98,0%). Natomiast najniższy wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej odnotowano w województwach łódzkim (23,2%) i śląskim (24,8%), a najwyższe w województwach lubelskim (42,9%) i podlaskim (41,0%).

Wykres 62. Wskaźnik realizacji prób zasadniczej i rezerwowej oraz wskaźnik realizacji próby (kompletności badania) według województw w 2023 r.

Wśród gospodarstw domowych niepodjęających badania główną przyczyną były odmowy (54,0%). Przyczyna ta była najczęściej występującą zarówno w grupie gospodarstw domowych badanych po raz pierwszy (53,6%), jak i badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (70,8%).

Drugą istotną przyczyną niepodjęwania badania był „brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami – nikogo nie zastano w domu” (38,7%). Była to przyczyna występująca zdecydowanie częściej wśród gospodarstw domowych badanych po raz pierwszy (39,4%) niż wśród badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (11,3%).

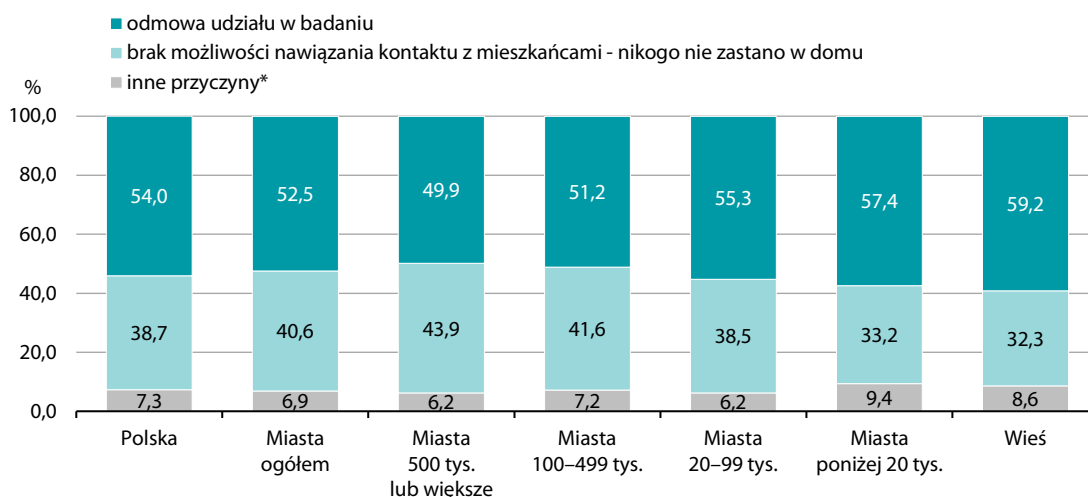
Gospodarstwa domowe odmawiające udziału w badaniu (w sytuacji gdy ankieter przedstawił informacje o badaniu) jako przyczynę podawały: niechęć do wszystkich badań statystycznych (31,4%), brak czasu (22,0%), niechęć do udzielania informacji na temat budżetu domowego (16,3%), uciążliwość zapisów (12,3%), bądź inne przyczyny (6,5%).

Tablica zawiera wskaźniki przyczyn niepodjęcia badania w 2023 r.

Przyczyny niepodjęcia badania	Gospodarstwa domowe		
	ogółem	badane po raz pierwszy	badane w analogicznym okresie roku poprzedniego
	w odsetkach		
Ogółem przyczyny	100,0	100,0	100,0
odmowa udziału w badaniu	54,0	53,6	70,8
brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami – nikogo nie zastano w domu	38,7	39,4	11,3
brak dostępu do mieszkania	2,0	2,0	0,3
brak badanego gospodarstwa domowego – rozpad gospodarstwa, zmiana miejsca zamieszkania	0,2	-	6,3
czasowa nieobecność mieszkańców	2,2	2,1	6,3
brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami z powodu podeszłego wieku, choroby, alkoholizmu	2,5	2,5	2,8
inne	0,4	0,4	2,2

W miastach i na wsi najczęstszą przyczyną niepodjęcia badania była odmowa – odpowiednio 52,5% i 59,2%.

Wykres 63. Odsetek gospodarstw domowych, które nie przystąpiły do badania w 2023 r. według przyczyn niepodjęcia badania i klasy miejscowości zamieszkania

*kategoria "inne przyczyny" obejmuje: brak dostępu do mieszkania, czasową nieobecność mieszkańców oraz pozostałe przyczyny

Uwagi końcowe

Wykorzystując wyniki badania budżetów gospodarstw domowych do analiz ekonomicznych w skali kraju należy pamiętać, że:

- jak wykazuje praktyka badań reprezentacyjnych, bazujących na oświadczeniach osób badanych (zarówno w Polsce, jak i w innych krajach), ich wyniki są obarczone błędami o charakterze nielosowym; dotyczy to zwłaszcza dochodów i niektórych rodzajów wydatków; zaniżane są szczególnie takie pozycje, jak: dochody, wydatki na alkohol, tytoń, wyroby cukiernicze, żywienie w placówkach gastronomicznych;
- niektóre rozwiązania metodologiczne przyjęte w badaniu budżetów gospodarstw domowych różnią się od rozwiązań stosowanych w rachunkach narodowych, odnoszących się do sektora gospodarstw domowych oraz innych badań statystycznych; dotyczy to przede wszystkim:
 - a. podmiotu badania – badanie budżetów gospodarstw domowych nie obejmuje gospodarstw zbiorowych, wchodzących w skład sektora gospodarstw domowych w rachunkach narodowych oraz nie uwzględnia kwestii rezydencji członków gospodarstw domowych;
 - b. przyjętych definicji: dochodu do dyspozycji, spożycia indywidualnego z dochodów osobistych i wydatków na towary i usługi konsumpcyjne; dochód do dyspozycji w rachunkach narodowych w przeciwieństwie do kategorii o tej samej nazwie w badaniu budżetów gospodarstw domowych obejmuje kwoty przeznaczone na akumulację w działalności rolniczej i pozarolniczej; dochód do dyspozycji oraz spożycie indywidualne w rachunkach narodowych obejmują dodatkowe szacunki (konceptyjne i zapewniające kompletność danych zgodnie z Rozporządzeniem ESA2010) np. czynsze umowne, które nie są uwzględnione w badaniu budżetów gospodarstw domowych;
 - c. nie uwzględnia się w badaniu budżetów gospodarstw domowych spożycia indywidualnego z funduszy świadczeń społecznych w naturze (np.: wartości usług edukacji i wychowania, ochrony zdrowia i opieki socjalnej) przekazywanego przez instytucje rządowe, samorządowe i niekomercyjne nieodpłatnie na rzecz gospodarstw domowych, które w rachunkach narodowych ujmowane jest w kategorii spożycie indywidualne skorygowane;
 - d. sposobu wyceny spożycia naturalnego – w badaniu budżetów gospodarstw domowych do wyceny wartości spożycia naturalnego przyjmowane są ceny detaliczne, natomiast w rachunkach narodowych – ceny bazowe;
 - e. spożycia poszczególnych artykułów żywnościowych – dane z badania budżetów gospodarstw domowych dotyczące spożycia ilościowego, w przeciwieństwie do danych makroekonomicznych, nie obejmują artykułów żywnościowych spożytych przez gospodarstwa domowe w placówkach gastronomicznych;
 - f. wyniki badania gospodarstw domowych oparte są wyłącznie na oświadczeniach respondentów, rachunki narodowe są opracowaniem wtórnym opartym na różnych źródłach danych i szacunkach.

Wszystkie te czynniki powodują występowanie rozbieżności między wynikami badania budżetów gospodarstw domowych a danymi makroekonomicznymi. Dlatego też wyniki badania budżetów gospodarstw domowych powinny być wykorzystywane bezpośrednio przede wszystkim do analiz różnicowania względnego oraz struktury wydatków, dochodów i spożycia przez gospodarstwa domowe, w zależności od cech społeczno-demograficznych i innych stosowanych przekrojów (np. według województw, klasy miejscowości zamieszkania, grup kwintylowych).

Methodological notes

The survey objective

The Household Budget Survey (HBS) plays an important role in the analysis of the living standards of the population. It is the basic source of information on the outgoings, quantitative food consumption, receipts and other aspects of the living conditions of particular groups of the population.

The Household Budget Survey provides detailed information on:

- the level and structure of expenditure as well as sources of goods and services;
- the consumption level of basic food products according to quantity, but also energetic value and nutrients;
- prices at which households purchase selected goods and services;
- the level and sources of income;
- households' equipment with durable goods;
- dwelling conditions;
- subjective evaluation of the material condition of households;
- the demographic and social structure of households, i.e. the number of household members, their age, sex, education, disability and economic activity.

The data obtained from the Household Budget Survey allows for the analysis of the living conditions of the population, evaluation of the impact of various factors on the living conditions of the main population groups and their differentiation.

The results of the Household Budget Survey are as follows:

- the analysis of the living conditions level and differentiation for the main socio-economic groups of households and the reasons for this differentiation;
- the analysis of the living conditions level and differentiation for the main socio-economic groups of households according to the dynamic approach;
- the creation of weights for the calculation of consumer price indices on goods and services and thus indirectly for the validation of pensions, retirement pays and other social benefits;
- setting the minimum wage level;
- the estimation of households' tax burden and auxiliary analysis for the determination of social benefits;
- natural consumption analysis;
- the estimation of households' consumption;
- economic poverty measurement and a shortage zone;
- energy poverty measurement;
- studying nominal and real income levels and changes observed for particular groups of households;
- detailed surveys of the consumer market, forecasts and other economic analysis;
- sociological and other kinds of monographic studies.

Survey method

The Household Budget Survey is based on the representative method which allows for the generalisation of the results to the whole population of households within a margin of an error.

The monthly rotation of households implemented since 1993 assumes that every month of the year a different group of households participates in the survey. Each household participating in the survey provides information on expenditure, quantitative consumption, income, dwelling conditions and subjective evaluation of the material condition of households for a period of one month.

Since 2005 households in the Household Budget Survey have been classified according to five basic socio-economic groups of the population. There are:

- employees' households – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from hired work in either the public or private sector. Additional sources of income for this group of households may include retirement pension, other types of pension or any unearned income, self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession. The income gained from the individual additional sources is lower than the income from hired work;
- farmers' households – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from the use of private farm in agriculture. Additional sources of maintenance for this group of households may include retirement pension, other types of pension or any other unearned income, hired work, self-employment or free profession. The income gained from individual additional sources is lower than that from the private farm in agriculture;
- households of the self-employed – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is self-employment (other than private farm in agriculture) or free profession. Additional sources of maintenance may include hired work, a private farm in agriculture, retirement pension, another type of pension or any other unearned income. The income gained from individual additional sources is lower than that obtained from self-employment other than private farm in agriculture (including income from free profession);
- households of retirees and pensioners – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is retirement pension or any other type of pension. Additional sources of maintenance may include other than pension unearned income (e.g. income from property, family benefits with supplements, gifts), hired work, self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession. The income gained from individual additional sources is lower than that from retirement pensions and other types of pension;
- households living on unearned sources – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is provided by unearned income other than retirement pension or another type of pension, such as unemployment benefits, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, housing subsidies, family benefits with supplements to them, child-raising benefit "Family 500+", alimonies, donations, income from property or income from hiring (leasing) houses and buildings not related to own business activity. Additional sources of maintenance can be provided by hired work, retirement pension or another type of pension, self-employment, free profession or a private farm in agriculture. The income gained from individual additional sources is lower than that from unearned sources other than retirement pensions or another type of pensions. Due to the small number of households in this group and its high internal differentiation, the data for households living on unearned sources are not published.

Presented results do not contain any figures referring to households who live in collective homes, like students' hostels, social welfare homes (the so called collective households) as well as households of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

Sample selection method

The adopted sampling scheme was a geographically stratified and two-stage one with different selection probability at the first stage. The primary sampling units (PSU) were statistical regions or set of statistical regions⁴¹ and those for the second stage were dwellings.

The first stage sampling frame was based on the records of statistical regions designed for the National Census purposes and updated annually by the changes resulting from the administrative division of the country as well as construction of new and dismantle of old houses or changes in the purpose of premises. The sampling frame keeps in record information about every statistical region concerning address characteristics as well as the numbers of dwellings. The minimum number of addresses that primary sampling unit should consist of depends on class of locality and it is: 540 for Warsaw, 440 for other cities with at least 500 thousand residents, 240 for the rest of cities and towns and 160 for rural areas. That is why small statistical regions were combined with the neighbouring ones. In total, about 30 000 PSU were set up.

In 2020 a decision was made to reduce gradually the sample size for the Household Budget Survey. In the years 2006–2020, it was 37 584 dwellings yearly. In 2021, it was 34 008 dwellings yearly. Beginning with 2022, the sample size reached 30 432 dwellings yearly.

In 2023, in the survey were used two subsamples:

- subsample 2 – selected in 2022 for the survey in 2023–2024 and counting 634 PSU (i.e. 15 216 dwellings yearly);
- subsample 1 – selected in 2021 for the survey in 2022–2023 and counting 634 PSU (i.e. 15 216 dwellings yearly).

Both subsamples surveyed in 2023 were selected according to following scheme:

1. The PSU were allocated between voivodships using the square root method. This method reduced the relative error for the smallest voivodships and allowed to preserve the possibility of publishing the results for voivodships⁴². The allocation consisted of:
 - a) allocation proportional to the square root of the number of dwellings in the regions, taking into account the division of Mazowieckie voivodship into the regions: "Mazowiecki Regional Region" and "Warsaw Capital Region", as well as Śląskie Voivodship division into Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis and the remaining part;
 - b) within each region (including Śląskie Voivodship as a whole) on an allocation proportional to the number of dwellings in the stratum.
2. In rural areas more and less agricultural strata were distinguished, and throughout Poland wealthier strata were distinguished (according to the average tax income of gminas from PIT per capita). In total 217 strata were created.
3. Oversampling was applied in strata defined as more agricultural (in order to improve the precision of results for farmers' households) and households in strata defined as wealthier (in order to better capture wealthier households in the survey).

⁴¹ Since 2015 called 'the area survey points' (asp).

⁴² And in the case of Mazowieckie and Śląskie voivodships - also for their internal division into two parts, respectively 'Mazowiecki regional', 'Warsaw Capital' as well as 'Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolis' and the remaining part of Śląskie voivodship.

The table given below presents the number of selected primary sampling units by voivodship.

Voivodship	Total		Urban areas		Rural areas	
	subsample 1	subsample 2	subsample 1	subsample 2	subsample 1	subsample 2
POLAND	634	634	406	391	228	243
Dolnośląskie	46	45	33	29	13	16
Kujawsko-Pomorskie	33	33	21	20	12	13
Lubelskie	34	36	16	15	18	21
Lubuskie	24	23	17	16	7	7
Łódzkie	42	43	29	28	13	15
Małopolskie	45	47	27	26	18	21
Mazowieckie	88	89	60	60	28	29
Opolskie	23	23	14	13	9	10
Podkarpackie	32	31	14	13	18	18
Podlaskie	26	27	15	15	11	12
Pomorskie	39	38	26	25	13	13
Śląskie	71	69	57	55	14	14
Świętokrzyskie	24	24	12	11	12	13
Warmińsko-Mazurskie	27	27	16	16	11	11
Wielkopolskie	49	48	28	28	21	20
Zachodniopomorskie	31	31	21	21	10	10

The second stage sampling frame was based on the registers of dwellings in the selected primary sampling units, prepared on the base of TERYT (National Official Register of the Territorial Division of the Country). The selection of dwellings was done in accordance with the following rules:

1. the adopted model is full rotation with a monthly replacement of the sample;
2. for each month 2 dwellings in the basic sample per PSU are selected and all the households from these dwellings participate in the survey;
3. every selected dwelling participates in the survey in the same month of the two consecutive years, i.e. 2023 and 2024 for subsample 1 as well as 2022 and 2023 for subsample 2;
4. for every dwelling in PSU a reserve sample of dwellings is selected in order to replace dwellings inhabited by households not participating in the survey. The dwellings from the reserve sample are surveyed in the sequence of drawing as a replacement of not participating ones.

Following the above guideline, 24 dwellings were selected to so-called “basic sample” (2 for each month) and two reserve samples, separately for each of the subsamples.

Because of non-participation of part of households in selected dwellings, there could be a difference between a structure of the surveyed sample and that of selected one revealed by the socio-demographic traits.

The first step in determining the weights is to calculate the weights from selection. These weights, which are the inverses of the household selection probabilities, are the same for all households in a given stratum.

In 2023, the number of households surveyed amounted to approximately 92% of the basic sample size. Therefore, an additional step in weight correction was applied. The weights were divided by the response rate broken down by voivodship and class of locality size⁴³.

⁴³ There are six classes of locality size: cities 500 thousand or over, cities 200-500 thousand, towns 100-200 thousand, towns 20-100 thousand, towns below 20 thousand, rural areas.

The weights were then corrected using the so-called calibration integrated simultaneously into the structure of households according to the number of persons in the household (five size groups, from 1 to 5-person households), determined on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2021⁴⁴ as well as the demographic structure of the population from current demographic estimates by gender and age groups (10 groups). In both cases, the place of residence (urban or rural areas) was also taken into account.

Survey organisation

The Household Budget Survey is conducted in the field by statistical offices. However, the responsibility for the survey content and coordination lies with the Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department in cooperation with Statistic Office in Łódź which specializes in living condition statistic.

In 2023 there were 2536 dwellings surveyed every month (1268 in each subsample) and thus it was planned to achieve the results for the whole year from households inhabiting 30432 dwellings⁴⁵. Actual number of surveyed households was 28089.

The table given below presents the numbers of households as well as selected dwellings surveyed in particular voivodships (regions):

Voivodship	Selected dwellings	Surveyed households	Voivodship	Selected dwellings	Selected dwellings
POLAND	30432	28089			
Dolnośląskie	2184	2022	Podkarpackie	1512	1481
Kujawsko-Pomorskie	1584	1503	Podlaskie	1272	1220
Lubelskie	1680	1602	Pomorskie	1848	1684
Lubuskie	1128	1050	Śląskie	3360	3056
Łódzkie	2040	1828	Świętokrzyskie	1152	1116
Małopolskie	2208	1950	Warmińsko-Mazurskie	1296	1197
Mazowieckie	4248	3818	Wielkopolskie	2328	2167
Opolskie	1104	1015	Zachodniopomorskie	1488	1380

In 2023, the HBS was conducted by interviewers as a Computer Assisted Personal Interview (CAPI method) and the notes in the household budget diary were made by surveyed households in paper booklet or in on-line one available through Internet browser (CAI method) or households collected receipts/bills.

⁴⁴ According to the economic definition adopted in the household budget survey, a household is a group of people related or unrelated, living together and sharing their income and expenditure (multi-person household) or a self-sufficient person i.e. not sharing his/her income with any other person, whether living alone or not (single-person household). In contrast, the National Population and Housing Census 2021 adopts the housing concept of a household, according to which all persons living in one dwelling are considered members of the same household. For the purposes of preparing the calibrated weights for the household budget survey, a transition was made from the number of households according to the housing definition to the number of households according to the economic definition. Households with 5 or more members were re-estimated (it was assumed that some of such households in the National Census 2021 were created from the merger of more than one household according to the economic definition) into other groups of households (with 1-4 persons), maintaining urban-rural proportions. In addition to information on the structure of households by number of people and place of residence from the National Census 2021, information on households from previous editions of the household budget survey was used.

⁴⁵ The given number applies to the units for which the annual results should be provided, if one household was included in the study in each selected dwelling.

Interviewers who conduct the HBS are employees of statistical offices in voivodships. The main tasks are as follows:

- to recruit households every month in selected dwellings to participate in the survey and conducting preliminary interview on the socio-demographic characteristics of the household;
- to visit each taking notes in the paper diary household at least four times in a month (there is a two-weeks cycle of keeping notes concerning expenditure and income of family);
- to visit each taking notes in the internet diary household at least two times in a month and supervise family's notes in diary;
- to provide surveyed households (regardless of the method of diary filling) with instructions on how to fill in the diary and to explain the records that raise doubts;
- to interview the households at the end of the month for economic activity and respondents' opinions on the households living conditions;
- to compile and analyse the information collected in the diaries and questionnaires;
- to register in the internet diary paper diaries or collected receipts/bills received from respondents and check the calculations and the logical content for all questionnaires;
- to make "The monthly household's budget" for each household participating in the survey;
- to conduct a quarterly interview with surveyed households regarding rare expenditure incurred during the quarter by all households participating in the survey and in the case of households with the so-called a "new" subsample (selected for the 2023-2024 survey) – equipping households with some durable goods as well as in the case of households with the so-called "old" subsample (selected for the 2022-2023 survey) – wealth of households.

Sources of data on outgoings and receipts

The main source of information on outgoings and receipts (monetary and non-monetary) of each household participating in the survey is "Household Budget Diary" filled in by the household in paper, collected receipts/bills or electronic version. Family that fills the paper diary takes notes during the 1st half of a month and then hands over to the interviewer for analysis and elaboration. During the 2nd half of the same month the household keeps records of its receipts and outgoings in the next diary. An alternative form is for the family to collect receipts and write to paper diary only those items which are not included in the receipts. Family working with the internet diary takes notes during the surveyed month and the interviewer analyses, on an ongoing basis during the month of the survey, and elaborates obtained information through internet application.

Each family records in its diary all the household-related outgoings, such as purchase of goods and services, charges associated with the use of the apartment/house, repayment of credits and loans, payment of instalments in cash for the goods purchased, making savings deposits, purchase of securities, gifts and alimonies, insurance fees, tax payments, loans granted and value of products (services) received free-of-charge (gifts). Household also records income obtained from outside by the household in the surveyed month as well as from a private farm in agriculture or self-employment, which were allocated to satisfy household's needs.

The household also records the values of all products collected from private farm in agriculture or self-employment to satisfy household's needs as well as goods produced in private farm in agriculture and transferred outside the household. The diary also includes expenditure connected with running private farm in agriculture.

Basic concepts, principles of calculation and grouping

The survey unit is a one-person or multi-person household.

One-person household is defined as a self-sufficient person i.e. not sharing his/her income with any other person, whether living alone or not.

Multi-person household is defined as a group of persons living together and sharing their incomes and expenditures. The size of a household is understood as a number of persons included in the household.

Household budget is a systematic, classification-based statement of household's receipts and outgoings (in cash and in kind) covering a given period.

Net receipts include all the values entering the household excluding personal income tax prepayments made on behalf of a tax payer by tax-remitter and social security and health insurance premiums. Net receipts consist of household's available income and the savings items on the receipt side.

Net outgoings include all the values flowing out of the household excluding personal income tax prepayments made on behalf of a tax payer by tax-remitter and social security and health insurance premiums. Net receipts consist of expenditures and savings items on the outgoing side.

Household's available income is defined as a sum of household's current incomes from various sources reduced by prepayments on personal income tax made on behalf of a tax payer by tax-remitter (this is the case with income from hired work and social security benefits and other social benefits) by tax on income from property, taxes paid by self-employed persons, including those in free professions and individual farmers and by social security and health insurance premiums. The available income covers both income in cash and in kind, including natural consumption (consumer goods and services taken to satisfy household's needs from self-employment – in and outside farming) as well as goods and services received free of charge.

Available income is allocated to expenditures and savings increase.

The available income comprises:

- income from hired work;
- income from a private farm in agriculture;
- income from self-employment other than a private farm in agriculture, from free profession;
- income from rental of a property or land;
- income from property (excluding income from rental of a property or land);
- social insurance benefits (of which retirement pensions and pensions);
- other social benefits (of which family benefits);
- other income (including gifts and alimonies).

Income from hired work covers all the incomes gained from hired employment, including:

- remuneration for work;
- sick leave payments (received at the time of employment contract duration), compensatory and nursing benefits;
- non-cash incomes (granted by the employer), such as value of services resulting from a flat or car admitted by the employer for private use, subsidies to public transport cards;
- receipts from a company social benefit fund;
- compensation paid to retired or dismissed persons.

Income from hired work comprises incomes from all the workplaces of a household member, irrespective of the employment duration and type of contract.

Income from a private farm in agriculture is measured as a difference between the value of sale of agricultural production (including natural consumption), supplement connected with use of private farm in agriculture and current investment in the farming production and farm-related tax.

Private farms in agriculture include:

- private farms exceeding 1 ha of agricultural land, tended by farmers on their own or rented land;
- private farms up to 1 ha (inclusive) of agricultural land (including company plots);
- livestock owners who do not possess agricultural land.

Definition of private farm in agriculture is not an equivalent of the definition used in the Statistical Yearbook of the Republic of Poland (chapter Agriculture. Fishing). Classification to farmer group, in the Household Budget Survey, is based only on the predominant income of survived household gained from individual private farm (quantity of production is not taken directly into account).

Income from self-employment includes the part of income from business activity (excluding a private farm in agriculture) and free profession or a standstill benefit for self-employed persons granted in 2023 in connection to the COVID-19 pandemic, which was allocated to purchasing consumer goods and services and to housing investments (e.g. building a house or buying a flat) and savings to satisfy household's needs. The income from self-employment can be in cash or in kind (natural consumption).

Income from property (excluding income from rental of a property or land) comprises the value of interest from deposits, deposit bills, bonds, loans granted, shares in company profits.

Income from rental of a property or land covers gross income (receipts minus inputs) gained from hiring dwellings, garages and other building constructions not related to own business activity as well as income from land leasing.

Social security benefits comprise benefits received by the insured persons and their families on the basis of insurance in social security funds. This includes retirement pensions, early retirement pays for transferred farm, disability types of benefits (pensions for inability to work, training or granted to individual farmers), family pensions, rehabilitation benefits, maternity, funeral and sick leave benefits (after expiration of the employment contract). Social security benefits include also retirement and other pensions granted to former soldiers and former uniformed service personnel as well as members of their families by the respective ministries.

Other social benefits⁴⁶ include those financed by the State Budget or by the local governments as well as from special funds but also goods and services received from non-profit institutions. They are first of all family benefits, supplements to family benefits, child-raising benefit 'Family 500+', benefit "Good start" (300+), nursing benefits and nursing allowances, housing subsidies, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, welfare pension, scholarships as well as unemployment benefits, Labour Fund based benefits, and preretirement benefits and allowances.

Other income includes indemnities paid by insurance companies, gifts and alimonies received from other households, winnings in gambling and lotteries and other kinds of income.

Disposable income is understood as available income reduced by remaining expenditures. Disposable income is allocated to purchasing consumer goods and services and savings increase.

⁴⁶ Until 2008 – "Social assistance benefits"; 2009–2010 – "Other social benefits".

Savings items on the receipt side comprise:

- deposits withdrawn, including sale of securities;
- loans and credits taken up;
- return of loans in cash granted to private persons;
- sale of assets in kind (real estate, durables used in a farm);
- sale of consumer goods in use (including durable goods).

Expenditures comprise expenditures on consumer goods and services⁴⁷ and other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are allocated to satisfying household's needs. They include products purchased by cash, also using debt or credit card, on credit, received free of charge and natural consumption (consumer goods and services taken from individual farm or own economic activity to satisfy household's needs). Consumer goods comprise non-durable goods (e.g. food, beverages or medicines), semi-durable goods (e.g. clothes, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include:

- gifts donated to other households and non-commercial institutions;
- certain taxes, such as tax on legacy and donations, tax on real estates, fees for perpetual use of the land;
- prepayments of personal income tax and social security contributions paid directly by the tax payer;
- other kinds of expenditures not allocated directly to consumption, including sums lost in gambling and lotteries, losses of cash and bails.

Saving items on the outgoing side comprise:

- deposits made, including purchase of securities;
- loan and credit repayments;
- loans in cash granted to private persons;
- purchase, renovation and modernisation of assets in kind (such as real estate, fixed assets used in the private farm in agriculture).

Sources of maintenance of household members are defined as sources from which cash and non-cash resources are derived. They are estimated on the basis of incomes (receipts) of household members if they are of permanent or repetitive nature.

The main (basic) source of maintenance is defined as the only or prevailing source of maintenance.

The following types of sources of maintenances can be distinguished:

1. Earned sources:

- hired job;
- self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession.

2. Unearned sources:

- social security benefits (including retirement and other pensions);
- other social benefits (including family benefits, unemployment benefits, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, scholarships, alimonies paid from Alimony Found);
- income from property, excluding income from rental of a property or land (interest on deposits, bonds, deposit bills, loans granted, shares in company profits);
- income from rental of property (such as flats, houses, garages or land);
- other income (including gifts received from other households);
- other receipts (sale of assets, savings withdrawn, loans taken up).

⁴⁷ Classification of expenditures on consumer goods and services bases on COICOP/HBS (Classification of Individual Consumption by Purpose for Household Budget Surveys). In 2023, COICOP 2018 classification developed by the UN was introduced into the national household budget survey, according to which data will be calculated starting from 2026. In order to ensure data comparability and maintain the longest possible time series, the results of the household budget survey are calculated in parallel according to both classifications (see table 37a).

3. Being a dependent:

This refers to a person who does not have her/his own source of maintenance (either earned or unearned) and is maintained by other members of the household.

The number of consumption units was estimated with the use of the following weights determining individual person's demand for the calorific values of the food consumed depending on sex and age:

– Children aged:		– Males aged:	
under 1 year	– 0.25	14–17 years	– 0.85
1 year	– 0.30	18 or over	– 1.00
2 years	– 0.40		
3–7 years	– 0.50	– Females aged:	
8–11 years	– 0.60	14–17 years	– 0.75
12–13 years	– 0.70	18 or over	– 0.85

Equivalent units are making possible to compare material situation of households differing in size and demographic structure. They show the influence of demographic composition of households on cost of maintenance. Enclosed table shows modified OECD equivalent scale calculated in following way: 1 for the first adult person in household, 0.5 for each next member of household – 14 years or more, 0.3 – for every child under 14 years.

The consumption of foodstuffs in households covers the products purchased for cash, also using debt or credit card, on credit, received free of charge and taken from the private farm in agriculture or own business activity (natural consumption). The moment of consumption of foodstuffs is defined as the moment of gaining them by the household.

The data on quantitative consumption does not cover food consumed in catering services (canteens at workplaces, bars, restaurants etc.).

Employed persons include hired workers, self-employed in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession (together with helping family members).

Hired worker is a person employed by the employer regardless of the type of contract between them.

Employees performing manual and related jobs (blue collar workers) are the workers employed to perform:

- tasks (operations) comprised by the production technology of manufacturing products or providing services (direct production workers) as well as auxiliary works and services in the range indispensable for the effective production process (indirect production workers, private soldiers);
- tasks of service nature including the area of circulation processes: transport, telecommunications, trade and others, as well as social services area (workers performing manual-related jobs).

Employees performing non-manual jobs are people performing jobs not determined as manual, irrespective of their vocation trained. Here belong managerial posts as well as specialist, independent or executive ones of non-managerial nature but requiring special training at the higher or intermediate vocational level or high creative or artistic skills as well as posts designed for auxiliary (manipulation-type) office and administration works, assisting the former ones.

Private farm user in agriculture is a person working on his/her account on the farm he/she runs and coordinating the work of helping household members as well as taking decisions on the production profile of the farm, whether being the farm owner, tenant or user on a different basis.

Helping person in private farm in agriculture is a household member who permanently helps the private farm user in agriculture to run the farm with no stipulated payment.

The category of self-employed or working in free professions includes: owners or joint owners (including helping family members) of manufacturing and service establishments i.e. private businesses excluding private farms in agriculture, or persons working in free professions.

Dependent is a person who has no source of maintenance of his/her own and is supported by other household members.

Dependent child – a person at the age of 0–14 years (completed) belonging to the household or a person at the age of 15–25 years if he/she does not have his/her source of income and does not live in marriage (or in cohabitation) with another person or do not have their own children.

Reference person – a person at the age of 16 or over who gains the highest, permanent in the longer time, income of all the household members.

Biological type of household is determined on the basis of kinship degree of household members to the reference person.

A household is classified into a given quintile group on the basis of per capita available income in that household. Thus members of all the households in the survey are listed according to the increasing per capita available income using the weights applied in the survey and divided into five groups, equal in number of the weighted persons. The first quintile (I) consists of 20% of persons with the lowest incomes, while the fifth quintile (V) – 20% of persons with the highest incomes (all members of a given household have the same per capita income and are assigned to the same quintile group).

Median (also called as medium value) is a value of feature ascribed to household members in ascending order, above and below each there are the same weighted number of persons.

Gini coefficient – indicator of income concentration. It receives values between 0 and 1 (or if multiplied by 100 – between “0” and “100”). The indicator is equal to “0” if all persons have the same income and equal to “1” if all persons except one have zero income. The larger is value of the indicator, the larger are income inequalities.

Delimitation of Rural Areas for statistical purposes (DOW) refers to rural gminas and rural areas in urban-rural gminas (type symbol from the TERYT register: 2 and 5 - classified jointly as rural areas). The following types of rural areas are distinguished:

1. agglomeration rural areas – rural areas located within the functional areas of voivodship capital cities or within the functional areas of other cities with at least 150 thousand residents:
 - a) high-density areas – they meet both the conditions for agglomeration areas and the condition of population density equal to or greater than the average population density for Poland;
 - b) low-density areas – they meet both the conditions for agglomeration areas and the condition of population density below the average population density for Poland.
2. non-agglomeration rural areas – rural areas located outside the functional areas of voivodship capital cities or outside the functional areas of other cities with at least 150 thousand residents:
 - a) high-density areas – they meet both the conditions for non-agglomeration areas and the condition of population density equal to or greater than 1/3 of the population density for Poland;
 - b) low-density areas – they meet both the conditions for non-agglomeration areas and the condition of population density below 1/3 of the population density for Poland.

Determination of population density is based on the indicator values rounded to integers.

Random and non-random errors

An error is the difference between the value obtained in a survey and the real value. Errors occurring in statistical surveys can in general be divided into random and non-random errors.

Random errors can occur in sample-based surveys. They take place because in a representative sample survey we draw conclusions on the whole population based on the sample. Results obtained from the sample, after being generalised to cover the whole population, can yield results that are different from those acquired by way of a full-scope survey. Therefore, after conducting a survey, the degree of precision of the results is determined, and, to be more precise, the extent to which the achieved parameters represent the whole population is evaluated. Random errors are measured within the standard deviation of the estimator. It cannot be calculated precisely, but it can be estimated. In order to estimate the standard deviation of the estimator, balanced repeated replication is applied in the Household Budget Survey.

The assessment of the standard deviation of the estimator is referred to in this publication as the absolute error of estimation (s).

The relative error of estimation (v) is the quotient of the absolute error of estimation divided by the value of the estimator, expressed as a percentage.

Non-random errors are not connected with sampling and can occur due to other reasons at all stages of the survey.

The sources of non-random errors can be divided into:

- sampling frame errors (including missing telephone numbers assigned to the randomly selected addresses);
- measurement errors (e.g. questionnaire errors, incomprehensible instructions, a poor selection of interviewers, results processing errors);
- response errors (e.g. no information or respondents' unwillingness to provide a genuine response).

Survey completion

Non-participation by the households selected for the Household Budget Survey is a significant problem. Lack of response from the selected households, if occurring on a large scale or is highly concentrated in some subpopulations, might influence the quality of the results.

In representative sample surveys it is extremely important to receive response from all the households selected according to the adopted scheme. However, as some households opt out from the survey for various reasons, the replacement (substitution) of selected from the basic sample households not participating in the survey was introduced. Being randomly selected, the household from the reserve sample which replaces a non-participating one does not have to represent the same socio-demographic characteristics (e.g. it may have a different composition or source of maintenance).

The method of the random replacement of households – in the case of non-response – consists of the selection of households from a randomly arranged set. The procedure is carried out until households from two dwellings in each primary sampling units, with at least one household from a dwelling, agree to participate in the survey. In probability theory such a procedure is known as sequential sampling. In this case it is extremely important to use the spare sample of dwellings according to the random arrangement.

This sampling method allows obtaining a sample size as close as possible to the intended size⁴⁸.

⁴⁸ In 2023, the survey was completed in approx. 92% of the intended sample size.

The sample implementation indicator (completeness indicator)

The sample implementation indicator (completeness indicator) is the ratio, expressed as a percentage, of the number of households surveyed to the number of dwellings selected for the basic sample. This indicator would amount to 100% if for each dwelling from the basic sample was surveyed one household from the basic sample or selected from the reserve sample and surveyed. The sample implementation indicator is lower than 100% if households undertaking the survey discontinue it during the survey month or do not provide quarterly interviews, and if, despite using a reserve sample, it is not possible to recruit households for the survey.

The basic and reserve sample implementation indicator

The basic and reserve sample implementation indicator is the ratio, expressed as a percentage, of the number of households surveyed to all the sampled and selected households (basic sample and households selected from the reserve sample).

Reasons for not participating in the survey

The HBS also analyses the reasons for households' not participating in the survey. These reasons can be divided into objective and subjective. The objective reasons include lack of contact, inability to participate in the survey because of age or illness, absence or change of address.

Subjective reasons are understood as refusals, caused by families' reluctance or lack of time to keep records consistently. This means that such households have the potential ability to participate in the survey since there are no circumstances making it impossible for the household to keep records, and it is only for purely subjective reasons that it does not want to participate in the survey.

For the purposes of the HBS, the instances of non-participation in the survey can be classified as follows:

- a) households entering the survey for the first time but not participating in it;
- b) households which participated in the survey in the corresponding month of the previous year but do not continue to participate in the month under survey in the current year;
- c) households participating in the survey which discontinue the keeping of records in the course of the month;
- d) households surveyed in a given month which did not submit the quarterly interview.

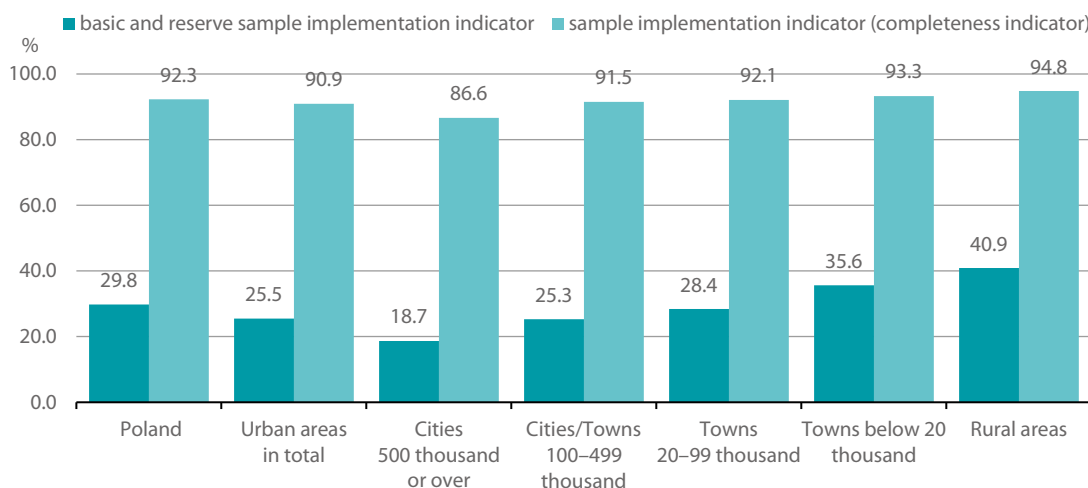
In 2023, the HBS sample implementation indicator (completeness indicator) amounted to 92.3% (93.3% in 2022). The basic and reserve sample implementation indicator (for the basic sample and the addresses used from the reserve sample) amounted to 29.8%. This was higher than in 2022 (28.4%), but still lower than in 2019, the last year before COVID-19 pandemic (33.0%). The structure of surveyed households consisted of 30.6% of households occupying dwellings selected from the basic sample, and 69.4% of those drawn from the reserve sample.

Among households sampled or drawn for the first time, 19.2% of them participated in the survey, while 85.3% of households which were surveyed in the corresponding month of the previous year participated in the survey for the second time (in 2022 it was 19.3% and 87.9% respectively).

Households that discontinue the survey during a survey month or after a quarter constitute 2.6% of households selected or drawn to the survey (in 2022 – 2.1%).

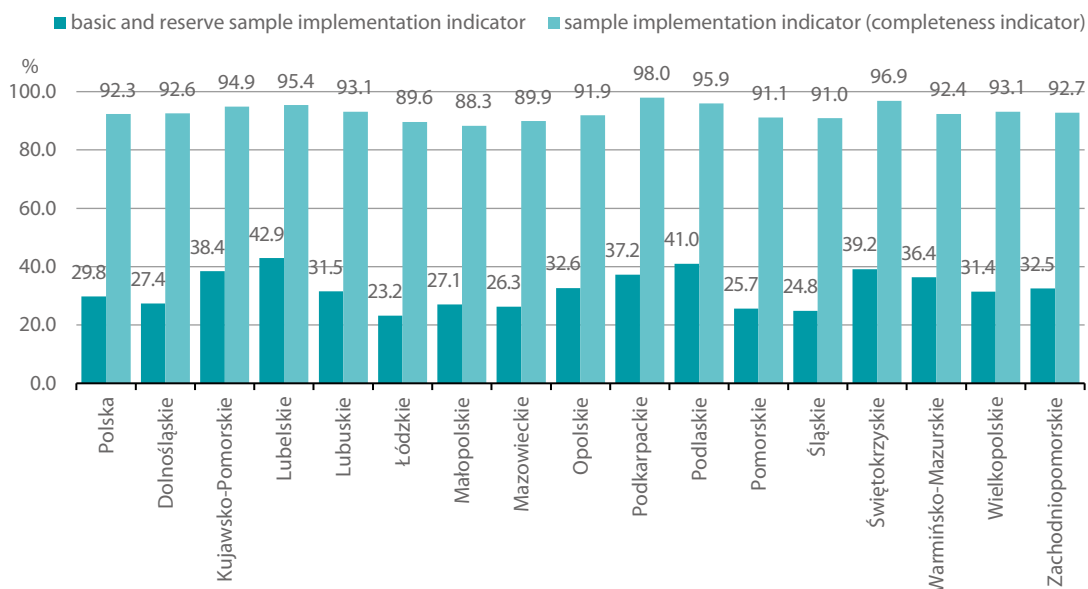
The sample implementation indicator (completeness indicator) was 94.8% in rural areas, and 90.9% in urban areas (86.6% in the largest cities). The basic and reserve sample implementation indicator was higher in rural areas (40.9%) than in urban areas (25.5%). This indicator decreases significantly with the increase in the locality size according to the number of inhabitants and in cities with a population of 500 thousand or more residents it reached the level of 18.7%.

Graph 61. The basic and reserve sample implementation indicator and the sample implementation indicator (completeness indicator) by class of locality of respondents in 2023

The sample implementation indicator (completeness indicator) was the lowest in Małopolskie Voivodship (88.3%), while the highest in Podkarpackie Voivodship (98.0%). The basic and reserve sample implementation indicator was the lowest in voivodships: Łódzkie (23.2%) and Śląskie (24.8%), and the highest in voivodships: Lubelskie (42.9%) and Podlaskie (41.0%).

Graph 62. The basic and reserve sample implementation indicator and the sample implementation indicator (completeness indicator) by voivodships in 2023

The main reason for non-participation in the survey were refusals (54.0%). This reason of non-participating was common in the group of households surveyed for the first time (53.6%), as well as among the households surveyed in the same period of the previous year (70.8%).

The second important reason for non-participation in the survey was "lack of contact with the family – nobody was at home" (38.7%). This reason was more common for households surveyed for the first time (39.4%) than among the households surveyed in the corresponding period of the previous year (11.3%).

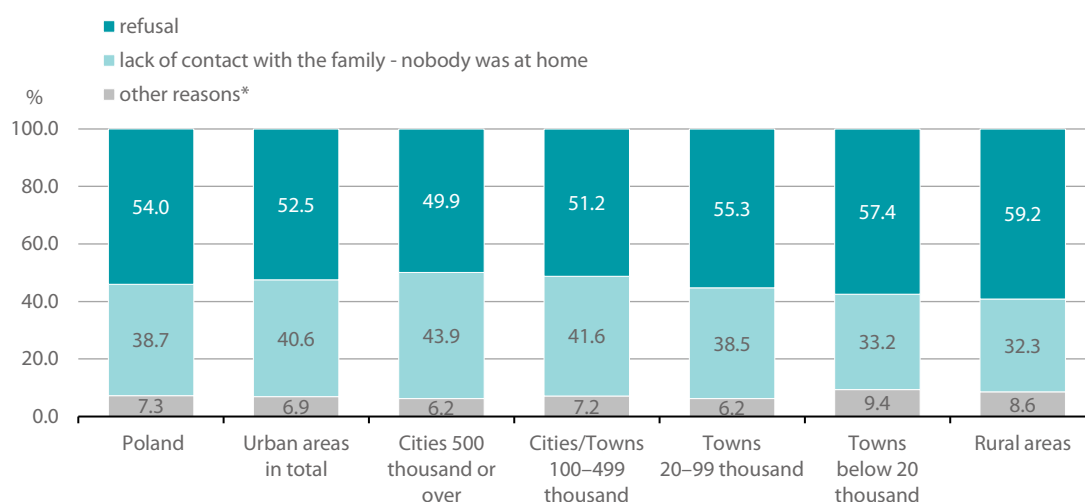
Households refusing to participate in the survey (in a situation when the interviewer presented the information about the survey) gave as the reason: aversion to all statistical surveys (31.4%), lack of time (22.0%), unwillingness to provide information about the household budget (16.3%), burdensome records (12.3%) or other reasons (6.5%).

The table given below illustrates indicators of the reasons for non-participation in the survey in 2022:

Reasons for not participating in the survey	Households		
	total	surveyed for the first time	surveyed in the corresponding period of the previous year
	percent		
Total	100.0	100.0	100.0
refusal to participate	54.0	53.6	70.8
lack of contact with the family – nobody was at home	38.7	39.4	11.3
lack of access to the house	2.0	2.0	0.3
lack of surveyed household – household's breakdown, change of place of residence	0.2	-	6.3
temporary absence	2.2	2.1	6.3
difficult contact with the family (old age, illness, alcoholism)	2.5	2.5	2.8
other	0.4	0.4	2.2

In urban and rural areas the most common reason for not participating in the survey was refusal – 52.5% and 59.2% respectively.

Graph 63. The percentage of households that did not participate in the survey in 2022 by reasons for non-participation and class of locality

*in the category "other reasons" are included: lack of access to the house, temporary absence of the family and other reasons

Final remarks

When using the HBS results for economic analysis at the national level, it is necessary to note the following factors:

- both Polish and foreign experience in the sample surveys, which are based on the declarations of survey participants, confirms that the results are burdened with non-random errors; this is especially true for income and some types of expenditures; the underestimated items include primarily income, expenditures on alcohol, tobacco, sweets and meals in catering services;
- some methodological solutions applied in the HBS differ from those used in the National Accounts in respect of the household sector and in some other statistical surveys. The above applies in particular to:
 - a. the subject of the survey – the HBS does not cover collective households included in one of the household sectors in national accounts and does not take into account the issue of residence of household members;
 - b. the adopted definitions of: disposable income, individual consumption expenditure and expenditure on consumer goods and services – unlike disposable income in the HBS, the same category in national accounts comprises the amounts assigned to accumulation in the agricultural and non-agricultural business activities of households; disposable income and individual consumption in national accounts cover additional estimates (conceptual and ensuring data completeness in accordance with the ESA2010 Regulation), e.g. imputed rents, not taken into consideration in the HBS;
 - c. not including in the HBS the individual consumption from social benefit funds (e.g. the value of education-related services, healthcare and social care), granted free of charge by the central and local government, as well as non-profit institutions to households, which in the national accounts are included in the category of corrected individual consumption;
 - d. the estimation of natural consumption – in the HBS the value of self-produced goods is calculated at retail prices, while national accounts adopt base prices;
 - e. the consumption of particular food products – the data on quantitative consumption derived from the Household Budget Surveys, unlike macroeconomic data, do not account for foodstuffs consumed by households in catering establishments;
 - f. HBS results based only on respondents' declaration. The national accounts are secondary elaboration based on various data and estimation.

All the above factors reveal some divergences between the HBS results and the macroeconomic data. That is why the Household Budget Survey results directly should be primarily used for the analysis of relative differentiation and the structure of households' expenditure, income and consumption according to socio-demographic and other characteristics (e.g. by voivodship, class of locality, quintiles).

Tablice Tables

Tablica 1. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych
Table 1. General information on households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pension- ers
			robotni- czych manual labour positions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	28089	13352	5504	7848	822	2259	11000	10008	992
Liczba osób ogółem Total number of persons	68329	38462	16812	21650	2893	6713	18649	17116	1533
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,43	2,88	3,05	2,76	3,52	2,97	1,70	1,71	1,55
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,30	2,69	2,90	2,54	3,46	2,70	1,66	1,67	1,50
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,08	2,42	2,58	2,30	3,01	2,47	1,54	1,55	1,37
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym ^{a)} Average number of equivalent units in a household ^{a)}	1,64	1,83	1,92	1,77	2,14	1,86	1,34	1,35	1,26

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 2. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 2. General information on households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	28089	4219	4520	5508	6363	7479
Liczba osób ogółem Total number of persons	68329	12963	12398	13836	14494	14638
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,43	3,07	2,74	2,51	2,28	1,96
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,30	2,92	2,62	2,38	2,16	1,81
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,08	2,54	2,30	2,14	1,99	1,74
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym ^{a)} Average number of equivalent units in a household ^{a)}	1,64	1,90	1,77	1,68	1,59	1,45

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 3. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 3. General information on households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	agglomera- cyjne agglomeration	poza- agglomera- cyjne non-agglomeration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	28089	17377	3469	4817	5225	3866	10712	2350	8362
Liczba osób ogółem Total number of persons	68329	38484	8082	10883	11388	8131	29845	6517	23328
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,43	2,21	2,33	2,26	2,18	2,10	2,79	2,77	2,79
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,30	2,06	2,20	2,14	2,02	1,90	2,68	2,62	2,70
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,08	1,90	2,00	1,93	1,87	1,80	2,39	2,37	2,39
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym ^{a)} Average number of equivalent units in a household ^{a)}	1,64	1,54	1,60	1,56	1,53	1,49	1,81	1,80	1,81

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 4. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 4. Average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Przychody netto Net receipts w tym: of which:	3262,36	3188,06	2655,31	3637,10	3779,62	4009,96	3122,72	3163,38	2643,67
Dochód rozporządzalny Available income	2678,30	2661,84	2270,32	2991,85	2447,27	3312,86	2580,38	2615,90	2161,83
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income w tym: of which:	2622,11	2612,71	2231,03	2934,43	2405,33	3254,70	2500,47	2535,54	2087,12
dochód z pracy najemnej income from hired work	1491,28	2198,17	1825,08	2512,64	294,08	659,04	286,47	296,42	169,25
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	270,76	55,80	28,33	78,95	27,91*	2225,07	32,47	34,77	.
dochód z gospodarstwa indywidual- nego w rolnictwie income from private farm in agricul- ture	77,57	.	.	.	1622,63	.	.	.	.
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits w tym: of which:	653,53	234,02	241,84	227,43	344,17	181,43	2142,65	2182,66	1671,13
emerytury krajowe domestic retirement pensions	578,45	184,67	182,88	186,18	293,11	150,40	1974,03	2128,99	148,09
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	34,65	23,11	26,17	20,53	33,11	17,99	72,05	33,55	525,82
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	29,78	15,08	21,13	9,98	.	8,03*	85,55	11,84	954,17
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	138,04	140,23	152,37	130,00	143,79	152,47	67,85	60,86	150,24
pozostałe dochody other income	39,60	29,26	24,65	33,14	14,32	.	40,40	37,71	72,04
w tym dary of which gifts	34,37	24,17	20,20	27,52	9,83	.	34,42	31,68	66,78

Tablica 5. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 5. Average monthly receipts per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Górna granica grupy kwintylowej ^{a)} Upper limit of quantile group ^{a)}	-	1700,00	2211,41	2800,00	3700,00	x
Przychody netto Net receipts	3262,36	1746,93	2151,86	2749,97	3542,25	6147,53
w tym: of which:						
Dochód rozporządzalny Available income	2678,30	827,01	1844,48	2389,59	3084,87	5268,86
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	2622,11	795,55	1815,73	2350,15	3020,88	5150,95
w tym: of which:						
dochód z pracy najemnej income from hired work	1491,28	392,72	978,65	1317,45	1762,78	3018,57
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	270,76	49,59	118,43	149,23	251,07	790,20
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	77,57	-69,54	38,35	33,96	49,21	338,16
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	653,53	233,21	494,78	709,22	880,57	952,59
w tym: of which:						
emerytury krajowe domestic retirement pensions	578,45	179,32	412,24	626,93	798,99	877,51
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	34,65	29,66	43,47	38,91	37,17	23,92
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	29,78	17,54	24,17	33,57	35,32	38,40
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	138,04	195,92	187,61	146,75	99,15	60,03
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	91,54	134,92	124,82	93,73	63,03	40,71
pozostałe dochody other income	39,60	24,42	26,05	29,80	34,94	83,21
w tym dary of which gifts	34,37	21,33	22,23	25,52	30,87	72,26

a) Wyliczona w oparciu o dochód rozporządzalny.

a) Calculated on the basis of available income.

Tablica 6. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 6. Average monthly receipts per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eration	poza- aglo- mera- cyjne non-agglom- eration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Przychody netto Net receipts	3262,36	3542,50	3108,89	3179,61	3535,25	4530,07	2851,90	3008,30	2803,28
w tym: of which:									
Dochód rozporządzalny Available income	2678,30	2927,88	2640,71	2672,39	2889,10	3643,72	2312,62	2459,99	2266,82
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	2622,11	2859,85	2584,93	2614,48	2813,26	3557,51	2273,76	2416,28	2229,47
w tym: of which:									
dochód z pracy najemnej income from hired work	1491,28	1662,89	1437,50	1510,84	1614,74	2177,15	1239,83	1448,29	1175,04
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	270,76	328,11	262,67	191,39	331,40	588,01	186,73	278,26	158,28
dochód z gospodarstwa indywidual- nego w rolnictwie income from private farm in agricul- ture	77,57	.	.	.	.	.	182,88	55,22	222,56
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	653,53	745,13	729,63	783,53	780,49	665,35	519,32	502,10	524,68
w tym: of which:									
emerytury krajowe domestic retirement pensions	578,45	670,99	654,59	705,75	687,40	619,85	442,87	433,40	445,81
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	34,65	31,67	36,86	31,91	34,01	22,98	39,01	38,35	39,22
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	29,78	32,48	25,13	38,15	48,18	13,69*	25,83	18,94	27,97
dochód z pozostałych świadczeń spo- łecznych income from other social benefits	138,04	127,44	142,15	142,83	119,17	99,69	153,58	144,95	156,26
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	91,54	84,82	92,03	89,53	82,75	72,87	101,39	98,96	102,14
pozostałe dochody other income	39,60	48,43	34,36	34,66	38,34	95,03	26,67	25,42	27,05
w tym dary of which gifts	34,37	44,59	31,66	29,24	35,82	90,62	19,39	18,87	19,56

Tablica 7. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 7. Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Rozchody netto Net outgoings	3265,63	3196,96	2665,16	3645,20	3777,98	3975,32	3125,43	3165,29	2655,74
w tym: of which:									
Wydatki Expenditures	1636,29	1603,70	1354,71	1813,57	1244,61	1862,40	1737,85	1748,14	1616,52
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1580,09	1554,57	1315,41	1756,15	1202,67	1804,24	1657,93	1667,79	1541,81
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	444,81	426,46	406,68	443,13	397,21	437,17	514,15	514,17	513,87
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	42,75	42,24	44,02	40,75	32,02	45,67	45,81	45,46	49,91
odzież i obuwie clothing and footwear	62,48	67,44	50,15	82,01	51,84	86,32	41,97	42,54	35,30
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	325,33	306,64	275,19	333,14	209,95	332,74	402,19	402,61	397,28
wyposażenie mieszkania i prowa- dzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	78,57	79,88	60,06	96,58	72,99	81,34	76,29	77,26	64,85
zdrowie health	85,28	69,29	53,98	82,19	54,94	85,76	137,55	139,13	118,96
transport transport	147,55	160,99	136,36	181,74	125,28	171,23	108,84	111,89	72,84
łącznie communication	67,83	68,25	64,16	71,69	52,91	74,90	67,42	67,72	63,89

Tablica 7. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)**Table 7. Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups (cont.)**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Towary i usługi konsumpcyjne (dok.) Consumer goods and services (cont.)									
rekreacja i kultura recreation and culture	100,82	100,74	62,24	133,19	64,41	162,13	84,19	85,05	73,98
edukacja education	14,22	16,14	7,76	23,20	12,03*	30,44	1,81	1,83	.
restauracje i hotele restaurants and hotels	83,57	87,19	48,33	119,95	37,93	145,13	56,76	57,08	52,99
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	102,50	101,81	74,49	124,84	69,01	126,33	103,40	104,91	85,62
kieszonkowe pocket-money	24,37	27,50	31,97	23,73	22,14	25,08	17,55	18,13	10,84
Pozostałe wydatki Other expenditures	56,20	49,13	39,30	57,42	41,94	58,16	79,91	80,35	74,71*
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other households	34,24	29,77	24,82	33,93	32,54	36,85	47,51	47,88	43,18

Tablica 8. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 8. Average monthly outgoings per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Górna granica grupy kwintylowej ^{a)} Upper limit of quantile group ^{a)}	-	1700,00	2211,41	2800,00	3700,00	x
Rozchody netto Net outgoings	3265,63	1757,57	2160,23	2761,28	3543,32	6132,30
w tym: of which:						
Wydatki Expenditures	1636,29	1209,31	1215,18	1443,05	1758,00	2564,67
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1580,09	1177,85	1186,43	1403,61	1694,00	2446,75
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	444,81	375,28	395,26	429,93	475,43	549,12
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	42,75	34,18	32,89	37,43	45,41	64,05
odzież i obuwie clothing and footwear	62,48	44,59	44,59	51,46	64,75	107,44
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	325,33	236,67	250,60	303,50	353,54	483,83
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	78,57	56,40	51,99	67,02	85,69	132,27
zdrowie health	85,28	56,17	63,89	76,38	96,59	133,83
transport transport	147,55	102,48	96,18	118,05	156,39	265,75
łączność communication	67,83	53,49	55,44	62,34	73,43	94,69
rekreacja i kultura recreation and culture	100,82	68,54	58,06	75,31	107,08	196,03
edukacja education	14,22	12,38	11,29	12,14	13,82	21,54
restauracje i hotele restaurants and hotels	83,57	50,83	44,98	53,62	81,67	187,71
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	102,50	74,29	63,11	87,23	110,53	178,06
kieszonkowe pocket-money	24,37	12,55	18,14	29,19	29,66	32,42
Pozostałe wydatki Other expenditures	56,20	31,47	28,75	39,45	64,00	117,92
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	34,24	17,59	14,27	21,49	39,21	79,05

a) Wyliczona w oparciu o dochód rozporządzalny.

a) Calculated on the basis of available income.

Tablica 9. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 9. Average monthly outgoings per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Rozchody netto Net outgoings	3265,63	3534,06	3111,87	3163,71	3531,67	4514,17	2872,32	3055,92	2815,26
w tym: of which:									
Wydutki Expenditures	1636,29	1802,75	1558,70	1641,35	1900,64	2176,76	1392,39	1584,85	1332,57
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1580,09	1734,72	1502,92	1583,44	1824,80	2090,55	1353,53	1541,14	1295,21
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	444,81	464,46	438,56	460,86	483,36	474,90	416,01	435,48	409,96
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	42,75	45,32	40,74	41,66	48,17	52,01	38,99	42,26	37,98
odzież i obuwie clothing and footwear	62,48	68,68	56,82	57,64	74,06	90,66	53,40	56,07	52,57
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	325,33	378,77	327,56	356,34	387,99	454,50	247,03	292,01	233,04
wyposażenie mieszkania i prowa- dzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	78,57	83,65	79,00	71,48	88,03	100,69	71,12	79,70	68,45
zdrowie health	85,28	97,52	77,81	84,51	106,62	126,27	67,36	75,82	64,73
transport transport	147,55	146,98	133,30	128,66	159,63	172,56	148,37	177,17	139,42
łączność communication	67,83	74,44	65,91	70,41	80,27	82,35	58,15	63,33	56,54
rekreacja i kultura recreation and culture	100,82	115,75	83,26	93,89	120,05	176,44	78,96	102,89	71,52
edukacja education	14,22	17,12	10,38	13,27	18,04	28,71	9,97	15,94	8,12
restauracje i hotele restaurants and hotels	83,57	100,78	61,88	70,00	112,38	172,30	58,35	85,24	49,99
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	102,50	116,98	100,09	107,52	124,09	140,05	81,28	97,82	76,14
kieszonkowe pocket-money	24,37	24,27	27,60	27,19	22,11	19,12	24,53	17,40	26,74
Pozostałe wydatki Other expenditures	56,20	68,03	55,79	57,91	75,85	86,21	38,87	43,72	37,36
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other households	34,24	37,95	34,80	32,64	45,86	39,44	28,80	29,48	28,59

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Pieczycwo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	4,99	4,71	4,81	4,63	5,43	4,23	6,02	6,00	6,29
w tym: of which:									
ryż rice	0,13	0,13	0,13	0,14	0,10	0,12	0,15	0,15	0,15
pieczywo bread	2,61	2,45	2,58	2,34	2,96	2,12	3,19	3,18	3,38
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,39	0,39	0,39	0,39	0,38	0,34	0,43	0,43	0,43
mąka flour	0,57	0,52	0,55	0,49	0,80	0,49	0,72	0,72	0,77
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,04	0,98	0,95	1,01	0,99	0,91	1,27	1,27	1,27
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,15	0,15	0,13	0,17	0,12	0,16	0,13	0,13	0,16
Mięso w kg Meat in kg	4,85	4,53	4,93	4,19	4,89	3,94	6,17	6,15	6,43
w tym: of which:									
mięso surowe raw meat	2,79	2,60	2,81	2,42	2,88	2,28	3,54	3,54	3,60
w tym drób of which poultry	1,50	1,41	1,52	1,32	1,53	1,23	1,86	1,85	1,96
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,83	1,73	1,88	1,60	1,81	1,50	2,24	2,22	2,44
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,24	0,22	0,20	0,23	0,22	0,24	0,32	0,32	0,40
w tym ryby i owoce morza su- szzone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,09	0,07	0,07	0,08	0,09	0,07	0,13	0,13	0,15

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish.

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracy- jących na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,76	2,68	2,72	2,65	2,82	2,53	3,08	3,05	3,41
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,61	0,62	0,54	0,69	0,48	0,61	0,62	0,62	0,61
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	1,01	0,99	0,87	1,08	0,74	1,02	1,13	1,13	1,09
twarogi curd	0,50	0,47	0,40	0,52	0,37	0,48	0,66	0,66	0,61
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,50	0,52	0,47	0,56	0,37	0,54	0,47	0,46	0,48
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,32	0,33	0,30	0,36	0,29	0,45	0,46	0,42
Jaja w szt. Eggs in units	10,60	9,85	9,81	9,89	10,57	9,70	13,13	13,14	13,06
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,01	0,92	1,00	0,85	1,04	0,81	1,32	1,32	1,40
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,38	0,33	0,33	0,34	0,33	0,35	0,55	0,55	0,52
w tym masło of which butter	0,32	0,29	0,27	0,30	0,26	0,30	0,44	0,44	0,39
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,59	0,68	0,51	0,71	0,47	0,78	0,77	0,88

b) Bez zagęszczonego i w proszku.

b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners
			robotni- czych manual labour positions	niero- bot- niczych non- manual labour positions					
Owoce w kg Fruit in kg	3,71	3,45	3,02	3,81	2,61	3,83	4,69	4,70	4,51
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,48	3,22	2,84	3,54	2,48	3,54	4,46	4,48	4,30
w tym: of which:									
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,39	1,32	1,16	1,46	1,00	1,43	1,69	1,68	1,77
jabłka apples	0,89	0,80	0,74	0,84	0,65	0,84	1,24	1,25	1,18
owoce jagodowe berries	0,44	0,40	0,34	0,46	0,35	0,44	0,59	0,60	0,49
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,23	0,23	0,18	0,28	0,13	0,28	0,23	0,23	0,21
Warzywa w kg Vegetables in kg	6,83	6,26	6,28	6,24	6,80	6,09	8,82	8,85	8,48
w tym: of which:									
ziemniaki potatoes	2,39	2,12	2,34	1,94	2,98	1,84	3,22	3,23	3,09
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,37	3,07	2,94	3,18	3,09	3,16	4,41	4,43	4,16
w tym: of which:									
kapusta cabbage	0,37	0,32	0,37	0,29	0,41	0,30	0,52	0,53	0,48
pomidory tomatoes	0,70	0,66	0,61	0,69	0,58	0,67	0,89	0,90	0,81
ogórki cucumbers	0,42	0,38	0,40	0,37	0,51	0,36	0,52	0,53	0,47
buraki beetroots	0,13	0,10	0,10	0,10	0,16	0,10	0,20	0,21	0,16
marchew carrots	0,37	0,33	0,32	0,34	0,39	0,33	0,49	0,49	0,51

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracy- jących na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)									
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,17	0,16	0,15	0,17	0,08	0,16	0,19	0,19	0,20
warzywa suszone i pozostałe prze- twory warzywne ^{c)} dried vegetables and other pro- cessed vegetables ^{c)}	0,90	0,89	0,84	0,93	0,65	0,91	0,99	0,99	1,03
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	1,58	1,47	1,50	1,44	1,85	1,38	1,91	1,92	1,77
w tym: of which:									
cukier sugar	0,70	0,62	0,69	0,55	1,02	0,52	0,95	0,96	0,79
czekolada chocolate	0,21	0,21	0,19	0,22	0,20	0,21	0,25	0,24	0,29
wyroby cukiernicze confectionery	0,27	0,26	0,27	0,26	0,27	0,25	0,28	0,28	0,29
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,25	0,23	0,22	0,23	0,22	0,23	0,32	0,32	0,36
w tym: of which:									
kawa coffee	0,19	0,18	0,18	0,17	0,17	0,18	0,25	0,25	0,29
herbata tea	0,05	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,06	0,06	0,06
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,95	5,95	5,74	6,13	5,54	5,73	6,24	6,28	5,75
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	0,99	1,05	0,93	1,15	0,69	1,06	0,90	0,90	0,88

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	4,99	4,49	4,81	5,12	5,28	5,26
w tym: of which:						
ryż rice	0,13	0,11	0,13	0,13	0,14	0,14
pieczywo bread	2,61	2,40	2,52	2,70	2,78	2,64
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,39	0,36	0,38	0,40	0,40	0,42
Mąka flour	0,57	0,52	0,59	0,61	0,59	0,56
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,04	0,88	0,96	1,04	1,10	1,21
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,15	0,14	0,13	0,14	0,16	0,16
Mięso w kg Meat in kg	4,85	4,25	4,76	5,04	5,17	5,04
w tym: of which:						
mięso surowe raw meat	2,79	2,44	2,72	2,92	2,96	2,91
w tym drób of which poultry	1,50	1,33	1,45	1,56	1,57	1,57
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,83	1,61	1,81	1,87	1,94	1,91
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,24	0,17	0,19	0,24	0,29	0,33
w tym ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,09	0,06	0,07	0,08	0,11	0,12
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,76	2,59	2,81	2,84	2,82	2,76
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,61	0,53	0,52	0,59	0,64	0,77
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	1,01	0,83	0,86	0,98	1,08	1,28
twarogi curd	0,50	0,40	0,42	0,49	0,56	0,66
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,50	0,43	0,45	0,49	0,52	0,62
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,32	0,33	0,36	0,37	0,36
Jaja w szt. Eggs in units	10,60	9,22	9,73	10,58	11,17	12,33

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych (cd.)

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,01	0,91	0,97	1,05	1,07	1,05
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,38	0,30	0,34	0,40	0,43	0,44
w tym masło of which butter	0,32	0,24	0,28	0,33	0,36	0,38
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,61	0,63	0,65	0,64	0,61
Owoce w kg Fruit in kg	3,71	2,94	3,07	3,55	4,10	4,91
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,48	2,77	2,90	3,36	3,84	4,55
w tym: of which:						
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,39	1,09	1,18	1,33	1,56	1,81
jabłka apples	0,89	0,75	0,77	0,92	0,97	1,06
owoce jagodowe berries	0,44	0,35	0,34	0,41	0,48	0,64
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,23	0,18	0,17	0,19	0,26	0,35
Warzywa w kg Vegetables in kg	6,94	6,19	6,24	6,89	7,50	7,90
w tym: of which:						
ziemniaki potatoes	2,39	2,35	2,35	2,44	2,50	2,29
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,48	2,92	2,96	3,42	3,85	4,27
w tym: of which:						
kapusta cabbage	0,37	0,31	0,36	0,41	0,40	0,35
pomidory tomatoes	0,70	0,56	0,58	0,67	0,79	0,92
ogórki cucumbers	0,42	0,39	0,35	0,44	0,44	0,46
buraki beetroots	0,13	0,12	0,11	0,12	0,14	0,13
marchew carrots	0,37	0,34	0,33	0,36	0,38	0,42
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,17	0,13	0,14	0,17	0,19	0,20
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	0,90	0,78	0,79	0,85	0,96	1,13

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych (dok.)

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg w tym: of which:	1,58	1,47	1,53	1,55	1,69	1,65
cukier sugar	0,70	0,69	0,71	0,70	0,76	0,64
czekolada chocolate	0,21	0,18	0,20	0,21	0,23	0,26
wyroby cukiernicze confectionery	0,27	0,25	0,26	0,26	0,28	0,29
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg w tym: of which:	0,25	0,20	0,22	0,25	0,27	0,30
kawa coffee	0,19	0,16	0,17	0,19	0,21	0,23
herbata tea	0,05	0,04	0,04	0,04	0,05	0,06
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,95	5,01	5,59	5,85	6,19	7,11
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	0,99	0,85	0,90	0,94	1,02	1,25

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non-agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	4,99	4,89	5,18	5,00	4,90	4,40	5,14	4,90	5,21
w tym: of which:									
ryż rice	0,13	0,14	0,14	0,14	0,14	0,13	0,13	0,12	0,13
pieczywo bread	2,61	2,48	2,77	2,55	2,47	2,09	2,80	2,65	2,84
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,39	0,39	0,41	0,39	0,39	0,38	0,39	0,40	0,39
mąka flour	0,57	0,53	0,61	0,56	0,51	0,42	0,64	0,53	0,68
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,04	1,10	1,03	1,12	1,12	1,12	0,95	0,96	0,94
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,15	0,16	0,14	0,16	0,17	0,17	0,13	0,15	0,13
Mięso w kg Meat in kg	4,85	4,66	5,09	5,06	4,61	3,71	5,13	4,92	5,19
w tym: of which:									
mięso surowe raw meat	2,79	2,66	2,94	2,93	2,61	2,03	2,98	2,80	3,04
w tym drób of which poultry	1,50	1,44	1,56	1,56	1,44	1,12	1,58	1,52	1,60
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,83	1,78	1,89	1,88	1,79	1,51	1,89	1,86	1,90
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,24	0,26	0,21	0,27	0,30	0,27	0,21	0,22	0,21
w tym ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,09	0,10	0,08	0,10	0,11	0,10	0,07	0,08	0,07
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,76	2,66	2,63	2,87	2,59	2,48	2,92	2,85	2,94
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,61	0,66	0,62	0,62	0,71	0,69	0,54	0,60	0,52
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	1,01	1,09	0,96	1,06	1,16	1,20	0,88	0,98	0,85
twarogi curd	0,50	0,55	0,49	0,52	0,57	0,63	0,44	0,49	0,42
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,50	0,54	0,47	0,54	0,59	0,57	0,44	0,49	0,43

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (cd.)

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,33	0,38	0,34	0,33	0,28	0,37	0,35	0,37
Jaja w szt. Eggs in units	10,60	10,74	10,30	11,02	11,37	10,07	10,40	9,83	10,57
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,01	0,99	1,04	1,05	0,98	0,85	1,04	0,95	1,07
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,38	0,41	0,40	0,42	0,41	0,38	0,35	0,34	0,35
w tym masło of which butter	0,32	0,35	0,33	0,36	0,37	0,33	0,28	0,28	0,28
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,58	0,64	0,63	0,56	0,46	0,69	0,61	0,72
Owoce w kg Fruit in kg	3,71	4,08	3,72	3,91	4,45	4,28	3,17	3,53	3,06
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,48	3,82	3,49	3,68	4,16	3,95	2,99	3,32	2,89
w tym: of which:									
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,39	1,53	1,37	1,50	1,64	1,61	1,19	1,28	1,16
jabłka apples	0,89	0,95	0,89	0,95	1,04	0,92	0,80	0,85	0,79
owoce jagodowe berries	0,44	0,49	0,43	0,46	0,53	0,55	0,37	0,43	0,36
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,23	0,27	0,23	0,23	0,29	0,33	0,18	0,21	0,17
Warzywa w kg Vegetables in kg	6,94	7,05	6,94	7,08	7,49	6,61	6,78	6,69	6,81
w tym: of which:									
ziemniaki potatoes	2,39	2,26	2,40	2,39	2,38	1,77	2,58	2,30	2,66
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,48	3,61	3,52	3,52	3,80	3,59	3,30	3,38	3,27
w tym: of which:									
kapusta cabbage	0,37	0,33	0,40	0,35	0,32	0,24	0,42	0,36	0,44

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (dok.)

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)									
pomidory tomatoes	0,70	0,75	0,71	0,70	0,78	0,82	0,64	0,69	0,62
ogórki cucumbers	0,42	0,40	0,43	0,39	0,41	0,36	0,44	0,42	0,45
buraki beetroots	0,13	0,11	0,11	0,12	0,12	0,09	0,14	0,16	0,14
marchew carrots	0,37	0,36	0,38	0,36	0,38	0,32	0,37	0,36	0,38
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,17	0,19	0,17	0,19	0,19	0,20	0,13	0,15	0,13
warzywa suszone i pozostałe prze- twory warzywne ^{c)} dried vegetables and other pro- cessed vegetables ^{c)}	0,90	0,99	0,85	0,98	1,10	1,03	0,77	0,85	0,74
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and con- fectionery in kg	1,58	1,52	1,66	1,58	1,52	1,31	1,66	1,61	1,67
w tym: of which:									
cukier sugar	0,70	0,61	0,74	0,67	0,54	0,46	0,84	0,75	0,86
czekolada chocolate	0,21	0,22	0,22	0,23	0,23	0,22	0,20	0,20	0,20
wyroby cukiernicze confectionery	0,27	0,27	0,27	0,27	0,29	0,24	0,26	0,26	0,26
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,25	0,26	0,26	0,26	0,27	0,24	0,23	0,23	0,23
w tym: of which:									
kawa coffee	0,19	0,20	0,20	0,20	0,21	0,17	0,18	0,18	0,18
herbata tea	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,04	0,04	0,04
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,95	6,04	6,18	6,01	6,13	5,83	5,81	5,86	5,80
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	0,99	1,07	0,99	1,00	1,11	1,20	0,88	1,02	0,84

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 13. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych

Table 13. Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Odbiornik telewizyjny Television set	95,1		93,8	96,8					
Naziemna telewizja cyfrowa Digital terrestrial television	37,0	36,7	39,2	34,9	44,9	31,3	38,1	37,8	41,2
Telewizja kablowa lub satelitarna Cable or satellite television	64,4	65,4	66,3	64,8	59,5	64,3	64,5	65,2	57,2
Radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża, gramofon Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system, gramophone	64,9	61,2	64,9	58,5	74,0	61,3	72,3	73,0	64,6
Telefon stacjonarny Landline phone	9,9	6,4	6,1	6,6	16,0*	6,0	16,7	17,1	11,6*
Telefon komórkowy Mobile phone	98,8	99,6	99,6	99,5	99,8	99,3	97,2	97,2	97,1
w tym smartfon of which smartphone	88,2	96,1	94,4	97,3	96,3	97,1	72,1	72,7	65,5
Komputer osobisty, laptop, tablet Personal computer, laptop, tablet	78,6	91,3	85,7	95,3	87,1	96,8	52,3	53,4	39,9
Drukarka, urządzenie wielofunkcyjne Printer, multifunction printer	41,0	49,4	38,8	57,1	56,7	71,8	17,5	18,4	7,7*
Konsola do gier Game console	17,5	23,5	19,6	26,4	19,6	32,3	3,6	3,6	.
Dostęp do Internetu Internet access	87,5	96,7	95,5	97,6	96,2	98,2	68,6	69,4	60,6
Pralka automatyczna lub pralko-suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	98,8	99,3	98,9	99,6	99,2	98,6	98,2	98,3	96,9
Suszarka automatyczna do prania Automatic laundry dryer	8,2	9,4	6,3	11,6	14,6	18,7	2,7	2,9	.

Tablica 13. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 13. Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	69,9	76,3	76,1	76,5	81,3	81,4	55,4	55,8	50,9
Zmywarka do naczyń Dishwasher	56,8	65,8	55,6	73,1	64,2	83,1	35,0	36,1	22,5
Robot sprząający Cleaning robot	10,5	12,1	5,9	16,5	8,3*	25,2	4,3	4,4	.
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,7	69,4	69,4	69,4	89,2	72,3	47,1	47,3	44,8
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	5,1	5,1	6,5	4,2	23,1	8,5	2,3	2,3	.
Hulajnoga elektryczna, urządzenie transportu osobistego Electric scooter, personal transport device	2,7	3,3	3,2	3,4	.	5,4	0,9*	1,0*	.
Samochód osobowy Passenger car	73,0	82,9	80,6	84,6	96,7	93,1	50,1	51,8	31,7

Tablica 14. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup kwintylowych

Table 14. Households equipped with selected durable goods by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Odbiornik telewizyjny Television set	95,1	94,5	97,0	97,4	96,5	91,6
Naziemna telewizja cyfrowa Digital terrestrial television	37,0	36,2	40,5	40,3	37,2	32,6
Telewizja kablowa lub satelitarna Cable or satellite television	64,4	59,2	61,0	63,9	68,1	67,1
Radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża, gramofon Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system, gramophone	64,9	57,6	67,7	71,4	68,5	59,9
Telefon stacjonarny Landline phone	9,9	10,5	10,3	11,0	9,6	8,7
Telefon komórkowy Mobile phone	98,8	98,6	98,4	98,6	99,1	99,0
w tym smartfon of which smartphone	88,2	88,6	83,2	84,1	89,2	93,1
Komputer osobisty, laptop, tablet Personal computer, laptop, tablet	78,6	77,5	74,3	71,2	79,2	87,0
Drukarka, urządzenie wielofunkcyjne Printer, multifunction printer	41,0	37,8	38,7	35,6	40,8	48,2
Konsola do gier Game console	17,5	17,1	19,4	18,5	15,3	17,6
Dostęp do Internetu Internet access	87,5	88,0	82,8	82,1	88,2	93,5
Pralka automatyczna lub pralko-suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	98,8	98,0	98,6	99,0	99,2	98,9
Suszarka automatyczna do prania Automatic laundry dryer	8,2	7,4	7,6	7,5	8,1	9,6
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	69,9	69,6	70,1	69,2	71,5	69,2
Zmywarka do naczyń Dishwasher	56,8	51,9	49,8	51,7	56,5	67,9
Robot sprzątający Cleaning robot	10,5	8,5	6,5	7,5	9,7	17,0
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,7	66,9	66,5	62,4	61,9	58,8
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	5,1	6,8	5,8	4,0	5,2	4,4
Hulajnoga elektryczna, urządzenie transportu osobistego Electric scooter, personal transport device	2,7	3,0*	3,1*	2,9	2,4	2,5
Samochód osobowy Passenger car	73,0	72,4	70,7	68,4	74,7	76,6

Tablica 15. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 15. Households equipped with selected durable goods by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non-agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Odbiornik telewizyjny Television set	95,1	93,6	97,3	97,6	92,2	87,2	98,1	96,5	98,7
Naziemna telewizja cyfrowa Digital terrestrial television	37,0	31,2	35,6	37,8	25,2	25,9	48,2	48,8	48,0
Telewizja kablowa lub satelitarna Cable or satellite television	64,4	68,5	69,5	66,3	72,5	66,3	56,4	49,6	58,8
Radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża, gramofon Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system, gramophone	64,9	61,7	66,4	68,3	57,6	54,1	71,2	67,4	72,6
Telefon stacjonarny Landline phone	9,9	8,9	8,7	7,3	10,4	9,8	11,8	10,7	12,2
Telefon komórkowy Mobile phone	98,8	98,8	98,8	99,1	99,0	98,4	98,7	99,0	98,5
w tym smartfon of which smartphone	88,2	88,3	85,2	86,6	89,1	92,0	87,9	90,9	86,8
Komputer osobisty, laptop, tablet Personal computer, laptop, tablet	78,6	78,9	75,3	76,3	77,2	87,2	78,1	80,9	77,1
Drukarka, urządzenie wielofunkcyjne Printer, multifunction printer	41,0	39,6	39,8	36,3	39,4	43,9	43,7	46,8	42,6
Konsola do gier Game console	17,5	17,5	20,8	15,9	17,7	16,8	17,5	17,5	17,5
Dostęp do Internetu Internet access	87,5	87,5	84,0	86,1	86,8	92,9	87,5	90,1	86,6
Pralka automatyczna lub pralko-suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	98,8	98,8	99,0	99,1	98,5	98,7	98,7	99,3	98,5
Suszarka automatyczna do prania Automatic laundry dryer	8,2	7,5	8,9	7,7	8,1	5,5	9,5	10,1	9,2
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	69,9	67,5	72,1	73,0	60,3	64,7	74,7	72,3	75,5
Zmywarka do naczyń Dishwasher	56,8	56,5	58,7	55,4	51,7	61,3	57,4	64,1	55,1

Tablica 15. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (dok.)

Table 15. Households equipped with selected durable goods by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

Wyszczególnienie Specification		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Robot sprzątający Cleaning robot	10,5	10,9	9,7	9,7	9,5	14,7	9,8	14,7	8,1
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,7	53,8	67,0	58,3	44,2	48,0	80,4	77,0	81,6
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	5,1	2,6	3,6*	2,9	2,6	1,6*	9,9	7,5	10,8
Hulajnoga elektryczna, urządzenie transportu osobistego Electric scooter, personal transport device	2,7	2,3	3,0*	1,7*	2,4	2,2*	3,6	3,5*	3,7
Samochód osobowy Passenger car	73,0	66,8	72,4	68,2	63,3	64,4	85,2	87,0	84,5

Tablica 16. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup społeczno-ekonomicznych**Table 16. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by socio-economic groups**

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracu- jących na wła- sny ra- chunek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour positions			razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners
Wodociąg Water supply	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,0	99,9	99,9	99,8
z sieci from a network	94,6	94,7	92,9	96,0	89,3	93,7	95,3	95,4	94,2
ujęcie własne own intake	7,3	6,9	9,0	5,4	23,2	7,7	6,0	5,9	6,7
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	99,4	99,0	99,7	98,4	100,0	98,9	99,0	97,7
Łazienka Bathroom	99,0	99,3	98,9	99,6	98,4	99,9	98,8	98,9	97,8
Instalacja kanalizacyjna Sewage installation	99,2	99,4	99,0	99,7	98,4	100,0	98,9	99,0	97,7
sieć kanalizacyjna sewage network	80,4	81,2	73,4	86,9	23,0	84,2	84,2	84,9	77,1
zbiornik bezodpływowy (szambo) lub przydomowa oczyszczalnia ścieków septic tank, home sewage treatment plant	18,7	18,2	25,6	12,8	75,4	15,8	14,8	14,2	20,6
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	99,7	99,3	99,9	99,0	100,0	99,1	99,2	98,0
z sieci from a network	33,2	33,7	22,0	42,1	.	32,1	35,9	36,8	27,4
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	66,2	65,9	77,3	57,7	96,1	67,8	63,2	62,4	70,6
Gaz Gas	85,2	83,0	88,2	79,3	88,5	76,0	91,2	91,2	91,4
z sieci from a network	55,9	54,7	45,0	61,7	6,5	57,3	63,5	64,6	52,4
z butli from a cylinder	29,3	28,3	43,2	17,6	82,0	18,7	27,7	26,6	39,0
Centralne ogrzewanie Central heating	86,4	87,2	84,6	89,0	91,0	85,0	85,4	85,7	82,1
z sieci from a network	39,2	39,2	28,1	47,1	.	34,2	44,8	45,4	38,1
lokalnie local	47,2	48,0	56,5	41,9	89,1	50,7	40,6	40,3	44,0
Piece Stoves	13,4	12,6	15,1	10,7	9,0	14,5	14,4	14,1	17,8
na opał solid fuels	7,8	7,3	11,4	4,3	8,4	5,3	9,0	8,6	13,1
elektryczne lub gazowe electric or gas	5,5	5,3	3,7	6,4	.	9,3	5,4	5,5	4,7*

Tablica 17. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup kwintylowych

Table 17. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Wodociąg Water supply	99,9	99,8	99,8	99,9	100,0	100,0
z sieci from a network	94,6	90,9	91,6	94,9	95,6	97,6
ujęcie własne own intake	7,3	11,7	11,3	7,1	5,7	3,5
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	97,9	98,6	99,3	99,7	99,8
Łazienka Bathroom	99,0	97,5	98,3	99,2	99,6	99,8
Instalacja kanalizacyjna Sewage installation	99,2	97,9	98,6	99,3	99,7	99,8
sieć kanalizacyjna sewage network	80,4	69,9	72,7	80,2	83,5	89,1
zbiornik bezodpływowy (szambo) lub przydomowa oczyszczalnia ścieków septic tank, home sewage treatment plant	18,7	28,0	25,9	19,1	16,2	10,7
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	98,4	98,9	99,5	99,7	99,9
z sieci from a network	33,2	26,6	22,6	28,7	33,5	46,4
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	66,2	71,8	76,4	70,8	66,2	53,5
Gaz Gas	85,2	86,8	89,3	88,9	86,9	78,0
z sieci from a network	55,9	42,8	49,7	56,8	60,4	63,1
z butli from a cylinder	29,3	43,9	39,6	32,0	26,5	14,9
Centralne ogrzewanie Central heating	86,4	83,2	84,3	86,0	87,9	88,5
z sieci from a network	39,2	29,8	29,5	35,0	40,5	52,5
lokalnie local	47,2	53,4	54,8	51,0	47,3	36,0
Piece Stoves	13,4	16,5	15,3	13,9	11,8	11,2
na opał solid fuels	7,8	12,4	11,4	8,0	6,2	4,2
elektryczne lub gazowe electric or gas	5,5	4,2	3,9	5,9	5,7	7,0

Tablica 18. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 18. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Wodociąg Water supply	99,9	100,0	99,9	99,9	100,0	100,0	99,8	99,9	99,8
z sieci from a network	94,6	98,5	96,6	98,5	99,1	99,6	86,8	90,1	85,7
ujęcie własne own intake	7,3	1,8	3,8	2,2	1,0*	.	18,0	13,4	19,6
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	99,5	99,6	99,5	99,3	99,5	98,6	99,0	98,4
Łazienka Bathroom	99,0	99,3	99,1	99,2	99,3	99,6	98,4	98,8	98,3
Instalacja kanalizacyjna Sewage installation	99,2	99,5	99,6	99,5	99,3	99,5	98,6	99,0	98,4
sieć kanalizacyjna sewage network	80,4	96,2	92,9	95,4	97,6	98,6	49,2	58,5	46,2
zbiornik bezodpływowy (szambo) lub przydomowa oczyszczalnia ścieków septic tank, home sewage treat- ment plant	18,7	3,3	6,7	4,2	1,7	.	49,3	40,5	52,2
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	99,6	99,6	99,6	99,4	99,9	99,0	99,3	98,8
z sieci from a network	33,2	48,1	23,3	35,5	52,8	79,4	3,6	5,0	3,1
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	66,2	51,5	76,3	64,0	46,7	20,5	95,4	94,3	95,7
Gaz Gas	85,2	84,5	88,7	89,7	83,7	75,7	86,6	84,8	87,2
z sieci from a network	55,9	71,0	53,6	73,6	78,7	74,2	26,0	40,3	21,3
z butli from a cylinder	29,3	13,5	35,0	16,1	5,0	1,5	60,6	44,5	65,9
Centralne ogrzewanie Central heating	86,4	86,4	86,7	83,3	86,5	89,6	86,4	84,5	87,0
z sieci from a network	39,2	57,3	32,8	47,7	63,3	82,9	3,5	3,3	3,5
lokalnie local	47,2	29,1	53,9	35,5	23,2	6,6	82,9	81,2	83,5
Piece Stoves	13,4	13,4	13,2	16,5	13,3	9,9	13,4	15,1	12,8
na opał solid fuels	7,8	6,4	8,7	8,9	6,1	1,7	10,7	10,1	10,8
elektryczne lub gazowe electric or gas	5,5	6,9	4,5	7,5	7,1	8,1	2,7	5,0	2,0

Tablica 19. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup społeczno-ekonomicznych

Table 19. Characteristic of dwellings occupied by households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	88,2	88,6	90,2	87,4	144,1	107,1	77,5	78,1	71,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,9	27,5	25,6	29,1	33,5	33,0	39,2	39,0	41,8
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,3	3,4	3,4	3,4	4,8	3,8	3,0	3,0	2,8
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	1,0	1,1	0,9	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6

Tablica 20. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup kwintylowych

Table 20. Characteristic of dwellings occupied by households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	88,2	90,1	91,4	89,7	88,4	83,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,9	24,7	26,5	29,7	33,6	40,0
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,3	3,3	3,4	3,4	3,3	3,2
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7

Tablica 21. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 21. Characteristic of dwellings occupied by households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	agglomera- cyjne agglom- eration	poza- aglomera- cyjne non-agglom- eration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100– 499	500 lub więcej 500 or more			
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	88,2	73,9	89,4	79,4	69,4	59,1	116,4	120,1	115,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,9	28,9	31,2	29,7	28,4	26,0	33,7	36,3	32,9
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,3	3,0	3,4	3,1	2,8	2,6	4,0	4,1	4,0
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9

Tablica 22. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 22. Subjective evaluation of material situation of households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		razem total	robotni- czych manual labour posi- tions	nierobot- niczych non- manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dobra Good	25,7	28,3	20,5	33,8	23,5	44,0	17,4	18,3	8,7
Raczej dobra Rather good	28,3	30,9	28,0	32,9	33,1	32,0	23,5	24,3	15,2
Przeciętna Average	41,1	37,8	47,6	30,8	40,9	22,9	51,5	50,9	57,3
Raczej zła Rather bad	3,9	2,6	3,2	2,2	2,2	0,7	6,4	5,5	15,1
Zła Bad	1,0	0,5	0,8	0,4	0,3	0,5	1,3	1,1	3,8

Tablica 23. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup kwintylowych
 Table 23. Subjective evaluation of material situation of households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dobra Good	25,7	18,0	15,4	19,0	23,6	42,8
Raczej dobra Rather good	28,3	22,0	23,4	28,7	32,2	31,7
Przeciętna Average	41,1	47,4	53,7	48,2	42,2	24,0
Raczej zła Rather bad	3,9	9,4	6,3	3,6	1,8	1,2
Zła Bad	1,0	3,3	1,3	0,6	0,2	0,3

Tablica 24. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich
 Table 24. Subjective evaluation of material situation of households by class of locality and delimitation of rural areas

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non-agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dobra Good	25,7	27,3	24,4	23,0	25,6	36,9	22,5	23,5	22,1
Raczej dobra Rather good	28,3	28,0	29,1	27,5	27,4	28,3	29,0	28,7	29,1
Przeciętna Average	41,1	40,0	41,5	44,5	42,0	31,1	43,3	43,6	43,3
Raczej zła Rather bad	3,9	3,8	4,1	4,3	3,7	3,1	4,1	3,6	4,3
Zła Bad	1,0	0,9	0,9	0,6	1,2	0,7	1,1	0,7	1,3

Precyzja wyników badania ^{a)} za 2023 r.

Precision of the survey results ^{a)} in 2023

Tablica 25. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 25. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w zł x̄ – average monthly receipts per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %		Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
			w tym of which							
			pracowników of employees			rolników of farmers	pracu- jących na własny rachu- nek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
			razem total	na stanowiskach in robot- niczych manual labour positions	nierobot- niczych non- manual labour positions			razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pension- ers
Przychody netto Net receipts	x̄ s v	3262,36 29,64 0,91	3188,06 28,08 0,88	2655,31 27,92 1,05	3637,10 42,51 1,17	3779,62 279,68 7,40	4009,96 136,54 3,41	3122,72 32,43 1,04	3163,38 33,28 1,05	2643,67 106,58 4,03
w tym: of which:										
Dochód rozporządzalny Available income	x̄ s v	2678,30 22,79 0,85	2661,84 22,24 0,84	2270,32 22,88 1,01	2991,85 33,52 1,12	2447,27 243,62 9,95	3312,86 92,26 2,79	2580,38 26,01 1,01	2615,90 26,56 1,02	2161,83 96,17 4,45
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	x̄ s v	2622,11 23,35 0,89	2612,71 22,90 0,88	2231,03 23,17 1,04	2934,43 34,57 1,18	2405,33 240,58 10,00	3254,70 92,51 2,84	2500,47 27,27 1,09	2535,54 28,03 1,11	2087,12 94,17 4,51
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	x̄ s v	1491,28 13,54 0,91	2198,17 20,09 0,91	1825,08 22,02 1,21	2512,64 30,25 1,20	294,08 30,33 10,31	659,04 22,59 3,43	286,47 12,03 4,20	296,42 12,62 4,26	169,25 29,08 17,18
dochód z pracy na własny ra- chunek income from self-employment	x̄ s v	270,76 9,30 3,43	55,80 3,75 6,73	28,33 3,69 13,02	78,95 6,10 7,73	27,91* 8,27 29,63	2225,07 62,96 2,83	32,47 4,23 13,03	34,77 4,57 13,15	
dochód z gospodarstwa indywi- dualnego w rolnictwie income from a private farm in agriculture	x̄ s v	77,57 12,88 16,61				1622,63 242,61 14,95				

a) Błąd względny obliczony jest na podstawie liczb dokładnych (przed zaokrągleniem).

a) Relative error is calculated on the basis of precise figures (before rounding).

Tablica 25. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 25. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne przy- chody na 1 osobę w zł x̄ – average monthly receipts per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracu- jących na własny rachu- nek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pension- ers	
			robot- niczych manual labour positions	nierobot- niczych non- manual labour positions						
dochód ze świadczeń z ubezpie- czeń społecznych income from social security benefits w tym: of which:	x̄ s v	653,53 7,23 1,11	234,02 5,76 2,46	241,84 7,04 2,91	227,43 9,03 3,97	344,17 16,80 4,88	181,43 12,40 6,83	2142,65 22,22 1,04	2182,66 23,06 1,06	1671,13 61,55 3,68
emerytury krajowe domestic retirement pensions	x̄ s v	578,45 6,89 1,19	184,67 5,58 3,02	182,88 6,77 3,70	186,18 8,45 4,54	293,11 15,12 5,16	150,40 11,86 7,89	1974,03 20,49 1,04	2128,99 22,82 1,07	148,09 25,47 17,20
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	x̄ s v	34,65 1,50 4,32	23,11 1,52 6,59	26,17 2,23 8,51	20,53 2,16 10,52	33,11 6,18 18,67	17,99 3,48 19,37	72,05 4,36 6,05	33,55 3,18 9,47	525,82 26,66 5,07
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	x̄ s v	29,78 1,37 4,59	15,08 1,45 9,59	21,13 2,39 11,32	9,98 1,75 17,54		8,03* 2,96 36,81	85,55 4,96 5,80	11,84 2,69 22,69	954,17 37,17 3,90
dochód z pozostałych świadc- zeń społecznych income from other social benefits w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	x̄ s v	138,04 1,97 1,43	140,23 2,15 1,53	152,37 3,43 2,25	130,00 2,59 1,99	143,79 7,21 5,01	152,47 5,56 3,65	67,85 3,97 5,85	60,86 3,92 6,45	150,24 18,66 12,42
pozostałe dochody other income w tym dary of which gifts	x̄ s v	39,60 5,16 13,02	29,26 1,24 4,25	24,65 1,70 6,88	33,14 1,69 5,11	14,32 2,22 15,50		40,40 1,63 4,03	37,71 1,61 4,27	72,04 7,06 9,80
	x̄ s v	34,37 5,13 14,94	24,17 1,09 4,49	20,20 1,61 7,98	27,52 1,38 5,02	9,83 1,59 16,13		34,42 1,57 4,55	31,68 1,55 4,90	66,78 7,01 10,49

Tablica 26. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 26. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
$\bar{x}$ – przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w zł $\bar{x}$ – average monthly receipts per capita in PLN									
s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN									
v – błąd względny w % v – relative error in %									
Przychody netto	$\bar{x}$	3542,50	3108,89	3179,61	3535,25	4530,07	2851,90	3008,30	2803,28
Net income	s	38,78	60,44	51,38	63,05	132,13	45,45	72,51	56,15
	v	1,09	1,94	1,62	1,78	2,92	1,59	2,41	2,00
w tym:									
of which:									
Dochód rozporządzalny	$\bar{x}$	2927,88	2640,71	2672,39	2889,10	3643,72	2312,62	2459,99	2266,82
Available income	s	28,64	49,41	39,56	50,64	91,89	36,03	71,99	42,02
	v	0,98	1,87	1,48	1,75	2,52	1,56	2,93	1,85
w tym dochód do dyspozycji	$\bar{x}$	2859,85	2584,93	2614,48	2813,26	3557,51	2273,76	2416,28	2229,47
of which disposable income	s	29,91	51,17	41,29	57,31	92,84	36,20	75,71	41,63
	v	1,05	1,98	1,58	2,04	2,61	1,59	3,13	1,87
w tym:									
of which:									
dochód z pracy najemnej	$\bar{x}$	1662,89	1437,50	1510,84	1614,74	2177,15	1239,83	1448,29	1175,04
income from hired work	s	19,26	33,61	34,44	36,56	56,25	16,86	45,02	18,66
	v	1,16	2,34	2,28	2,26	2,58	1,36	3,11	1,59
dochód z pracy na własny rachunek	$\bar{x}$	328,11	262,67	191,39	331,40	588,01	186,73	278,26	158,28
income from self-employment	s	14,20	33,18	16,50	24,45	43,12	9,00	26,04	9,56
	v	4,33	12,63	8,62	7,38	7,33	4,82	9,36	6,04
dochód z gospodarstwa indywidualnego	$\bar{x}$	.	.	.	.	.	182,88	55,22	222,56
w rolnictwie	s	.	.	.	.	.	31,01	18,21	40,67
income from a private farm in agriculture	v	.	.	.	.	.	16,96	32,97	18,28
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń spo- łecznych	$\bar{x}$	745,13	729,63	783,53	780,49	665,35	519,32	502,10	524,68
	s	10,70	23,60	24,41	21,18	22,31	7,65	23,73	9,22
income from social security benefits	v	1,44	3,23	3,12	2,71	3,35	1,47	4,73	1,76
w tym:									
of which:									
emerytury krajowe	$\bar{x}$	670,99	654,59	705,75	687,40	619,85	442,87	433,40	445,81
domestic retirement pensions	s	10,22	23,35	23,55	19,45	21,87	7,09	21,65	8,82
	v	1,52	3,57	3,34	2,83	3,53	1,60	4,99	1,98
renty z tytułu niezdolności do pracy kra- jowe	$\bar{x}$	31,67	36,86	31,91	34,01	22,98	39,01	38,35	39,22
	s	1,83	4,67	3,09	4,19	2,89	2,52	8,16	2,36
domestic disability pensions	v	5,79	12,67	9,67	12,32	12,56	6,47	21,28	6,02

Tablica 26. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (dok.)

Table 26. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas			
	razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton	
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more				
$\bar{x}$ – przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w zł $\bar{x}$ – average monthly receipts per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %									
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	$\bar{x}$ s v	32,48 2,07 6,37	25,13 3,07 12,23	38,15 4,03 10,55	48,18 5,99 12,42	13,69* 2,38 17,40	25,83 1,48 5,72	18,94 3,16 16,68	27,97 1,82 6,52
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	$\bar{x}$ s v	127,44 2,72 2,14	142,15 6,19 4,36	142,83 5,93 4,15	119,17 5,09 4,27	99,69 5,09 5,11	153,58 2,81 1,83	144,95 7,72 5,33	156,26 3,29 2,10
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	$\bar{x}$ s v	84,82 1,60 1,89	92,03 4,19 4,55	89,53 3,46 3,87	82,75 2,77 3,35	72,87 3,29 4,51	101,39 1,46 1,44	98,96 4,25 4,30	102,14 1,82 1,79
pozostałe dochody other income	$\bar{x}$ s v	48,43 8,64 17,84	34,36 3,15 9,17	34,66 3,12 8,99	38,34 2,82 7,35	95,03 39,96 42,06	26,67 1,10 4,12	25,42 2,61 10,27	27,05 1,33 4,91
w tym dary of which gifts	$\bar{x}$ s v	44,59 8,61 19,31	31,66 3,11 9,81	29,24 2,16 7,37	35,82 2,56 7,16	90,62 39,95 44,08	19,39 0,99 5,10	18,87 2,03 10,73	19,56 1,23 6,29

Tablica 27. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 27. Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w zł x̄ – average monthly outgoings per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %		Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
			pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachun- ek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
			razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retire- ees	rencis- tów of pens- ioners
				robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Rozchody netto Net outgoings	x̄ s v	3265,63 29,70 0,91	3196,96 28,57 0,89	2665,16 28,25 1,06	3645,20 42,92 1,18	3777,98 278,23 7,36	3975,32 134,74 3,39	3125,43 31,93 1,02	3165,29 32,76 1,03	2655,74 107,16 4,03
w tym: of which:										
Wydatki Expenditures	x̄ s v	1636,29 13,60 0,83	1603,70 15,80 0,99	1354,71 16,01 1,18	1813,57 23,14 1,28	1244,61 47,50 3,82	1862,40 45,42 2,44	1737,85 19,04 1,10	1748,14 20,03 1,15	1616,52 49,13 3,04
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	x̄ s v	1580,09 12,96 0,82	1554,57 15,13 0,97	1315,41 15,16 1,15	1756,15 22,26 1,27	1202,67 44,96 3,74	1804,24 43,38 2,40	1657,93 17,99 1,09	1667,79 18,98 1,14	1541,81 43,37 2,81
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	x̄ s v	444,81 2,38 0,54	426,46 2,82 0,66	406,68 3,49 0,86	443,13 3,74 0,84	397,21 8,50 2,14	437,17 6,37 1,46	514,15 4,36 0,85	514,17 4,53 0,88	513,87 15,07 2,93
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	x̄ s v	42,75 0,58 1,35	42,24 0,71 1,68	44,02 1,07 2,44	40,75 0,95 2,33	32,02 2,16 6,75	45,67 2,31 5,06	45,81 1,10 2,39	45,46 1,13 2,50	49,91 3,85 7,71
odzież i obuwie clothing and footwear	x̄ s v	62,48 0,98 1,57	67,44 1,28 1,91	50,15 1,52 3,03	82,01 1,88 2,29	51,84 4,10 7,91	86,32 3,83 4,43	41,97 1,13 2,68	42,54 1,18 2,78	35,30 3,56 10,08
użytkowanie mieszkania i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	x̄ s v	325,33 3,42 1,05	306,64 4,02 1,31	275,19 4,84 1,76	333,14 5,79 1,74	209,95 12,98 6,18	332,74 9,99 3,00	402,19 6,20 1,54	402,61 6,57 1,63	397,28 16,22 4,08
wyposażenie mieszkania i prowa- dzenie gospodarstwa domowego furnishings, household equip- ment and routine maintenance of the house	x̄ s v	78,57 2,18 2,78	79,88 3,18 3,98	60,06 2,09 3,47	96,58 5,45 5,65	72,99 8,07 11,06	81,34 4,28 5,26	76,29 2,74 3,59	77,26 2,88 3,73	64,85 7,71 11,89
zdrowie health	x̄ s v	85,28 1,33 1,56	69,29 1,49 2,15	53,98 1,67 3,10	82,19 2,25 2,74	54,94 3,39 6,17	85,76 4,09 4,77	137,55 2,85 2,07	139,13 3,01 2,16	118,96 6,50 5,46
transport transport	x̄ s v	147,55 3,08 2,09	160,99 4,20 2,61	136,36 4,98 3,66	181,74 6,41 3,52	125,28 11,55 9,22	171,23 9,99 5,83	108,84 4,61 4,23	111,89 4,94 4,41	72,84 7,32 10,05

Tablica 27. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 27. Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w zł x̄ – average monthly outgoings per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retir- ees	rencis- tów of pen- sioners	
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions						
łącność communication	x̄ s v	67,83 0,47 0,70	68,25 0,62 0,92	64,16 0,81 1,27	71,69 0,92 1,29	52,91 1,66 3,13	74,90 1,82 2,43	67,42 0,70 1,04	67,72 0,74 1,09	63,89 2,26 3,53
rekreacja i kultura recreation and culture	x̄ s v	100,82 2,32 2,30	100,74 2,44 2,42	62,24 1,72 2,77	133,19 3,96 2,97	64,41 8,17 12,69	162,13 12,78 7,88	84,19 2,62 3,11	85,05 2,79 3,28	73,98 5,69 7,69
edukacja education	x̄ s v	14,22 0,63 4,46	16,14 0,76 4,68	7,76 0,60 7,76	23,20 1,27 5,46	12,03* 3,46 28,78	30,44 3,50 11,50	1,81 0,42 23,41	1,83 0,46 24,83	. . .
restauracje i hotele restaurants and hotels	x̄ s v	83,57 2,26 2,71	87,19 2,95 3,38	48,33 2,41 4,99	119,95 4,76 3,97	37,93 6,60 17,40	145,13 8,60 5,92	56,76 2,81 4,95	57,08 2,97 5,20	52,99 4,71 8,88
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	x̄ s v	102,50 1,96 1,91	101,81 2,20 2,16	74,49 1,94 2,61	124,84 3,55 2,84	69,01 5,07 7,35	126,33 8,12 6,43	103,40 4,32 4,18	104,91 4,67 4,45	85,62 5,76 6,73
kieszonkowe pocket-money	x̄ s v	24,37 1,63 6,69	27,50 2,23 8,09	31,97 3,11 9,74	23,73 3,03 12,78	22,14 5,20 23,50	25,08 5,88 23,46	17,55 2,93 16,68	18,13 3,04 16,76	10,84* 3,96 36,57
Pozostałe wydatki Other expenditures	x̄ s v	56,20 1,61 2,87	49,13 1,57 3,20	39,30 2,14 5,45	57,42 2,12 3,69	41,94 6,46 15,39	58,16 4,00 6,87	79,91 4,73 5,92	80,35 5,04 6,27	74,71 11,73 15,70
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	x̄ s v	34,11 1,44 4,23	29,68 1,36 4,58	24,74 1,91 7,73	33,84 1,76 5,20	32,51 6,13 18,85	36,56 3,51 9,60	47,35 4,62 9,75	47,73 4,90 10,27	42,86 11,72 27,34

Tablica 28. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 28. Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
$\bar{x}$ – przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w zł $\bar{x}$ – average monthly outgoings per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %									
Rozchody netto Net outgoings	$\bar{x}$ s v	3534,06 38,83 1,10	3111,87 63,85 2,05	3163,71 49,57 1,57	3531,67 66,51 1,88	4514,17 129,27 2,86	2872,32 45,73 1,59	3055,92 76,02 2,49	2815,26 56,28 2,00
w tym: of which:									
Wydatki Expenditures	$\bar{x}$ s v	1802,75 18,89 1,05	1558,70 34,78 2,23	1641,35 32,16 1,96	1900,64 32,27 1,70	2176,76 49,04 2,25	1392,39 19,08 1,37	1584,85 50,91 3,21	1332,57 20,32 1,52
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	$\bar{x}$ s v	1734,72 17,85 1,03	1502,92 32,53 2,16	1583,44 30,56 1,93	1824,80 30,82 1,69	2090,55 46,10 2,21	1353,53 18,47 1,36	1541,14 49,94 3,24	1295,21 19,58 1,51
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	$\bar{x}$ s v	464,46 3,09 0,67	438,56 5,96 1,36	460,86 6,37 1,38	483,36 5,26 1,09	474,90 6,53 1,38	416,01 3,74 0,90	435,48 11,17 2,57	409,96 3,62 0,88
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and nar- cotics	$\bar{x}$ s v	45,32 0,79 1,74	40,74 1,48 3,63	41,66 1,42 3,40	48,17 1,52 3,15	52,01 2,04 3,92	38,99 0,82 2,11	42,26 2,01 4,77	37,98 0,93 2,44
odzież i obuwie clothing and footwear	$\bar{x}$ s v	68,68 1,31 1,91	56,82 2,66 4,68	57,64 2,20 3,82	74,06 2,34 3,16	90,66 3,54 3,90	53,40 1,47 2,76	56,07 2,80 5,00	52,57 1,78 3,39
użytkowanie mieszkania i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	$\bar{x}$ s v	378,77 4,65 1,23	327,56 9,57 2,92	356,34 8,75 2,45	387,99 7,06 1,82	454,50 11,06 2,43	247,03 4,84 1,96	292,01 12,14 4,16	233,04 5,35 2,29
wyposażenie mieszkania i prowadze- nie gospodarstwa domowego furnishings, household equipment and routine maintenance of the house	$\bar{x}$ s v	83,65 3,18 3,80	79,00 9,79 12,39	71,48 3,41 4,77	88,03 4,40 5,00	100,69 7,54 7,49	71,12 2,72 3,82	79,70 7,42 9,31	68,45 2,83 4,13
zdrowie health	$\bar{x}$ s v	97,52 1,92 1,97	77,81 3,00 3,85	84,51 3,13 3,70	106,62 4,28 4,01	126,27 4,94 3,91	67,36 1,72 2,56	75,82 4,16 5,48	64,73 1,89 2,92
transport transport	$\bar{x}$ s v	146,98 4,34 2,95	133,30 8,62 6,47	128,66 5,98 4,65	159,63 9,04 5,66	172,56 11,95 6,92	148,37 4,17 2,81	177,17 11,49 6,48	139,42 4,37 3,13

Tablica 28. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (dok.)

Table 28. Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w zł x̄ – average monthly outgoings per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eraton	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eraton
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
łączość communication	x̄ s v	74,44 0,68 0,91	65,91 1,14 1,74	70,41 1,23 1,75	80,27 1,55 1,93	82,35 1,51 1,83	58,15 0,58 1,00	63,33 1,66 2,62	56,54 0,63 1,11
rekreacja i kultura recreation and culture	x̄ s v	115,75 3,15 2,72	83,26 4,71 5,66	93,89 4,84 5,16	120,05 4,88 4,06	176,44 10,36 5,87	78,96 3,37 4,26	102,89 7,91 7,69	71,52 3,76 5,25
edukacja education	x̄ s v	17,12 0,93 5,46	10,38 1,42 13,64	13,27 1,50 11,27	18,04 1,60 8,89	28,71 3,06 10,67	9,97 0,74 7,46	15,94 2,42 15,18	8,12 0,73 9,02
restauracje i hotele restaurants and hotels	x̄ s v	100,78 3,12 3,10	61,88 4,58 7,40	70,00 5,08 7,25	112,38 6,65 5,91	172,30 8,63 5,01	58,35 3,23 5,54	85,24 8,33 9,78	49,99 3,43 6,86
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	x̄ s v	116,98 2,78 2,38	100,09 6,25 6,25	107,52 5,42 5,04	124,09 4,64 3,74	140,05 5,62 4,02	81,28 2,61 3,21	97,82 7,19 7,35	76,14 2,65 3,48
kieszonkowe pocket-money	x̄ s v	24,27 2,37 9,78	27,60 5,99 21,71	27,19 4,78 17,59	22,11 4,64 21,00	19,12 4,09 21,42	24,53 2,02 8,24	17,40 4,24 24,39	26,74 2,36 8,81
Pozostałe wydatki Other expenditures	x̄ s v	68,03 2,09 3,07	55,78 4,48 8,03	57,91 3,44 5,93	75,84 4,44 5,86	86,21 4,94 5,73	38,86 2,55 6,56	43,71 9,22 21,10	37,35 1,92 5,14
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other house- holds	x̄ s v	37,95 1,73 4,56	34,80 3,93 11,28	32,64 2,86 8,77	45,86 4,02 8,77	39,44 3,37 8,53	28,80 2,49 8,65	29,48 9,16 31,07	28,59 1,82 6,35

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION $\bar{x}$ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę $\bar{x}$ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na wła- sny rachunek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of reti- rees	renci- stów of pen- sioners	
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions						
Pieczyno i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	$\bar{x}$ s v	4,99 0,04 0,70	4,71 0,04 0,90	4,81 0,06 1,26	4,63 0,05 1,01	5,43 0,16 2,92	4,23 0,08 1,81	6,02 0,06 1,02	6,00 0,06 1,04	6,29 0,22 3,51
w tym: of which:										
ryż rice	$\bar{x}$ s v	0,13 - 1,83	0,13 - 2,33	0,13 - 3,35	0,14 - 2,99	0,10 0,01 8,62	0,12 0,01 5,73	0,15 - 2,68	0,15 - 2,83	0,15 0,01 7,77
pieczywo bread	$\bar{x}$ s v	2,61 0,02 0,93	2,45 0,03 1,19	2,58 0,04 1,65	2,34 0,03 1,33	2,96 0,12 4,12	2,12 0,05 2,51	3,19 0,04 1,18	3,18 0,04 1,19	3,38 0,14 4,16
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	$\bar{x}$ s v	0,39 - 0,97	0,39 - 1,29	0,39 0,01 1,90	0,39 0,01 1,64	0,38 0,02 5,13	0,34 0,01 2,61	0,43 0,01 1,68	0,43 0,01 1,79	0,43 0,02 4,63
mąka flour	$\bar{x}$ s v	0,57 0,01 1,62	0,52 0,01 2,13	0,55 0,02 3,17	0,49 0,01 2,63	0,80 0,06 6,97	0,49 0,02 4,92	0,72 0,02 2,93	0,72 0,02 3,03	0,77 0,08 10,86
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	$\bar{x}$ s v	1,04 0,01 0,86	0,98 0,01 1,05	0,95 0,01 1,51	1,01 0,01 1,33	0,99 0,06 6,05	0,91 0,02 2,59	1,27 0,02 1,32	1,27 0,02 1,38	1,27 0,05 4,06
płatki śniadaniowe breakfast cereals	$\bar{x}$ s v	0,15 - 1,48	0,15 - 1,92	0,13 - 2,89	0,17 - 2,55	0,12 0,01 5,94	0,16 0,01 4,34	0,13 - 2,51	0,13 - 2,62	0,16 0,01 9,52
Mięso w kg Meat in kg	$\bar{x}$ s v	4,85 0,04 0,74	4,53 0,04 0,95	4,93 0,06 1,15	4,19 0,06 1,34	4,89 0,16 3,30	3,94 0,08 2,04	6,17 0,07 1,11	6,15 0,07 1,16	6,43 0,21 3,33
w tym: of which:										
mięso surowe raw meat	$\bar{x}$ s v	2,79 0,02 0,86	2,60 0,03 1,14	2,81 0,04 1,42	2,42 0,04 1,56	2,88 0,12 4,28	2,28 0,06 2,47	3,54 0,05 1,27	3,54 0,05 1,35	3,60 0,15 4,08
w tym drób of which poultry	$\bar{x}$ s v	1,50 0,01 0,97	1,41 0,02 1,26	1,52 0,03 1,67	1,32 0,02 1,63	1,53 0,07 4,77	1,23 0,03 2,70	1,86 0,03 1,37	1,85 0,03 1,43	1,96 0,09 4,61
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	$\bar{x}$ s v	1,83 0,01 0,73	1,73 0,02 0,95	1,88 0,02 1,20	1,60 0,02 1,31	1,81 0,06 3,34	1,50 0,03 2,03	2,24 0,03 1,14	2,22 0,03 1,18	2,44 0,09 3,55

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę x̄ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %		Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
			w tym of which							
			pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na wła- sny rachunek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
			razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of retire- es	renci- stów of pension- ers
				robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions					
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	x̄ s v	0,24 - 1,67	0,22 0,01 2,43	0,20 0,01 3,75	0,23 0,01 3,06	0,22 0,02 7,99	0,24 0,01 4,33	0,32 0,01 2,48	0,32 0,01 2,41	0,40 0,05 11,40
w tym ryby i owoce morza su- szone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	x̄ s v	0,09 - 1,60	0,07 - 2,38	0,07 - 3,68	0,08 - 3,06	0,09 0,01 9,01	0,07 - 5,03	0,13 - 2,47	0,13 - 2,59	0,15 0,01 8,92
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	x̄ s v	2,76 0,03 1,05	2,68 0,04 1,39	2,72 0,05 1,95	2,65 0,05 1,76	2,82 0,13 4,75	2,53 0,07 2,87	3,08 0,05 1,64	3,05 0,05 1,67	3,41 0,23 6,74
Jogurty w kg Yogurt in kg	x̄ s v	0,61 0,01 1,15	0,62 0,01 1,49	0,54 0,01 2,16	0,69 0,01 1,90	0,48 0,02 4,72	0,61 0,02 2,91	0,62 0,01 1,90	0,62 0,01 2,01	0,61 0,03 5,70
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	x̄ s v	1,01 0,01 0,79	0,99 0,01 0,95	0,87 0,01 1,37	1,08 0,01 1,22	0,74 0,03 3,78	1,02 0,02 2,22	1,13 0,02 1,41	1,13 0,02 1,46	1,09 0,05 5,02
twarogi curd	x̄ s v	0,50 0,01 1,01	0,47 0,01 1,26	0,40 0,01 1,90	0,52 0,01 1,61	0,37 0,02 4,88	0,48 0,01 2,69	0,66 0,01 1,81	0,66 0,01 1,87	0,61 0,04 6,60
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	x̄ s v	0,50 - 0,85	0,52 0,01 1,03	0,47 0,01 1,45	0,56 0,01 1,31	0,37 0,01 3,86	0,54 0,01 2,40	0,47 0,01 1,50	0,46 0,01 1,57	0,48 0,02 4,31
Śmietana w l Cream in l	x̄ s v	0,35 - 1,12	0,32 - 1,35	0,33 0,01 1,85	0,30 0,01 1,90	0,36 0,01 3,96	0,29 0,01 2,81	0,45 0,01 2,31	0,46 0,01 2,47	0,42 0,01 3,29
Jaja w szt. Eggs in units	x̄ s v	10,60 0,11 1,01	9,85 0,12 1,26	9,81 0,18 1,80	9,89 0,16 1,66	10,57 0,44 4,15	9,70 0,31 3,20	13,13 0,19 1,47	13,14 0,20 1,54	13,06 0,57 4,40

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION $\bar{x}$ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę $\bar{x}$ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %		Gospodarstwa domowe Households								
		Ogółem Grand total	w tym of which							
			pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na wła- sny rachu- nek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
			razem total	na stanowiskach in	niemo- bot- niczych non- manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of reti- rees	renci- stów of pen- sioners
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	$\bar{x}$ s v	1,01 0,01 0,87	0,92 0,01 1,09	1,00 0,02 1,56	0,85 0,01 1,39	1,04 0,04 3,87	0,81 0,02 2,50	1,32 0,02 1,28	1,32 0,02 1,35	1,40 0,05 3,83
tłuszcze zwierzęce animal fats	$\bar{x}$ s v	0,38 - 0,97	0,33 - 1,25	0,33 0,01 1,96	0,34 0,01 1,54	0,33 0,02 6,54	0,35 0,01 2,92	0,55 0,01 1,47	0,55 0,01 1,48	0,52 0,03 6,71
w tym masło of which butter	$\bar{x}$ s v	0,32 - 0,99	0,29 - 1,26	0,27 0,01 2,02	0,30 - 1,53	0,26 0,02 6,53	0,30 0,01 2,88	0,44 0,01 1,49	0,44 0,01 1,55	0,39 0,02 5,00
tłuszcze roślinne vegetable fats	$\bar{x}$ s v	0,63 0,01 1,00	0,59 0,01 1,29	0,68 0,01 1,83	0,51 0,01 1,70	0,71 0,03 4,31	0,47 0,01 3,09	0,78 0,01 1,52	0,77 0,01 1,61	0,88 0,04 4,09
Owoce w kg Fruit in kg	$\bar{x}$ s v	3,71 0,03 0,90	3,45 0,04 1,11	3,02 0,05 1,71	3,81 0,05 1,31	2,61 0,11 4,37	3,83 0,11 2,94	4,69 0,07 1,43	4,70 0,07 1,48	4,51 0,20 4,54
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	$\bar{x}$ s v	3,48 0,03 0,92	3,22 0,04 1,14	2,84 0,05 1,76	3,54 0,05 1,35	2,48 0,11 4,53	3,54 0,11 3,04	4,46 0,06 1,43	4,48 0,07 1,48	4,30 0,20 4,60
w tym: of which:										
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	$\bar{x}$ s v	1,39 0,01 0,92	1,32 0,02 1,21	1,16 0,02 1,93	1,46 0,02 1,53	1,00 0,05 5,48	1,43 0,04 3,14	1,69 0,03 1,55	1,68 0,03 1,64	1,77 0,10 5,63
jabłka apples	$\bar{x}$ s v	0,89 0,01 1,31	0,80 0,01 1,55	0,74 0,02 2,42	0,84 0,02 1,92	0,65 0,04 5,75	0,84 0,06 6,90	1,24 0,02 1,78	1,25 0,02 1,87	1,18 0,05 4,62
owoce jagodowe berries	$\bar{x}$ s v	0,44 0,01 1,85	0,40 0,01 2,53	0,34 0,01 3,98	0,46 0,01 3,16	0,35 0,04 12,26	0,44 0,02 4,62	0,59 0,02 3,27	0,60 0,02 3,45	0,49 0,03 6,98
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, pro- cessed fruit	$\bar{x}$ s v	0,23 - 1,30	0,23 - 1,65	0,18 0,01 3,03	0,28 0,01 1,95	0,13 0,01 6,32	0,28 0,01 4,21	0,23 - 2,12	0,23 - 2,17	0,21 0,02 9,50

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION $\bar{x}$ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę $\bar{x}$ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na wła- sny rachunek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of reti- rees	renci- stów of pen- sioners	
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions						
Warzywa w kg Vegetables in kg	$\bar{x}$ s v	6,83 0,07 0,96	6,26 0,07 1,14	6,28 0,11 1,69	6,24 0,09 1,42	6,80 0,26 3,76	6,09 0,14 2,32	8,82 0,16 1,76	8,85 0,17 1,87	8,48 0,31 3,61
w tym: of which:										
ziemniaki potatoes	$\bar{x}$ s v	2,39 0,04 1,60	2,12 0,04 2,03	2,34 0,07 3,06	1,94 0,05 2,51	2,98 0,15 5,20	1,84 0,07 3,98	3,22 0,10 3,01	3,23 0,10 3,21	3,09 0,14 4,40
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	$\bar{x}$ s v	3,37 0,03 0,95	3,07 0,04 1,15	2,94 0,05 1,65	3,18 0,05 1,45	3,09 0,15 4,78	3,16 0,09 2,75	4,41 0,07 1,58	4,43 0,07 1,67	4,16 0,18 4,41
w tym: of which:										
kapusta cabbage	$\bar{x}$ s v	0,37 0,01 1,96	0,32 0,01 2,39	0,37 0,01 2,83	0,29 0,01 3,65	0,41 0,03 8,38	0,30 0,03 8,45	0,52 0,02 3,51	0,53 0,02 3,72	0,48 0,03 7,07
pomidory tomatoes	$\bar{x}$ s v	0,70 0,01 1,14	0,66 0,01 1,53	0,61 0,01 2,22	0,69 0,01 1,96	0,58 0,05 8,24	0,67 0,02 3,57	0,89 0,02 1,83	0,90 0,02 1,91	0,81 0,04 5,41
ogórki cucumbers	$\bar{x}$ s v	0,42 0,01 2,12	0,38 0,01 2,74	0,40 0,02 4,25	0,37 0,01 3,76	0,51 0,06 11,57	0,36 0,02 6,39	0,52 0,02 3,71	0,53 0,02 3,98	0,47 0,03 6,63
buraki beetroots	$\bar{x}$ s v	0,13 - 3,34	0,10 - 4,22	0,10 0,01 5,75	0,10 0,01 5,65	0,16 0,02 10,16	0,10 0,01 10,41	0,20 0,01 5,59	0,21 0,01 5,89	0,16 0,02 12,74
marchew carrots	$\bar{x}$ s v	0,37 - 1,22	0,33 0,01 1,66	0,32 0,01 2,20	0,34 0,01 2,27	0,39 0,02 5,07	0,33 0,01 4,09	0,49 0,01 1,69	0,49 0,01 1,75	0,51 0,03 5,72
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	$\bar{x}$ s v	0,17 - 1,73	0,16 - 2,25	0,15 - 3,04	0,17 0,01 3,08	0,08 0,01 6,91	0,16 0,01 5,80	0,19 - 2,50	0,19 0,01 2,64	0,20 0,02 7,92
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	$\bar{x}$ s v	0,90 0,01 0,95	0,89 0,01 1,19	0,84 0,01 1,67	0,93 0,01 1,53	0,65 0,03 4,15	0,91 0,02 2,61	0,99 0,02 1,69	0,99 0,02 1,77	1,03 0,05 4,83

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę x̄ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na wła- sny rachunek of the self-em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in				razem total	emery- tów of reti- rees	renci- stów of pen- sioners	
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions						
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg w tym: of which:	x̄ s v	1,58 0,02 1,03	1,47 0,02 1,32	1,50 0,03 1,88	1,44 0,03 1,82	1,85 0,09 5,06	1,38 0,05 3,50	1,91 0,03 1,74	1,92 0,03 1,81	1,77 0,14 7,67
cukier sugar	x̄ s v	0,70 0,01 1,70	0,62 0,01 2,19	0,69 0,02 2,95	0,55 0,02 3,37	1,02 0,08 8,19	0,52 0,04 7,58	0,95 0,02 2,53	0,96 0,03 2,66	0,79 0,05 6,82
czekolada chocolate	x̄ s v	0,21 - 1,22	0,21 - 1,52	0,19 - 2,25	0,22 - 1,98	0,20 0,01 5,09	0,21 0,01 3,82	0,25 0,01 2,29	0,24 0,01 2,11	0,29 0,04 14,33
wyroby cukiernicze confectionery	x̄ s v	0,27 - 1,07	0,26 - 1,40	0,27 0,01 1,97	0,26 - 1,81	0,27 0,01 4,38	0,25 0,01 3,09	0,28 0,01 1,89	0,28 0,01 1,95	0,29 0,02 8,30
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg w tym: of which:	x̄ s v	0,25 - 1,03	0,23 - 1,32	0,22 - 1,92	0,23 - 1,72	0,22 0,01 4,68	0,23 0,01 3,33	0,32 0,01 1,56	0,32 0,01 1,61	0,36 0,02 6,28
kawa coffee	x̄ s v	0,19 - 1,08	0,18 - 1,42	0,18 - 2,07	0,17 - 1,92	0,17 0,01 5,28	0,18 0,01 3,73	0,25 - 1,75	0,25 - 1,78	0,29 0,02 7,08
herbata Tea	x̄ s v	0,05 - 1,65	0,04 - 2,20	0,04 - 2,92	0,05 - 2,96	0,04 - 5,06	0,04 - 4,53	0,06 - 2,02	0,06 - 2,09	0,06 - 5,61
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	x̄ s v	5,95 0,07 1,15	5,95 0,08 1,42	5,74 0,12 2,15	6,13 0,12 1,91	5,54 0,30 5,37	5,73 0,21 3,63	6,24 0,13 2,15	6,28 0,14 2,27	5,75 0,35 6,01
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	x̄ s v	0,99 0,02 1,63	1,05 0,02 2,00	0,93 0,03 3,24	1,15 0,03 2,54	0,69 0,06 8,21	1,06 0,04 3,83	0,90 0,03 3,67	0,90 0,04 3,93	0,88 0,09 10,41

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę x̄ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eration	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Pieczyno i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	x̄ s v	4,89 0,04 0,91	5,18 0,13 2,53	5,00 0,08 1,57	4,90 0,07 1,45	4,40 0,06 1,47	5,14 0,06 1,10	4,90 0,13 2,71	5,21 0,06 1,22
w tym: of which:									
ryż rice	x̄ s v	0,14 - 2,45	0,14 0,01 6,34	0,14 0,01 4,19	0,14 0,01 4,21	0,13 0,01 6,27	0,13 - 2,69	0,12 0,01 5,87	0,13 - 3,28
pieczywo bread	x̄ s v	2,48 0,03 1,20	2,77 0,09 3,21	2,55 0,05 1,86	2,47 0,05 1,96	2,09 0,04 1,97	2,80 0,04 1,46	2,65 0,09 3,22	2,84 0,05 1,68
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	x̄ s v	0,39 - 1,27	0,41 0,01 2,90	0,39 0,01 2,38	0,39 0,01 2,23	0,38 0,01 2,88	0,39 0,01 1,52	0,40 0,01 3,44	0,39 0,01 1,73
mąka flour	x̄ s v	0,53 0,01 2,29	0,61 0,03 5,20	0,56 0,02 4,20	0,51 0,02 4,19	0,42 0,02 5,17	0,64 0,01 2,29	0,53 0,03 5,40	0,68 0,02 2,69
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	x̄ s v	1,10 0,01 1,06	1,03 0,02 2,35	1,12 0,02 2,04	1,12 0,02 1,85	1,12 0,02 2,11	0,95 0,01 1,48	0,96 0,03 3,20	0,94 0,02 1,69
płatki śniadaniowe breakfast cereals	x̄ s v	0,16 - 1,96	0,14 0,01 4,53	0,16 0,01 3,95	0,17 0,01 3,15	0,17 0,01 5,14	0,13 - 2,17	0,15 0,01 4,98	0,13 - 2,66
Mięso w kg Meat in kg	x̄ s v	4,66 0,05 0,98	5,09 0,11 2,06	5,06 0,10 2,04	4,61 0,07 1,50	3,71 0,08 2,10	5,13 0,06 1,11	4,92 0,14 2,88	5,19 0,06 1,22
w tym: of which									
mięso surowe raw meat	x̄ s v	2,66 0,03 1,15	2,94 0,07 2,44	2,93 0,07 2,39	2,61 0,05 1,80	2,03 0,05 2,32	2,98 0,04 1,28	2,80 0,08 3,02	3,04 0,04 1,47
w tym drób of which poultry	x̄ s v	1,44 0,02 1,27	1,56 0,05 2,91	1,56 0,04 2,50	1,44 0,03 2,11	1,12 0,03 2,31	1,58 0,02 1,49	1,52 0,05 3,33	1,60 0,03 1,71
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	x̄ s v	1,78 0,02 0,98	1,89 0,04 1,91	1,88 0,04 2,07	1,79 0,03 1,65	1,51 0,03 2,11	1,89 0,02 1,10	1,86 0,05 2,94	1,90 0,02 1,15

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (cd.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION $\bar{x}$ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę $\bar{x}$ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eration	poza- aglo- mera- cyjne non- agglom- eration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	$\bar{x}$	0,26	0,21	0,27	0,30	0,27	0,21	0,22	0,21
	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
	v	1,99	4,84	4,24	3,40	3,94	2,96	6,09	3,63
w tym ryby i owoce morza suszone, wę- dzone lub solone dried, smoked or salted fish and seafood	$\bar{x}$	0,10	0,08	0,10	0,11	0,10	0,07	0,08	0,07
	s	-	-	-	-	-	-	0,01	-
	v	1,97	5,37	4,43	3,19	4,06	2,73	6,60	3,41
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	$\bar{x}$	2,66	2,63	2,87	2,59	2,48	2,92	2,85	2,94
	s	0,04	0,07	0,08	0,06	0,07	0,05	0,10	0,05
	v	1,38	2,82	2,71	2,43	2,95	1,60	3,67	1,80
Jogurty w kg Yogurt in kg	$\bar{x}$	0,66	0,62	0,62	0,71	0,69	0,54	0,60	0,52
	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,01
	v	1,39	3,01	2,83	2,49	2,93	2,02	5,34	1,98
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	$\bar{x}$	1,09	0,96	1,06	1,16	1,20	0,88	0,98	0,85
	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,01
	v	0,97	1,95	2,05	1,71	1,95	1,31	3,06	1,45
twarogi curd	$\bar{x}$	0,55	0,49	0,52	0,57	0,63	0,44	0,49	0,42
	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02	0,01
	v	1,30	2,74	2,72	2,20	2,62	1,58	3,18	1,82
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	$\bar{x}$	0,54	0,47	0,54	0,59	0,57	0,44	0,49	0,43
	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
	v	1,07	2,16	2,35	1,80	2,13	1,37	3,16	1,54
Śmietana w l Cream in l	$\bar{x}$	0,33	0,38	0,34	0,33	0,28	0,37	0,35	0,37
	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
	v	1,20	2,85	2,15	2,37	2,37	2,04	4,64	2,33
Jaja w szt. Eggs in units	$\bar{x}$	10,74	10,30	11,02	11,37	10,07	10,40	9,83	10,57
	s	0,14	0,35	0,26	0,25	0,22	0,17	0,40	0,20
	v	1,26	3,37	2,32	2,17	2,22	1,68	4,06	1,89
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	$\bar{x}$	0,99	1,04	1,05	0,98	0,85	1,04	0,95	1,07
	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,02
	v	1,09	2,27	2,25	1,86	2,26	1,42	3,05	1,61
tłuszcze zwierzęce animal fats	$\bar{x}$	0,41	0,40	0,42	0,41	0,38	0,35	0,34	0,35
	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
	v	1,16	2,72	2,34	1,94	2,47	1,72	3,15	2,09
w tym masło of which butter	$\bar{x}$	0,35	0,33	0,36	0,37	0,33	0,28	0,28	0,28
	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
	v	1,17	2,93	2,47	1,90	2,19	1,82	3,62	2,24
tłuszcze roślinne vegetable fats	$\bar{x}$	0,58	0,64	0,63	0,56	0,46	0,69	0,61	0,72
	s	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
	v	1,30	2,60	2,74	2,12	2,72	1,56	3,57	1,75

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów gotowych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczanego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (cd.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION x̄ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę x̄ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %		Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
		razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglo- mera- cyjne agglom- eration	poza- aglo- mera- cyjne non-agglom- eration
			poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Owoce w kg	x̄	4,08	3,72	3,91	4,45	4,28	3,17	3,53	3,06
Fruit in kg	s	0,04	0,10	0,08	0,08	0,09	0,05	0,12	0,06
	v	1,06	2,57	2,00	1,86	1,99	1,62	3,50	1,85
owoce świeże lub chłodzone	x̄	3,82	3,49	3,68	4,16	3,95	2,99	3,32	2,89
fresh or chilled fruit	s	0,04	0,09	0,07	0,08	0,08	0,05	0,11	0,05
	v	1,09	2,71	2,03	1,94	2,03	1,63	3,37	1,90
w tym: of which:									
owoce cytrusowe i banany	x̄	1,53	1,37	1,50	1,64	1,61	1,19	1,28	1,16
citrus fruit and bananas	s	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,02	0,04	0,02
	v	1,10	2,65	1,91	1,84	2,38	1,61	3,02	1,94
jabłka	x̄	0,95	0,89	0,95	1,04	0,92	0,80	0,85	0,79
apples	s	0,02	0,03	0,04	0,04	0,02	0,01	0,03	0,02
	v	1,76	3,23	4,00	3,52	2,69	1,87	3,74	2,25
owoce jagodowe	x̄	0,49	0,43	0,46	0,53	0,55	0,37	0,43	0,36
berries	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,02
	v	2,12	5,59	4,46	3,41	4,23	3,57	7,23	4,40
owoce suszone, mrożone, orzechy, prze- twory owocowe	x̄	0,27	0,23	0,23	0,29	0,33	0,18	0,21	0,17
dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	-	0,01	-
	v	1,57	3,70	3,40	2,36	3,46	2,25	5,14	2,60
Warzywa w kg	x̄	6,93	6,83	6,96	7,35	6,48	6,69	6,58	6,72
Vegetables in kg	s	0,08	0,18	0,14	0,19	0,13	0,11	0,23	0,13
	v	1,16	2,63	2,02	2,55	2,07	1,66	3,53	1,91
w tym: of which:									
ziemniaki	x̄	2,26	2,40	2,39	2,38	1,77	2,58	2,30	2,66
potatoes	s	0,05	0,10	0,07	0,12	0,06	0,07	0,15	0,08
	v	2,00	4,02	2,99	5,15	3,41	2,58	6,68	2,84
warzywa świeże lub chłodzone	x̄	3,48	3,41	3,40	3,67	3,46	3,20	3,27	3,18
fresh or chilled vegetables	s	0,04	0,10	0,07	0,08	0,08	0,05	0,11	0,06
	v	1,16	2,87	2,20	2,14	2,27	1,65	3,45	1,93
w tym: of which:									
kapusta	x̄	0,33	0,40	0,35	0,32	0,24	0,42	0,36	0,44
cabbage	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02
	v	2,55	5,14	4,49	6,11	5,04	2,96	6,64	3,53
pomidory	x̄	0,75	0,71	0,70	0,78	0,82	0,64	0,69	0,62
tomatoes	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,03	0,01
	v	1,37	3,35	2,41	2,46	3,02	2,03	4,24	2,32
ogórki	x̄	0,40	0,43	0,39	0,41	0,36	0,44	0,42	0,45
cucumbers	s	0,01	0,03	0,02	0,01	0,01	0,02	0,03	0,02
	v	2,44	6,99	5,77	3,59	3,36	3,71	7,07	4,47
buraki	x̄	0,11	0,11	0,12	0,12	0,09	0,14	0,16	0,14
beetroots	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
	v	4,35	9,02	7,17	11,09	6,40	5,09	12,60	5,68

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania i delimitacji obszarów wiejskich (dok.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality and delimitation of rural areas (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION $\bar{x}$ – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę $\bar{x}$ – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd względny w % v – relative error in %	Miasta Urban areas					Obszary wiejskie Rural areas		
	razem total	o liczbie mieszkańców w tys. by size in thousands				razem total	aglomera- cyjne agglom- eration	poza- aglomera- cyjne non-agglom- eration
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	500 lub więcej 500 or more			
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)								
marchew carrots	$\bar{x}$ s v	0,36 0,01 1,57	0,38 0,01 3,27	0,36 0,01 2,99	0,38 0,01 2,85	0,32 0,01 4,30	0,37 0,01 1,92	0,38 0,02 4,55
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	$\bar{x}$ s v	0,19 - 2,19	0,17 0,01 6,44	0,19 0,01 4,45	0,19 0,01 2,97	0,20 0,01 4,57	0,13 - 2,71	0,15 0,01 6,40
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	$\bar{x}$ s v	0,99 0,01 1,20	0,85 0,02 2,73	0,98 0,02 2,32	1,10 0,02 1,98	1,03 0,02 2,38	0,77 0,01 1,53	0,85 0,03 3,63
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wy- roby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confec- tionery in kg	$\bar{x}$ s v	1,52 0,02 1,29	1,66 0,05 2,74	1,58 0,04 2,69	1,52 0,03 2,14	1,31 0,03 2,59	1,66 0,03 1,68	1,67 0,06 3,44
w tym: of which:								
cukier sugar	$\bar{x}$ s v	0,61 0,01 2,25	0,74 0,03 4,61	0,67 0,03 4,76	0,54 0,02 4,16	0,46 0,02 4,84	0,84 0,02 2,52	0,75 0,05 6,21
czekolada chocolate	$\bar{x}$ s v	0,22 - 1,66	0,22 0,01 4,15	0,23 0,01 3,43	0,23 0,01 3,02	0,22 0,01 2,85	0,20 - 1,72	0,20 0,01 3,84
wyroby cukiernicze confectionery	$\bar{x}$ s v	0,27 - 1,40	0,27 0,01 2,97	0,27 0,01 2,91	0,29 0,01 2,42	0,24 0,01 2,84	0,26 - 1,68	0,26 0,01 4,03
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	$\bar{x}$ s v	0,26 - 1,34	0,26 0,01 2,83	0,26 0,01 2,47	0,27 0,01 2,63	0,24 0,01 2,80	0,23 - 1,59	0,23 0,01 3,67
w tym: of which:								
kawa coffee	$\bar{x}$ s v	0,20 - 1,45	0,20 0,01 3,30	0,20 0,01 2,54	0,21 0,01 2,91	0,17 0,01 3,13	0,18 - 1,60	0,18 0,01 3,85
herbata tea	$\bar{x}$ s v	0,05 - 1,90	0,05 - 4,43	0,05 - 3,86	0,05 - 3,47	0,06 - 4,04	0,04 - 3,07	0,04 - 9,18
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	$\bar{x}$ s v	6,04 0,09 1,52	6,18 0,22 3,61	6,01 0,18 2,93	6,13 0,17 2,78	5,83 0,19 3,21	5,81 0,10 1,72	5,86 0,24 4,14
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	$\bar{x}$ s v	1,07 0,02 2,16	0,99 0,05 5,35	1,00 0,04 3,90	1,11 0,04 3,42	1,20 0,06 5,08	0,88 0,02 2,36	1,02 0,06 5,51

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.
c) Including pulses grains.

Klasyfikacja wydatków na towary i usługi konsumpcyjne

WYDATKI NA TOWARY I USŁUGI KONSUMPCYJNE — kwoty przeznaczone na zaspokojenie różnorodnych potrzeb gospodarstwa domowego.

1. ŻYWNOSĆ I NAPOJE BEZALKOHOLOWE

ŻYWNOSĆ

Pieczywo i produkty zbożowe

Ryż, pieczywo, pozostałe wyroby piekarskie (np. pieczywo chrupkie, chleb tostowy, maca, krakersy, suchary, wyroby ciastkarskie), mąka, kasze i ziarna zbóż, pizze i inne półprodukty mączne (np. naleśniki, pierogi, z różnym farszem), makarony i produkty makaronowe, płatki śniadaniowe, pozostałe produkty zbożowe (np. mąka ziemniaczana, bułka tarta, żywność dietetyczna i odżywki na bazie produktów zbożowych).

Pieczywo — wszystkie gatunki i rodzaje, z wyjątkiem pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego (rogale, bułeczki maślane, chałki, itp.).

Pozostałe wyroby piekarskie — pieczywo chrupkie, chleb tostowy, maca, wafle ryżowe, pieczywo cukiernicze (np. chałki, rogałe, bułeczki maślane), wyroby ciastkarskie (np. z ciasta drożdżowego, francuskiego, parzonego, kruchego, biszkoptowego, z masy orzechowej, migdałowej, pieczywo cukiernicze trwałe (wafle, pierniczki), drożdżowe, tarty ze słodkim nadzieniem).

Makarony i produkty makaronowe — wszystkie gatunki i rodzaje makaronu, produkty makaronowe (np. gotowe dania przygotowane głównie z makaronu lub kuskus).

Mąka — wszystkie gatunki i rodzaje z wyjątkiem mąki ziemniaczanej, mąki z tapioki, sago.

Płatki śniadaniowe — kukurydziane, owsiane, jęczmienne, orkiszowe, musli, otręby, inne.

Mięso

Mięso surowe — wołowe, cielęce, wieprzowe (w tym boczek), baranie, jagnięce, kozie, końskie, z królików, z dziczyzny, inne; kości konsumpcyjne.

Drób — kury, koguty, kurczęta, pozostały drób (kaczki, gęsi, bażanty hodowlane, indyki, perliczki) bity i żywy przeznaczony do spożycia, kości konsumpcyjne.

Wędliny i inne przetwory mięsne — wędliny wysokogatunkowe wędzone i gotowane (np. szynka, polędwica, baleron, kielbasy trwałe (myśliwska, salami, kabanosy), wędliny drobiowe, wędliny podrobowe (salceson, kaszanka, pasztetowa), pozostałe wędliny (np. parówki, zwyczajna, mielonka), konserwy mięsne, wyroby garmazeryjne takie jak tatar, flaki garmazeryjne, kotlety smażone, surowe kotlety panierowane, farsze, pasty, pasztety, pieczenie, szynka w galarecie, faszerowany drób, boczek faszerowany, golonka gotowana, inne wyroby kulinarne, (np. galaretki mięsne i mięsno-warzywne), pozostałe.

Podroby i przetwory podrobowe — wątroba, nogi, głowy, ogony, ozory, płuca, serca, nerki, żołądki, mózdzki, flaki, pozostałe — ze zwierząt rzeźnych, drobiu i dziczyzny, przetwory podrobowe (np. salceson, kaszanka, pasztetowa).

Ryby i owoce morza

Ryby morskie i słodkowodne, owoce morza, skorupiaki i inne zwierzęta słodkowodne świeże, chłodzone, mrożone, ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone, pozostałe przetwory z ryb i owoców morza (np. konserwy rybne, marynaty oraz pozostałe wyroby na bazie ryb i owoców morza np.: kotlety rybne panierowane, ryby z warzywami, w galarecie, po grecku).

Mleko, sery i jaja

Mleko świeże, zagęszczane i w proszku, jogurty, sery dojrzewające i topione, twarogi, śmietana, napoje i inne produkty mleczne, jaja.

Mleko — krowie oraz innych zwierząt, świeże, pasteryzowane, UHT, homogenizowane.

Mleko zagęszczane i w proszku — pełne i odtłuszczone.

Jogurty.

Twarogi — twarogi, twarożki (z wyjątkiem serków słodkich), bryndza, feta, pozostałe.

Sery dojrzewające i topione — sery twarde, półtwarde, topione, wędzone, pleśniowe, pozostałe.

Napoje mleczne i inne produkty mleczne — kefir, maślanka, desery mleczne (np. serki smakowe słodkie, desery twarogowe), mleko sojowe, kokosowe.

Śmietana.

Jaja — kurze i innych ptaków.

Oleje i tłuszcze

Tłuszcze zwierzęce — masło, słonina, smalec, łój, podgardle, pozostałe (surowe i topione).

Masło — świeże, topione, solone oraz zawierające dodatek oleju do 20%.

Tłuszcze roślinne — margaryna, masło roślinne, mieszanki masła i masła roślinnego, olej, oliwa, pozostałe.

Owoce

Owoce cytrusowe i banany, pozostałe owoce świeże, chłodzone, mrożone, owoce suszone, orzechy, przetwory owocowe.

Owoce cytrusowe i banany — owoce cytrusowe (np. cytryny, pomarańcze, mandarynki, grapefruity, inne), banany.

Pozostałe owoce świeże — jabłka, gruszki, śliwki, czereśnie, wiśnie, morele, brzoskwinie, owoce jagodowe, melony, arbuzy, figi, ananasy, mango, kiwi, winogrona, inne.

Owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe — owoce suszone, owoce mrożone, orzechy, również solone i prażone, migdały, nasiona, pestki jadalne (np. mak, siemię lniane, pestki dyni, słonecznika, chipsy owocowe, owoce marynowane, sałatki owocowe, żywność dietetyczna i odżywki, której głównym składnikiem są owoce).

Warzywa

Warzywa i grzyby świeże, chłodzone, mrożone, ziemniaki, warzywa i grzyby suszone, pozostałe przetwory warzywne i grzybowe.

Warzywa świeże lub chłodzone — sałata, kapusta, kalafiorowate (kalafior, brokuły), pomidory, ogórki, marchew, buraki, cebula, pozostałe warzywa i grzyby (pozostałe warzywa liściaste, łodygowe np. cykoria, szpinak, koperek, szczypiorek), dynia, papryka, kalarepa, cukinia, groszek zielony w strąkach, kukurydza, pozostałe warzywa korzeniowe i bulwiaste (np. rzodkiewka, seler, por, szparagi), grzyby, pozostałe.

Warzywa i grzyby mrożone.

Warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne — kapusta kwaszona, pozostałe przetwory warzywne i grzybowe (warzywa kwaszone, solone, marynaty, koncentraty, przeciery, sałatki i surówki, susz warzywny, grzybowy, suszone ziarna roślin strączkowych np. groch łuskany, fasola, bób, soczewica, soja, pozostałe), żywność dietetyczna i odżywki, których głównym składnikiem są warzywa), przetwory ziemniaczane (np.: puree ziemniaczane, frytki, knedle, kopytka, pyzy), chipsy (ziemniaczane, warzywne).

Cukier, dżem, miód, czekolada i wyroby cukiernicze

Cukier, dżemy, marmolady, powidła, kompoty, miód naturalny i sztuczny, czekolada, wyroby cukiernicze, lody jadalne, sztuczne substytuty cukru.

Cukier — kryształ, rafinowany, puder, w kostkach, glukoza.

Wyroby cukiernicze — cukierki nieczekoladowe, wyroby czekoladopodobne i w polewie kakaowej, toffi, pastylki, batony wieloskładnikowe typu snickers, mars, corny, pozostałe wyroby cukiernicze (marmoladki,

galaretki, marcepany, chałwa), kremy czekoladowe typu „Nutella”, orzechy lukrowane i w czekoladzie, guma do żucia, pozostałe.

Wyroby żywnościowe, gdzie indziej niesklasyfikowane

Sosy przyprawowe i inne (np. musztarda, majonez, ketchup, ocet), sól, przyprawy korzenne i zioła kulinarne (np. cynamon, imbir, goździki, jarzynka, vegeta, ziele angielskie, wanilia), homogenizowana żywność dla dzieci, gotowe dania zakonserwowane, posiłki świeże wieloskładnikowe lub mrożone (np. gotówki, fasolka po bretońsku, leczko, bigos, zupy, kanapki, hot-dogi, hamburgery, zapiekanki, produkty sojowe z wyjątkiem mleka sojowego), inne artykuły żywnościowe gdzie indziej niesklasyfikowane (drożdże, żywność dietetyczna specjalnego przeznaczenia np. odżywki dla sportowców, napoje izotoniczne, dieta Cambridge, koncentraty (np. koncentraty: zup, drugich dań, sosów do potraw, deserów, śmietanka do kawy w proszku), gotowe desery z wyjątkiem deserów mlecznych, inne artykuły żywnościowe np. kwas cytrynowy, pektyna, żelatyna, barwniki spożywcze), pozostałe.

NAPOJE BEZALKOHOLOWE

Kawa, herbata, kakao i czekolada w proszku, wody mineralne, źródlane, napoje bezalkoholowe gazowane (np. lemoniada, oranżada, coca-cola), koncentraty do sporządzania napojów w płynie i w proszku, soki owocowe, warzywne.

Kawa — naturalna palona i ekstrakty kawy naturalnej, kawa zbożowa, substytuty kawy.

Herbata — naturalna, herbata zawierająca dodatki zapachowe i smakowe, herbaty owocowe i ziołowe, rozpuszczalne.

Kakao i czekolada w proszku.

Wody mineralne i źródlane — wody źródlane, mineralne gazowane i niegazowane.

Soki owocowe — soki pitne i zagęszczone.

Soki warzywne i owocowo-warzywne — soki pitne i zagęszczone.

2. NAPOJE ALKOHOLOWE, WYROBY TYTONIOWE I NARKOTYKI

Napoje alkoholowe

Napoje spirytusowe, likiery, wina, piwa — bez skonsumowanych i zakupionych „na wynos” w placówkach gastronomicznych.

Napoje spirytusowe, likiery — spirytus, wódki, likiery, miody pitne, pozostałe napoje alkoholowe o wysokiej zawartości alkoholu.

Piwo — wszystkie rodzaje piwa, napoje na bazie piwa, piwo bezalkoholowe.

Wyroby tytoniowe

Wyroby tytoniowe: papierosy, cygara, tabaka, tytoń.

3. ODZIEŻ I OBUWIE

Materiały bieliźniarskie i odzieżowe, odzież (zarówno do użytku codziennego jak również do uprawiania sportu, turystyki): okrycia, ubiory gotowe, szyte na miarę, bielizna osobista, wyroby pończosznice, nakrycia głowy, artykuły galanteryjne, pasmanteria, wyroby włókiennicze, usługi krawieckie i odzieżowe, usługi pralnicze, obuwie, części obuwia i usługi obuwnicze.

Odzież i materiały odzieżowe

Materiały odzieżowe, ubiory (męskie, damskie, dziecięce) z dowolnych materiałów (w tym ze skóry, z futer naturalnych, tworzyw sztucznych i gumy), bielizna osobista, wyroby pończosznice, akcesoria odzieżowe i inne artykuły galanteryjne, pasmanteria i wyroby włókiennicze, usługi związane z odzieżą, czyszczenie, farbowanie, pranie, naprawa odzieży, wypożyczanie odzieży.

Obuwie

Obuwie męskie, damskie, dziecięce skórzane, skóropodobne, tekstylne, z tworzyw sztucznych, gumowe, akcesoria obuwnicze (np. obcasy, zółówki), usługi obuwnicze, wypożyczanie obuwia.

4. UŻYTKOWANIE MIESZKANIA LUB DOMU I NOŚNIKI ENERGII

Opłaty za najem mieszkania, materiały i usługi związane z konserwacją mieszkania lub domu i inne usługi związane z zamieszkiwaniem (zaopatrywanie w wodę, usługi kanalizacyjne, wywóz nieczystości, koszty zarządzania i administracji nieruchomością, pozostałe usługi związane z zamieszkiwaniem), nośniki energii.

Opłaty na rzecz właścicieli oraz inne usługi związane z zamieszkiwaniem

Opłaty (odstępne) na rzecz właściciela lub głównego użytkownika poniesione przez najemcę lub podnajemcę za użytkowanie domu (pierwszego, drugiego lub kolejnych), garażu lub miejsca do parkowania związane z pierwszym, drugim lub kolejnymi domami; wywóz nieczystości; koszty zarządu i administracji nieruchomością (opłaty eksploatacyjne); pozostałe usługi związane z zamieszkiwaniem (utrzymanie w czystości klatek schodowych i innych urządzeń wspólnego użytkowania, konserwacja wind, anteny zbiorczej, domofonu itp.).

Zimna woda łącznie z usługami kanalizacyjnymi — dostarczanie zimnej wody łącznie z usługami kanalizacyjnymi.

Nośniki energii

Energia elektryczna i gaz — opłaty za zużycie energii elektrycznej dla celów oświetleniowych i grzewczych, opłaty za zużycie gazu ziemnego oraz za napełnienie butli gazowych dla potrzeb gospodarstwa domowego.

Energia cieplna — centralne ogrzewanie i ciepła woda.

Opał — paliwa płynne (oleje opałowe, nafta), węgiel kamienny, koks, drewno opałowe, pozostałe artykuły opałowe (węgiel brunatny, torf, trociny), pozostałe.

5. WYPOSAŻENIE MIESZKANIA I PROWADZENIE GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Meble, artykuły dekoracyjne, sprzęt oświetleniowy, dywany, wykładziny podłogowe i ich naprawa, artykuły włókiennicze, sprzęt gospodarstwa domowego, wyroby szklane, zastawa stołowa oraz inne artykuły kuchenne i domowe, narzędzia i sprzęt do domu i ogrodu przydomowego, inne artykuły użytku domowego oraz usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego (środki czyszczące i konserwujące, pozostałe nietrwałe artykuły użytku domowego, wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na stałe przez badane gospodarstwo domowe, czyszczenie, farbowanie artykułów włókienniczych gospodarstwa domowego, wynajem mebli, sprzętu i artykułów wyposażenia mieszkania, pozostałe usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego (np. sprzątanie mieszkania, dezynsekcja, szycie na zamówienie zasłon, firanek, itp.).

Meble do mieszkania lub domu — meble i elementy meblarskie, półwyroby meblarskie (np. skrzynie do kanap i tapczanów, materace, wkłady do łóżek), obudowy stolarskie na kaloryfery, piecyki, kominki, lodówki; meble łazienkowe, kabiny prysznicowe, pozostałe.

Dywany i wykładziny dywanowe — dywany, chodniki, wykładziny dywanowe.

Artykuły włókiennicze — firanki, serwety, tkaniny pościelowe, stołowe, ręcznikowe, bielizna stołowa (obrusy) i pościelowa, ręczniki, koce, inne, naprawa artykułów włókienniczych.

Urządzenia gospodarstwa domowego

Chłodziarki, zamrażarki, urządzenia do mycia naczyń, prania i suszenia (pralki i suszarki, wirówki, zmywarki do naczyń, maszyny do maglowania, pozostałe), kuchenki, urządzenia grzewcze i wentylacyjne, sprzęt czyszczący, maszyny do szycia i dziewiarskie, pozostały sprzęt trwałego użytku (sejfy), urządzenia do przygotowywania i przetwarzania żywności, pozostały elektryczny sprzęt gospodarstwa domowego (np. ekspresy, młynki do kawy, czajniki elektryczne, żelazka), instalacje i naprawy sprzętu gospodarstwa domowego.

Wyroby szklane, zastawa stołowa i artykuły użytku domowego

Wyroby szklane, zastawa stołowa, sztucze, srebro stołowe, nonelektryczny sprzęt i artykuły użytku domowego, (np. żaluzje, drabiny, kosze na śmieci), naprawy artykułów.

Środki czyszczące i konserwujące — pasty, proszki, płatki i płyny do prania, krochmal, środki chemiczne do prania i wywabiania plam, farby do tkanin, środki do pielęgnacji i konserwacji obuwia, artykułów galanterijnych skóranych, tekstylnych, pozostałe.

6. ZDROWIE

Wyroby medyczno-farmaceutyczne, urządzenia i sprzęt medyczny

Leki, surowice, szczepionki, zielarskie produkty farmaceutyczne, zioła, tran, urządzenia i sprzęt terapeutyczny (np. okulary optyczne, protezy kończyn, protezy zębowe, obuwie ortopedyczne) oraz pozostałe wyroby medyczne, (np. materiały chirurgiczne i opatrunkowe, aparaty słuchowe, termometry, smoczki), pozostałe.

Usługi ambulatoryjne i inne usług i związane ze zdrowiem

Opłaty za: porady lekarskie, wykonanie zabiegów chirurgicznych, zdjęć rentgenowskich, EKG, USG, echogramów, usługi dentystyczne i protezowni dentystycznych, analizy laboratoryjne, robienie zastrzyków, wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych, opiekę nad chorymi, usługi pogotowia ratunkowego, medycyna niekonwencjonalna, pozostałe.

Usługi szpitalne i sanatoryjne

Opłaty za usługi świadczone osobom przebywającym w szpitalu: opłaty administracyjne związane z leczeniem szpitalnym, zakwaterowanie, wyżywienie osób przebywających w szpitalu, porady lekarskie, wykonywanie zabiegów chirurgicznych, badań medycznych, zdjęć rentgenowskich, zabiegi pielęgnacyjne, usługi dentystyczne, optyczne, kręgarskie, opłaty związane z leczeniem sanatoryjnym, w zakładach rehabilitacyjnych, pozostałe.

7. TRANSPORT

Środki transportu (samochody osobowe nowe i używane, pojazdy motorowe jednośladowe, rowery, pojazdy ciągnięte przez zwierzęta), eksploatacja prywatnych środków transportu, usługi transportowe.

Eksploatacja prywatnych środków transportu

Części zapasowe i akcesoria do środków transportu, paliwo, smary, oleje, płyny, konserwacja i naprawy środków transportu, opłaty za użytkowanie garażu (nie związane z pierwszym i kolejnymi domami), wynajem garażu, opłaty za parking, kursy prawa jazdy, wynajem środków transportu (bez kierowcy), pozostałe.

Usługi transportowe

Opłaty za przejazd i przewozy bagażu: koleją, autobusami, taksówkami, samolotami, statkami morskimi i śródlądowymi, środkami komunikacji miejskiej, pozostałe usługi transportowe: opłaty za przewozy kolejkami górskimi, przewóz zakupionych towarów, przeprowadzki, pozostałe.

8. ŁĄCZNOŚĆ

Usługi pocztowe: doręczanie listów, paczek, zakup znaczków i kart pocztowych (z wyjątkiem zakupionych do celów kolekcjonerskich); sprzęt telekomunikacyjny: zakup aparatów telefonicznych, radiotelefonicznych, telefaksów; usługi telekomunikacyjne.

Usługi telekomunikacyjne

Opłaty za rozmowy telefoniczne z telefonów stacjonarnych, komórkowych, opłaty za instalacje telefoniczne, opłaty za Internet, pozostałe usługi telekomunikacyjne: opłaty za rozmowy z automatów publicznych, rozmowy z hoteli, restauracji, zakup kart telefonicznych.

9. REKREACJA I KULTURA

Sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, sprzęt trwałego użytku związany z rekreacją i kulturą (np. samochody z częścią mieszkalną, przyczepy kempingowe, samoloty, szybowce, lotnie, balony, łodzie, konie, kuce, kajaki, deski surfingowe, sprzęt do nurkowania, sprzęt do gry w golfa, sprzęt kulturystyczny, bilard), instrumenty muzyczne.

Sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny

Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku i obrazu (m.in. odbiorniki radiofoniczne, magnetofony i radiomagnetofony, odtwarzacze płyt kompaktowych, zestawy sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku, gramofony, dyktafony, mikrofony, kolumny, słuchawki, wzmacniacze, anteny, odbiorniki telewizyjne, magnetowidy i odtwarzacze wideo), przenośne odtwarzacze dźwięku i obrazu (np. MP3, MP4), instalacja telewizji kablowej, anten satelitarnych, sprzęt fotograficzny i kinematograficzny, przyrządy optyczne (mikroskopy, teleskopy, kompasy), sprzęt informatyczny (komputery osobiste, modemy, drukarki, monitory), oprogramowanie, kalkulatory, maszyny do pisania, nośniki informacji (kasety magnetofonowe i wideo, płyty kompaktowe, DVD, dyskietki, dyski zewnętrzne, karty pamięci, filmy i taśmy do kamery, materiały fotograficzne), naprawa i konserwacja artykułów.

Pozostały sprzęt związany z rekreacją, artykuły ogrodnicze i zwierzęta domowe

Gry, zabawki, artykuły kolekcjonerskie, dewocjalia, wyposażenie sportowe, kempingowe (piłki, rakietki tenisowe i badmintonowe, akcesoria lekkoatletyczne, gimnastyczne, sprzęt do gier sportowych, sprzęt narciarski, saneczkarski, łyżwiarski, żeglarski, wioślarski, wędkarski, pływacki, turystyczny: butle gazowe turystyczne, namioty, śpiwory, materace, osprzęt myśliwski łącznie z amunicją, piecyki, różna i inne urządzenia kempingowe, obuwie wykorzystywane wyłącznie do celów sportowych lub turystycznych, pozostałe), naprawa wyposażenia sportowego, kempingowego, artykuły ogrodnicze do domu i ogrodu przydomowego (sadzonki, ziemia, naturalne i sztuczne kwiaty, nawozy, nasiona, doniczki, skrzynki na kwiaty), zwierzęta domowe (karma, lekarstwa, akcesoria), usługi związane ze zwierzętami domowymi (leczenie zwierząt, usługi kosmetyczne).

Usługi związane z rekreacją i kulturą

Opłaty za wstęp: do kina, teatru, opery, na koncert, do muzeum, galerii, cyrku, ogrodu zoologicznego, parku narodowego, opłaty związane z działalnością kulturalną, sportową i rekreacyjną (korzystanie z basenów, lodowisk, siłowni, wypożyczanie koni, sprzętu sportowego i turystycznego, wypożyczanie sprzętu zaspokajającego potrzeby kulturalne, opłaty za radio i telewizję, pozostałe usługi związane z działalnością kulturalną (np. wynajem muzyków, wykonywanie zdjęć i inne usługi fotograficzne i filmowe), udział w grach hazardowych, pozostałe).

Opłaty za radio i telewizję — abonament RTV, opłaty za radio i telewizję sieciową, kablową, cyfrową.

Czasopisma, gazety, książki oraz artykuły piśmienne, kreślarskie, malarskie

Czasopisma, gazety, książki naukowe, beletrystyczne, podręczniki, encyklopedie, atlasy, słowniki, wydawnictwa albumowe, gazety i czasopisma: tygodniki, miesięczniki, wydawnictwa periodyczne łącznie z opłatą za prenumeratę, oprawa książek i zakup e-książek, druki różne: wizytówki, reprodukcje, obrazy na papierze, płótnie, mapy, plakaty, pocztówki, artykuły piśmienne, malarskie, kreślarskie, globusy, pozostałe.

Turystyka zorganizowana

Turystyka zorganizowana w kraju, za granicą: opłaty za wycieczki zorganizowane, wczasy, obozy, zimowiska, kolonie dla dzieci i młodzieży.

10. EDUKACJA

Szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły zasadnicze, średnie zawodowe, licea ogólnokształcące, szkoły policealne, szkolnictwo wyższe, edukacja nie zdefiniowana poziomem nauczania (zawodowe kursy doszkalające, inne kursy) –opłaty za naukę w szkołach publicznych, prywatnych, społecznych. Opłaty za przedszkole.

Przedszkola — opłaty za przedszkole.

Szkoły wyższe — opłaty za naukę w szkołach wyższych.

11. RESTAURACJE I HOTELE

Restauracje, kawiarnie, bary, stołówki, bufety, uliczne punkty gastronomiczne, (automaty sprzedażowe); zakwaterowanie (hotele, kwatery prywatne, schroniska, domy wypoczynkowe, internaty, akademiki, kempingi, pozostałe).

Gastronomia

Wydatki w placówkach żywienia zbiorowego: restauracjach, kawiarniach, herbaciarniach, barach i punktach gastronomicznych łącznie z posiłkami gotowymi kupionymi na wynos, produktami do bezpośredniej konsumpcji sprzedawanymi np. z automatów (kanapki, przekąski, kawa), napiwki, wydatki na żywienie w stołówkach: pracowniczych, szkolnych, uniwersyteckich, bufetach.

12. POZOSTAŁE WYDATKI NA TOWARY I USŁUGI

Higiena osobista, artykuły użytku osobistego, opieka społeczna, ubezpieczenia, pozostałe usługi wcześniej nie wyszczególnione: usługi finansowe świadczone przez banki i inne instytucje, usługi doradztwa ubezpieczeniowego i finansowego, usługi administracyjne, usługi prawnicze i księgowe, usługi pogrzebowe i cmentarne, pozostałe opłaty i usługi (np. usługi poligraficzne, usługi agencji pośrednictwa pracy, usługi agencji towarzyskich, biur matrymonialnych, pozostałe).

Higiena osobista

Usługi w zakresie higieny osobistej, przyrządy elektryczne i inne artykuły do higieny osobistej: przyrządy do strzyżenia, suszenia i pielęgnacji włosów, golenia, do pielęgnacji rąk i twarzy, szczotki do: włosów, paznokci, zębów, środki kosmetyczne i higieniczne, artykuły papierniczo-higieniczne, naprawa urządzeń do higieny osobistej, pozostałe.

Usługi fryzjerskie, kosmetyczne i pielęgnacyjne — usługi salonów fryzjerskich, usługi kosmetyczne i pielęgnacyjne (zabiegi kosmetyczne, sauny, solaria, masaże niemedyczne), pozostałe.

Środki kosmetyczne i higieniczne — szminki, produkty do makijażu, lakiery i płyny do włosów, paznokci, perfumy, mydła toaletowe, szampony do włosów, pasty do zębów, inne środki do mycia, pozostałe.

Artykuły papierniczo-higieniczne i pozostałe — papier toaletowy, chusteczki higieniczne papierowe, ręczniki papierowe, pieluchy jednorazowe, pozostałe.

Artykuły użytku osobistego, gdzie indziej niesklasyfikowane

Biżuteria, zegary, zegarki, artykuły podróżne i galanterijne: walizki, torby podróżne, torebki, plecaki, portfele, artykuły związane z paleniem tytoniu (np. fajki, papierosnice, zapalniczki), artykuły dla niemowląt: wózki, nosidełka, foteliki dla niemowląt, artykuły cmentarne, pozostałe: okulary przeciwsłoneczne, parasole, laski, termometry zaokienne i pokojowe, broń biała, gazowa, naprawa artykułów, usługi złotnicze, jubilerskie, pozostałe.

Opieka społeczna

Prywatna i publiczna pomoc i opieka społeczna — usługi świadczone dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych, rodzin wymagających stałej lub czasowej opieki (usługi te zawierają pomoc w domu, opiekę dzienną, opiekę rehabilitacyjną), opieka nad dziećmi poza domem, opłata za żłobek, pozostałe usługi w zakresie opieki socjalnej: doradztwo, poradnictwo, posiłki dla biednych, pozostałe.

Ubezpieczenia

Ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia związane z mieszkaniem i zamieszkiwaniem, prywatne ubezpieczenia związane ze zdrowiem, ubezpieczenia związane z transportem, pozostałe ubezpieczenia: od odpowiedzialności cywilnej, od szkód wyrządzonych innym osobom, ich życiu, zdrowiu lub mieniu, ubezpieczenie garażu, działki, pozostałe.

Ubezpieczenia na życie — ubezpieczenie na życie łącznie z wariantami dodatkowych ubezpieczeń.

Ubezpieczenia związane z mieszkaniem i zamieszkiwaniem — ubezpieczenia mieszkania (głównie jego wyposażenia), ubezpieczenia budynków, garażu, działki, inne.

Ubezpieczenia związane ze zdrowiem (prywatne) — ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i chorobowe.

Ubezpieczenia związane z transportem — ubezpieczenia środków transportu, OC, AC, NW kierowców i pasażerów, ubezpieczenie turystyczne.

Kieszonkowe

Kieszonkowe, jeżeli jest przeznaczone na konsumpcję (nie jest przeznaczone na oszczędności), a nie można wyszczególnić na zakup jakich artykułów i usług zostało przeznaczone.

Classification of expenditures on consumer goods and services

EXPENDITURES ON CONSUMER GOODS AND SERVICES — amount allocated to satisfying household's need.

1. FOOD AND NON-ALCOHOLIC BEVERAGES

FOOD

Bread and cereals

Rice, bread and other bakery products (e.g. crisp bread, toasted bread, raskes), flour, groats, pizzas, products based on flour (e.g. pancakes, dumplings with all kind of fillings), pasta and pasta products, breakfast cereals, other cereals (e.g. potato starch, breadcrumbs, dietary products based on cereals).

Bread — in all kinds, excluding pastry-cook products.

Other bakery products — pastry-cook products as crisp bread, toasted bread, rice wafers, cakes, tarts, pies, wafers.

Pasta and pasta products — in all forms, ready-to-eat pasta based dishes.

Flour — all kinds, excluding potato starch.

Breakfast cereals — cornflakes, oatflakes, muesli.

Meat

Raw meat — meat of beef, bovine, swine (including raw bacon), sheep, goat, horse, rabbit, boar, other, bones.

Poultry — hen, cock, chicken, other poultry (duck, goose, pheasant, turkey), bones.

Processed meat and other meat preparations — dried, boiled, salted or smoked meat in all kinds (e.g. ham, sausages, salami, bacon), canned meat, semi-finished food products — culinary products (pate, stuffings, fry cutlets stew, etc.) others.

Edible offal and offal preparations.

Fish and seafood

Fresh, chilled or frozen fish and seafood, dried, smoked or salted fish and seafood, other preserved or processed fish and seafood preparations, canned fish and seafood.

Milk, cheese, eggs

Fresh milk, preserved milk, yogurt, cheese and curd, cream, milk-based beverages and other similar milk-based products, eggs.

Milk — whole, from cows and other animals — low fat, fresh, pasteurized or sterilized milk.

Preserved milk — condensed, evaporated or powdered.

Yoghurt.

Curd — excluding sweet cottage cheese.

Ripening and melted cheese.

Milk-based beverages and other milk products — milk-based beverages and desserts, sweet cottage cheese, soya and coconut milk.

Cream.

Eggs — poultry eggs.

Oils and fats

Animal fats — butter, lard, other (raw and fuse).

Butter — raw, fuse, salted, butter containing up to 20 per cent oil.

Vegetable fats — margarine, oils, olive oil, peanut butter, other.

Fruit

Citrus fruit and bananas, other fruit (fresh, chilled or frozen), dry fruit, nuts, preserved fruit.

Citrus fruit and bananas — oranges, lemons, mandarins, grapefruits, bananas, others.

Other fresh fruit — apples, pears, plums, cherries, apricots, peaches, melons, watermelons, berries, figs, pineapple, mangos, grapes, others.

Dried, frozen fruit, nuts and processed fruit — dried and frozen fruit, nuts of which salted or roasted nuts, almonds, seeds, edible kernel (e.g. poppy-seed, kernel of pumpkin, sunflower); dried, pasteurized fruit, marinade fruit, fruit salads, dietary preparations and culinary ingredients based exclusively on fruit.

Vegetables

Vegetables and mushrooms fresh, chilled or frozen, potatoes, dried, preserved or processed vegetables and mushrooms.

Vegetables (fresh or chilled) — lettuce, leaf and stem vegetables (e.g. chicory, spinach, celery, parsley), cabbages (cabbage, broccoli, cauliflower), tomato, cucumber, pumpkin, paprika, kohlrabi, beans, sweet corn, potatoes, beetroot, carrot, onion, other root crops, non-starchy bulbs (e.g. radish, leek, asparagus), mushrooms, others.

Frozen vegetables and mushrooms.

Dried vegetables and other processed vegetables — dried vegetables and mushrooms, sauerkraut, sour vegetables, salted vegetables, pickle, vegetables salads, pulses grains (peas, beans, lentil, soy-bean, others), products of potatoes, dietary preparations and culinary ingredients based exclusively on vegetables.

Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery

Sugar, jam, marmalade, compote, natural and artificial honey, chocolate, confectionery, ice cream, artificial sugar substitutes.

Sugar — unrefined or refined, powdered, crystallized or in lumps.

Confectionery — non-chocolate sweets, toffees, pastilles, multi-ingredient candy-bars, chewing gum, glucose, chocolate and frosting covered nuts, others.

Other food products n. e. c.

Condiment sauces (e.g. mustard, mayonnaise, ketchup, vinegar), salt, spices (e.g. cinnamon, ginger, pimento), homogenized baby food, fresh or frozen ready-to-eat dishes (e.g. stuffed cabbages, beans with meat, bigos, sandwich, hot dogs, hamburgers, soya substitutes except soya milk), other food products (e.g. baker's yeast, dietary preparations, diet supplement for sportsman, isotonic drinks, soup and others concentrate, powdered cream, ready-to-serve dessert (excluding milk-based dessert), lemon acid, pectin, gelatine, food dye, others.

Non – alcoholic beverages

Coffee, tea, cocoa and powdered chocolate, mineral waters, soft drinks (e.g. lemonades, colas), syrups and concentrates for the preparation of beverages, fruit and vegetables juices.

Coffee – natural, roasted, coffee extracts and essences, coffee substitutes.

Tea – natural, herbal tea, fruit tea, instant tea, other plant products for infusions.

Cocoa and powdered chocolate

Mineral and spring waters – mineral or spring waters – still or sparkling.

Fruit juices

Vegetable and fruit and vegetable juices

2. ALCOHOLIC BEVERAGES, TOBACCO AND NARCOTICS

Alcoholic beverages

Spirits, liqueurs, wine, beer – excludes alcoholic beverages sold for immediate consumption by hotels, restaurants, cafes.

Spirits and liqueurs – spirits, vodkas, liqueurs, meads, others.

Beer – all kinds of beer including low and non-alcoholic beer.

Tobacco

Tobacco: cigarettes, cigars, pipe tobacco.

3. CLOTHING AND FOOTWEAR

Fabrics of natural fibres, of man-made fibres and of mixtures of natural and man-made fibres, clothing (for everyday wear, for sport, tourism): garments ready to wear or made-to-measure, underwear, stockings, other articles of clothing and clothing accessories, tailors services, repair and hire of clothing, dry-cleaning, footwear and accessories for footwear, repair and hire of footwear.

Clothing and clothing materials

Fabrics of natural fibres, of man-made fibres and of mixtures of natural and man-made fibres, garments for: men, women, children in all materials including leather, plastics and rubber (overcoats, capes, rain-coats, jackets, trousers, costumes, waistcoats, shirts, blouses, pullovers, cardigans, skirts, dresses), underwear, pyjamas, socks, stockings, tights, other articles of clothing and clothing accessories, dry-cleaning, laundering and dyeing of garments, repair and hire of clothing.

Footwear

Footwear for men, women, children in all materials, parts of footwear (heels, soles), repair and hire of footwear.

4. HOUSING, WATER, ELECTRICITY, GAS AND OTHER FUELS

Rentals for housing, materials and services for the maintenance and repair of the dwelling, water supply and other services relating to the dwelling (water supply, sewerage collection, refuse collection, management and administration costs, other services relating to the dwelling), electricity, gas and other fuels.

Actual rentals for housing and other services connected with the dwelling

Payments (actual rentals) to the owner or main user effected by a tenant or subtenant for the occupation of a dwelling (the first, second or any other), garage or parking space related to the first, second or any other dwelling; refuse collection, management and administration costs; other services relating to the dwelling (cleaning staircases and other commonly used facilities, maintenance of lift, community aerial, interphone etc.).

Cold water supply including sewerage services – water supply, including sewerage services.

Electricity, gas and other

Electric power and gas – payment for consumption of electricity, gas (town gas and natural gas).

Heat energy – central heating and hot water.

Fuel – liquid fuels (petroleum, domestic heating oil), coal, coke, briquettes, firewood, other fuel (peat, sawdust), others.

5. FURNISHINGS, HOUSEHOLD EQUIPMENT AND ROUTINE MAINTENANCE OF THE HOUSE

Furniture, furnishings, decoration articles, lighting equipment, carpets and other floor coverings, repairs of furniture, furnishings and floor coverings, household textiles, household appliances, glassware, tableware and household utensils, tools and equipment for house and garden, goods and services for routine household maintenance (cleaning and maintenance products such as soaps, washing powders, detergents, others), other non-durable household articles, domestic services and home care services (e.g. the employment of paid staff in private service such as butlers, cooks, gardeners, disinfecting, fumigation and pest extermination).

Household furniture — furniture, furniture elements (e.g. chest of drawers, base-mattresses), covers for heater, chimney, refrigerators; bathrooms cabinets, others.

Carpets and other fitted carpets — carpets, linoleum and other such floor coverings.

Textiles — furnishing fabrics, curtains, bedlinen such as sheets, table and bathroom linen such as tablecloths, towels, blankets, others, repair of household equipment.

Household appliances

Refrigerators, freezers, washing machines, drying machines and dish washers, ironing and pressing machines, others, cookers, heaters, air-conditioners, cleaning equipment, sewing and knitting machines, other major household appliances such as safes, other electric household appliances (e.g. coffee mills, irons, tea kettle), repair of household appliances.

Glassware, tableware and household utensils

Glassware, tableware, cutlery, flatware, non-electric kitchen and domestic utensils, other small tools and miscellaneous accessories (e.g. blinds, ladders, waste baskets), repair of this articles.

Cleaning and maintenance products — washing powders, scouring powders, detergents, disinfectant bleaches, polishes, agents for routine household maintenance, others.

6. HEALTH

Medical products, appliances and equipment

Pharmaceutical products, serum and vaccines, herbs, cod liver, other medical products and therapeutic appliances and equipment (e.g. clinical thermometers, adhesive and non-adhesive bandages, corrective eye-glasses, orthopaedic braces and supports, orthopaedic footwear, surgical materials, hearing aids, dummies), others.

Out-patient services and health-related services

Consultations of physicians in general or specialist practice, services of surgeons, dental services, fitting costs of dentures, services of medical analysis laboratories and X-ray centres, services of medical auxiliaries (nurses and midwives), ambulance services other than hospital ambulance, paramedical services, others.

Hospital and sanatorium services

Services provided to hospitalized persons: administration, accommodation, food and drink, services of physicians in general or specialist practice, services of surgeons and of dentists, medical analysis, services of auxiliaries such as nurses, midwives, chiropractors, optometrists, X-ray centres, services of rehabilitation centres, sanatorium treatment, others.

7. TRANSPORT

Purchase of new and second hand motor cars, motor cycles, bicycles, animal drawn vehicles, operation of personal transport equipment, transport services, others.

Operation of private transport equipment

Spare parts and accessories of transport equipment, fuels and lubricants, maintenance and repairs of personal transport equipment, hire of garages or parking spaces not connected with the first and the second residences, driving lessons, hire of personal transport equipment without drivers, others.

Transport services

Transport of persons and luggage by railway (train, tram and underground), by road (bus, coach, taxi), by air, by sea and inland waterway, combined transport services, other purchased transport services (funicular, moving and storage of household goods), others.

8. COMMUNICATION

Postal services: payments for the delivery of letters, parcels, purchase of new postage stamps and post-cards (excludes purchase of used or cancelled postage stamps for collecting purposes), telecommunications equipment: purchase of telephones, radio-telephones, telefax machines, telecommunications services.

Telephone and telefax services

Phone call charges for landline and mobile phones, installation costs of telephone equipment, Internet charges, other telephone and telefax services: telephone calls from a public line or from hotels, restaurants, buying telephone cards.

9. RECREATION AND CULTURE

Audio-visual, photographic and information processing equipment, other major durables for recreation and culture (camper vans, caravans and trailers, aeroplanes, microlights aircraft, gliders, hang-gliders and hot-air balloons, boats, horses, ponies, kayaks, wind-surfing boards, sea-diving equipment and golf carts, bodybuilding equipment, billiard tables), musical instruments.

Audio-visual, photographic and information processing equipment

Radio sets, tape recorders and radio-tape-recorder, CD, MP3 player, hi-fi stereo music system, gramophones, microphones, columns, earphones, tuners, aerials, television sets, video recorders and satellite aerials, photographic and cinematographic equipment, optical instruments (telescopes, compasses, binoculars, microscopes), data processing equipment (personal computers, modems, printers, monitors, calculators, typewriters, others), recording media (cassettes, pre-recorded tapes, video cassettes, CD record, diskettes, cartridges and discs for photographic and cinematographic use, photographic supplies, unexposed films), maintenance and repair of articles.

Other recreational items and equipment, gardens and pets

Games, toys, hobbies, devotional articles, equipment for sport, camping (balls, tennis and badminton rackets, athletic and gymnastic accessories, equipment for sport games, skis, ice skates, yachting, rowing, fishing, swimming, tourism equipment: gas-cylinder, tents, sleeping bags, mattresses, fire arms and ammunition for hunting, camping stoves and barbecues, game-specific footwear for tourism and sporting only, others), repair of recreational items, flowers and gardens (plants, soil, natural and artificial flowers, manures, seeds, pots, flower boxes), pets (pet foods, veterinary products, accessories), veterinary and other services for pets such as grooming and boarding.

Recreational and cultural services

Services provided by: cinemas, theatres, opera houses, concert halls, museums, art. galleries, circuses, zoological gardens, national parks, sporting, recreational and cultural services (swimming pools, ice rinks, hire of horses, hire of equipment and accessories for sport and recreation, hire of equipment for culture), television and radio broadcasting, other cultural services (services of musicians, services of photographers such as developing, portrait photography), games of chance, others.

Television and radio taxes — television and radio broadcasting, license fees for and subscriptions to television networks.

Newspapers, magazines, books and stationery

Newspapers, magazines, scientific and belletristic books, school-books, encyclopaedias, atlases, dictionaries, scrapbooks and albums, newspapers and periodicals: newspapers, magazines and others periodicals with fees for subscription, miscellaneous printed matter: catalogues, advertising materials, posters, greeting cards and visiting cards, announcement and message cards, picture postcards, maps, binding services and E-book downloads, stationery and drawing materials, globes, others.

Group tourism

Group tourism in the country, foreign: holiday, camps, winter quarters for children and young people.

10. EDUCATION

Primary, lower secondary, basic vocational, secondary vocational, secondary general, post-secondary vocational schools, tertiary education, education not definable by level (vocational trainings and other courses) – fees for educational services, other. Fees for nursery schools.

Nursery schools — fees for nursery school.

Tertiary education — fees for educational services.

11. RESTAURANTS AND HOTELS

Restaurants, cafes, bars, canteens, buffets, street kiosks and the like, automatic vending machines; accommodation (hotels, boarding houses, motels, camping and caravan sites), others.

Catering services

Catering services provided by: restaurants, cafes, tearooms, bars and in places providing recreational, cultural and sporting services, included are cooked dishes to take away, products dispensed ready for consumption by automatic vending machines (sandwiches, snack bars, coffee), tips, catering services of works canteens, office canteens and canteens in schools, universities.

12. MISCELLANEOUS GOODS AND SERVICES

Personal hygiene, personal use objects, social care, insurance, other services: financial services provided by banks and other institutions, financial and insurance advisers, services of public administration, legal services and accountancy, funeral services, payment for the services of matrimonial agencies and marriage guidance counsellors, others.

Personal hygiene

Personal grooming establishment and hairdressing salons, electrical appliances and other articles and products for personal care: electric and non-electric razors and hair trimmers, hair dryers, articles for face and hand, brushes for hair, nail, toothbrushes, articles for personal hygiene, paper-based and other hygienic articles, repair of electrical or non-electrical appliances, others.

Hairdressing salons and personal grooming establishments — hairdressing salons and personal grooming establishments, others.

Articles for personal hygiene — toilet soaps, toothpaste, shampoo, other washing and cleaning agents includes special medicinal soaps.

Paper-based and other hygienic articles — toilet paper, paper tissues, kitchen towels, nappies and others.

Other personal effects

Jewellery, clocks and watches, travel goods and other carriers: suitcases, trunks, travel bags, hand bags, rucksacks, wallets, articles for smokers (e.g. pipes, lighters, cigarette cases), articles for babies: baby carriages, push-chairs, car beds and seats, funerary articles, miscellaneous personal articles: sun-glasses, umbrellas, fans, wall thermometers, cold, gas weapon, repair of such articles, jeweller services, others.

Social care

Private and public welfare, either wholly or in part, for the elderly, the disabled and the family. Such services include residential care, home help, services of crèches, childcare outside the home, other services connecting with social protection: counselling, guidance, day care and rehabilitation, meal-programs, others.

Insurance

Life insurance, insurance connected with the dwelling, insurance connected with housing, private insurance connected with health, insurance connected with transport, other insurance: charges for other insurance such as civil liability for injury or damage to third parties or their property not arising from the operation of personal transport equipment, insurance of garage, plot insurance, others.

Life insurance — life insurance policies including additional insurance variants.

Insurance connected with the dwelling and housing — dwelling insurance (mainly of durables), building insurance as well as insurance of garage, summer house and recreation plot insurance, other.

Insurance connected with health (private) — health and accident insurance.

Insurance connected with transport — insurance of personal transport means, civil liability, autocasco, accident insurance of drivers and passengers, travel insurance (including all kinds of accidents), insurance of garage or parking place not connected with housing.

Pocket-money

Pocket money particular intended for consumption (not for savings), when it is difficult to separate expenditures for consumer goods and services.

Dane przeglądowe za lata 2005–2023

Review data for the years 2005–2023

Tablica 31. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023

Table 31. Average monthly receipts per capita in households for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w złotych in PLN									
Dochód rozporządzalny Available income	761,46	1192,82	1386,16	1598,13	1693,46	1819,14	1919,21	2019,75	2249,79	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	731,84	1147,18	1337,87	1548,87	1643,14	1768,65	1874,24	1975,06	2194,62	2622,11
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	350,39	636,56	757,89	831,94	889,99	941,65	1017,33	1065,44	1212,61	1491,28
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	61,48	109,26	120,14	134,58	147,29	164,69	173,94	202,38	216,91	270,76
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	34,10	50,32	44,22	67,45	63,64	61,53	63,56	73,62	80,03	77,57
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	221,93	297,03	353,35	381,52	414,16	451,52	458,92	470,12	518,68	653,53
w tym: of which:										
emerytury krajowe domestic retirement pensions	156,61	232,34	280,62	310,23	345,54	380,67	392,38	410,83	453,86	578,45
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	39,39	30,66	31,55	29,54	26,15	27,13	27,14	26,70	27,85	34,65
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	23,69	28,01	30,73	30,23	30,61	31,01	28,13	24,60	26,56	29,78
dochód ze świadczeń pozostałych ^{a)} income from other social benefits ^{a)}	44,07	40,00	43,95	117,58	114,22	132,92	159,98	165,70	174,41	138,04
w tym zasiłki dla bezrobotnych krajowe of which domestic unemployment benefits	4,17	4,20	2,92	2,33	1,77	1,81	x	x	x	x
pozostałe dochody other income	46,86	55,27	59,76	59,67	56,80	58,44	37,60	36,25	39,61	39,60
w tym dary otrzymane od osób prywatnych na gospodarstwo domowe of which gifts received from private persons for households	41,99	47,64	54,98	55,39	50,07	47,72	32,53	28,88	35,12	34,37

a) Do roku 2008 — „świadczenia z pomocy społecznej”

a) Up to 2008 — “social assistance benefits”

Tablica 32. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023
Table 32. Average monthly expenditures per capita in households for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2005	2010	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w złotych in PLN									
Wydatki ^{a)} Expenditures ^{a)}	690,30	991,44	1091,19	1176,44	1186,86	1251,73	1209,58	1280,64	1475,22	1636,29
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	660,67	945,80	1042,91	1127,18	1136,54	1201,23	1164,61	1235,95	1420,04	1580,09
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	194,10	246,14	262,32	286,44	294,53	314,35	334,80	339,68	394,34	444,81
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	18,85	26,94	27,06	28,11	29,56	31,71	34,77	34,98	37,46	42,75
napoje alkoholowe alcoholic beverages	7,34	11,24	13,44	15,13	16,10	17,51	20,46	20,74	22,29	24,81
wyroby tytoniowe i narkotyki tobacco and narcotics	11,51	15,69	13,62	12,98	13,46	14,21	14,31	14,23	15,17	17,94
odzież i obuwie clothing and footwear	35,00	52,35	59,22	62,22	58,48	60,53	50,06	56,98	62,04	62,48
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	135,64	199,88	219,48	229,92	217,44	224,93	227,37	242,02	280,62	325,33
w tym nośniki energii of which electricity, gas and other fuels	75,83	118,18	124,38	125,48	122,54	122,54	124,03	140,42	167,63	187,90
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	34,28	51,19	54,47	61,57	67,09	70,58	69,17	71,58	76,17	78,57
zdrowie health	34,72	47,42	57,61	64,81	59,42	64,30	64,03	71,16	81,42	85,28
transport transport	61,49	94,78	95,81	102,01	124,03	121,42	106,66	120,77	144,00	147,55
łącznie ^{b)} communication ^{b)}	36,67	43,43	54,91	55,05	47,57	55,24	59,47	61,51	64,52	67,83
rekreacja i kultura ^{c)} recreation and culture ^{c)}	47,25	79,80	73,48	81,71	76,93	82,53	69,47	77,45	89,62	100,82
edukacja education	9,07	12,75	11,18	11,33	12,31	18,77	12,26	14,88	17,56	14,22
restauracje i hotele restaurants and hotels	12,80	22,93	45,36	53,69	58,90	61,41	46,48	52,14	68,50	83,57
pozostałe towary i usługi ^{a)} miscellaneous goods and services ^{a)}	34,22	51,63	64,34	71,63	71,95	77,52	74,38	76,51	86,79	102,50
w tym higiena osobista of which personal hygiene	18,19	29,09	33,00	36,15	36,96	40,29	39,72	41,28	47,86	56,08
kieszonkowe pocket-money	6,58	16,57	17,67	18,72	18,33	17,94	15,70	16,30	17,00	24,37
Pozostałe wydatki Other expenditures	29,62	45,64	48,28	49,26	50,32	50,49	44,97	44,69	55,17	56,20
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	23,94	36,06	33,80	33,26	32,30	31,45	25,57	25,78	31,34	34,24

a) Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b) Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c) Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe.

a) Since 2013 including expenditures for life insurance. b) Since 2013 including expenditures for Internet services. c) Since 2013 excluding expenditures for Internet services.

Tablica 33. Przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2005–2023
Table 33. Average monthly consumption per capita in households for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ryż w kg Rice in kg	0,24	0,20	0,17	0,16	0,15	0,15	0,15	0,15	0,14	0,15	0,13
Pieczywo ^{a)} w kg Bread ^{a)} in kg	5,90	4,67	3,74	3,52	3,31	3,15	2,98	2,75	2,69	2,67	2,61
Mąka ^{b)} w kg Flour ^{b)} in kg	1,07	0,88	0,72	0,68	0,63	0,60	0,59	0,70	0,63	0,61	0,57
Mięso ^{c)} w kg Meat ^{c)} in kg	5,48	5,57	5,27	5,32	5,28	5,20	5,08	5,09	5,03	4,99	4,85
w tym: of which:											
mięso surowe (świeże, chłodzone, mrożone) ^{c)} raw meat (fresh, chilled, frozen) ^{c)}	3,14	3,09	3,02	3,04	3,00	2,96	2,87	2,90	2,86	2,78	2,79
w tym drób of which poultry	1,54	1,52	1,53	1,57	1,56	1,52	1,53	1,55	1,46	1,40	1,50
wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^{d)} processed meat and other meat preparations ^{d)}	2,21	2,35	2,00	2,03	2,04	2,00	1,97	1,96	1,93	1,98	1,83
Ryby i owoce morza ^{e)} w kg Fish and seafood ^{e)} in kg	0,42	0,45	0,33	0,32	0,29	0,28	0,27	0,27	0,28	0,25	0,24
Mleko ^{f)} w l Milk ^{f)} in l	4,43	3,51	3,15	3,08	2,99	2,94	2,87	3,06	2,83	2,79	2,76
Jogurty w l Yogurt in l	0,34	0,54	0,50	0,53	0,52	0,52	0,54	0,57	0,56	0,59	0,61
Sery i twarogi ^{g)} w kg Cheese and curd ^{g)} in kg	0,87	0,95	0,83	0,85	0,86	0,87	0,89	0,95	0,97	0,96	1,01
Jaja w szt. Eggs in units	15,16	12,81	11,76	11,64	11,42	11,09	10,99	11,04	10,78	10,70	10,60
Oleje i tłuszcze ^{h)} w kg Oils and fats ^{h)} in kg	1,53	1,35	1,15	1,13	1,11	1,07	1,05	1,08	1,02	1,03	1,01
w tym masło of which butter	0,31	0,27	0,26	0,28	0,26	0,25	0,28	0,32	0,32	0,29	0,32
Owoce w kg Fruit in kg	3,72	3,43	3,59	3,66	3,64	3,75	3,79	3,86	3,86	3,63	3,71
Warzywa in kg Vegetables in kg	12,42	9,95	8,68	8,59	8,24	7,92	7,61	7,72	7,43	7,33	6,83
w tym ziemniaki of which potatoes	6,68	4,83	3,69	3,48	3,16	2,97	2,75	2,68	2,49	2,49	2,39
Cukier w kg Sugar in kg	1,53	1,30	1,09	1,01	0,93	0,94	0,80	0,84	0,76	0,80	0,70
Wody mineralne w l Mineral water in l	2,13	3,85	4,57	4,91	5,16	5,70	5,78	5,83	5,90	5,84	5,95
Soki (owocowe i warzywne) w l Fruit and vegetable juices in l	1,00	1,07	0,94	0,97	0,97	0,99	1,04	1,11	1,11	1,07	0,99

a) Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego. b) Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. c) Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym. Od 2008 r. łącznie z wyrobami garmażeryjnymi. d) Od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f) Bez zagęszczanego i w proszku. g) Od 2013 r. bez słodkich serków. h) Od 2013 r. bez boczku surowego.

a) Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. b) Since 2013 excluding potato flour. c) Since 2013 including raw bacon. Since 2008 including ready-to-serve food. d) Since 2013 excluding offal preparations. e) Excluding pickles, processed sea and fresh water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2013 without canned fish. f) Excluding condensed and powdered milk. g) Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h) Since 2013 excluding raw bacon.

Tablica 34. Gospodarstwa domowe ogółem wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania za lata 2005–2023

Table 34. Households equipped with selected durable goods for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w % in %										
Odbiornik telewizyjny Television set	98,2	98,4	96,8	96,4	95,2	96,4	95,9	95,6	95,5	94,4	95,1
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	48,2	64,5	66,5	62,2	60,6	62,0	62,6	62,5	62,7	59,5	64,4
Zestaw kina domowego Home theatre system	x	17,1	13,0	11,7	10,8	12,2	12,0	10,7	9,9	10,6	x
Odtwarzacz DVD DVD recorder	22,9	54,2	37,7	31,4	26,3	x	x	x	x	x	x
Kamera wideo Video camera	6,2	10,4	8,8	7,9	7,0	x	x	x	x	x	x
Cyfrowy aparat fotograficzny Digital camera	x	49,6	48,8	44,6	40,1	x	x	x	x	x	x
Komputer osobisty Personal computer	38,6	64,9	74,2	75,2	75,9	74,1	72,8	76,6	77,7	76,9	78,6
z dostępem do Internetu with access to the Internet	22,5	59,6	72,8	74,0	74,8	x	x	x	x	x	x
w tym z dostępem szerokopasmowym of which broadband access	x	43,3	60,9	56,1	53,8	x	x	x	x	x	x
bez dostępu do Internetu without access to the Internet	16,7	7,4	3,1	2,0	1,7	x	x	x	x	x	x
Drukarka Printer	25,8	41,4	34,9	32,0	31,1	34,5	32,8	38,4	37,8	38,0	41,0
Telefon komórkowy Mobile phone	65,2	88,8	95,2	95,7	96,2	96,7	97,1	98,1	98,6	98,2	98,8
Automat pralniczy Automatic washing machine	79,8	89,8	95,5	95,8	96,3	95,1	94,8	95,1	94,9	93,5	96,6
Odkurzacz elektryczny Vacuum cleaner	93,0	95,0	94,2	93,9	94,1	x	x	x	x	x	x
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka lub zamrażarka Refrigerator, fridge-freezer or freezer	98,0	98,9	99,0	98,9	98,8	x	x	x	x	x	x
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	33,3	52,6	58,9	58,1	58,7	62,7	62,8	64,6	65,0	67,9	69,9
Robot kuchenny Kitchen robot	54,9	63,2	62,5	59,7	58,1	x	x	x	x	x	x
Zmywarka do naczyń Dishwasher	4,9	15,7	27,2	29,2	31,8	36,4	40,1	45,7	47,7	51,0	56,8
Rower Bicycle	62,4	64,3	62,2	62,5	60,7	61,6	61,4	61,0	62,9	63,3	62,7
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	3,3	6,2	6,7	6,4	5,9	5,5	5,6	4,2	3,9	4,5	5,1
Samochód osobowy Passenger car	47,3	59,5	62,8	63,7	65,0	66,2	67,8	71,4	74,2	72,7	72,8

Tablica 35. Współczynnik Giniego^{a)} za lata 2005–2023
Table 35. Gini coefficient^{a)} for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Polska Poland	0,345	0,342	0,322	0,304	0,298	0,299	0,301	0,313	0,319	0,314	0,414
Gospodarstwa domowe Households											
Pracowników Employees	0,371	0,347	0,327	0,307	0,293	0,301	0,301	0,307	0,320	0,313	0,301
Rolników Farmers	0,497	0,533	0,553	0,541	0,547	0,517	0,536	0,583	0,580	0,590	0,517
Pracujących na własny rachunek The self employed	0,397	0,375	0,373	0,346	0,340	0,355	0,365	0,387	0,391	0,385	0,355
Emerytów Retirees	0,241	0,249	0,233	0,224	0,223	0,222	0,223	0,235	0,270	0,240	0,222
Rencistów Pensioners	0,281	0,291	0,277	0,263	0,259	0,247	0,263	0,264	0,264	0,274	0,247
Miasta Urban	0,333	0,323	0,303	0,288	0,281	0,283	0,288	0,301	0,310	0,304	0,307
Wieś Rural	0,336	0,339	0,323	0,305	0,302	0,300	0,298	0,310	0,314	0,318	0,311

a) Współczynnik liczony jest na podstawie dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym. Gospodarstwom o dochodzie ujemnym przypisano wartość równą zero.

a) Coefficient is calculated on the base of available income per capita in household. Value zero is attributed to households with minus incomes.

Tablica 36. Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2005–2023

Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2005–2023

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Ogółem Total										
Pierwsza First	2,1	2,4	2,1	2,5	2,9	2,7	2,6	1,9	1,4	1,1	1,2
Druga Second	4,3	4,4	4,5	5,0	5,3	5,2	5,2	5,1	4,9	4,9	5,0
Trzecia Third	5,4	5,6	5,7	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,2	6,3	6,4
Czwarta Fourth	6,5	6,7	6,9	7,1	7,2	7,2	7,3	7,4	7,3	7,4	7,4
Piąta Fifth	7,7	7,7	8,0	8,2	8,2	8,2	8,3	8,4	8,3	8,4	8,4
Szósta Sixth	8,9	8,9	9,2	9,3	9,2	9,3	9,4	9,5	9,4	9,5	9,5
Siódma Seventh	10,4	10,4	10,6	10,6	10,4	10,5	10,6	10,6	10,6	10,7	10,7
Ósma Eight	12,5	12,2	12,4	12,3	12,0	12,0	12,1	12,2	12,1	12,3	12,4
Dziewiąta Ninth	15,5	15,1	15,1	14,8	14,6	14,6	14,5	14,6	14,5	14,7	14,8
Dziesiąta Tenth	26,6	26,6	25,5	24,0	23,9	24,0	23,7	24,1	25,3	24,7	24,3

Tablica 36. Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2005–2023 (dok.)

Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2005–2023 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Pracownicy Employees										
Pierwsza First	3,0	3,2	3,1	3,6	3,9	3,6	3,4	2,6	1,7	2,1	2,0
Druga Second	4,6	4,6	4,7	5,2	5,5	5,5	5,5	5,3	5,1	5,3	5,3
Trzecia Third	5,5	5,6	5,8	6,2	6,4	6,4	6,5	6,5	6,4	6,5	6,6
Czwarta Fourth	6,5	6,6	6,8	7,1	7,3	7,2	7,4	7,5	7,4	7,6	7,6
Piąta Fifth	7,4	7,6	7,9	8,1	8,2	8,1	8,3	8,5	8,4	8,5	8,5
Szósta Sixth	8,6	8,8	9,1	9,2	9,2	9,2	9,3	9,5	9,5	9,6	9,6
Siódma Seventh	10,0	10,2	10,4	10,4	10,4	10,4	10,5	10,7	10,7	10,7	10,8
Ósma Eight	12,0	12,1	12,3	12,1	11,9	12,0	12,0	12,2	12,2	12,3	12,4
Dziewiąta Ninth	15,2	15,2	15,1	14,7	14,5	14,5	14,4	14,7	14,6	14,7	14,8
Dziesiąta Tenth	27,3	26,1	24,8	23,4	22,7	23,1	22,6	22,6	23,9	22,7	22,4
	Emeryci i renciści Retirees and pensioners										
Pierwsza First	3,1	3,2	3,2	3,6	3,7	3,8	3,7	2,8	2,6	2,3	2,3
Druga Second	4,9	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,9	5,7	5,8	5,6	5,7
Trzecia Third	6,2	6,4	6,6	6,8	7,0	7,0	7,1	7,1	7,2	7,1	7,1
Czwarta Fourth	7,5	7,5	7,8	7,9	7,9	8,1	8,1	8,2	8,2	8,3	8,1
Piąta Fifth	8,6	8,6	8,9	8,9	8,9	9,0	9,0	9,1	9,1	9,2	9,1
Szósta Sixth	9,8	9,8	9,9	9,9	9,9	9,9	10,0	10,1	10,1	10,2	10,1
Siódma Seventh	11,3	11,0	11,0	11,0	10,9	10,9	10,9	11,1	11,2	11,2	11,3
Ósma Eight	12,8	12,3	12,4	12,3	12,3	12,1	12,2	12,3	12,5	12,6	12,7
Dziewiąta Ninth	14,9	14,5	14,5	14,3	14,2	14,0	14,0	14,1	14,4	14,5	14,8
Dziesiąta Tenth	21,0	21,5	20,5	19,8	19,4	19,4	18,9	19,4	19,1	19,0	18,7

Tablica 37. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2005–2023 ^{a)}
Table 37. Poverty rates in Poland for the years 2005–2023 ^{a)}

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2005	2010 ^{b)}	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^{d)}	2022 ^{d)}	2023 ^{d)}
	% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej % of persons in households with expenditures below										
Granicy ubóstwa skrajnego ^{d)} (minimum egzystencji) Extreme poverty threshold ^{d)} (subsistence minimum)	12,3	5,8	6,5	4,9	4,3	5,4	4,2	5,2	4,7	4,6	6,6
Relatywnej granicy ubóstwa ^{e)} Relative poverty threshold ^{e)}	18,1	17,4	15,5	13,9	13,4	14,2	13,0	11,8	12,1	11,7	12,2
„Ustawowej” granicy ubóstwa ^{f)} Legal poverty threshold ^{f)}	18,1	7,4	12,2	12,7	10,7	10,9	9,0	9,1	6,7	6,2	4,1

a) Szczegółowe rozwiązania metodologiczne zastosowane do obliczania wskaźników zasięgu ubóstwa na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych zostały zaprezentowane m.in. w opracowaniu sygnałnym „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2023 r.” oraz w publikacji „Ubóstwo w Polsce w latach 2021 i 2022” (dostępnych na stronie internetowej GUS).

b) Dane zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, co powoduje różnice w stosunku do danych za rok 2010, publikowanych wcześniej a uogólnionych na podstawie wyników NSP 2002.

c) Dane za lata 2021-2023 zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za lata 2021-2022 różnią się od wcześniej publikowanych.

d) Wartość granicy ustalana na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka.

e) 50% średnich miesięcznych wydatków ustalanych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych.

f) Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W okresie od 2010 r. progi te były podwyższane w latach: 2012, 2015 i 2018.

a) Detailed methodological solutions applied to the calculation of poverty rates based on of the results of the household budget survey have been presented e.g. in the news release "Economic poverty rates in Poland in 2023" and publication "Poverty in Poland in 2021 and 2022" (available on the website of Statistics Poland).

b) Data were weighted by the household structure by the number of persons and place of residence from the national Population and Housing Census 2011, which resulted in differences in data for 2010 that were published earlier and generalized based on the results of NSP 2002.

c) Data for 2021-2023 were generalized on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2021, taking additionally into account the structure of the population by age and gender, and are not directly comparable with the data for previous years. Due to the updated generalization, the results for 2021-2022 differ from those published previously.

d) The value of the threshold is set on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development.

e) 50% of the mean monthly expenditures determined at the level of all households.

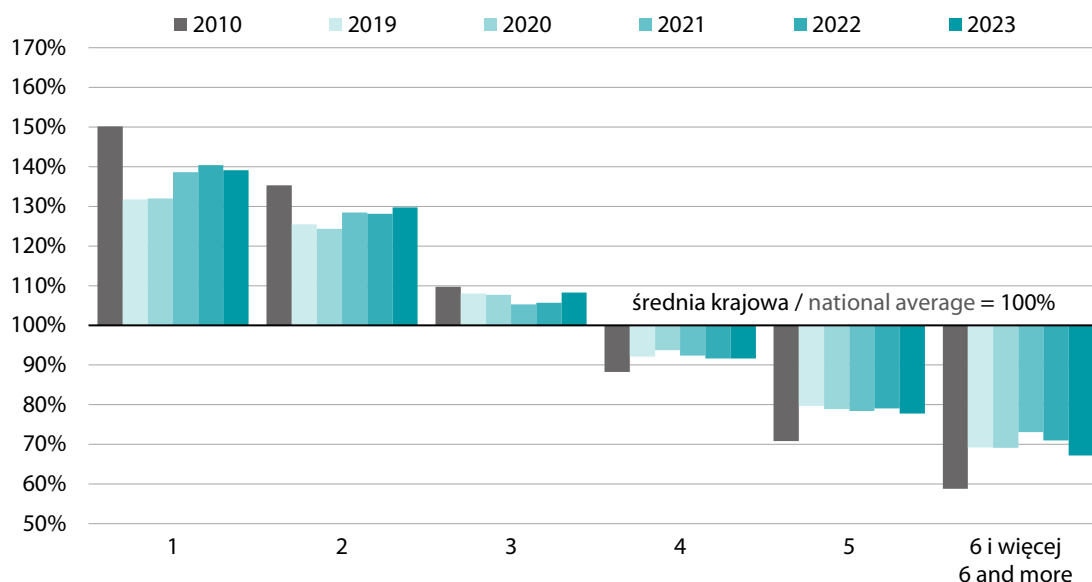
f) The amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since 2010, these thresholds were raised in years: 2012, 2015, 2018.

Wykresy

Graphs

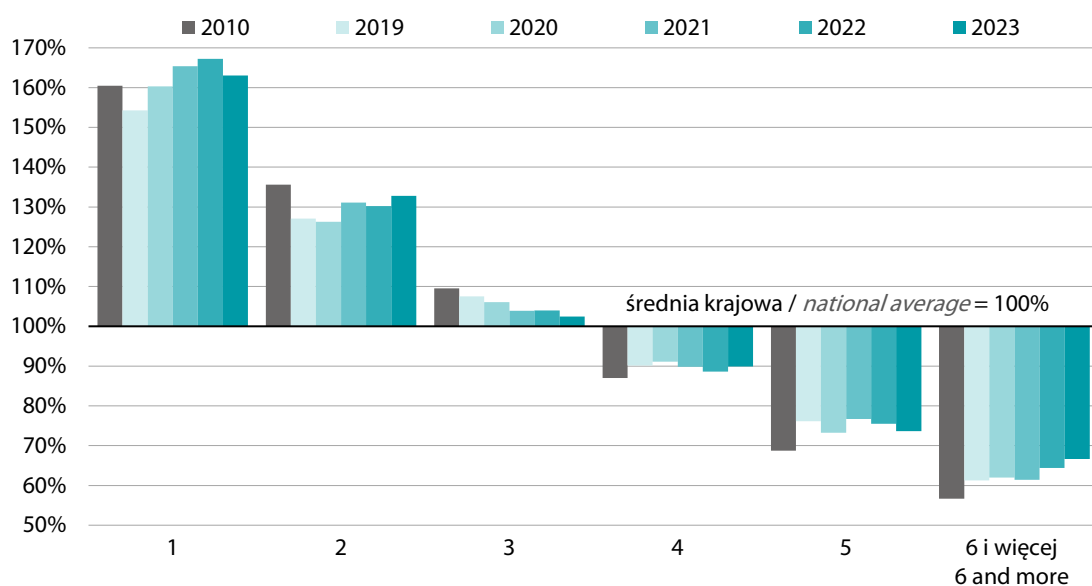
Wykres 64. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 64. Ratio of average monthly available income per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2019–2023

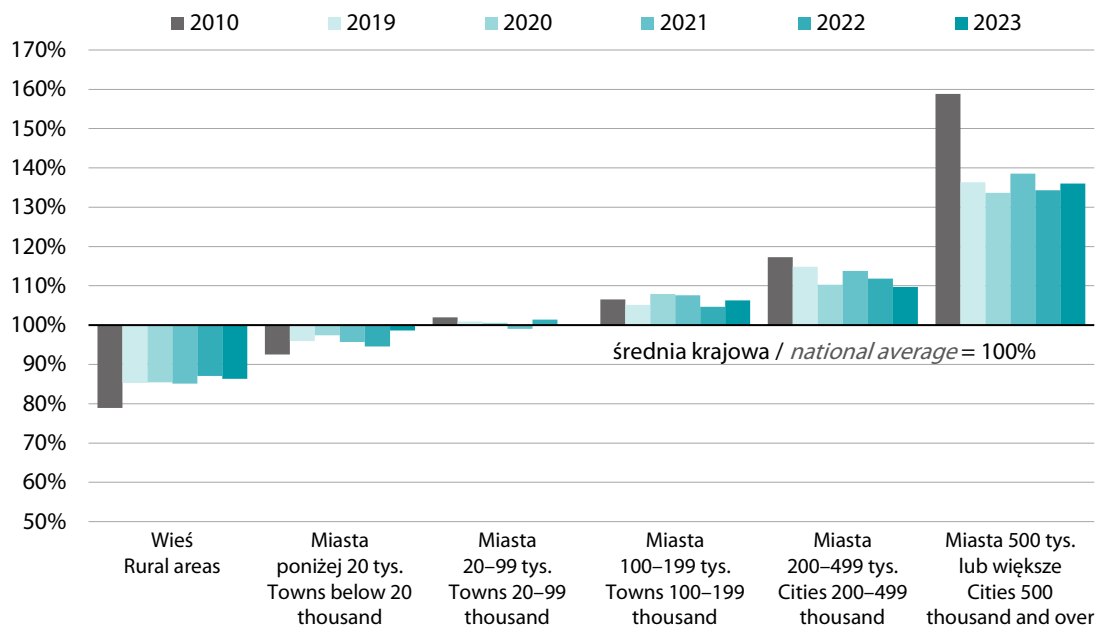
Wykres 65. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 65. Ratio of average monthly expenditure per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2019–2023

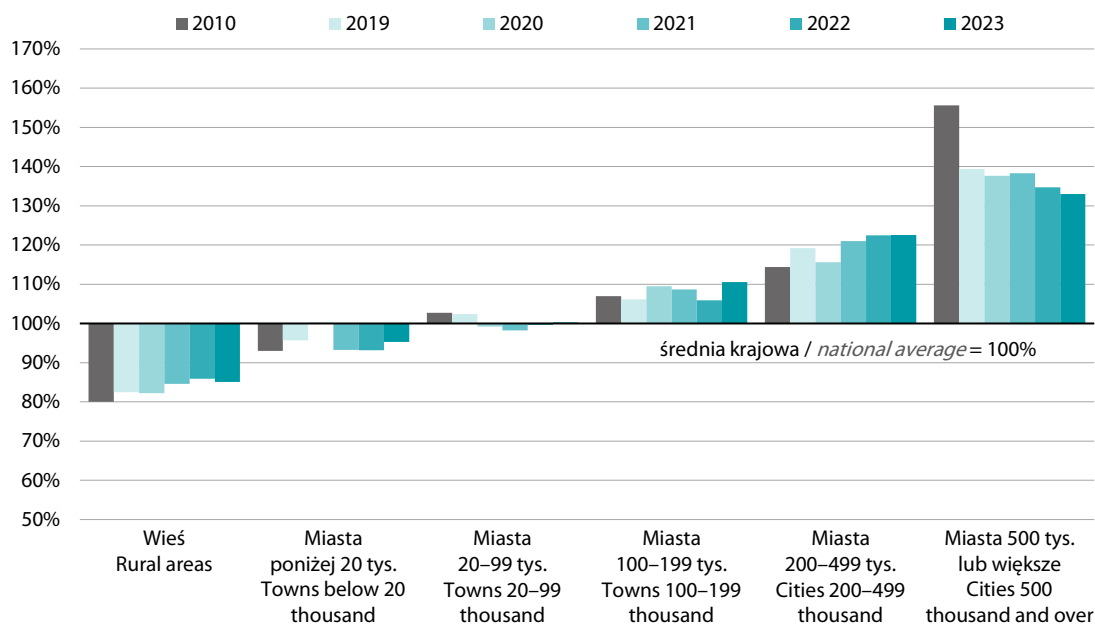
Wykres 66. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 66. Ratio of average monthly available income per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2019–2023

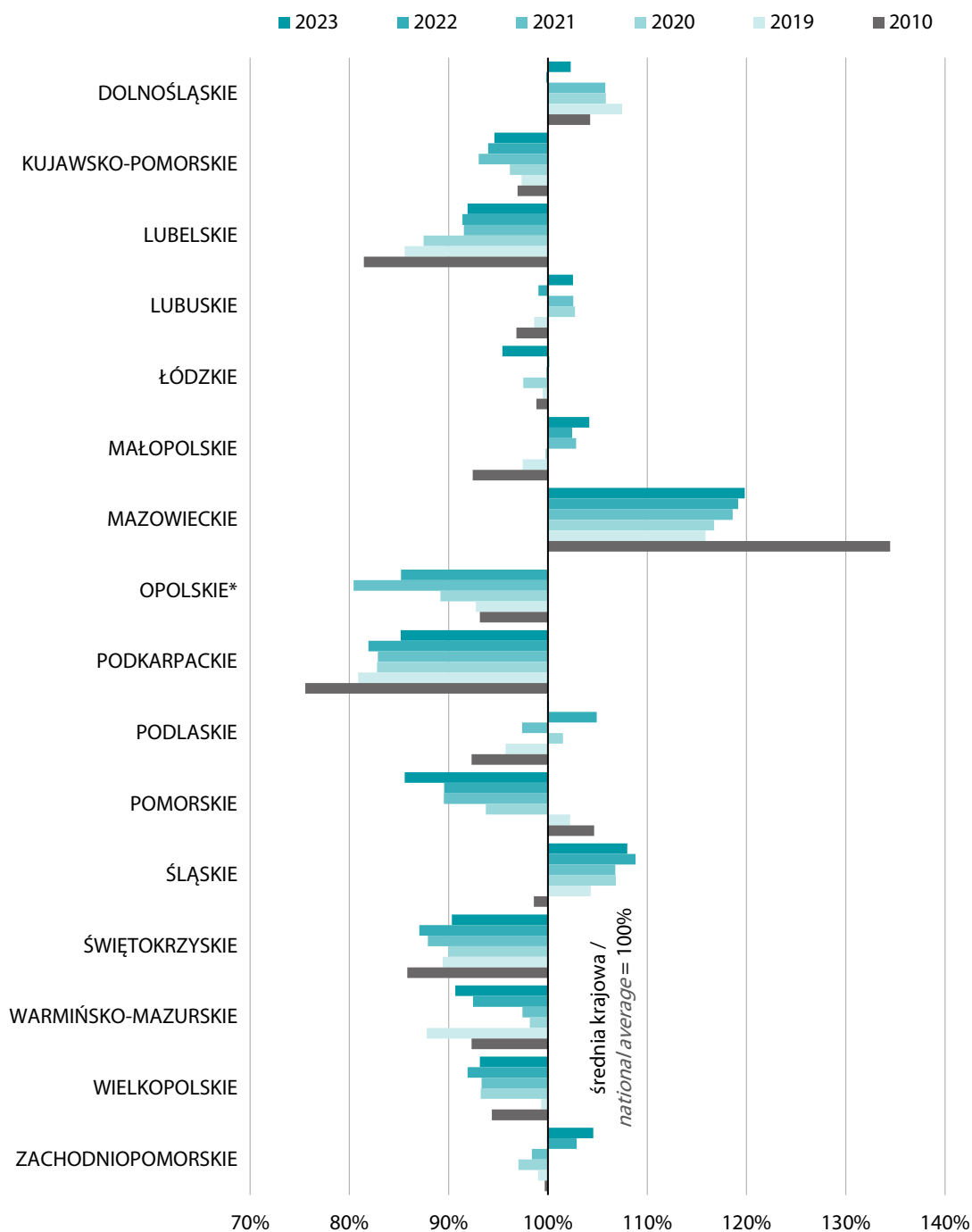
Wykres 67. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 67. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2019–2023

Wykres 68. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 68. Ratio of average monthly available income per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2019–2023

*Uzyskano zbyt małą liczbę odpowiedzi dotyczącą uzyskiwanych dochodów, by podać dane dla województwa opolskiego za 2023 r.

*Too few answers regarding income were received to provide values for Opolskie Voivodship for 2023.

Wykres 69. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2019–2023

Graph 69. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2019–2023

